

Täysistunto

Torstai 3.4.2025 klo 16.00—2.02

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi 4.4.2025 klo 02.02.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (16.00—18.00 ja 22.00—23.59), toinen varapuhemies Tarja Filatov (18.00—19.58) ja ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (19.58—22.00 ja 23.59—2.02).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Petteri Orpo
valtiovarainministeri Riikka Purra
sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen
työministeri Arto Satonen
oikeusministeri Leena Meri
ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio
opetusministeri Anders Adlercreutz
ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala
liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Sandra Bergqvist
liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne
sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso
kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen
elinkeinoministeri Wille Rydman
eurooppa- ja omistajaohjausministeri Joakim Strand
tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie

Puhemies Jussi Halla-aho: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

2.1. Suullinen kysymys lisäleikkauksista vanhustenhoitoon (Ilmari Nurminen sd)

Suullinen kysymys SKT 53/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Nurminen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.01 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa puhemies! Pääministeri Orpo, eilen kerroitte, että sadan miljoonan euron sosiaalihuollon virkaesitys valmistellaan huolella, mutta teidän poistuttuanne salista ministeri Juuso kertoi, että virkaesitys on olemassa. Eilen se oli vielä salainen, tänään ministeri Juuso julkaisi siitä pienen osan.

Nyt saamme lukea tästä äsken julkaistusta sadan miljoonan valmisteluesityksestä, että valmistelette heikennyksiä sosiaalihuoltolain 14 §:n palveluihin. Pykälä sisältää esimerkiksi ikäihmisten palveluasumiseen, omaishoidon tukeen, ikääntyneiden kotipalveluihin ja kuljetuspalveluihin liittyviä asioita. Karsitte palveluita ja vähennätte velvoitteita, eli on tulossa lisää leikkauksia vanhustenpalveluihin.

Pääministeri Orpo, keskustelimme eilen myöhään yöhön asti, ja vaadimme teitä vastaamaan nyt tähän epäselvyyteen. Pääministeri, oletteko valmistelemassa lisäleikkauksia vanhustenhoitoon?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.02 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin emme me salaa yhtään mitään, niin että jos teillä nyt näytti se paperi olevan, niin hyvä niin. Sen olisi varmaan ministeriltäkin tuolta saanut. Kysymyksessä on siis virkamiesten valmistelumuistio, ei esitys, ja te saatte kyllä ne paperit. Me emme salaa yhtään mitään. [Välihuutoja]

Tähän itse asiaan: Me tulemme valmistelemaan tämän sosiaalihuoltolain lakiuudistuksen huolella. Se annetaan eduskunnalle syksyllä 26, ja siinä tavoitellaan sadan miljoonan euron säästöä kymmenen miljardin kokonaisuuteen — siis sadan miljoonan säästöä tai tehostamista kymmenen miljardin kokonaisuuteen. Se valmistellaan huolella, ei muutaman sivun paperin perusteella, tehdään työryhmyöskentely, lausuntokierrokset normaalisti, asiantuntijoiden kuulemiset ja vaikutusarvioinnit ja annetaan se eduskunnalle.

Meidän tavoitteemme on saada julkinen talous tasapainoon tässä erittäin vaikeassa tilanteessa ja saada aikaan tehostamista ja säästöjä, mutta samaan aikaan huolehtia myöskin vanhustenpalveluista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää tähän aiheeseen liittyviä lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Nurminen, olkaa hyvä.

16.04 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Herra pääministeri, olette siis tuomassa lisäleikkauksia vanhustenhoitoon, ja me nyt täällä peräämme, oletteko julkaisemassa eduskunnan tietoon nämä kaikki esitykset, mitä on valmisteltu liittyen

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

vanhustenhoidon heikennyksiin. Nyt täällä ministeri Juuso julkaisi pienen osan, kun me olemme täällä vaatineet sitä pitkään, ja me haluamme nyt tietää kaikki leikkaukset, joita olette ulottamassa vanhustenhoitoon.

Sentään julkisesti olette kertoneet, että kotihoidosta te aiotte leikata. Haluan tuoda esiin, että vanhusten ruokailuja ei ehditä nytkään auttaa kotona. Muistisairas usein ei syö ruokaansa, ja kun kotihoidon työntekijä tulee takaisin, niin usein löytyy kylmä ruoka lautaselta. Onko tämä ihmisarvoista elämää? Lisäksi olette päättäneet nyt leikata kotihoidosta yli 700 000 kotikäyntiä, [Ben Zyskowicz: Eikä olla! Ei todellakaan olla!] eli leikkaatte suoraan näitten ihmisten avusta ja turvasta. [Puhemies koputtaa] Ministeri Juuso, mistä nämä otetaan, hoitajien selkänahasta vai suoraan kotikäynneistä? [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei ole mennyt jakeluun!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.05 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin mitä tulee tähän salailuun, niin minulla on täällä tällainen paperi, mitä demarit voivat hakea. [Välihuutoja — Vasemmalta: Otitteko sen käsilaukusta?] Tässä on kolme Anelosta. Sen kummempaa paperia ei ole olemassa. Ei ole mitään yksityiskohtaista luetteloa. [Vasemmalta: Voisitteko antaa sen?] — Kyllä voin antaa, tässä. Edustaja Pekonenkin voi hakea tämän paperin.

Mitä taas tulee... [Edustajia käy hakemassa papereita puhujalta — Hälinää — Puhemies koputtaa]

Puhemies Jussi Halla-aho: Arvoisat edustajat, nyt pyydän ottamaan rauhallisesti. [Vasemmalta: Eiköhän ministeri aloittanut tämän pelleilyn!]

Mitä tulee kotihoidon säästöihin, niin huomattaa tämä konteksti, että meillä ikääntyvien määrä kasvaa koko ajan ja myöskin rahoitus ikääntyville kasvaa koko ajan. Kotihoidtoa tullaan tarvitsemaan entistä enemmän, ja tässä on tarkoituksena, että kun asiakkaan palvelutarvetta tehdään ja hoitosopimusta tehdään, niin siinä otettaisiin huomioon se, voidaanko joku käynneistä korvata teknologialla. Eli kun ikäihmisen luona usein käy viisikin kertaa vuorokaudessa hoitaja ja hän tulee omilla avaimillaan sisään kiireellisesti, niin oletusarvo on, että varmaan ainakin yksi näistä käynneistä voitaisiin hoitaa teknologian avulla, esimerkiksi lääkejakelu. [Puhemies koputtaa] Ja muistutan vielä, että te minusta aliarvioitte ikäihmisiä aika rankasti, [Puhemies koputtaa] kun te ajattelette, että ikäihminen pitää siitä, että omilla avaimilla vieraita ihmisiä tulee sisään viisi kertaa vuorokaudessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä. [Oikealta: Ihme sirkusta oppositiolla!]

16.07 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tuntuu tosi pahalta kotihoidon hyvin vaikeassa tilanteessa, jossa resursseista on puutetta, että kun ihminen saattaa saada sen seitsemän tai yhdeksän minuuttia palveluaikaa, niin me ajattelimme vielä, että siellä rampataan. Kai tiedätte täällä eduskunnassa, että ihminen itse haluaa nämä minuutit käyttöönsä. Jokainen minuutti on niin kallisarvoinen, että viime kaudella tehtiin tosi paljon töitä, että joka ainoa minuutti toteutuisi. Nämä ihmiset, jotka saa-

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

vat kotipalveluja, toivovat, että siellä rampattaisiin joka ainoan minuutin verran, jota he myöskin maksavat.

Pääministeri Orpo, teidän hallituksellenne kunnian kukko ei nyt laula. Eilen te totesitte, mikä tuntui ihan fiksulta, että jos kerran sosiaalihuollon säästöjä ei nyt kerrota vielääkään — eli toinen vuosi tulee odotusta — niin se valmistelu tehdään huolellisesti virkатыönä. Mutta kun te lähditte, selvisikin, ministeri Juuso kertoi, että on olemassa jo ehdotus, [Kokoomuksen ryhmästä: Ei ole, ei!] ja tässä se on, ja sitä tuossa äsken lainattiin. [Puhuja näyttää paperia] 14 §:n mukaisesti karsitaan näitä tehtäviä, lukee tässä ehdotuksessa. [Puhemies: Ja kysymys?] Kysynkin, Orpo: keskustelletteko te ministeri Juuson kanssa, ja oletteko te todella perillä, [Puhemies koputtaa] mitä te eilen vastasitte eduskunnalle, koska tänään se ei pidä enää totta? Lisää säästöjä on tulossa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.08 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärrän, että vaalit ovat tulossa, [Välihuutoja vasemmalta] mutta minusta kannattaisi joku tolkkua olla siinä, miten nämä asiat vääristellään. Kyseessä on virkamäistio. Sen takia me emme edes yrittäneet antaa vielä esitystä sosiaalihuoltolain uudistamisesta, koska se vaatii jotain muuta kuin kolmen neljän sivun mäistion, joka on varmaan teilläkin nyt siellä käytössä. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Te lupasitte!] — Me olemme luvanneet, että me huolellisesti valmistelemme sosiaalihuoltolain uudistuksen, ja te pääsette sitä käsittelemään normaalijärjestyksessä.

Ja pistetään näitä nyt taas mittasuhteisiin: Kun te annatte kuvaa, että me leikkaamme valtavasti vanhuspalveluista, me olemme lisänneet 2 200 miljoonaa hyvinvointialueille rahoitusta tänä vuonna. Me painitaan valtavan ongelman kanssa, kun tämä maa velkaantuu. Meillä on ulkopuolella valtavia turvallisuusuhkia, jotka pistävät meidät panostamaan tulevina vuosina miljardeja, ja te puhutte nyt 17 miljoonasta tai sadasta miljoonasta, mutta nekin pitää hoitaa. Kun meillä ei ole sitä runsaudensarvea niin kuin teillä sosiaalidemokraateilla, sitä velkaa ja veromoukaria, vaan meidän pitää oikeasti saada nämä rahat myöskin riittämään ja hoitamaan ihmisten palvelut.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

16.09 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Eilen oli huojentavaa kuulla, että omaishoitajat jätetään näitten leikkausten ulkopuolelle. Niin virallisen kuin epävirallisen omaishoidon tarve kasvaa, kun väki ikääntyy. Varsin moni omaistaan hoitava on vielä työelämässä, ja siksi olisikin tosi tärkeää, että työelämä joustaisi tässä tilanteessa.

Hallitusohjelmaanne on kirjattu, että hallitus tekee puoliväliriiheen mennessä omaishoitolain kokonaisuudistuksen, jossa huomioidaan muun muassa työ- ja eläkeikäisten omaishoitajien erityistarpeet. Kysynkin ministeri Satoselta: minkälaisia suunnitelmia hallituksella on parantaa työikäisten omaishoitajien edellytyksiä tehdä palkkatyötä tai toimia yrittäjinä omaishoitajuuden ohessa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

16.10 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensiksikin koko hallituksen puolesta kerron, että me arvostamme omaishoitajia todella paljon.

Sote-uudistuksen myötä ensimmäinen askel omaishoitajien tukemiseen on se, että yhdenmukaistetaan niitä kriteereitä, millä omaishoidon tukea saa. Se on aloitettu THL:n selvityksellä, ja jokaiselle hyvinvointialueelle on mennyt suositukset siitä, mihin suuntaan pitäisi liikkua, jotta me saadaan yhdenvertaiset kriteerit. Sen lisäksi useilla hankkeilla rahoitetaan omaishoitajien tukemista ja ikäihmisten tukemista. Muistaakseni yhteensä melkein 30 miljoonaa menee näihin eri hankkeisiin. Olemme kyllä huomioineet omaishoitajat monella tapaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

16.11 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Halusin ensiksi sanoa pääministerille, että kun puhutaan 700 000 kotikäynnistä, niin se ei ole todellakaan vanhusten kotihoivassa mikään lillukanvarsi. [Ben Zyskowicz: Ei puhuta!]

Arvoisa puhemies! Pääministeri Orpo, teiltä saa nyt nyhtämällä nyhtää pala kerrallaan näitä tietoja uusista leikkauksista. Ensiksi te lupasitte kaikki tarvittavat tiedot eduskunnalle. Ette niitä antaneet. Eilen selititte, että kyse on siitä, että haluatte valmistella esityksen huolella, ja hetki sen jälkeen sektoriministeri sanoi, että virkaesitys on olemassa, mutta sitä ei ole kerrottu eduskunnalle. [Ben Zyskowicz: Eipäs nyt vääristellä!] Tänään saimme lukea lehdestä, että ministeri kertoi, että yksi osa näistä esityksistä voidaankin julkaista, mutta edelleenkin eduskunnalle ei ole sitä virallisesti annettu. Pääministeri Orpo, olemme saaneet lukea, että siellä on pykälässä palveluasuminen, omaishoidon tuki ja ikääntyneiden kotipalvelut. [Puhemies koputtaa] Aiotteko nyt lopettaa tämän salailun ja julkaista kaikki nämä esitykset, jotka virkamiehet ovat tehneet uusista leikkauksista? Kyllä vai ei?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.12 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On jotenkin niin tyypillistä, että nytkin me taas keskustellaan prosessista. [Antti Lindtman: Vastaus riittää!] On olemassa sosiaalihuoltolain uudistuksesta muutaman sivun virkamuihistio, jonka te saatte, ja muutamat saivat sen jopa ihan fyysisesti. Sitä ei salata missään. Siinä ei ole mitään suuria salaisuuksia. Siinä ovat päälinjat. Kyseessä on erittäin suuren ja tärkeän lain uudistaminen, ja minusta on hyvä, että sitä ei tarvitse tehdä hätäilemällä vaan me löysimme korvaavia säästöjä, joilla me pääsemme eteenpäin. Puolentoista vuoden päästä tämä laki hyvin valmisteltuna tuodaan tänne. Tämä on aivan normaalia käytäntöä. Näin hallitus valmistelee vastuullisesti asioita, ei sotkemalla ja hosumalla.

Tämä teidän 700 000 käyntiännekin on mielestäni pelottelua. Suomessa tehdään vanhusten kotipalveluissa 39 miljoonaa käyntiä. Meidän vanhustenpalveluihin tulee tuhansia ja tuhansia vanhuksia lisää joka vuosi, koska meidän väki vanhenee, ja siksi me yritämme kaikin keinoin kehittää palveluita, [Puhemies koputtaa] ja hyvinvointialueet itse asiassa ovat jo aika hyvin onnistuneet löytämään uusia tapoja ja uusia keinoja. Asiat menevät eteenpäin. [Puhemies koputtaa] Älkää maalatko kaikkea niin synkäksi. [Perussuomalaisen ryhmästä: Bensarahaa vai?]

2.2. Suullinen kysymys lisäleikkauksista koulutukseen ja kulttuuriin (Atte Harjanne vihr)

Suullinen kysymys SKT 54/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.14 Atte Harjanne vihr: Arvoisa puhemies! Kunta- ja aluevaalit ovat tosiaan ovella, ja suomalaiset ansaitsevat tietää, millaiselle politiikalle he sen ainoan äänensä antavat. Sosiaali- ja terveyspalveluista olemme kuulleet jo karmeista suunnitelmista, mutta muitakin leikkauksia on tunnetusti luvassa.

Kuntavaalit ovat sivistysvaalit, sillä kasvatusta, koulutus ja kulttuuri ovat kuntien tärkeintä päätöksentekoa, myös euroissa mitattuna. Me tiedämme, että hallitus on kohdistamassa mittavia leikkauksia myös opetus- ja kulttuuriministeriön alalle, peräti 75 miljoonaa euroa. Sitä ei tiedetä, mihin saksat osuvat: leikataanko nuorisotyöstä, kouluista vai kulttuurista vai kaikilta? Suomen tulisi olla maa, jossa koulutusta arvostetaan ja kulttuurin arvo ymmärretään laajasti. Tulevaisuus kasvaa päiväkodeissa ja kouluissa, ja kulttuuri on kuntien sielu ja elinvoiman edellytys. On järjetöntä ja lyhytnäköistä leikata tulevaisuudesta, sivistyksestä ja luovan talouden edellytyksistä. Kysynkin hallitukselta: mikä koulutuksessa ja kulttuurissa on sellaista, josta haluatte vielä kaiken jälkeenkin leikata lisää?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Opetusministeri Adlercreutz, olkaa hyvä.

16.15 Opetusministeri Anders Adlercreutz (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Suomi on maa, jossa koulutusta arvostetaan [Vasemmalta: Paitsi ammattikoulutusta!] ja jossa kulttuuria pidetään itseisarvona. Nämä ovat tärkeitä asioita, joihin laitamme huomattavia määriä myöskin julkisia varoja.

Tällä kaudella 200 miljoonaa laitetaan peruskouluun, niin kuin tässä monesti ollaan todettu, ja kehitetään sitä monella tapaa. On totta, että ammatilliseen koulutukseen on kohdistettu leikkauksia, mutta samaan aikaan sitä myöskin kehitetään, sitä parannetaan, sitä joustavoitetaan sekä parannetaan yritysten ja koulujen välistä yhteistyötä. Sitä kautta saadaan myöskin työllisyyttä ylös.

Sitten meillä on tämä 75 miljoonan leikkaus, ja tähän kysymykseen olen toki jo vastannut aika monta kertaa, joten ajattelen, että edustaja Harjanne varmaan tietää tämän vastauksen. Olemme sanoneet, mihin emme kohdistaleikkauksia, eli peruskouluun, mutta muilta osin tilanne on auki. Siitä neuvotellaan parhaillaan, sitä arvioidaan parhaillaan, ja puoliväliriiheen aikoihin kerromme, mihin olemme päätyneet. [Puhemies koputtaa] Mutta on ihan selvä, että sitä arviointia tehdessämme otetaan myöskin huomioon, [Puhemies koputtaa] mihin on leikkauksia kohdistettu aikaisemmin.

2.3. Suullinen kysymys vanhuksia ja vammaisia koskevista leikkauksista (Minja Koskela vas)

Suullinen kysymys SKT 55/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Minja Koskela, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.16 Minja Koskela vas: Arvoisa puhemies! Pääministeri Orpo, kun te olette kirkkain silmin väittänyt, että hallitus ei säästä vanhusten kotihoidosta eikä vammaispalveluista, tämä ei pidä paikkaansa. Te vetositte siihen, että nyt otetaan teknologiaa käyttöön. Ymmärrätekö te, että teknologiaankin alueilla on kustannus, joka ei ole säästö? Sitä pitää hyödyntää, mutta se ei ole mikään taikaseinä, mistä tulee lisää rahaa. Te olette ottamassa sieltä rahaa pois, ja teidän linjaamanne säästöt kotihoitoon syntyvät henkilöstökulujen leikkaamisesta. Se tarkoittaa noin 300 lähihoitajan vähentämistä vanhustenpalveluista. Tämä on se säästö, joka ei teidän mielestänne ole säästö ollenkaan.

Toiseksi väitätte, että hallitus ei leikkaa vammaisilta. [Ben Zyskiewicz: Ei leikkaakaan!] Te väitätte, että nykyisen vammaispalvelulain piirissä olisi joku kohderyhmä, joka sinne ei kuulu, ja tämä on paitsi virheellistä myös äärimmäisen loukkaavaa niitä ikääntyneitä vammaisia kohtaan, joilta vammaispalvelulain mukaiset palvelut ollaan nyt viemässä pois.

Voitteko kirkkain silmin sanoa, että ette leikkaa vanhuksilta ja vammaisilta ihmisiltä, [Puhemies koputtaa] kun nämä teidän paperinne ja lukunne osoittavat täysin päinvastaita? [Ben Zyskiewicz: Aivan samaa yritti Marinin hallitus ja ministeri Krista Kiuru! — Välihuutoja vasemmalta]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.18 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vammaispalvelulaki tehtiin edellisellä hallituskaudella, ja jo silloin siinä määriteltiin iän mukaan, mitä palveluja voitaisiin myöntää. Se ikämääritelmä kaatui silloin perustuslakivaliokunnassa. Emme ole tuoneet vammaispalvelulakiin ikärajausta vaan soveltamisesityksiä, joilla pyritään pitämään se vammaispalvelulaki nimenomaan vammaisille tarkoitettuna erityislakina. Meillä on hyvin tarkkaan pystyttävä rajaamaan se, kuka on vammaispalvelulain piirissä ja kuka on sitten sosiaalihuoltolain piirissä. Tässä on tämä rajanveto. Koska me emme kaikki ikääntyessämme voi olla vammaisia ja vammaispalvelulain piirissä, niin totta kai on tarve jollakin tavalla tätä soveltamista ohjata ja rajata. Tässä on kysymys vain siitä 20 miljoonasta, mikä viime syksynä lisättiin sinne. Nyt tarkoituksena on, että me vähennämme sen ja tarkennamme sitä elämäntaparajasta. — Nyt on ehtinyt tähän toiseen kysymykseen minuutissa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

16.19 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tässä kyllä melkoinen soppa, ja kukahan tämän sopan keitti? [Sanna Antikainen: Uniperi vasta oli sop-

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

pa! — Puhemies koputtaa] Tässähän on ensinnäkin kysymys siitä, että hallitus maksatuttaa täysin epäonnistuneen talous- ja työllisyyspolitiikkansa kaikkein heikoimmassa asemassa olevien ihmisten palveluilla. Toinen syy on se, pääministeri Orpo, että te täällä helmikuussa lupasitte eduskunnalle kertoa, mistä te leikkaatte. Ja kyllä te sitten kerroittekin, mitä te nyt vähättelette lillukanvarsina: 17 miljoonaa euroa leikataan vanhusten kotipalveluista. Se on 700 000 kotikäyntiä — 700 000 kylvetystä, ruuanjakelua, lääkeannostelua. Tämän kaiken te siirrätte tietokoneen taakse. [Sanna Antikainen: Aika paksua!] Pääministeri Orpo, digi on ihan hyvä renki, mutta kyllä se on kylmä ja armoton isäntä. Ja kaiken huipuksi me olemme kuulleet, että ministeri Juusolla on käsilaukussaan esitys, jossa on vielä lisää leikkauksia vanhusten kotipalveluihin ja lisää leikkauksia vanhusten ympärivuorokautiseen hoiva-asumiseen. Pääministeri Orpo, me olemme täällä viime yönä kahteen saakka pyytäneet teitä kertomaan eduskunnalle, mistä te leikkaatte. [Puhemies koputtaa] Olisiko nyt aika kertoa ne ministeri Juuson virkaesitykset eduskunnalle avoimesti, kun kansalaiset käyvät vaaliurnilla?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.20 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Saa toistaa itseään toistamisen perään: Ei ole esitystä, vaan on virkamuistio, joka on tulevan lainvalmistelun pohja. Te olette sen saaneet, ja lähetetään se vaikka uudelleen. [Vasemmalta: Ei! — Välihuutoja vasemmalta] Te saatte sen. Saatteko te sen nyt, vai... [Vasemmalta: Hyvissä ajojin ennen vaaleja! — Välihuutoja vasemmalta — Puhemies koputtaa] Se on virkamuistio — se on virkamuistio.

Ihmettelen sosiaalidemokraattien asennetta tekniikkaan ja eteenpäin menemiseen. Menkää vain sinne 70-luvulle — menkää vain. [Vasemmalta: Aivan naurettavaa!] Mehän käytetään kaikkialla yhteiskunnassa teknologiaa, ja Suomi on ylpeä osaamisestaan. [Välihuutoja vasemmalta — Puhemies koputtaa] Suomessa on hienoja innovaatioita, joita viedään eteenpäin. Otetaan yksi esimerkki teknologian käytöstä sote-sektorilla: Länsi-Uudellamaalla on innovaatio, jossa tekoälyä käytetään perusterveydenhuollon vastaanotossa. [Krista Kiuru: Puhukaa kotihoidosta nyt!] Lääkäri kirjoittaa kahdeksan tunnin työajastaan potilasraportteja yli kolme tuntia, mutta hänen käyttäessään tekoälyä apuna raporttien kirjoittamiseen menee kolme varttia. Hän voi ottaa paljon enemmän, siis enemmän, potilaita päivän aikana. Tätä, hyvät sosiaalidemokraatit, on teknologian hyödyntäminen. Sitä käytetään ihmisten hyväksi, [Puhemies koputtaa] jotta se varsinainen ihmisen työtunti voidaan käyttää maksimaalisesti ihmisten tapaamiseen ja vanhusten auttamiseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, pääministeri. — Pyytäisin edustajia taas harjoittamaan itsehillintää, jotta kuulemme ministereiden vastauspuheenvuorot helpommin. — Edustaja Forsgrén, olkaa hyvä.

16.22 Bella Forsgrén vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käydyn keskustelun perusteella on täysin selvää, että nämä saunaveijarit, jotka saivat idean leikata sata miljoonaa euroa sosiaalihuollosta, eivät ymmärtäneet, mitä se konkreettisesti tarkoittaa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Bara bada bastu!] He eivät ole selvästikään sisäistäneet lastensuojelun kriittistä tilaa. He eivät ole kuulleet vanhuksien huolesta pärjätä yksin kotona. He eivät ole istuneet alas ihmisen kanssa, joka yrittää epätoivoisesti päästä hoitoon.

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

Suuri osa sosiaalihuollon palveluista on lakisääteisiä. Niitä ei voi jättää hoitamatta. Leikkaukset lastensuojelusta, vanhustenhoivasta ja vammaispalveluista ovat leikkauksia ihmisiltä, jotka ovat jo nyt heikossa asemassa. Kun tämänkaltaisia palveluista leikataan ja samaan aikaan ennalta ehkäisevistä palveluista leikataan, niin lasku on vain isompi ja se tulee perästä.

Arvoisa pääministeri Orpo, olette kertonut, että nämä leikkaukset ovat olleet erityisen vaikeita ja että virkakunnan pohja on ollut pahempi, mutta on kuitenkin tullut tietoon, että aiotte tehdä lisäleikkauksia 50 miljoonaa euroa 2027 mennessä ja aiemmin linjatut sadan miljoonan euron säästöt vuodesta 2028. [Puhemies koputtaa] Olisinkin kysynyt: eivätkö nämä tule sieltä virkakunnan pohjasta, koska ei ole mitään muuta vaihtoehtoa kuin leikata lakisääteisistä palveluista? [Puhemies koputtaa] Sosiaalihuollossa ei ole mitään ylimääräistä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.23 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Taas käyn näitä isoja lukuja läpi: Siis se sosiaalihuollon kustannus on kymmenen miljardia. Jos me haetaan sillä uudistuksella sadan miljoonan, yhden prosentin, tehostusta ja parannusta, [Vasemmalta: Lillukanvarsia!] niin onko se liikaa pyydetty, tilanteessa, jossa alijäämä on 12 miljardia tässä maassa? [Krista Kiuru: 700 000 käynnin verran!] Onko se liikaa vaadittu, koska me pyrimme tässä turvaamaan myös tulevaisuuden palvelut samalla aikaa?

Ja taas mittakaavoihin: Lähivuosina me tarvitsemme 14 000 hoitajaa lisää. Tässä on kyse siitä, onko meidän talous kunnossa ja onko se järjestelmä toimiva, niin että meillä on varaa maksaa heidän palkkansa, jotta kasvava vanhusväestö saa myöskin hyvää hoitoa jatkossa. Tulevaisuudessa, kyllä, se on yhdistelmä teknologiaa ja ihmistyötä — molemmat tarvitaan. Tarvitaan ihminen kohtaamaan ihminen, mutta kaikkialla siellä, missä jonkun avustavan toimen voi tehdä teknologian avulla tai välityksellä, se on minusta hieno asia. Miksei me puhuta niistä innostuneesti? [Timo Harakka: Koska ne ovat leikkauksia!] Miksi sitä maalataan... Miksi joku puhuu Teams-suihkutuksista? Minusta se on ala-arvoista. [Vasemmalta: Ei se puhuminen, vaan sen toteuttaminen on ala-arvoista! — Perussuomalaisen ryhmästä: Mites se toteutetaan?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Väyrynen, olkaa hyvä.

16.24 Ville Väyrynen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Hyvinvointialueiden henkilökunnasta on eläköitymässä kymmenen vuoden sisällä noin kolmasosa. Meillä on syntyvyys romahtanut reilussa kymmenessä vuodessa 38—40 pinnaa. Ikääntyvä väestö kasvaa huomattavasti. Omassa kunnassani taitaa nousta yli 84-vuotiaitten osuus yli 200 prosentilla vuoteen 2040 mennessä. Pääministeri kertoo, kuinka paljon meillä palvelutarve tulee kasvamaan.

Tuossa eilen löysin THL:n blogin, jossa kuvattiin kotihoitajan peruspäivää, kahdeksan tunnin päivää, jossa käytiin kotikäynneillä. Siinä on yhteensä kolme tuntia asiakastapaamista, joihin sisältyvät vielä kirjaamiset. Kysyisin tällä perusteella, ministeri Juuso: näettekö, että tässä toimintaympäristössä meidän olisi järkevää keksiä teknologisia ratkaisuja, hyödyntää digitalisaatiota, mahdollisesti tekoälyä, niin että me pystytään jatkossa suuntaa-

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

maan meidän henkilöresurssit sinne, missä niistä todella saadaan jotain vaikuttavaa tulosta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.25 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Väyrynen on perillä asioista, kuulen sen. Suurin osa kotihoitajien ajasta menee nimenomaan matkoihin, erityisesti harvaan asutuilla alueilla. Jos yksikin käynti voidaan korvata esimerkiksi kotihoitajan vastaanotolla etänä, niin se säästää myöskin niitä matkakuluja ja se tarkoittaa myöskin sitä, että ne hoitajat, mitä meillä on käytössä, riittävät useammalle vanhukselle eli ikääntyvälle.

Siis meidän täytyy kaikin voimin turvata se, että meillä riittää hoitajia, että vanhukset saavat hoivan ja että se tehdään mahdollisimman tehokkaasti. Eli matkakuluissa säästämisen on mieletön aikasäästö erityisesti harvaan asutuilla alueilla. Tässä huomautan vielä, että hyvinvointialueiden rahoitus kasvaa koko ajan ja se ikääntyminen on yksi kriteeri, mikä kasvattaa sitä rahoitusta. Tällä hetkellä kotihoito maksaa meille 1,6 miljardia euroa vuodessa, ja 16 miljoonaa siitä sen kasvun jarruttamisesta on hyvin pieni osa. [Puhemies koputtaa] Kysyn vielä demareilta: miten ihmeessä te olette laskeneet 700 000 käyntiä? [Aki Lindén: Saanko vastata?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Kyselytunnilla esitetään kysymyksiä ministereille. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

16.27 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa ministeri! 16 ja puoli miljoonaa tarkoittaa sitä, että kun yhdessä miljoonassa on oikein kunnon palkoilla ja sosiaaliturvamuksilla 20 kotihoitajan osuus, jolloin 16 ja puoli miljoonaa tarkoittaa 320:tä kotihoitajaa. 220 työpäivää vuodessa ja keskimäärin kymmenen käyntiä päivässä tekee 700 000 käyntiä. Hyvin yksinkertaista matematiikkaa.

Menen nyt näihin teidän salaisiin tai julkisiin papereihinne: Eihän asian ydin nyt ole se, onko se siellä käsilaukussa vai onko se jollain virkamiehellä, vaan se, että te aiotte joka tapauksessa ottaa pois rahaa sieltä hyvinvointialueiden yleiskatteellisesta rahoituksesta. On aivan totta, että tarvitaan teknologiaa lisää tulevaisuudessa. Se on ihan selvä. Vanhusten lukumäärä kasvaa juuri niin kuin edustaja Väyrynen sanoi. Siinä tarvitaan teknologiaa, mutta se budjetti ei missään kohtaa muutu miinusmerkkiseksi, ja teidän esityksenne ovat miinusmerkkisiä, jatkoa sille 500 miljoonalle miinusta, mitä te olette tehneet. [Puhemies koputtaa] Miksi te aiotte vähentää sitä rahaa hyvinvointialueilta? Se on kysymykseni.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.28 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin täällä on monta kertaa todettu se, että tänäkin vuonna hyvinvointialueiden rahoitus kasvaa yli kahdella miljardilla eurolla, [Välihuutoja vasemmalta — Puhemies koputtaa] ja hallitus on varautunut lisäämään hyvinvointialueiden rahoitusta tästä eteenkinpäin, koska meidän ikääntyvä väestö tarvitsee palveluja. Eli tämä on oleellista ymmärtää.

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

Se, miten turvaamme meidän kasvavan vanhusväestön, arvokkaan vanhuuden meidän jokaiselle ikääntyvälle ihmiselle, edellyttää vastuullista taloudenpitoa. Se edellyttää sitä, että me saamme Suomessa velkaantumista kuriin. Se edellyttää sitä, että me katsomme, miten rahat hyvinvointialueilla käytetään, että ne käytetään parhaalla mahdollisella tavalla, että maksimoidaan se aika, mikä esimerkiksi kotihoitossa on näihin ihmisten kanssa kohtaamisiin. [Tytti Tuppurainen: Kuka tässä on vastuuministeri? — Puhemies koputtaa] Silloin on järkevää ottaa käyttöön esimerkiksi lääkeautomaattipalveluja, jotka annostelevat lääkkeitä turvallisesti, tai vastaavia teknologioita, jotka ovat tänä päivänä jo aivan arkipäivää, joita käytetään — turvarannekkeet, joilla varmistetaan se, että mikäli ikääntyvä ihminen kaatuu, hän saa mahdollisimman nopeasti avun. Tämä on teknologian hyödyntämistä, turvallisuutta ja järkeviä, käytössä jo nyt olevia teknologioita. Otetaan ennakkoluuloton asenne näihin, [Puhemies koputtaa] jotta meidän rahat riittävät kotihoiton palveluihin ja niihin kasvokkain tapahtuviin kohtaamisiin, [Puhemies koputtaa] jotka halutaan maksimoida. [Krista Kiuru: Ihan käsittämätön juttu, että täällä ei noudateta edes vastuunjakoja!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Meriluoto, olkaa hyvä.

16.30 Laura Meriluoto vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En itse asiassa ollut pyytänyt kysymystä, mutta tämä keskustelu innostaa kyllä edelleen jatkamaan tästä vanhustenhoivan leikkauksesta ja kotihoiton leikkauksesta. Tässä ei vielääkään äsken ministerin vastauksesta tullut selville, mistä se miinus 16,2 miljoonaa tulee. Vaikka lisättäisiin lääkerobotteja ja lisättäisiin Teams-tapaamisia ja niin edelleen, niin eiväthän ne säästä, jos te samaan aikaan sanotte, että te ette vähennä kotikäyntejä. Sama koskee näitä vammaispalveluita. Te eväätte osalta vammaispalvelua saavista oikeuden saada vammaispalveluita, kun he täyttävät 65 vuotta, ja te väitätte, [Välihuutoja — Sanna Antikainen: Ei pidä paikkaansa!] että tämä elämänvaiherajaus on itse asiassa parannus vammaispalveluihin. [Sanna Antikainen: Jotain rajaa!] Miten te voitte tuoda meille sellaisen säästölistan, joka ei itse asiassa säästä lainkaan rahaa sote-palveluista?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.31 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt edustaja Meriluoto tuo väärää tietoa eduskunnalle ja koko Suomen kansalle. Ei ole mitään 65 vuoden ikäraja vammaispalvelulaissa, ei ole eikä tule, eikä perustuslakivaliokunta koskaan tule sitä hyväksymään. [Välihuutoja] Tällä lailla varmennetaan se, että myöskin ikääntyvät vammaiset saavat vammaispalvelulain mukaista hoitoa. [Vasemmistoliiton ryhmästä: Mistä se teidän säästöenne tulee?] Olen tähänkin kysymykseen vastannut jo aikaisemmin tässä, enkä halua toistaa koko ajan samoja kysymyksiä, mutta kun edelleenkin oppositio ei ymmärrä, mistä se miinus 16 miljoonaa tulee: tämä on erittäin yksinkertainen laskutoimitus, että jos yksikin hoito pystytään korvaamaan teknologialla, niin totta kai se vähentää niitä hoitajien käyntejä, ja sieltähän se säästö tulee. [Välihuutoja — Eduskunnasta: Eli vähentää hoitajien käyntejä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Pyytäisin vakavasti vähentämään älämölöä silloin kun ministeri on vastaamassa hänelle esitettyyn kysymykseen. — Edustaja Virta, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

16.32 **Sofia Virta vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun te, pääministeri Orpo, viittasitte kansalliseen turvallisuuteen tässä kotihoitoon liittyvässä kysymyksessä, niin kyllä, kansallisesta turvallisuudesta on pidettävä aina huolta, mutta haluaisin muistuttaa, että ne ikäpolvet, jotka nyt ovat kotihoidon asiakkaina, ovat rakentaneet tämän maan sotien jälkeen. He ovat maksaneet suurin uhrauksin siitä, että me olemme tänään itsenäinen Suomi, ja vihreiden mielestä heistä on pidettävä huolta. Lupaus siitä, että he eivät jää vanhetessaan yksin, on pidettävä. Ja nyt te valitsette leikata juuri tältä ikäryhmältä.

Kysyisin vastaavalta ministeriltä: Miten alan ammattilaiset on pidetty mukana valmistelussa? Onko kuultu JHL:ää, SuPeria tai muita liittoja, jotka tekevät alan ammattilaisten kanssa työtä? Nämä leikkaukset [Välihuutoja] — kysymykseni on vielä kesken — eivät kohdistu vain näihin ikääntyviin asiakkaisiin, vaan ne kohdistuvat aina myös niihin työntekijöihin, jotka antavat nyt jo kaikkensa, jotta palvelut voisivat toimia. Miten kenttä, alan ammattilaiset ja ammattiliitot, on pidetty mukana tässä valmistelussa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.33 **Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime kaudella, kun vihreät oli hallituspuolue, te toitte eduskuntaan esityksen siitä, että kotihoitoa voisi korvata teknologialla. [Välihuutoja] Nyt te ette ymmärrä, miten tämä rahoitus menee, tai te ette halua ymmärtää sitä, että viime kaudella meillä ei ollut suoraa valtionrahoitusta soteen, vaan rahoitus meni kuntien kautta. Eli ei teidän tarvinnut laskea, kuinka paljon se säästää, vaan te toitte sen esityksen, eli olitte sitä mieltä, että teknologialla voidaan korvata kotihoitoa. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] Te olette varmaan siinä vaiheessa myöskin kuulleet kaikkia tahoja, mistä edustaja Virta nyt kysyi, niin että kysyisin ehkä vastakysymyksen: no, mitä he sanoivat? [Välihuutoja]

Me tietysti valmistelemme oman esityksemme ihan tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä, teemme vaikutusarviot ja kuulemme kaikkia asianosaisia ihmisiä ennen kuin se laki tulee eduskuntaan. Aivan normaali prosessi. [Krista Kiuru: Vastauspuheenvuoro tähän — tunnen asian! — Naurua — Perussuomalaisten ryhmästä: Ai tunnetteko?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hiltunen, olkaa hyvä.

16.34 **Pia Hiltunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhteiskunnan sivistyksen mitta on siinä, kuinka se pystyy huolehtimaan heikoimmistaan, ja te olette nyt heikentäneet ikäihmisten palveluita ja hankaloittaneet hoitopaasyä. Moni joutuu aidosti pohtimaan, riittävätkö rahat ruokaan ja lääkkeisiin tai tohtiiko nousseiden asiakaspalvelumaksujen vuoksi mennä lääkäriin enää ollenkaan. Arvoisa pääministeri, eikö teistä olisi inhimillistä turvata ihmisille nämä peruspalvelut? Voitteko luvata, että näitä lisäleikkauksia ei tule enää sinne vanhustenhoivaan? Eivät ne korvaannu sillä Teams-suihkulla, josta puhuitte, nimittäin ministeri Juuso juuri kertoi, että pyritte korvaamaan näitä etäkäynneillä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.35 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä se Teams-suihku-termi on tullut opposition suunnasta, enkä haluaisi, että sen tyyppisiä käytetään, koska kyse on kuitenkin inhimillisistä palveluista. [Välihuutoja]

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

Haluaisin vielä palata tähän isoon kuvaan, kun tässä nyt taas ollaan tässä tunnelmassa, että kaikki on menossa aivan päin prinkkalaa ja kaikki palvelut loppuvat ja romahtavat. Meillä on tulossa kymmeniätuhansia vanhuksia kotipalveluiden piiriin tulevana vuosina, ja me tarvitaan 14 000 uutta hoitajaa sen tähden, ja siksi talouden perusta on saatava kuntoon ja ennen kaikkea hyvinvointialueilla ne hyvät palveluketjut, myöskin sitä teknologiaa hyödyntäen. Minulla on teille taas positiivisia uutisia, jos saan kertoa: Tänään valtiovarainministeriön hyvinvointialueiden ohjausosaston päällikkö Ville-Veikko Ahonen on todennut, että vihdoinkin on alkanut näyttämään jopa yllättävän hyvältä. Alueet ovat saaneet kustannuskehitystä hillittyä ja sopeuttaneet talouttaan. Samalla palvelut on pystytty turvaamaan, ja osalla alueista palvelut ovat parantuneet. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] Sitten täällä vielä lukee, että en olisi kuuna päivänä uskonut, että tällainen digitaalinen murros tapahtuu. Eli täällä tapahtuu juuri sitä, mitä hallitus ajaa. Se on hyvä. Alkää olko huolissanne. [Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

16.36 Anne Rintamäki ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On syytä selventää opposition demonisoimaa vammaispalvelulain soveltamissäännöksen täsmennystä. Se ei heikennä lainmukaisia palveluita, vaan tarkentaa soveltamisalaa vastaamaan lain alkuperäistä tarkoitusta. Vammaispalvelulaki on tarkoitettu vammaisille henkilöille kohdentetuksi erityislaiksi. Täsmennykset noudattavat perustuslakivaliokunnan asettamia reunaehdotuksia. Jo viime kaudella ministeri Kiurun esityksessä oli vastaava ikääntymisrajaus, mutta se poistettiin aikataulusyistä perustuslaillisten ongelmien vuoksi. [Perussuomalaisten ryhmästä: Hän tuntee asian!] Nyt tavoitteena on palauttaa laki alkuperäiseen muotoonsa, jotta se palvelee juuri niitä, joille se on tarkoitettu. Tarkennukset turvaavat vammaispalveluiden kohdentamisen oikeudenmukaisesti ja kestävästi. Tämä on askel kohti selkeämpää lainsäädäntöä. Arvoisa sosiaali- ja terveysministeri, voisitteko vielä vääntää rautalangasta, miksi vammaispalvelulain soveltamissäännöksen täsmennys on niin tärkeää? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.37 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Rintamäki kiteytti hyvin sen, mistä tässä on kysymys. [Vasemmalta: Yllättävää!] Muistakaamme se, että vammaispalveluihin menee tänä vuonna ainakin kaksi ja puoli miljardia euroa — luku varmaan vielä nousee tähän vuoteen, kunhan saadaan vuoden 24 luvut, mutta kaksi ja puoli miljardia euroa — ja tarkoituksena on, että tämä 20 miljoonan varaus sieltä poistetaan, mikä johtuu juuri siitä, että me tarkennamme sitä soveltamisrajausta, kuten edustaja Rintamäki tässä juuri sanoi. Me säilytämme vammaispalvelulain erityislakina vammaisille ihmisille. Tämä on se pointti. Te kyllä ymmärrätte sen, mutta te ette vain halua ymmärtää. [Laura Huhtasaari: Nimenomaan! Häpeällistä! — Ben Zyskiewicz: Itse esittivät aivan samaa!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

16.38 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri Juuso, eilen te korostitte täällä salissa, että eivät kaikki ikääntyneet ihmiset ole yksinäi-

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

siä ja että joku arvostaa sitäkin, että hänen luonaan ei juokse hoitaja neljää kertaa päivässä. Voi olla toki näin, että joku vanhus, ikääntynyt ihminen, ei halua kotiinsa ketään, vaikka sitä apua tarvitsisi. Olen kanssanne tästä joka tapauksessa eri mieltä, koska näen, että ei siellä vanhusten kodeissa kukaan turhaan ramppaa ja juokse. Siellä kotihoidon piirissä on erittäin huonokuntoisia vanhuksia, jopa vuodepotilaita, jotka tarvitsevat seuran sijaan apua suihkussa, apua wc:ssä, apua lääkehoidossa. Minä haluaisin kysyä teiltä, arvoisa ministeri: onko teillä nimenomaisesti tiedossanne, että kotihoidon työntekijät tekisivät tällä hetkellä turhia käyntejä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.39 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eilisen välikysymyskeskustelun jälkeen sain kaksi viestiä ikääntyneiltä kotihoidon piirissä olevilta ihmisiltä. Molemmat kiittivät minua: kiitos, vihdoinkin ministeri, joka ymmärtää, mistä on kysymys. [Veronika Honkasalo: Kaksi viestiä!] Näitä kotihoidon käyntejään tehdään useita vuorokaudessa, siis jopa viisi kertaa vuorokauden aikana, ja jos yksikin käynti voidaan hoitaa teknologialla, niin se on jo suuri voitto silloin, kun se soveltuu ja ikääntyvä ihminen haluaa sen ja toivoo sitä, eli hän toivoo, että saisi olla rauhassa ehkä muutaman tunnin päivässä. Eivät kaikki ikääntyneet ole yksinäisiä. Te aliarvioitte ikääntyneet aivan massiivisella tavalla. [Välihuutoja — Timo Harakka: Suuri tilastollinen otos! — Puhemies koputtaa]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

16.40 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pääministeri, tilanne on se, että te olette jo leikanneet vanhustenhoivasta ja te olette romuttaneet hoitajamitoitusta. Tilanne on, pääministeri, se, että parhaillaan te olette esittäneet lisäleikkauksia vanhustenhoivaan, te käytte kaikkein hauraimpien kimppuun, ja 700 000 kotikäyntiä vähennetään. Kuten täällä kuulumme juuri, kotikäynteihin isketään, ja sanottepa mitä vain, pääministeri, niin ei se digilaite korvaa toista ihmistä. Näin se vain on. Toivon, että vakaavoidutte sille asialle, että tässä maassa on paljon ihmisiä, jotka tänä päivänä pelkäävät ikääntymistä ja vanhenemista, ja näin ei tietenkään saa olla.

Pääministeri, nyt on kyse siitä, mitä me olemme täällä teiltä kysyneet, että te suunnitlette lisäleikkauksia vanhustenhoivaan vielä näiden jälkeen. [Perussuomalaisten ryhmästä: Te pelottelette edelleen!] Tässä paperissa, mikä meille jaettiin, on 14 §, joka sisältää muun muassa palveluasumisen, kuljetuspalvelut ja omaishoidon, ja me olemme kysyneet teiltä, pääministeri, voitteko nyt kertoa, aiotteko jatkossakin ihan tosissaan leikata vanhuksilta. Voitteko tässä sanoa jo etukäteen, että ette leikkaa? [Juha Mäenpää: Pelkäätkö vanhene- mistä?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.41 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä neljännen kerran nyt toistan tämän saman, että se sosiaalihuoltolaki tuodaan eduskunnalle syksyllä 26 ja siihen mennessä tehdään huolellinen valmistelu. [Pia Viitanen: Voitteko sa-

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

noa, että ette leikkaa?]] Tavoite on tehostaa toimintaa sadalla miljoonalla, eli yhdellä prosentilla kokonaisuudesta.

Teitä sosiaalidemokraatteja ja meitä hallitusta erottaa se, että meidän pitää kantaa myöskin huolta taloudesta. Teillä on se mahdollisuus, että te vain kerrotte, mistä ei saa leikata ja minne pitää pistää lisää rahaa, ilman mitään käsitystäkään siitä, millä se kaikki maksetaan. Jos näin toimitaan vuosi toisensa perään, niin sen maksavat meidän lapset, sen maksavat tulevat vanhukset, ja heidän palvelunsa heikkenevät. Me huolehdimme myöskin kestäväällä tavalla Suomen palveluista ja yhteiskunnasta, hyvinvointiyhteiskunnasta ja turvallisuudesta. [Välihuutoja — Miapetra Kumpula-Natri: Ei ole kyllä kestävästi hoidettu! — Puhemies koputtaa] Näitä ei sosiaalidemokraattisilla normeilla saada kuntoon: Te sääditte hoitajamitoituksen, joka johti siihen, että 3 400 hoivapaikkaa jäi tyhjäksi. Te sääditte hoitotakuun, joka johti vuokrabisneksen räjähtämiseen. [Välihuutoja — Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Aivan käsittämätöntä! — Timo Harakka: Sata uutta työtöntä joka päivä!]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys hyvinvointialueiden vuokralääkärikuluista (Henrik Wickström r)

Suullinen kysymys SKT 56/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Ledamot Wickström, varsågod. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Keskustelu

16.43 **Henrik Wickström r:** Arvoisa puhemies, värderade talman! Det verkar som interpellationsdebatten från i går fortsätter här på frågetimmen. Trots att oppositionen målar en bild av att allting är fel inom vården så sker det också utveckling.

On pakko myöntää ja todeta myöskin se asia, että vaikka haasteita riittää sote-kentällä, niin myöskin kehitystä tapahtuu eteenpäin. Tässä kohtaa haluan oman eduskuntaryhmäni puolelta lausua suuret kiitokset kaikelle sote-henkilöstölle ja myöskin kaikille aluepäättäjille, jotka ovat tehneet todella paljon uudistavaa työtä. Aivan kuten pääministeri sanoi, tänä vuonna on nähtävissä, että kehitys on menossa parempaan päin, ja siitä me saadaan kiittää kaikkia osajia siellä kentällä.

Jag skulle vilja fråga minister Juuso: Det bereds också flera förbättringar på social- och hälsovårdsministeriet när det kommer till exempel till att lösa utmaningarna med de dyra hyresläkarna. Likaså ska ni nu under kommande höst hämta fram ett lagförslag när det kommer till att se över arbetsfördelningen inom vården. När kommer de här helheterna hit till riksdagen för behandling?

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack, kiitos. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

16.44 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Det här bemanningsavtalet som har gjorts i Sverige och som gäller vårdpersonal, gäller framför allt läkare och sjuksköterskor. Det har kommit i kraft i Sverige i början av 2024, alltså för drygt ett år sedan. Vi har undersökt det i ministeriet. De har gått igenom det också med ”hyvinvointialuejohtajat”, och alla är överens om att den här modellen är bra och att det skulle vara bra att kunna ta det i bruk också i Finland.

Nu är saken som så att för att få fram de här takpriserna, som det är frågan om, behöver vi en viss utredning. Vi har öppnat en ”hankehaku” för ”hyvinvointialueet”, så att de kan söka om lite pengar för att komma fram med en tabell eller ett takpris åtminstone för läkare och för sjuksköterskor, som tar hänsyn till deras specialisering och också kvaliteten i vården. Jag förväntar mig att få den här tabellen om drygt ett år: i juni 2026, har det blivit lovat.

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack, kiitos. — Suomennos, kiitos.

Tulkki esitti puheenvuorosta suomenkielisen yhteenvedon.

2.5. Suullinen kysymys vanhustenhoidon säästöistä (Harry Harkimo liik)

Suullinen kysymys SKT 57/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.46 Harry Harkimo liik: Kiitos, arvoisa puhemies, ärade talman! Hallituksella taitaa olla vähän tekemistä tämän tiedottamisen kanssa, miten sitä annetaan lehdistölle ja jaetaan papereita täällä eduskunnassa, mutta se ei ollut minun kysymykseni. — Pääministeri Orpo, sanoitte äsken, että tuhansia vanhuksia tulee lisää joka vuosi. No, ymmärrän sen, että jos tulee lisää joka vuosi, niin silloin tarvitaan myös lisää rahaa, mutta nyt te haluatte säästää 16 miljoonaa digitalisaatiolla ja te puhutte siitä, että rannekkeet. Rannekkeet ovat olleet jo kymmenen vuotta tuolla. [Vasemmalta: 80-luvulta!] Ja sitten kun nämä muutkin asiat, kuten lääkerobotit ja ruuantekorobotit, ovat olleet jo pitkään, niin mikä se juttu siis on, mistä säästyy se raha? Nyt toivoisin, että saisin vastauksen täällä, kun kahville on pyydetty niin monta kertaa eikä koskaan vielä ole menty. [Naurua]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.47 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näitä erilaisia teknologisia ratkaisuja on tällä hetkellä käytössä jo jonkin verran, kuten edustaja Harkimo tässä äsken kertoi. Tarkoitus on, että niitä otettaisiin hieman laajemmin käyttöön, koska tämä on hyvin hyvinvointialuekohtaista, kuinka paljon niitä missäkin on käytössä. Se tarkoittaa nimenomaan sitä, että kun uusien asiakkaiden kohdalla tehdään sitä palvelutarpeen arviointia ja hoitosuunnitelmaa, siinä velvoitetaan myöskin ottamaan

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

huomioon se teknologia ja sen käyttömahdollisuudet ja tekemään punnintaa siitä, soveltuuko se asiakkaalle ja onko asiakas halukas ottamaan teknologiaa käyttöön. Tämä arvio... [Välihuuto vasemmalta] — Ei vähennetä, vaan totta kai tässä aina kuunnellaan yksilöllisesti. [Välihuutoja] Ainakin asiakkaan osaaminen täytyy katsoa, ja se, onko hän valmis ja halukas ottamaan teknologiaa käyttöön. — Tästä on laskettu tämä 16 miljoonaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

16.48 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minusta hallituksen tilanteesta kertoo kaksi tuokiokuva:

Ensimmäinen on se, että ministeri Juuso on tavannut ikäihmisiä, jotka saavat liikaa kotihoitoa, mutta kukaan muu ei ole Suomessa tavannut sellaisia ikäihmisiä. Minä olen tavannut satoja ikäihmisiä ja heidän omaisiaan, [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] jotka eivät saa hoitopaikkaa ja jotka ovat yksin siellä omissa kodeissaan, mutta Juusolla on ihan omat ikäihmiset. [Jani Mäkelä: Aivan törkeää!]

Toinen tuokiokuva hallituksen toimintakyvystä on se, että ministerit jakavat tuolta aitiosta näitä papereita, jotka eilen olivat vielä salaisia. Tämä kertoo myös hallituksen toimintakyvystä ihan kaiken. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa]

Herra puhemies! Luin ja analysoin tässä 45 minuutin aikana tämän teidän muistionne, ja tästä ei kyllä ilmene mitään konkretiaa, mitä sosiaalipalveluista ollaan leikkaamassa. Eli, puhemies, tämä suomalaisten ja eduskunnan pimittäminen jatkuu edelleen. Pääministeri Orpo, milloin te kerrotte lupauksenne mukaan — kuukausi sitten lupaamanne mukaan — ennen vaaleja, mistä leikataan sotesta lisää? Tästä paperista se ei ilmene. Ennakkoääniä annetaan jo. Te olette rikkoneet lupauksenne. Te pimitätte eduskuntaa. [Puhemies koputtaa]

Ja pitääkin, arvoisa puhemies, kysyä pääministeriltä — arvoisa pääministeri, kysyn nyt: onko hallituksenne toimintakykyinen, kun se jakaa täällä niin kuin Postipate näitä lappuja? [Naurua]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.49 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oivallista retoriikkaa, ei siinä mitään. Kurvinen on hyvä siinä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Kohtalainen!] — Mitä tulee itse asiaan, niin olkaa huoleti — tai en tiedä, se saattaa harmittaa: hallitus on erittäin toimintakykyinen. [Välihuutoja] — Kyllä on.

Me valmistaudumme tällä hetkellä erittäin tärkeään puoliväliriiheen, jossa tullaan tekemään isoja päätöksiä Suomen turvallisuuden vahvistamiseksi, talouden tasapainottamisen jatkumiseksi ja kasvun aikaansaamiseksi. Me tullaan näyttämään päättäväisyyttä siinäkin asiassa.

Sitten mitä tulee siihen paperiin, niin nyt kun olette siihen tutustuneet juristin tarkkuudella, ymmärrätte varmaan, miksi tässä vaiheessa ei tuoda pöydälle sosiaalihuoltolain uudistamista, koska se on hyvin alkuvaiheessa. [Krista Kiuru: Miksi te lupasitte sitten?] Nyt kuudennen kerran taidan kuvata sen jo tässä: se prosessi käynnistyy, työryhmätyötä, asiantuntijoita, lausuntokierrokset, vaikutusarviointeja, ja syksyllä 26 se lakiesitys on valmis. Ja haetaan siis sadan miljoonan, yhden prosentin, parannusta, tehostusta tai säästöä — ihan mitä sanaa siitä haluaa käyttää [Puhemies koputtaa] — kymmenen miljardin kokonaisu-

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

teen. [Välihuutoja] — Ja, Harkimo, kahvikutsu on voimassa. [Timo Harakka: Miksi lupasitte? — Sanna Antikainen: Miksi lupasitte rahaa tilille, edustaja Harakka?]

2.6. Suullinen kysymys ikäihmisten hoitoonpääsyn helpottamisesta (Sari Tanus kd)

Suullinen kysymys SKT 58/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Tanus, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.50 **Sari Tanus kd:** Arvoisa puhemies! [Hälinää — Puhemies koputtaa] Tässä salissa nostetaan usein vain ongelmia ja haasteita esiin, valitettavasti. Vähemmälle huomiolle jäävät hyvät esitykset. Yksi tällainen on hallituksen suunnitelma yli 65-vuotiaiden yleislääkärille hoitoon pääsyn helpottamiseksi. Syyskuun alussa on tarkoitus aloittaa kokeilu, jossa yli 65-vuotiaat voivat hakeutua lääkäriin myös yksityisen sairaanhoidon piiriin ja jossa potilaan maksuosuus pysyy samana kuin julkisella puolella. [Aki Lindén: Ei ole näkynyt lakiesitystä!] Seniorikansalaisten hoitoonpääsyä halutaan helpottaa, ja samalla painetta julkisessa terveydenhuollossa voidaan lievittää.

On tärkeää, että kokeilusta tiedotetaan riittävästi, jotta mahdollisuutta osattaisiin hyödyntää ja oma hyvä lääkäri voitaisiin valita myös yksityissektorilta. Kysyisin ministeriltä: mikä on tämän hyvän esityksen valmistelun tilanne, ja miten kokeilusta aiotaan tehokkaasti tiedottaa seniorikansalaisille?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.51 **Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tilanne on oikein hyvä. Itse asiassa laki on laintarkistusvaiheessa ja annetaan aikataulussa eduskunnalle niin, että se ehditään kevätkaudella käsitellä ja se astuu syksyllä voimaan.

Kysehän on siis siitä, että 65 vuotta täyttäneet suomalaiset voivat saada mahdollisuuden yleislääkärikäyntiin yksityisellä puolella julkisen terveydenhuollon asiakasmaksun hinnalla ensi syksystä alkaen. Tällä vahvistetaan ikääntyvän väestön perusterveydenhuollon palvelujen saatavuutta, sillä myöskin helpotetaan hyvinvointialueiden kuormaa, ja lisäksi tähän malliin sisältyy hintakatto, eli sillä varmistetaan se, että veronmaksajien rahoja käytetään vastuullisesti ja että asiakas hyötyy näistä Kela-korvauksista ja tästä 65 vuotta täyttäneiden Kela-korvauskokeilusta eivätkä nämä rahat sitten valu hintoihin. Eli tässä on luotu malli, jolla pystytään vahvistamaan ja parantamaan 65 vuotta täyttäneiden perusterveydenhuollon palvelujen saatavuutta. [Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Viimeinen lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen, edustaja Nurminen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

16.53 **Ilmari Nurminen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lopulta saimme, ministeri Juuso, vastauksen, eli tämä kotihoidosta leikkaaminen tarkoittaa teidän mielestä vähemmän kotihoidon käyntejä. Sitä me olemme täällä juuri yrittäneet sanoa: 700 000 kotihoidon kertaa jätetään käyttämättä. [Jani Mäkelä: Ei pidä paikkaansa!] Haluan vielä tuoda esille, että kaikki vanhustyön tutkijat ja tutkimuslaitokset pitävät kotihoidon tämän hetken tilannetta kaikista isoimpana ongelmana. Ongelma on hoitoonpääsy eikä se, että siellä käytäisiin liian useasti, joten toivon, että perehdytte nyt näihin asiakirjoihin myös tältä osin.

Ministeri Juuso, ehkä itse ajattelen, että tässä on kyse enemmän arvoista. Nyt puhutte, että leikataan prosentti sosiaalipalveluista, mikä on sata miljoonaa. Se on teidän mielestänne pieni, vaikka me olemme täällä kertoneet, kuinka suuri se on. Mutta kun puhutaan teidän tuloluokan prosentin veronkevennyksestä, jonka te toteutatte ja jolla te saatte vaalikaudessa tuhansia euroja lisää rahaa, niin onko tämä teidän mielestä oikea arvovalinta — leikata vanhuksilta ja antaa veronkevennyksiä teidän tuloluokalle? Ministeri Juuso, mitä olette mieltä tästä arvovalinnasta? [Tytti Tuppurainen: Kyse on arvoista!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.54 **Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meidän täytyy ottaa huomioon useita eri seikkoja, kun valtiontaloutta tasapainotetaan ja eri verotusratkaisuja tehdään. Sitä, että julkisen talouden menot nousevat koko ajan hyvin voimakkaasti, miljardeilla euroilla vuosittain, meidän talous ei kestä. Me annamme koko ajan lisää rahaa hyvinvointialueille, mutta jollakin tavoin meidän pitää yrittää purkaa sitä byrokratiaa ja yksityiskohtaista sääntelyä, jolla me voimme edes hieman, edes hieman, jarruttaa sitä kustannusten kehitystä, koska meillä ei ole taloudellisia edellytyksiä toteuttaa sosiaali- ja terveyspalveluita, mikäli kustannusrakennetta ei saada kuntoon ja mikäli kustannusten nousua ei saada kuntoon.

Miten tämä sitten liittyy tähän yhden prosentin veronkevennykseen, niin ne ovat erilaisia valintoja, mitä on tehty eri seurueissa, [Välihuutoja] ja siitä varmaan ministeri Purra voi vastata.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.7. Suullinen kysymys talouskasvun luomisesta (Antti Kaikkonen kesk)

Suullinen kysymys SKT 59/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysyjä, edustaja Kaikkonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.55 **Antti Kaikkonen kesk:** Arvoisa puhemies! Vanhuspalveluitten tilanne huolettaa, ja sen takia näihin kysymyksiin on tärkeää saada perusteelliset vastaukset. On todettava, että tänään on muutakin isohkoa ja huonoa uutista tullut maailmalta, Yhdysvalloista. Pre-

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

sidentti Trumpin tullit ovat isku myös Suomen taloudelle, jonka tilanne on jo valmiiksi vakava.

Teidän hallituksenne kausi on puolivälissä hyvin pian. Työttömyys on pahimmillaan yhdeksään vuoteen, ja konkurssveja on eniten 28 vuoteen. Kiristitte juuri keskituloisen suomalaisen verotusta kovimmaksi vuosikymmeneen.

Arvoisa puhemies! Näköpiirissä oleva kauppasota alleviivaa sitä, että nyt pitää tehdä kaikki mahdollinen työpaikkojen, kasvun ja etenkin pienten ja keskisuurten yritysten pärjäämisen eteen. Siksi keskusta esittää esimerkiksi investointien verohyvitystä pienemmillekin yrityksille, kotitalousvähennyksen korottamista ja eläkeiän saavuttaneille veroporkkanaa työssä jatkamiselle. [Jani Mäkelä: Ja rahaa piisaa!] Pääministeri, eikö nyt kannattaisi kotimaisin keinoin tehdä kaikki mahdollinen? [Puhemies koputtaa] Voitteko tarttua näihin? Mitä te aiotte tehdä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.56 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitos puheenvuorosta — tämä on vakava tilanne. Meillä on entisestään vaikea talouden tila Suomessa ja Euroopassa, ja siihen jos syntyy vielä kauppasota, mikä tällä hetkellä näyttää valitettavan todennäköiseltä, niin se on kyllä isku.

Meidän talous on kasvanut muistaakseni helmikuussa reilun prosenttiyksikön verran, mikä ei ole paljon, mutta kun katsoo taaksepäin, niin se on erinomainen uutinen. Meille virtaa tällä hetkellä investointeja. Isoja uutisia melkein päivittäin on saatu kuulla, miten Suomeen investoidaan. Mutta tämä kauppasota on todellinen varjo. Sen takia me EU:n kautta toimitaan, ja teemme kaikkemme yhdessä EU:n kanssa, jolla kauppapolitiikka on vastuullaan, että tähän löytyy järkevä ratkaisu Yhdysvaltojen kanssa.

Kiitan myöskin siitä, että on konkreettisia ehdotuksia, millä kasvua saadaan aikaan. Me kokoonnutaan kasvuriihen ja me otetaan pöydälle kaikki nämä esitykset, mitä yhteiskunnasta tulee. Tavoitteena on saada investointeja Suomeen, investointeja, työpaikkoja ja tulevaisuudenuskoa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen, edustaja Lintilä, olkaa hyvä.

16.57 Mika Lintilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aivan niin kuin pääministeri sanoi, tilanne on äärettömän vakava, äärettömän vakava, ja sen tähden oli pikasen pettymys, että oikeastaan ensimmäinen viesti, mitä hallituksen puolelta tuli, oli risiriitainen. Pääministeri viittasi EU:n yhteiseen neuvotteluun, ja elinkeinoministeri ilmoitti, että on pyrittävä USA:n kanssa kahdenväliseen neuvotteluun. Itse pitäisin aika turmiollisena, mikäli me haettaisiin kahdenvälistä neuvottelua. Koko ajan on puhuttu siitä, että meidän pitää EU:ssa olla yhtenäinen, ja meidän tulee olla tässäkin kysymyksessä yhtenäinen.

Kiinnostaa, pääministeri, kuulla, mikä on Suomen kanta, mikä on hallituksen kanta. Onko teillä yhtenäinen kanta neuvotteluun USA:n kanssa? Käydäänkö se EU:n taholta, vai onko jotain muuta tulossa? Oletan, että koska EU-politiikkaa johtaa pääministeri, hän myös vastaa tähän kysymykseen. [Antti Kurvinen: Molemmat voivat vastata, kun on eri kannat! — Naurua]

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

Sanoisin, että kannattaa kansallisista toimista pidättäytyä, koska nyt vienti näyttää rupeavan sakkaamaan. [Puhemies koputtaa] Ja pohtisin vakavasti, tulisiko pääministerin antaa pääministerin ilmoitus tästä tilanteesta. Tämä on äärettömän vakavaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, minuutti on käytetty. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.59 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se on hyvä, että suhtaudutaan niin vakavasti tähän asiaan. Tämä on äärettömän iso, ja on ollut vakavasti suunnitelmassa pääministerin ilmoituksen antaminen eduskunnalle. Se antaisi oivallisen foorumin käydä keskustelua laajemminkin tästä tilanteesta. Tämä on todella vakava paikka. Hallituksen linja on yhtenäinen, ja ministeri Rydman toivottavasti voi omalta osaltaan täydentää.

EU:lla on vastuullaan kauppapolitiikka ja neuvottelut Yhdysvaltojen kanssa. Olen tänään ollut yhteydessä vielä uudemman kerran komission puheenjohtajaan Ursula von der Leyeniin ja antanut Suomen vahvan tuen vahvalle neuvotteluasenteelle. Eurooppa on tässä asiassa yhtenäinen, mikä on erinomainen asia, ja Euroopan pitää olla päättäväinen. Niin kauan neuvotellaan kuin mahdollista, mutta jos neuvotteluratkaisua ei ole, niin me vastaamme Yhdysvaltojen suuntaan. Tämä on nyt valitettavasti tämä tilanne, mutta päättäväisiä ja yhtenäisiä meidän pitää olla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Elinkeinoministeri Rydman, olkaa hyvä.

16.59 Elinkeinoministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Asia on juuri niin kuin pääministeri sanoi. Tässä ei ole pienintäkään eroa hallituksen ministereiden välillä muualla kuin lehdistön omissa tulkinnoissa. [Välihuutoja] Kyse on nimenomaisesti siitä, että kauppapolitiikka kuuluu EU:n yksinomaiseen toimivaltaan, ja näitä neuvotteluita tariffeista ja mahdollisista vastatoimista käydään nimenomaisesti EU:n kontekstissa, ei kansallisesti. Sitten on kansallisia keskusteluita, joita Suomen on yhtä hyvin, niin kuin pääministerikin on todennut, tärkeää käydä Yhdysvaltain kanssa, jotta varmistamme esimerkiksi sen, että vaikka meillä on tällainen kauppasotaa lähenevä tilanne, niin esimerkiksi jo varsin pitkällä olevat neuvottelut Yhdysvaltojen Suomeen kohdistuvasta jäänmurtajatilauksesta eivät mene sivu suun.

Juuri näin, me haluamme pitää pää kylmänä ja tehdä sellaisia EU-tason vastatoimia, jotka parantavat meidän neuvotteluasemiamme, ja tässä ei myöskään pidä lietsoa sellaista paniikkia. Nämä voivat olla myöskin Yhdysvaltain taholta vähän tällainen ikään kuin neuvotteluasemien hakemisasia, ja senkään takia turhan paniikin lietsominen ei ole tarpeen. [Suna Kymäläinen: Ahaa, ei olekaan enää vakava paikka!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vielä lisäkysymys, edustaja Lohi, olkaa hyvä.

17.01 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen Pankki on arvioinut, että pahimmillaan tämä kauppasota — mitä toivottavasti emme tule näkemään mutta joka pahasti uhkaa meitä — voi vaikuttaa Suomen talouden kasvuun jopa puoli— puolitoista prosenttiyksikköä. Sehän tarkoittaa, että tänä vuonna meillä kaikkien toivoma kasvu saattaa tyrehtyä pahimmassa tapauksessa tähän, jos tämä kauppasota käynnistyy. Ti-

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

lanne on siis vakava, ja samaan aikaan Suomen julkinen talous velkaantuu nopeiten Euroopan kaikista maista.

Hallitus on tehnyt leikkauksia, jotka ovat osuneet ja kasaantuneet osittain samoihin ihmisiin, ja siellä ostovoima on romahtanut ja toivo tulevasta on näivettynyt. Samalla yritysmaailmassa meillä on laskettu ennustetta yhteisöveron tuotosta, koska yrityksillä menee huonosti, ja konkurssveja syntyy paljon. Nyt kannattaisi lähteä tekemään rohkeita toimia. Enää näpertely ei riitä kasvuriihessä. [Laura Huhtasaari: Mitä ne ovat?]

Arvoisa puhemies! Kysyn nyt valtiovarainministeriltä: oletteko te valmiita nyt tarkastelemaan hallituksen virheitäkin niin, että otettaisiin pikkuisen katsetta peruutuspeiliin [Puhemies koputtaa] — mikä monesti ei ole järkevää politiikassa — ja lähdetäisiin oikeasemaan nyten huonoja päätöksiä, [Puhemies koputtaa] muun muassa kotitalousvähennyksen leikkausta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

17.02 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Viimeisten tietojen mukaan kotitalouksien luottamus on vahvistunut. Vastaavasti yrityskentällä ollaan menossa oikeaan suuntaan luottamuksessa. Mutta kuten tämäkin kysymyksenasettelu osoittaa, meillä on näitä alaspäin kohdistuvia riskejä ja valtavia epävarmuuksia paitsi globaalilla tasolla myös Euroopassa.

Meidän useampi vientimarkkina on ollut ongelmassa. Koko Euroopassa tämä taantuma oli selvästi ennusteita syvempi ja pitkäkestoisempi. Suomella on vielä ihan erityiset omat haasteet esimerkiksi sen vuoksi, että Venäjä käynnisti hyökkäyssotansa Ukrainassa, mistä seurasi Suomen osalta esimerkiksi kaupan katkeaminen energiantuonnissa ja puuntuonnissa Venäjän kanssa. Näillä kaikilla on ollut merkittäviä vaikutuksia meidän talouteemme.

Näistä pienistä paremmista valopilkuista huolimatta hallitus, totta kai, jatkaa tällä kasvupolitiikan ja kasvutoimien tekemisen tiellä, jonka me olemme aloittaneet Säätytalolta hallitusneuvotteluista, ja nyt tulevassa riihessä muutaman viikon kuluttua katsomme lisää toimia. [Puhemies koputtaa] Mutta aivan kuten edustaja totesi, samaan aikaan meidän pitää huolehtia siitä, että se julkinen velkasuhde ei enää heikkene.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 179/2024 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 8/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 8/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu. Hallintovaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

Keskustelu

17.04 **Mauri Peltokangas ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! [Hälinää — Puhemies koputtaa] Käsittelyssä on hallintovaliokunnan mietintö hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. Esityksessä ehdotetaan, että ulkomaalaiselle työntekijälle taataan tietty aika, niin kutsuttu suoja-aika, uuden työpaikan etsimiseen, jos hänen työsuhteensa päättyy ennenaikaisesti tai yllättäen ja hänen oleskelulupansa on edelleen voimassa. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Lisäksi työnantajalle ehdotetaan ilmoittamisvelvollisuutta Maahanmuuttovirastolle, jos työsuhde päättyy ennenaikaisesti. Tähän ilmoittamisvelvollisuuteen liittyy sanktion uhka. Esityksessä ehdotetaan myös työntekijän oleskeluluvan haltijan työnteko-oikeuden laajentamista koskemaan työskentelyä aidosti todetulla työvoimapula-alalla. Esitys liittyy hallitusohjelmakirjauksiin, ja lisäksi siihen vaikuttaa EU:n niin sanottu yhdistelmälapadirektiivi, joka on saatettava kansallisesti voimaan 21.5.2026 mennessä. Esityksen tavoitteena on, että ulkomainen työvoima pysyy maassa ja mahdollisen työttömyyden aikana löytää uuden työpaikan ja siten perusteen jatkaa maassa oleskelua.

Arvoisa puhemies! Kuten edellä totesin, esityksessä ehdotetaan säädettäväksi työperäisen oleskeluluvan erityisestä suoja-ajasta. Tuona aikana oleskelulupaa ei saa peruuttaa, jos työntekijä jää ennenaikaisesti tai yllättäen työttömäksi. Oleskeluluvan pitää kuitenkin olla vielä voimassa. Suoja-ajan pituus on enintään voimassa olevan oleskeluluvan jäljellä oleva pituus mutta kuitenkin enintään kolme tai kuusi kuukautta riippuen maassa oleskelun pituudesta. Lisäksi kansallisesti esityksessä ehdotetaan säädettäväksi, että erityisasiantuntijoilla, EU:n sinisen kortin haltijoilla, yrityksen yli- ja keskijohdolla ja ICT-oleskeluluvan saaneilla johtajilla ja asiantuntijoilla suoja-aika on kuusi kuukautta riippumatta maassaolon kestosta. Suoja-ajasta ei ole aiemmin säädetty laissa, ja oleskeluluvan peruuttamista koskeva prosessi on ollut mahdollista käynnistää heti, kun Maahanmuuttovirasto on saanut tiedon, etteivät luvan edellytykset enää täyty. Toisaalta säännös ei ole myöskään velvoittanut Maahanmuuttovirastoa ryhtymään toimenpiteisiin.

Valiokunnan saamassa selvityksessä osa lausunnonantajista piti suoja-aikojen pituuksia riittämättöminä. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta kuitenkin toteaa lausunnossaan hallintovaliokunnalle, että sääntely on linjassa muiden Pohjoismaiden sääntelyn kanssa. Yhdistelmälapadirektiivi tarkoittaa käytännössä sitä, että kaikissa EU-maissa tullaan säätämään vähintään direktiivin minimitasojen mukaisista suoja-ajoista. Lisäksi hallintovaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että ehdotettujen ajanjaksojen pituutta arvioitaessa määräajat alkavat kulua vasta irtisanomisen jälkeen. Valiokunta myös toteaa, että ehdotuksessa on myös huomioitu kilpailukieltosopimukset, joiden osalta suoja-aika alkaa sopimuksessa sovitun rajoitusajan jälkeen, vaikka työsuhde ei enää ole voimassa.

Arvoisa puhemies! Voimassa olevan ulkomaalaislain mukaan työntekijän oleskelulupaa myönnettäessä työnteko-oikeus määritetään yhdelle tai useammalle ammattialalle, jolla työtä saa tehdä. Ehdotuksen mukaan työntekijän oleskelulupaan liittyvä työnteko-oikeus laajennetaan koskemaan aloja, jotka on todettu valtakunnallisiksi työvoimapula-aloiksi. Hallintovaliokunta pitää työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan tavoin perusteltuna työnteko-oikeuden laajentamista työvoimapula-aloille. Muutos antaa paremmat edellytykset vastata työvoimapulaan ja vahvistaa mahdollisuuksia pitää kiinni Suomeen muuttaneista työntekijöistä.

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

Arvoisa puhemies! Hallintovaliokunta pitää kuitenkin puutteena sitä, että hallituksen esityksestä ei käy ilmi, mitä työvoimapula-alojen valtakunnallista listausta sovelletaan silloin, kun listaus muuttuu suoja-ajan aikana. Valiokunta pitää tärkeänä, että oleskeluluvan haltijalla, hänen työnantajallaan sekä viranomaisilla on selkeä ja ajantasainen tieto sallituista ammattialoista. Valiokunta katsoo, että kun kyse on aidosti todetuista työvoimapula-aloista, suoja-ajan aikana voidaan edellä mainitussa tilanteessa jo maassa olevan työvoiman pysymisen ja työllistymisen näkökulmasta soveltaa sekä voimassa olevaa että aiemmin henkilön työttömyysjakson alkaessa voimassa ollutta asetusta. Valiokunta ehdottaa kuitenkin mietinnössään sääntelyn täsmentämistä tältä osin.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi työnantajalle velvollisuus ilmoittaa ulkomaalaisen työntekijän työsuhteen päättymisestä Maahanmuuttovirastolle 14 päivän määräajassa työsuhteen päättymisestä. Hallintovaliokunta pitää ehdotusta kannatettavana. Hallintovaliokunnan kuulemisissa on kiinnitetty erityistä huomiota lyhytkestoisiin työsuhteisiin, kuten esimerkiksi keikkatöihin, ja niiden päättymisestä johtuvaan ilmoittamisvelvollisuuteen. Hallintovaliokunnan saaman selvityksen mukaan, jos ulkomaalaisen oleskelulupa säilyy eli varsinainen työsuhte taustalla säilyy mutta luvan voimassaoloaikana tehty lisätyö päättyy sen lyhytkestoisuuden, irtisanomisen tai muun seikan takia, ei ilmoittamisvelvollisuutta lisätöiden päättymisen osalta ole, koska sillä ei ole vaikutusta myönnettyyn oleskelulupaan eikä suoja-aikaan.

Valiokunta toteaa mietinnössään selvyiden vuoksi, että ilmoittamisvelvollisuutta ei siten sovelleta työsuhteen päättymiseen, jos kyseinen työsuhte ei ole ollut oleskeluluvan myöntämisen peruste. Lisäksi valiokunta tähdentää, että tilanteessa, jossa työntekoa koskeva oleskelulupa on myönnetty kahden tai useamman työsuhteen perusteella, kuten esimerkiksi siivouksen perusteella myönnettyissä luvissa usein on kyse, ja näistä työsuhteista yksikin päättyy, ilmoittamisvelvollisuutta sovelletaan siihen työnantajaan, jota työsuhteen päättymisen koskee. Yhden työsuhteen poistuminen ei välttämättä tarkoita, että oleskeluluvan peruste putoaa pois, mutta ilmoituksen saanut Maahanmuuttovirasto pystyy tällöin paremmin arvioimaan työsuhteen kokonaistilannetta ja esimerkiksi palkan määrää ja ryhtymään tarvittaviin toimenpiteisiin, jos ilmenee, ettei esimerkiksi palkkatuloja ole riittävästi.

Arvoisa puhemies! Edellä toteamani työnantajan ilmoittamisvelvollisuus on teknisesti toteutettu Enter Finland -palvelussa, jossa työnantaja ilmoittaa Maahanmuuttovirastolle myös tiedot palvelukseensa ottamistaan muista kuin unionin kansalaisista. Valiokunnan kuulemisissa osa lausunnonantajista esitti tämän työnantajan ilmoittamisvelvollisuuden korvattavaksi Verohallinnon tulorekisteritietojen hyödyntämisellä työnantajien hallinnollisen taakan keventämiseksi. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan työnantajat ilmoittavat jo nykyisin tulorekisteriin tiedot maksetuista palkoista ja joiltakin osin myös tiedon työsuhteen päättymisestä. Myös Maahanmuuttovirasto hyödyntää jo nyt oleskelulupien jälkivalvonnassa muiden viranomaisrekisterien ohella tulorekisteriä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan ilmoittamisvelvollisuus on mahdollista järjestää myös tulorekisterin kautta. Tämä edellyttää kuitenkin erilaisia lainsäädäntöön ja järjestelmiin liittyviä muutoksia, joiden suunnittelu ja toteuttaminen ei tällä aikataululla ole mahdollista. Valiokunta pitää kuitenkin tulorekisterin monipuolista hyödyntämistä järkevänä tavoitteena yritysten hallinnollisen taakan vähentämiseksi ja pitää tärkeänä tulorekisterin hyödyntämisen selvittämistä edellä mainittuihin tarkoituksiin. Samalla valiokunta ehdottaa selvitettäväksi, onko

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

voimassa oleva työnantajan ilmoittamisvelvollisuus edellä todetusta palvelukseen ottamisesta myös mahdollista toteuttaa tulorekisterissä.

Arvoisa puhemies! Valiokunta toteaa mietinnössään saamansa selvityksen sisältävän toisiinsa nähden osin ristiriitaisiakin näkemyksiä niin suoja-ajan keston, työnteko-oikeuden laajentamiseen kuin työsuhteen päättymisestä ilmoittamiseenkin ja näiden säännösten soveltamiseen. Hallintovaliokunta pitää tärkeänä, että seurataan sääntelyn toimivuutta ulkomaisen työvoiman pysyvyyteen maassa, uuden työpaikan löytymiseen sekä työnantajan hallinnollisen taakan kasvuun ja tarvittaessa annetaan esitys sääntelyn muuttamiseksi.

Arvoisa puhemies! Hallintovaliokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä mietinnöstä ilmenevin huomioin ja muutosehdotuksin. Mietintöön sisältyy kaksi vastalauseetta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Peltonen, olkaa hyvä.

17.13 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Eduskunnan hallintovaliokunta on saanut valmiiksi mietintönsä ulkomaalaislain muuttamisesta. Nyt käsittelyssä olevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan, että työperusteisella oleskeluluvalla Suomessa työskentelevän olisi työn loppuessa ennaikaisesti löydettävä uusi työ jatkossa kolmessa tai kuudessa kuukaudessa. Kolme kuukautta olisi jatkossa käytännössä pääsääntö. Työnantajalle myös säädettäisiin sanktion uhalla velvollisuus ilmoittaa työperusteisella oleskeluluvalla olevan työn ennaikaisesta päättymisestä Maahanmuuttovirastolle. Lisäksi työntekijän oleskeluluvan työnteko-oikeus laajennetaan alkuperäisen toimialan lisäksi koko Suomessa todennetuille työvoimapula-aloille. Esityksen keskeisin muutos työperusteisella oleskeluluvalla työskentelevälle on uusi kolmen tai kuuden kuukauden suoja-aika uuden työn etsimiseen työttömäksi jäämisestä alkaen.

Arvoisa puhemies! Lähtökohtaisesti on perusteltua, että uudelleentyöllistymiselle asetetaan suoja-aika. Tähän meitä velvoittaa ja ohjaa myös EU:sta kansalliselle tasolle laskeutuva sääntely, EU:n yhdistelmälapadirektiivi. Suoja-ajan pituus jää kuitenkin kansalliseen harkintaan ja on kansallisesti päätettävissä. Hallituksen esityksessä asetettavan suoja-ajan pituutta kommentoineet lausunnonantajat pitivät esitettyjä aikarajoja laajasti liian lyhyinä uuden työn etsimiseen. Lyhyet suoja-ajat tulevat lausuntopalautteen mukaan heikentämään Suomen houkuttelevuutta ulkomaalaisten osaajien silmissä ja pahentamaan osaajapulaa. Lisäksi esitys heikentää Suomen kilpailuasemaa suhteessa muihin valtioihin osaajien houkuttelussa.

Vaikka myös me sosiaalidemokraatit pidimme valiokunnassa suoja-ajan asettamista uudelleentyöllistymiselle sinänsä ymmärrettävänä, katsoimme, että esitetty alempi, kolmen kuukauden aikaraja on uudelleentyöllistymiselle aivan liian tiukka. Kaikille työperusteisella oleskeluluvalla Suomessa työskenteleville tulisi taata työsuhteen päättyessä samanpituisen suoja-aika, kuusi kuukautta. Tämä selkeyttäisi lainsäädäntöä monelta osin hallituksen esitykseen verrattuna sekä vähentäisi viranomaistenkin työtä ja tulkintaa.

Hallituksen esityksessä mainitaan selvitys, jossa tarkastellaan vuosina 2017—2021 ei-pysyvällä työntekijän oleskeluluvalla Suomessa työttömäksi jääneiden työttömyysjaksoja. Hieman yli puolella työttömäksi jääneistä työttömyys kesti yli 90 päivää. Noin 40 prosentilla työttömyys kesti yli puoli vuotta. Tilastojen valossa kolmen kuukauden suoja-aika tarkoittaisi monelle osaajalle lähtöä Suomesta, vaikka pidemmällä suoja-ajalla työpaikka olisi saattanut löytyä Suomesta. On myös tärkeää huomata, että moni ulkomaalaistaustainen

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

kohtaa työnhaussa syrjintää, mikä voi vaikeuttaa työnhakua. Kuuden kuukauden yhtenäistä suoja-aikaa puoltaisi myös se, että esimerkiksi kesäisin työpaikkoja on kesälomien vuoksi vähemmän tarjolla. Mikäli työttömyys alkaisi alkukesästä, kolmessa kuukaudessa työn löytäminen olisi hankalampaa kuin muina aikoina. Tämäkin on todellisuutta työelämässä.

Hallituksen esitys koskee merkittävästi Suomessa jo työskenteleviä henkilöitä, jotka ovat tutustuneet suomalaiseen työelämään ja kulttuuriin. He ovat jo aloittaneet kotoutumisen Suomeen, ja heillä on paremmat mahdollisuudet työllistyä verrattuna esimerkiksi ai-
van juuri maahan saapuneisiin työntekijöihin.

Arvoisa puhemies! Huomionarvoista on, että kolmen kuukauden suoja-aikaa ei lausunnonantajista kannattanut yksikään työnantajien tai työntekijöiden edustajista. Sekä työnantaja- että työntekijäjärjestöt peräsivät lausunnoissaan pidempiä suoja-aikoja. Esimerkiksi Elinkeinoelämän keskusliitto toteaa lausunnossaan, että rekrytointiajat ovat Suomessa pitkähköjä ja niiden kestoja ovat pidentäneet työelämässä yleistyneet soveltuvuusarvioinnit sekä niitä mahdollisesti seuraavat turvallisuusselvitykset. Erityisesti heikossa taloustilanteessa lyhyt määräaika aiheuttaa huomattavaa epävarmuutta uudelleentyöllistymisestä. Lisäksi hallituksen edistämä irtisanomisen helpottaminen voi vaikuttaa irtisanomisten määrään tulevaisuudessa. Lyhyt suoja-aika lisää myös riskiä työvoiman hyväksikäytöstä. Tätä erittäin tärkeää näkökulmaa ei hallituksen esityksessä ole riittävällä tavalla arvioitu.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä tunnistetaan tilanteet, joissa ehdotetulla sääntelyllä saattaisi olla vaikutusta lasten varhaiskasvatukseen tai koulunkäyntiin osallistumiseen. Esityksessä todetaan: ”Lasten sosiaalisiin verkostoihin ja toimintaympäristöön kohdistuvat äkilliset muutokset ja perheen kohtaama epävarmuus eivät ole lapsen edun mukainen ratkaisu.” Lapsiasiavaltuutettu toteaa lausunnossaan myös, että olisi oleellista, että soveltamiskäytännössä huomioidaan lapsen etu ja mahdollisuudet esimerkiksi suorittaa koulun lukuvuosi loppuun Suomessa vanhemman työllistymistilanteesta huolimatta. Lapsen etu tulisikin arvioida jo oleskelulupa-
an liittyvässä päätöksenteossa. Lapsen lukukauden suorittaminen loppuun onnistuisi paremmin silloin, jos suoja-ajassa olisi esimerkiksi tämä sosiaalidemokraattien vastalauseessa ehdotettu kuuden kuukauden kesto.

Arvoisa puhemies! SDP jätti yhdessä vasemmistoliiton ja vihreiden kanssa hallintovaliokunnan mietintöön yhteisen vastalauseen, ja teen tämän vastalauseen 1 mukaiset muutosehdotukset.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

17.19 Petri Honkonen kesk: Arvoisa herra puhemies! ”Vahvistetaan yritysten kasvua ja kansainvälistymistä tukevaa elinkeino- ja teollisuuspolitiikkaa: Hallitus toteuttaa johdonmukaista elinkeino-, yrittäjyys- ja teollisuuspolitiikkaa, joka antaa yrityksille näköalan kilpailukykyisestä toimintaympäristöstä ja varmuutta investoida.” Tämä lainaus on Petteri Orpon hallituksen ohjelmasta, tavoite, jota vastaan tämä käsittelyssä oleva hallituksen esitys toimii täysipainoisesti ja täysimääräisesti.

Me olemme siis käsittelemässä täällä nyt hallituksen esitystä, joka merkittäväällä tavalla heikentää Suomen yritysten kilpailukykyä, suomalaisten yritysten mahdollisuuksia saada kasvuvaiheessa osaavaa työvoimaa ja osaajia ja joka heikentää suomalaisten yritysten mahdollisuuksia kansainvälistyä, investoida ja kasvaa. Kaikki tämä kokoomusjohtoisen

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

hallituksen aikana. Mielestäni tämä on aivan käsittämätöntä, ja en usko, että tämä on sitä, mitä kokoomus kansalaisille eduskuntavaalien alla lupasi.

Tässä hallituksen esityksessä tämä esitetty suoja-aika ei anna riittävän pitkää aikaa etsiä uutta työpaikkaa ulkomailta tulleille työntekijöille. Se ei myöskään huomioi Suomen työmarkkinan erityispiirteitä, kuten sitä, että meillä on hyvin pieniä toimialoja, joilla on erikoistunutta osaamistarvetta. Tämän lisäksi tällä rakennetaan aikamoinen byrokratihimmeli, jossa suomalaiset yritykset joutuvat tekemään ilmoituksia sakon, raipan ja sanktioiden uhallä näiden työsuhteiden päättymisestä, ja kaiken lisäksi tämän himmelin rakentamiseen on valiokunnassa saamiemme tietojen mukaan käytetty jo satojatuhansia euroja, vaikka se olisi voitu Verohallinnon toimesta tulorekisterin kautta hoitaa paljon edullisemmin.

Henkilöstövuokrausyrityksiä edustava HELA ry on arvioinut, että tämä tulee johtamaan tietyillä yrityksillä, jotka siis vuokraavat työvoimaa lyhytaikaisiin työsuhteisiin, merkittäviin ilmoitustarpeisiin ja merkittävään taakkaan näiden ilmoitusten tekemisessä. He arvioivat, että alan suurimman yrityksen pitäisi tehdä jopa 100 000—150 000 tällaista ilmoitusta vuodessa. No, mihin tämä määrä sitten todellisuudessa tulee asettumaan, sitä emme vielä tiedä, mutta sen sitten nämä yritykset ja yrittäjät tulevat näyttämään, ja se aika on tietysti pois siitä, mitä he voisivat tehdä liiketoimintansa kasvattamiseen ja yrityksensä kehittämiseen. He palvelevat nyt sitten tätä Orpon hallituksen byrokratihimmeliä yrityksensä kehittämisen sijaan. Tästä tulee myös merkittäviä kustannuksia suomalaisille yrityksille. Näin siis toimitaan hallituksessa, jonka hallitusohjelmassa on sitouduttu vähentämään yrityksille tulevaa hallinnollista taakkaa Suomen viranomaisten ja valtion ja kuntien taholta. Tämä on aivan ennenkuulumaton esitys.

Kun tarkastellaan tätä vierasperäisen työvoiman, ulkolaisen työvoiman, tilannetta meillä, niin ammattiyhdistysliikkeen on pitkään pyrkinyt suojaamaan suomalaista työvoimaa, ja tässä nyt näyttää Orpon hallitus sitten löytäneen ammattiyhdistysliikkeen kanssa yhteiset intressit. No, todellisuushan on sellainen, että ikäluokkien pienentyessä ja vanhusväestön kasvaessa meiltä loppuu työikäinen väestö tästä maasta. Nyt ollaan suhdannekuopassa, mutta jos toivon mukaan lähiaikoina vielä Orpon hallitus onnistuisi löytämään sellaisia kasvukeinoja, joilla saataisiin tämä Suomen kansantalous tästä Lama-Orpon kuopasta nousuun, tullaan näkemään erittäin iso työvoimapula. Nyt kun tässä huonossa suhdanteessa moni on vaihtanut alaa, kun on jäänyt työtä vaille ja näin edespäin, niin sen työvoiman löytäminen nopeasti esimerkiksi rakennusosalalle ja muualle tulee olemaan todella vaikeaa. Silloin yritykset tulevat etsimään sitä ensi sijassa ulkomailta, ja tällä hallituksen esityksellä sitä merkittävästi vaikeutetaan. Osaajapula pahenee, Suomen asema kilpailussa vanhenevien, työvoimaltaan supistuvien länsimaiden joukossa pienen pienenä maana merkittävästi heikkenee, Suomen houkuttelevuus heikkenee, ja yrityksille on luvassa tosiaankin näitä sanktioita, jos ne eivät tätä Orpon hallituksen byrokratihimmeliä palvele.

On käsittämätöntä, että kokoomusjohtoinen hallitus tekee tällaisen byrokratihimmelin ja tällaisen karhunpalveluksen, jota valiokuntakäsittelyssä elinkeinoelämä ja suomalaiset yritykset ja yrittäjät kautta linjan vastustivat. Kaikki tämä tällaisena aikana, kun Suomen talous ei kasva ja kauppapolitiikka on täysin poukkoilevaa — niin kuin olemme tänään nähneet, näin vakavassa asiassa hallituksessa tuntuu olevan kaksi linjaa, ja vaikka tässä nyt selvästi olikin kulisseyssä käyty hieman palautekeskustelua, niin silti tästä jäi äskeisellä kyselytunnilla epäselvyys ilmaan — puhumattakaan veropolitiikan poukkoilevuudesta. Hal-

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

lituksen veropolitiikkakin on kuin Trumpin tullipolitiikka, jossa veroja rätkitään hihavakiolla suomalaisen elinkeinoelämän kiusaksi.

Arvoisa puhemies! Me keskustassa emme kannata tällaista yritysten toimintaedellytyksiä ja Suomen talouskasvua heikentävää politiikkaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

17.25 Rami Lehtinen ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Oli kyllä pakko ottaa tässä vastauspuheenvuoro edustaja Honkosen jälkeen, koska nyt kun tämä laki tulee, niin jatkossa edelleen yritykset voivat yhtä lailla tehdä työsopimuksia. Tämä laki koskee ainoastaan niitä tilanteita, kun se työsopimus äkkiä ja yllättäen katkeaa, ei sitä alkuperäistä rekrytointia, jota ne suuret yritykset tekevät. Se ei muutu mitenkään tässä tilanteessa.

Toinen asia on tämä byrokratihimmeli: Valiokunnan kuulemisessa kuulumme, että Enter Finland -palvelu on jo olemassa, on ollut pitkän aikaa ennen tätä lainsäädäntöä, ja sinne sisään ei ole tarvinnut tehdä tämän lain puitteissa uusia investointeja. Päinvastoin, jos mentäisiin nyt verottajan tekemään ilmoitusmalliin, sinne tulisi merkittäviä lisäpanostuksia ja lisärahanmenoa.

Enter Finland vaatii ainoastaan yhden napinpainalluksen, kun se työnantaja ilmoittaa siitä, että työsuhde on päättynyt — ei mitään muuta, yhden napinpainalluksen. Ja jo nykyisellään, kun se työsuhde alkaa, työnantajat joutuvat Enter Finlandiin tekemään laajat tiedot sen sisään. Siihen nähden tämä on erittäin pieni toimenpide.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

17.26 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä olisi valiokunnassa saamamme selvityksen mukaan voitu hoitaa paljon tehokkaammin Verohallinnon olemassa olevan tulorekisterin pohjalta, ja itselleni jäi kyllä näistä syntyneistä kustannuksista toisenlainen käsitys.

No, ei ole olennaista niinkään, mitä nyt on jo tehty ja minkälaisen himmelin hallitus tähän on halunnut rakentaa, vaan kyse on siitä, miksi tällaista ylipäättänsä halutaan tehdä. Miksi ylipäättänsä halutaan tehdä työläämpää, ja miksi ylipäättänsä halutaan vaikeuttaa suomalaisten yritysten työvoiman saatavuutta? Mikä on se peruste? Tähän ei ole missään esitetty yhtään järkiperustetta, minkä takia tällaista hallitusohjelman vastaista politiikkaa halutaan tehdä, varsinkin kun, kuten tuossa äsken kuvasin, tiedämme nämä väestöpoliittiset merkittävät haasteet, jotka tulevat meidän yrityksiä ja talouskasvua tulevaisuudessa haittaamaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

17.27 Joakim Vigelius ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen ymmärtänyt, että edustaja Honkonen on ollut kuitenkin paikalla hallintovaliokunnan kokouksissa, kun tätä on käsitelty. Meillä on tuossa vieressä pohjoismaisia naapurimaita, joissa on käytössä

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

aivan samanlaisia suoja-aikoja kuin mitä tässä hallituksen esityksessä tuodaan ilmi, siis kolmen kuukauden tai kuuden kuukauden suoja-aikoja. Olennaiset erot ovat siinä, kuka hoitaa ilmoittamispuolen siinä kohtaa, kun työsopimus yllättäen päättyy. Siinä on kyllä eroja. Mutta tämä, että on olemassa suoja-aika, kolme tai kuusi kuukautta, jonka jälkeen työperäinen maahanmuuttaja käytännössä poistetaan maasta, jos hän ei tule työllistymään, on aivan normaali pohjoismainen käytäntö, jota Suomi seuraa nyt perässä. Eli ajatus siitä, että tälle ei olisi minkäänlaisia perusteita, on minusta melko järjetön, koska se kyseenalaisittaa myös muiden Pohjoismaiden valitseman linjan. Mitä tulee työperäiseen maahanmuuttoon, ei Suomen tarvitse olla löyhempi ja leväperäisempi kuin muut Pohjoismaat.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Hanna Räsänen, olkaa hyvä.

17.28 Hanna Räsänen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituspuolueetkin hyväksyivät sinne meidän mietintöön seurantalausekkeen, ja se seurantalauseke on juuri sitä varten laitettu, koska tässä on epäilyksiä, että tämä lakiesitys ei välttämättä toimi.

Jos mietitään Suomen maakuvaa, niin jos tällaiset toimijat kuin Elinkeinoelämän keskusliitto, Suomen Yrittäjät, Palvelutyönantajat, Oulun seudun työllisyysalue, Helsingin työllisyyspalvelut ja Henkilöstöala HELA kaikki ovat lausuneet yhdenmukaisesti, että tämä heikentää Suomen kilpailukykyä, niin kyllä tällaisten toimijoiden huoli täytyy ottaa vakavasti. Itsekin olen yrittäjätaustainen kansanedustaja ja tunnen myös paljon yrittäjiä, keillä on ulkomaista työvoimaa, ja tiedän myös sen, että se työsuhde saattaa joutua näinä huonoina aikoina päättymään ennenaikaisesti. Eikö ole aika kohtuutonta, jos ihmiset sen jälkeen joutuvat poistumaan Suomesta vain siksi, että he ovat ulkomaalaistaustaisia työntekijöitä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Vastauspuheenvuoro, edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

17.29 Rami Lehtinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kerrataan nyt vielä, miksi tätä lakia tehdään: Se tehdään siksi, että niillä, jotka täällä maassa ovat ja joiden työsuhde päättyy, nykytilanne on se, että osa työnantajista ilmoittaa ja osa ei. Jatkossa halutaan, että kaikki ilmoittavat, siitä johtuen, että jos tullaan vaikka vuoden työluvalla Suomeen ja työsuhde päättyy ensimmäisen kahden viikon jälkeen, niin nykytilanne on se, että hän saattaa sen koko vuoden olla täällä ilman, että kukaan pääsee kiinni siihen, mitä hän tekee, hyväksikäytön uhrina tai minkä tahansa muun uhrina. Eli tässä on merkittäviä riskejä sille, että yhteiskunta joutuu maksamaan kaikki ne kulut koko sen vuoden ajalta, koska hänellä ei ole omaa toimeentuloa tai häntä käytetään täällä hyväksi. Tähän halutaan puuttua, ja tähän muutkin maat haluavat puuttua. Siksi tätä lakia tehdään ja muutetaan, ei siksi, että haluttaisiin kiusata tai vähentää kansallista kilpailukykyä. Se on kaikkien etu, että jos tänne maahan on tultu työluvalla, eli sen maahantulon peruste on työlupa, niin kun se päättyy, pitää olla oikeutta vaatia, että heillä on jatkossa työtä, joka oli sen maahantulon peruste.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Peltonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

17.30 **Eemeli Peltonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eihän tässä käsillä olevassa kysymyksessä ongelma ole se suoja-aika — sellainen minimitaso pitää meillä täällä säätää, mihin EU-säätelykin velvoittaa — vaan ongelma on sen ajan pituus. Tässä hallintovaliokunnankin käsittelyssä, aivan kuten työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan käsittelyssä, kävi hyvin ilmi, että laajasti lausunnonantajat pitivät juuri tätä kolmen kuukauden työnhakuaikaa aivan liian lyhyenä. Esimerkiksi Tanskassa ja Norjassa, jotka on ainakin hallituksen maahanmuuttopolitiikassa usein mainittu näinä verrokkeina, tämän työnhakuvaiheen voi saada määräajassa työttömäksi ilmoittautumisen jälkeen kuudeksi kuukaudeksi. Sitten on kuusi kuukautta aikaa sitä uutta työtä etsiä, ei kolme kuukautta. Meillä oli erittäin laajat kuulemiset hallintovaliokunnassa, ja sekä työnantajien että työntekijöiden edustajat olivat sitä mieltä, että tämä kolme kuukautta on aivan liian vähän. Kun tässä Suomen ulkopuolellekin katsoo, miten tätä EU-säätelyä on toimeenpantu, niin pidempien suoja-aikojen puolesta on aivan perusteltua puhua.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

17.32 **Jaana Strandman ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Esityksen taustalla on hallitusohjelman kirjaus työperusteisen oleskeluluvan sitomisesta nykyistä vahvemmin työhön siten, että Suomesta on poistuttava, jos henkilön työsuhde loppuu eikä hän ole kolmen kuukauden kuluessa solminut uutta työsuhdetta. Tavoitteena on, että ulkomainen työvoima pysyy maassa ja mahdollisen työttömyyden aikana hän löytää uuden työpaikan, ja siten on peruste jatkaa maassa oleskelua. Jos työtä ei löydy määräajassa, niin pitää palata takaisin omaan kotimaahan. Pohjoismaissa on jo käytössä tällaiset suoja-ajat, ja tällä ei ole mitään tekemistä yritysten työvoiman saatavuuden kanssa. Suomi ei ole maailman työttömyysturva-alue. Kolmen kuukauden sääntö estää sen, että Suomeen jäädään varalle ilman työtä ja ilman aitoa tarvetta.

Arvoisa herra puhemies! Hyvinvointivaltio natisee rahoituksensa suhteen liitoksistaan. Maahanmuutto, niin kuin kaikki muukin, tarvitsee selkeät rajat sekä säännöt. Suomalaisen hyvinvointi tulee laittaa kaiken muun edelle. [Puhemies koputtaa] Esitys on nykyhallituksen linjauksien mukainen, ja pidän esitystä kannatettavana.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Tosiaan vastauspuheenvuoroista on vielä kysymys, sen unohdin äsken sanoa, mutta tämä tuli muutenkin varmaan ymmärretyksi. — Edustaja Lyly, vastauspuheenvuoro, yksi minuutti, olkaa hyvä.

17.33 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näen, että tässä ydinkysymys on tämä kolme kuukautta tai kuusi kuukautta. Tämä raja on se ydinkysymys, ja EU:n yhdistelmädirektiivi on määritellyt, että vuoden 2026 toukokuun 21. päivään mennessä kunkin maan pitää tämä määritellä. Tässä on määritelty tämä raja, ja luulen, että siten se, miten tämä ilmoittaminen tehdään, on tässä kuitenkin toissijainen kysymys, kun katsotaan, onko se kolme vai kuusi kuukautta.

Niin kuin täällä edustaja Peltonenkin jo aiemmin totesi, varsin monet tahot ovat kritisoineet tätä lyhyttä kolmen kuukauden määräaika, ja sen pitäisi olla kuusi kuukautta, jolloin se olisi yhdenmukainen yli kaksi vuotta maassa olleen osalta ja tässä mielessä olisi myöskin sovellettavissa helpommin.

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vielä vastauspuheenvuorot edustajille Vigelius ja Honkonen, ja sitten palaamme takaisin listalle. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

17.34 Joakim Vigelius ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ruotsissa on käytössä kolmen kuukauden suoja-aika. Sitten ovat Tanska ja Norja, joissa aika on kuusi kuukautta. Eli se ei ole mitenkään poikkeuksellista, että Suomi nyt ottaa käyttöön sekä osin tämän kolmen kuukauden että sitten osin tämän kuuden kuukauden riippuen siitä, minkä osaamistason tai käytännössä tulotason ulkomaisesta työvoimasta on kyse kunkin hakijan kohdalla.

Itse näihin argumentteihin elinkeinoelämän suunnalta ja työnantajien suunnalta, joita keskustalta kuultiin, haluaisin muistuttaa, että elinkeinoelämällä ja työnantajilla on aina se oma, melko kapeahko intressinsä suhteessa eduskuntaan. Eduskunta joutuu miettimään valtiontaloutta. Eduskunta joutuu miettimään sosiaaliturvamenoja. Eduskunta joutuu miettimään paljon laveampaa katsantokantaa politiikkaan ja harjoitettuun maahanmuuttopolitiikkaan kuin elinkeinoelämä, jolle eivät lankea ne kustannukset samalla tavalla kuin eduskunnalle, joka edustaa Suomen valtiota ja maksaa lopulta työperäisen maahanmuuton töttömyyden.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

17.36 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Niin, nämähän eivät ole todellakaan keskustan kantoja, vaan me esitämme tässä yrittäjien ja elinkeinoelämän kantoja ja luotamme niihin kantoihin. Suomen Yrittäjät toteaa, että esitys on omiaan heikentämään Suomen kilpailukykyä.

Mitä tulee tähän kokonaistalouteen, niin ensinnäkin tämä yrittäjien taakka: Tanskassa ja Norjassa ulkolaisella työntekijällä on itsellään velvollisuus tehdä se ilmoitus, eli sitä taakkaa ei ole säilytetty yrittäjille. Ja mitä tulee tähän kokonaistalouteen, mistä edustaja Vigelius tässä hartaasti puhui, niin muistelen, että perussuomalaiset esittivät oppositiossa ollessaan jopa toista miljardia saatavan säästöjä maahanmuuton vähentämisellä. Toivoisin, että te joskus esittelisitte esimerkiksi nytten tulevasta Orpon hallituksen talousarviosta, missä ja millä momentilla ovat ne miljardisäästöt, mitä piti maahanmuuton vähentämisellä saada. Missä ne ovat?

Ja mitä tulee sitten tähän eduskunnan vastuuseen, niin kyllä meidän tehtävä on myös huolehtia siitä, että Suomessa talous kasvaa eikä esimerkiksi työvoimapula, [Puhemies koputtaa] jota ekonomistit pitävät merkittävimpana uhkana talouskasvulle, tule heikentämään meidän mahdollisuuksia rahoittaa hyvinvointiyhteiskuntaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sitten palaamme puhujalistalle. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

17.37 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Esityksessä on kyse jo maassa olevista henkilöistä, jotka ovat olleet Suomessa työluvalla jo pidempäänkin. Tässä on tärkeitä, että he ovat olleet maassa ja tutustuneet suomalaiseen työelämään ja kulttuuriin. He ovat kotoutuneet Suomeen kohtuullisesti. Heillä on myös mahdollisuus työllistyä helpommin kuin tänne työn perässä juuri tulleilla. Ja osalla näistä ihmisistä on myös perhe mukana.

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

Heille saattaa esimerkiksi huonon suhdannetilanteen vuoksi tulla eteen tilanne, jossa työsuhde päättyy heistä riippumattomista syistä. Siksi tämän määräajan pitäisi olla ennustettava, ja sen takia tässä tämä kuukausimäärä on oleellinen, onko se kolme kuukautta vai kuusi kuukautta. Erityisesti perheelliselle tämä on erittäin tärkeä tieto — tuoko tänne perheensä, jos tällainen määräaika on kolmen kuukauden vai kuuden kuukauden päässä.

Työllistymiseen kolmessa kuukaudessa tai kuudessa kuukaudessa vaikuttaa näiden hakuprosessien pituus, yleinen työllisyystilanne, ja voi kyllä todeta, että työnhaku- ja rekrytointiprosessit ovat vieraskielisillä työnhakijoilla pitkiä, epätyypilliset työsuhteet yleisiä ja työllisyys ylipäättään suhdanneherkempää, ja heikko suhdannetilanne johtaa helposti uuden työn saamisen viivästymiseen.

Tutkimuksen mukaan ei-pysyvän työperäisen oleskeluluvan omaavista henkilöistä noin 55 prosentilla työttömyysjakso kesti yli kolme kuukautta ja noin 40 prosentilla yli puoli vuotta. Tämä kertoo sen määräajan ongelman. Tätä voi verrata myös Suomessa esimerkiksi ansioturvalle työllistymiseen. Suomessa 55 prosentilla työttömistä työttömyys kesti yli kolme kuukautta. Eli lähtökohtaisesti suomalaistenkin työllistyminen kolmessa kuukaudessa on tosi vaikeata. Tästä syystä olisi järkevää, että tämä olisi yhtä pitkä kaikilla maassa jo olevilla ja tämän pitäisi olla pidempi kuin tämä kolme kuukautta, ja sen vuoksi tämä kuusi kuukautta olisi selkeä raja. Se olisi selkeä raja työnantajalle, oleskeluluvan myöntäjille ja niin poispäin. Tanskassa ja Norjassa tämä on kuusi kuukautta, Ruotsissa kolme.

Tätä esitettyä kolmen kuukauden suoja-aikaa monet pitivät liian lyhyenä. Täällä on mainittu näitä eri tahoja, ja esimerkiksi Keskuskauppakamari, Business Finland, yhdenvertaisuusvaltuutettu, Uudenmaan ely-keskus, KEHA-keskus, startup-yrittäjien yhteisö, Elinkeinoelämän keskusliitto, STTK, SAK, Suomen Yrittäjät, työn ja talouden tutkimuslaitos Labore, Akava, Insinööriliitto, Ammattiliitto Pro, Teollisuusliitto, Valmet Automotive, Uusikaupunki, Palvelualojen ammattiliitto ja Tekniikan akateemiset pitivät työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan kuulemisissa tätä erittäin lyhyenä aikana. Toisin kuin hallituksen työelämäesityksissä muuten, jotka ovat olleet hyvin jakavia, tässä kanta oli työnantaja- ja palkansaajapuolella hyvin yhteinen. Siinäkin mielessä he puhuvat käytännön kokemuksista.

Tämä on myös tärkeää, että tässä pidetään huolta siitä, että jos tämä on hyvin lyhyt, niin riski työvoiman hyväksikäytöstä kasvaa työllistymistilanteessa, jos on pakko ottaa sellaista työtä vastaan, joka ei välttämättä ole sen mukainen, jolla tulisi kunnolla toimeen. Täällä on taustalla myös tällaisia asioita. Sen vuoksi tässä ohessa olisi pitänyt olla alipalkkauksen kriminalisointia ja muita tämäntyyppisiä asioita, niin että työntekijöiden palkkoja ei voi polkea. Ammattiliitoilla voisi olla kanne-oikeus, koska nämä ihmiset eivät yleensä tiedä omia oikeuksiaan. Olisi monia tämäntyyppisiä kehittämistarpeita myöskin.

Kehittämistarpeista voisi sanoa, että täällä esille tullut tulorekisteri ja sen hyödyntäminen tämän tarkastelussa varmasti jatkossa voi tulla eteen, mutta tällä hetkellä ongelma on, että kaikki tiedot eivät mene tulorekisteriin, jos se on työnantajan ilmoittamisen varassa. Tässä mielessä olisi tärkeätä, että sitä tulorekisteriä kehitetään siihen suuntaan, että se toimisi paremmin.

Näillä perusteilla kannatan edustaja Peltosen tekemää vastalauseen 1 mukaista muutosta, minkä edustaja Peltonen esitti. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

17.43 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Kiitos hallintovaliokunnan puheenjohtajalle asian esittelystä. Meillä on nyt ensimmäisessä käsittelyssä hallituksen esitys laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. Esitys toteuttaa hallitusohjelmassa sovittua kirjausta työperäisen oleskeluluvan sitomisesta nykyistä vahvemmin työhön sellaisella tavalla, että työsuhteen loppuessa Suomesta on poistuttava, ellei kolmessa kuukaudessa ole solminut uutta työsuhdetta. Kuuden kuukauden pituutta sovelletaan, mikäli ulkomaalaisella on ollut oleskelulupa voimassa vähintään kahden vuoden ajan. Tämän aikarajan pitäisi motivoida ulkomaalaista etsimään mahdollisimman nopeasti uusi työpaikka, jos on aidosti haluja jäädä tekemään töitä Suomeen ja siten rakentamaan suomalaista yhteiskuntaa. Emme tarvitse tänne henkilöitä, jotka rasittavat suomalaista yhteiskuntaa käyttämällä verorahoitteisia palveluita. Oleskelunsa pitää pystyä kustantamaan itse omalla työllään.

Oppositio pitää nyt näitä kolmen ja kuuden kuukauden rajoja jotenkin ylitsepääsemättömän pitkinä. Ei ole ensimmäinen kerta, kun kritiikistä voi kuulla, kuinka Suomen houkuttelevuus nyt katoaisi ulkomaalaisten silmissä. Sellaisille ihmisille, jotka tulevat Suomeen esimerkiksi runsaan sosiaaliturvan vuoksi, maamme kuuluukin olla vähemmän houkutteleva maa, mutta niihin paljon puhuttuihin osajiin tämäkään laki ei vaikuta. Heidän kysyntänsä on maailmanlaajuisesti niin suuri, että heidät suorastaan revitään käsistä töihin.

Arvoisa puhemies! Työperäinen maahanmuutto on aidosti työperäistä vain, jos työpaikka on jo olemassa. Työvoimareserviä emme ulkomailta tarvitse, joten ilman tietoa mahdollisesta työpaikasta tänne ei tarvitse tätä väylää pitkin tulla. Oleskelulupa ei voi perustua pelkkään oletukseen siitä, että töitä kyllä ajan saatossa löytyy, tällaisena aikana kun ei ole mitenkään itsestäänselvää, että töitä löytyy. Lisäksi työvoimapulasta puhuminen on harhaanjohtavaa, kun samaan aikaan Suomessa on suuri joukko työttömiä. Työttömät ja työpaikat täytyisi saada kohtaamaan toisensa.

Arvoisa puhemies! On myös täysin oikein, että jos työnantaja haalii ulkomailta työvoimaa, hänen tulee myös ilmoittaa viranomaisille, mikäli työsuhde loppuu ennen aikojaan. Vastuu on tällöin ulkomaisen työvoiman hankkijalla itsellään. Tähän asetetaan siis 14 päivän aika, jonka kuluessa ilmoitus täytyy tehdä Maahanmuuttovirastolle. Nämä ovat aivan perusasioita ja täysin järkeenkäypää politiikkaa. On käsittämätöntä ja myös turvattuutta lisäävää, kun näkee, millainen maahanmuuton villi länsi Suomesta on vuosien mittaan kehkeytnyt. Sääntelyn puutteita näkee todella paljon etenkin maahanmuuttolaeissa. Onneksi istuva hallitus korjaa näitä puutteita, ja jälleen kerran yksi korjauspaketti on tässä käsillä. Maahanmuuttolakien korjaaminen on oppositiolle kova pala, mutta uskoisin tilanteen henkisesti helpottavan, kunhan päästään vaalien yli. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

17.46 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. Työperäinen maahanmuuttaja on työperäinen vain niin pitkään kuin hän tekee töitä. Työperusteinen oleskelulupa sidotaan nykyistä vahvemmin työhön siten, että Suomesta on poistuttava, jos henkilön työsuhde loppuu eikä hän ole kolmen kuukauden kuluessa solminut uutta työsuhdetta, tai kuuden kuukauden kuluessa, jos kyse on huippuosajasta. Tässä noudatetaan samankaltaista suoja-aikasäännöstä kuin muissakin Pohjoismaissa.

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

Arvoisa puhemies! Meillä on Suomessa omasta takaa ihmisiä, jotka eivät syystä tai toisesta ole töissä. Suomella ei ole varaa kustantaa tänne muualta tulevia ihmisiä, jotka eivät ole välittömän turvapaikan tarpeessa ja eivät tule omalla työllään toimeen. Meillä on Suomessa ulkomaalaisia työttömiä tälläkin hetkellä liki 50 000, ja syy löytyy holtittomasta maahanmuuttopolitiikasta. Näistä työttömistä ihmisistä pitävät huolen Suomen veronmaksajat.

Arvoisa puhemies! Tämän vastuullisen hallituksen toimesta sisäministeri Rantasen johdolla maahanmuuttopolitiikkaa viedään oikeaan suuntaan, ja tämä käsittelyssä oleva järkevä hallituksen esitys on yksi esimerkki tästä. Esityksellä varmistetaan, että työperäisestä oleskeluluvasta ei tule sellaista keinoa päästä maahan, että kun pääsee, voi lopettaa työt. Tätä esitystä on helppo kannattaa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

17.48 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! Kiitos hallintovaliokunnalle, ja kiitos valiokunnan puheenjohtaja Peltokankaalle mietinnön esittelystä. — Ajattelen niin, että maahanmuuttopolitiikka on aina laaja kokonaisuus ja tämä kyseinen hallituksen esitys ja nyt sen pohjalta laadittu mietintö ovat yksi palanen, jolla pääministeri Orpon hallitus rakentaa Suomelle senkaltaista kestävästä maahanmuuttopolitiikkaa, joka mahdollistaa sen, että kun Suomi samoin kuin muutkin Pohjoismaat ovat lähes mittarilla kuin mittarilla mitattuna itse asiassa maailman viisi parasta maata, niin pystymme tulevaisuudessakin turvaamaan hyvinvointiyhteiskunnan kaikkine hyvinvointipalveluineen ja perusteltuine tulonsiirtoineen. Kun tiedämme, kuinka väestömme ikääntyy, tarvitsemme työperäistä maahanmuuttoa, jotta tässä onnistumme, mutta on aivan olennaista, että maahanmuutto on nimenomaan työperäistä ja sillä on vahva sosiaalinen ja laaja yhteiskunnallinen hyväksyttävyyys. Sen vuoksi on tärkeää, että eri Pohjoismaiden kesken yhteensovittamme myös näitä maahanmuuttopolitiikkoja niin, että suurin piirtein samoilla säännöillä tullaan eri Pohjoismaihin ja täällä työskennellään ja löydetään se oma paikka näistä yhteiskunnista.

Olisi huono tilanne, mikäli Pohjoismailla, joilla on siis maailman paras yhteiskunta tulonsiirtoineen ja palveluineen, olisi senkaltaisia maahanmuuton vetovoimatekijöitä, jotka johtaisivat siihen, että maahanmuuttoon liittyisi ilmiöitä, jotka eivät sitten nauttisi laajaa yhteiskunnallista tukea paikallisen väestön tai tänne jo aiemmin muualta muuttaneiden keskuudessa. Sen vuoksi on perusteltua edetä tämän mietinnön mukaan. Uskon, että se vahvistaa Suomeen töihin tulevien ihmisten mahdollisuuksia sekä löytää täältä työtä, löytää työtä paremmin myös tilanteessa, jossa edellinen työ päättyy, että ylipäätään nauttia laajaa yhteiskunnallista tukea sille työlle, jota he tulevat tänne tekemään, eli rakentamaan menestystä suomalaiselle hyvinvointiyhteiskunnalle tulevaisuudessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nikkanen, olkaa hyvä.

17.51 Saku Nikkanen sd: Arvoisa herra puhemies! Tänään tosiaan käsittelemme hallituksen esitystä ja hallintovaliokunnan mietintöä eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi, joka herättää kyllä huolta hieman monellakin eri tasolla. Tämä lakiesitys uhkaa merkittävästi heikentää Suomen houkuttelevuutta kansainvälisten osaajien silmissä — niiden osaajien, joita maamme kipeästi tarvitsee. On syytä ky-

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

syä, haluammeko todella tehdä Suomesta vähemmän vetovoimaisen globaalissa kilpailussa.

Lähes kaikki asiantuntijat, niin kuin tässä on aiemmissakin puheenvuoroissa kuultu, ovat kritisoineet esitystä, eikä yksikään työnantajien tai työntekijöiden edustaja ole kannattanut kolmen kuukauden suoja-aikaa. Mielestämme suoja-ajan tulisi olla kaikilla kuusi kuukautta. Tämä ei ole pelkästään oikeudenmukaisempaa, vaan myös käytännöllisempää. Kuuden kuukauden suoja-aika selkeyttäisi tilannetta työntekijälle ja työnantajalle sekä vähentäisi viranomaisen työtä. Kolmen kuukauden aikaraja on yksinkertaisesti liian tiukka uudelleentyöllistymiselle, erityisesti heikossa taloustilanteessa, jossa me tälläkin hetkellä olemme.

Lyhyt suoja-aika lisää riskiä työvoiman hyväksikäytöstä. Työnantaja voi kiristää työntekijöitä vedoten lyhyeen työttömyysaikaan ennen maasta poistamista. Lisäksi ulkomaa-laistaustaiset työnhakijat kohtaavat usein syrjintää, mikä voi pidentää työnhakua entisestään. Kesäisin työpaikkoja on vähemmän tarjolla, ja jos työttömyys alkaisi alkukesästä, sopivan työn löytäminen kolmen kuukauden aikana olisi erityisen haastavaa.

Lapsiasiainvaltuutettu on myös tuonut esiin tärkeän näkökulman, ja lapsen etu ja mahdollisuus suorittaa lukuvuosi loppuun Suomessa tulisi huomioida soveltamiskäytännössä. Kuuden kuukauden suoja-aika mahdollistaisi lapsen lukukauden suorittamisen loppuun ja turvaisi perheen tilannetta.

On huolestuttavaa, että työnantajien kritiikistä huolimatta kokoomus on silti kannattanut tätä esitystä. Tämä ei ainoastaan vähennä Suomen houkuttelevuutta, vaan lisää yritysten sääntelykuormaa. Onko tämä todella se suunta, johon haluamme viedä Suomen työmarkkinat?

Arvoisa puhemies! Kokoomus on jälleen asettunut perussuomalaisten maahanmuuttopolitiikan takuumieheksi — politiikan, joka on haitallinen Suomelle. [Rami Lehtinen: Järkevää Suomelle!] SDP:n kanta on selvä: kuuden kuukauden suoja-aika on oikeudenmukainen, käytännöllinen ja inhimillinen ratkaisu. Toivon, että tämä sali kuuntelee asiantuntijoita ja tekee päätöksen, joka tukee Suomen tulevaisuutta. [Miko Bergbom: Miksi SDP on elinkeinoelämän talutusnuorassa? — Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

17.54 Rami Lehtinen ps: Arvoisa herra puhemies! Täytyy kyllä hämmästellä, että SDP on kerrankin työnantajan puolella ihan täsmälleen täysin puolustaessaan sitä työmassaa, joka tänne tulisi ja kolmen kuukauden jälkeen jäisi hyväksikäytettäväksi, ikään kuin reserviksi, jota voi käyttää kaikkiin niihin työtehtäviin, joita suomalaiset eivät suostu tekemään ja joiden työehtoja voi vapaasti polkea. Tämä on ilmeisesti SDP:n tahtotila. [Mauri Peltokangas: Kyllä se on selkeä!] Hämmästyttävää mutta totta.

Edustaja Honkonen poistui, mutta hän kysyi, mistä ne säästöt maahanmuutossa tulevat ja mistä se miljardi tulee. Harmillista, että Suomessa ei ole tehty tutkimusta siitä, mitkä ovat maahanmuuton kustannukset. Sieltä olisi varsin helppo osoittaa, mistä se miljardi tai useampi miljardi per vuosi tulee. Hollannissa tällainen onneksi on tehty, ja voin edustaja Honkoselle muistuttaa, että hollantilaisen tutkimuksen mukaan vuosina 1995—2019 nettokustannus Hollannille oli miinus 400 miljardia. Siis maahanmuutto maksoi tällä välillä 400 miljardia. Jos sen suhtauttaa Suomen maahanmuuttajamäärään ja meidän väestömaa-

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

rään, se tarkoittaisi meillä vuodessa noin kahdeksan miljardia — ja tämä siis tutkimuksen perusteella. Niin että jos sitä miljardia hakee, niin potentiaali on huomattavasti suurempi.

Toinen asia on se, että kun puhutaan siitä kolmesta kuukaudesta, niin pitää muistaa, että se on suoja-aika. Suoja-ajan aikana ei ole toimeentulovaatimuksia eikä mitään muitakaan vaatimuksia, vaan on aidosti aikaa hakea työtä, ennen kaikkea niiltä aloilta, jotka ovat työvoimapula-aloja. Olisi vähintään kohtuullista, että jos maahan on tullut tekemään työvoimapula-alan töitä, sellaisen myöskin löytäisi kolmen kuukauden aikana, [Mauri Peltokangas: Tai ei ole työvoimapulaa!] tai sitten ei ole työvoimapula-ala tai maahantulon peruste on ollut joku muu kuin aidosti työn tekeminen. Tämä porsaanreikä halutaan osittain myöskin tällä tukkia, ja sehän on myöskin EU:n tavoitteena. Kannattaa muistaa myöskin se, että tämän kolmen kuukauden jälkeen, mikäli ei sitten löydä töitä ja maasta poistaminen alkaa, pahimmillaan hallinto-oikeus käsittelee sitä maasta poistamista puolitoista vuotta. Ja nyt jos me pidennetään suoja-aikoja ja ikään kuin turvataan se maassa yhteiskunnan varoilla oleminen, niin tähän tulee useita kuukausia lisää. Mutta rahaa on, niillä, jotka niin haluavat toimia.

Meidän pitää ymmärtää se, että tänne maahan jos tullaan työluvalla, niin tullaan tekemään töitä. Ja pitää muistaa myöskin se, että tässä erityisesti suojataan niitä erityisammattiosajia, joita Suomi haluaa, jotka aidosti lisäävät tämän yhteiskunnan ja talouden kantokykyä ja jotka aidosti tulevat omalla työllään toimeen, ja heillä suoja-aika on kuusi kuukautta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

17.57 Miko Bergbom ps: Arvoisa herra puhemies! Suomen hallitus perussuomalaisten johdolla on kiristänyt ja muuttanut suomalaista maahanmuuttopolitiikkaa merkittäväällä tavalla. Tällaista muutosta ei tässä maassa ole nähty, ja nyt sitä todellakin toimeenpannaan kaikilla maahanmuuton eri aloilla. Niin humanitäärisen maahanmuuton puolella, ja esimerkiksi kansalaisuuteen tulee kiristyksiä kolmessa eri vaiheessa — nyt on tulossa toinen vaihe eduskunnan käsittelyyn, ja ensimmäinen vaihe on jo takana —, samaten säilöönottoa vahvistetaan, jotta saadaan laittomasti maassa oleskelevat pois tästä maasta, on kiristetty katujengeihin kohdistuvia rangaistuksia, on vähennetty pakolaiskiintiö puolella säästötoimenä, sillä totta kai meidän pitää säästää myös maahanmuuton puolelta, pysyviin oleskelulupiin tulee muutoksia, ja näin poispäin. On tehty lukuisia erilaisia toimia.

Mutta sitten on tämä työperäisen maahanmuuton kokonaisuus. Siinähan me ollaan päästy jo hyvälle vauhdille ja eteenpäin korjaamaan pahimpia virheitä, mitä tässä maassa on ollut, esimerkiksi se, että nyt asetettiin tiukempi tuloraja sille, kuinka paljon maahanmuuttajan pitää tässä maassa tienata, eli minimitaso on 1 600 euroa tai työehtosopimuksen minimi. Miksi? Siksi, että kun Suomeen tullaan töihin, niin ensisijaisesti maahanmuuttajan pitää tulla toimeen sillä palkalla, millä hän täällä maassa työskentelee, eikä niin, kuten tähän asti on tapahtunut, että tänne raahataan elinkeinoelämän toimesta kolmansista maista ihmisiä töihin alipalkattuna liian pienillä tunneilla, minkä seurauksena veronmaksaja on joutunut kompensoimaan tämän puuttuvan palkanosan erilaisina tulonsiirtoina. Tämä on kestävämpiä maahanmuuttopolitiikkaa, ja tällaiseen Suomella ei yksinkertaisesti ole varaa, ja nyt tätä on muutettu.

Tässä esityksessä, jota tänään käsittelemme ja josta kohta päästään äänestämäänkin, on kyse siitä, että kun työperäinen maahanmuuttaja tulee Suomeen työluvalla, niin hän saa

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

tehdä täällä töitä jatkossakin, kuten kuuluukin, mutta jos joutuu työttömäksi, niin perusduunarilla on kolme kuukautta aikaa löytää uusi työ, eli kolme kuukautta jatkossa, ja sitten asiantuntijatehtävissä on kuusi kuukautta aikaa, johtuen siitä, että heidän rekryprosessinsa ovat hieman pidempiä. Eli toisin sanoen kolme kuukautta on aikaa etsiä töitä, ja jos ei kerta kaikkiaan löydy, niin sitten lähdetään pois maasta. Ei ole mikään universaali ihmisoikeus elää suomalaisten veronmaksajien maksamana täällä sosiaaliturvan varassa. Jos ei ole töitä, niin sitten lähdetään takaisin sinne, mistä on tultu.

Tämä on reilu uudistus, ja ihmettelen, että tässä istuntosalissa, Suomen eduskunnassa, sosiaalidemokraateilla pääargumenttina tätä esitystä vastaan on se, että Elinkeinoelämän keskusliitto vastustaa tätä uudistusta. Siis hetkonen, me ollaan kuultu täällä kaksi vuotta, kuinka hallitus on täysin elinkeinoelämän talutusnuorassa eikä hallitus kuuntele mitään muuta kuin elinkeinoelämää, ja nyt te tulette tänne toteamaan, että elinkeinoelämä vastustaa tätä esitystä. Totta kai elinkeinoelämä vastustaa tätä esitystä. Eihän elinkeinoelämä haluaisi minkäänlaisia rajoituksia työperäiselle maahanmuutolle, koska heidän näkökulmastaan on totta kai tervetullutta sellainen maahanmuutto, joka nojaa esimerkiksi suomalaisen veronmaksajan tukemaan sosiaaliturvaan, jolla voidaan kompensoida sitä palkkaa, jotta voidaan pitää palkkakustannukset alhaalla. Tietenkin se on elinkeinoelämän etu, ja tietenkin on elinkeinoelämän etu, että meillä on mahdollisimman laaja reservi työttömiä odottamassa, josta voidaan rekrytoida, mikä jälleen kerran vähentää sitä palkannousun kustannusta ja todennäköisyyttä, koska siellä on odottamassa kasapäin työttömiä, jotka sitten lähtevät kilpailemaan näistä työpaikoista. Totta kai tuollainen politiikka on elinkeinoelämän etu, mutta se ei ole Suomen etu, eikä se ole suomalaisen veronmaksajan etu. Toivon, että sosiaalidemokraatit muuttavat linjaansa ja ymmärtävät puolustaa suomalaista työntekijää, suomalaista duunaria ja suomalaista veronmaksajaa, joka tämän lystin on tässä maassa kustantanut nyt ja tulee jatkossakin kustantamaan. Ei ole vastuullista kuunnella tässä elinkeinoelämän torvia, jotka kyllä varmasti pyrkivät ajamaan oman toimialansa ja yrittäjäkentän etua.

Totta kai Suomessa on myös vastuullisia yrittäjiä, jotka ymmärtävät sen, että tällaisilla kysymyksillä on laajempiakin vaikutuksia kuin yksittäisen yrityksen tuloksentekokyky. Sillä on vaikutuksia siihen, miten meidän yhteiskunnan julkinen talous tulee kestävänsä ja mitä vaikutuksia sillä on esimerkiksi meidän kaupungeissa turvallisuuden kautta. Ei ole Suomella varaa siihen, että tänne raahataan kymmeniätuhansia työttömiä ihmisiä vuodesta toiseen ja sitten alkaa tulla niitä negatiivisia lieveilmiöitä, joita me ollaan jo nähty Suomessa ja joita me nähdään yhä laajemmissa määrin niin Ruotsissa kuin ympäri Eurooppaa.

Nyt muutoksen tuulet puhaltavat niin Suomessa kuin laajemminkin Euroopassa. Maahanmuuttopolitiikkaa kiristetään jokaisessa paikassa, ja tässä meidän pitää olla mukana. Me ei voida jäädä mihinkään pussinperälle ihmettelemään ja toittotelemaan näitä elinkeinoelämän ja yhdenvertaisuusvaltuutetun viisauksia, joissa suomalaisen veronmaksajan tehtävänä on toimia jonain koko maailman sosiaalitoimistona. Ei, tällaiseen ei ole varaa enää, ja nyt muuttuu suunta. Tämä on järkevää politiikkaa, ja toivon, että sosiaalidemokraatit vielä kerran harkitsevat, haluatteko te todella kuunnella tässä asiassa Eteläranta kymppiä. — Kiitos. [Mauri Peltokangas: Erinomainen puheenvuoro!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Pyysikö edustaja Polvinen vastauspuheenvuoroa hetki sitten, vai seisoitteko muuten vain?

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

18.02 **Mikko Polvinen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun näin puheenvuoron annatte, niin vastaan edustaja Bergbomille, että hänen puheenvuorossaan tuli tärkeät kaksi asiaa esille. Toinen on se, että kyllä äärikapitalisti haluaa tänne työvoimaa siksi, että on varaa mistä valita ja työvoiman hinta menee alas, ja samalla vasemmisto, vasen laita, haluaa porukkaa Suomeen, niin että saadaan niin sanottua humanitääristä maahanmuuttoa tänne maahan työperäisin perustein. Tämän asian kirkastaminen on erittäin tärkeätä, niin että suomalaiset ymmärtävät, että tässä on kaksi intressiryhmää, jotka ovat löytäneet toisensa, ja maksaja on suomalainen veronmaksaja.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Sitten varsinainen puheenvuoro, edustaja Vigelius.

18.02 **Joakim Vigelius ps:** Arvoisa puhemies! Keskustan Honkonen kyseli tuossa maahanmuuton säästöjen perään, ivalliseen sävyyn. Se on mielenkiintoista. Keskusta ei ole koskaan tehnyt tässä salissa juuri mitään sen eteen, että maahanmuutosta voitaisiin säästää. Puheenjohtajan suulla kyllä puhutaan — jos en siteeraa väärin — että emme halua tänne sossupummeja, mutta kun olisi tilaisuus olla torjumassa tällaista kehitystä, niin keskustalla on kyllä asetunut aina välillä kuitenkin vasemmisto-opposition, punavihreiden, joukkoon vastustamaan niitä järkeviäkin kiristyksiä, joita tältä hallitukselta on tullut ihan liukuhinnan lailla.

Esimerkiksi nyt kun Honkonen kysyi niitten säästöjen perään, niin kyllä se on säästö, jos meille tulevaisuudessa, esimerkiksi juuri nyt pöydällä olevan lakimuutoksen myötä, jää vähemmän ulkomaalaisia työttömiä tänne Suomeen meidän elätettäväksemme. Nythän nimenomaan ollaan tiukentamassa työperäisen maahanmuuton osalta sitä, millaisia kustannuksia meidän julkiselle sektorille voisi tästä langeta, siis Suomelle ja erityisesti suomalaiselle veronmaksajalle.

Sen olen kyllä huomannut, että keskustalla ei juuri näistä maahanmuuton rajoituksista täällä eduskunnassa ole välittänyt, mutta olettaisin, että edustaja Honkonen kuitenkin hallintovaliokunnan jäsenenä, siis ulkomaalaisasioista vastaavan valiokunnan jäsenenä, olisi tietoinen siitä, miten paljon täällä on ollut esityksiä, joilla on tiukennettu maahanmuuttopolitiikkaa ja joilla tulee olemaan nimenomaan erityisesti ennalta ehkäisevästi säästövaikutuksia julkiselle taloudelle: kansalaisuuden ehtoja on kiristetty, pakolaiskiintiö on puolitettu, oleskelulupia on lyhennetty, vastaanottorahaa on leikattu, kotouttamisesta on säästetty, turvapaikanhakijoiden kaistanvaihto on estetty, säilöönottoa on tiukennettu, rajamenettely on käyttöön otettu, työperäisen maahanmuuton tulorajoja on korotettu, itäraja on suljettu, ja sieltä Venäjän puskemien turvapaikanhakijoiden tänne tulon estävä lainsäädäntö on saatu täällä poikkeuslakina vietyä läpi, historiallisena lakimuutoksena. Myös perheenyhdistämisistä ollaan vielä kiristämässä, turvapaikanhaun hyväksikäyttöä maastapoiston viivyttämisessä ollaan tiukentamassa, ja kansalaisuuden ehtojen osalta on tulossa toinen erä tiukennuksia ja vielä myöhemmin kolmas erä tiukennuksia, joilla puututaan erityisesti siihen, että jos Suomen kansalaisuuden haluaa, niin tulee olla nuhteettomuus kunnossa ja tulee olla se omillaan toimeen tulo kunnossa Suomessa.

Eivätkö nämä ole juuri niitä säästöesityksiä, joita keskustalla penäsi ivallisesti perussuomalaisilta mutta joita keskustalla ei ollut millään tavalla edistämässä esimerkiksi viime hallituksessa, vaan tekemässä täysin päinvastaista politiikkaa osana punavihreää hallitusta? Täysin päinvastaista politiikkaa: pakolaiskiintiöitä nostettiin, monia erilaisia etuuksia nostettiin, nimenomaan ulkomaalaisten suuntaan ja turvapaikanhakijoiden suuntaan, al-

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

Holilta lähdettiin hakemaan niitä Isis-naisia takaisin Suomeen — keskusta hallituksessa toiseksi suurimpana puolueena. [Mauri Peltokangas: Oho!] Ja sitten ivataan nyt oppositiosta, että mitä perussuomalaiset sitten tekevät maahanmuuton kustannuksille. No, enemmän kuin kukaan on vuosikymmeniin Suomessa tehnyt, ja huomattavasti paljon enemmän kuin mitä te saitte aikaan Marinin hallituksessa.

Nyt me nähdään jo joitakin onnistumisia ja hyviä merkkejä siitä, että esimerkiksi turva-paikanhakijoiden määrä Suomeen on laskusuunnassa ja vastaanottokeskuksia lakkautetaan tällä hetkellä, ja ylipäätään se politiikan muutos, joka tässä salissa ollaan nuijimassa läpi ja osin jo nuijittu läpi, tulee aiheuttamaan valtavia säästöjä tälle suomalaiselle yhteiskunnalle. Elinkaarikustannus täällä syrjäytyvälle, työttömälle ja tukia nostavalle ulkomalaiselle voi nousta puolesta miljoonasta eurosta miljoonaan euroon per ulkomaalainen. Se on aikamoinen kustannus yhteiskunnalle, jos harjoitetaan leväperäistä maahanmuuttopolitiikkaa, joka ei perustu työlle, omillaan toimeen tulolle ja sitten vielä meidän Suomen lakien ja normien kunnioittamiselle. Kaikessa ei ole kyse vain taloudesta, vaan myös turvallisuudesta ja siitä yhteiskunnallisesta muutoksesta, jota pahimmillaan voidaan olla edistämässä, jos ei vaadita tarpeeksi.

Kaikilla näillä muutoksilla pidetään huolta siitä, että Suomi säilyy suomalaisena yhteiskuntana, Suomi säilyy taloudellisena yhteiskuntana ja Suomi säilyy turvallisena yhteiskuntana, erityisesti meille suomalaisille. Olisi ilo nähdä joskus keskusta edistämässä tällaista agenda osana hallituskokoonpanoa, joka on siihen valmis, mutta te olette valinneet sekä viime kaudella toisin että tällä vaalikaudella toisin. Keskustalainen äänestäjä ei olisi valinnut kuten te. Te valitsitte täällä eduskunnassa olla nimenomaan punavihreän opposition leivissä. [Mauri Peltokangas: Erinomainen puheenvuoro!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

18.08 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! En nyt voi olla tarttumatta aiempaan puheenvuoroon. Edustaja Bergbom kehui jotenkin näin, että perussuomalaiset ovat suomalaisen duunarin puolella ja että SDP olisi elinkeinoelämän talutusnuorassa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Kyllä! — Mauri Peltokangas: Tässä asiassa!]

Luen lyhyesti teille muutaman otteen niistä päätöksistä ja teoista, mitä perussuomalaiset ovat tehneet, kun ovat sen duunarin puolella olleet: Työttömyysturvan omavastuu on muutettu viidestä päivästä seitsemään, lomakorvauksien jaksotus on palautettu, työttömyysturvan suojaosa on poistettu, lapsikorotus on poistettu, lakko-oikeutta on rajattu niin, että jopa lakkosakkoja asetetaan työntekijöille, aikuiskoulutustuki on lakkautettu, vuorotteluvapaa on lakkautettu, työssäoloehto on muutettu kuudesta kuukaudesta 12 kuukauteen, korotettua ansio-osaa on leikattu työllistymistä edistävästä palveluista, paikallisen sopimisen uudistus tarkoittaa sitä, että työlainsäädännöstä halutaan poiketa sopimalla työpaikoilla heikommin, on vientivetoinen palkkamalli, elikkä työriitojen ratkomista hankaloitetaan, ja sitten siellä on leipomotyölain kumoaminen tapahtunut, elikkä leipomoalan työntekijöiltä on viety yötyökorvaus, noin kymppitonni vuodessa ansiotasoon. Henkilökohtaisen irtisanomisen madaltaminen on tulossa, takaisinottovelvollisuuden poistuminen on tulossa, ja nyt ovat käsittelyssä lomautusilmoitusajat tai yt-neuvotteluajan puolittumiset kertalintuulla, yhteistoimintalain velvoittavuuden nosto 20 hengen yrityksistä 50 hengen yrityksiin ja suojelutyön vieminen lakiin, elikkä lakkoja rajoitetaan, ja sairaussakko on tulossa ja niin pois päin.

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

Siis, anteeksi, kuulinkohan nyt oikein, edustajat, että olette suomalaisen duunarin asialla ja että SDP olisi elinkeinoelämän viettävissä? Nämä äsken luetellut päätökset ovat suoraan elinkeinoelämän vaaliohjelmasta ennen vaaleja. Hävetkää!

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

18.10 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Kyllä hävettäisi, jos julkista taloutta olisi hoidettu tällä kaudella yhtä huonosti kuin viime kaudella, siis mitään säästöjä tekemättä, siitä huolimatta, että Suomi ennätysmäärin velkaantui nimenomaan Marinin ja punavihreän hallituksen kaudella. Hallitukseen mentiin sillä asenteella, että rahaa on, ja se näkyi. Siitäkään huolimatta, että tuli koronaa, tuli Ukrainan sotaa ja tuli valtavia uusia menoja, säästöjä ei tehty. Päinvastoin sitä, että tuli valtavia uusia miljardiluokan menoja, alettiin käyttämään tekosyynä, että ei tarvitse tehdä priorisointia. Kuka vastuullinen taloudenpitäjä koskaan ajattelisi niin, että kun tulee uusia yllättäviä menoja, niin ei löydetä mistään muualta säästettäviä kuluja?

Priorisointi on jonkinlaisen aikuisuuden ja vastuunkannon merkki, siis kyky asettaa asioita tärkeysjärjestykseen. Se jakopolitiikka, joka sosiaalidemokraateilla on edelleen voimakkaasti olemassa ja voimassa teidän ohjelmissanne ja puheissanne, on mennyttä maailmaa. Suomessa ei ole ollut tällaisia jakovaroja, mistä te puhutte, 15 vuoteen — alijäämäisiä budjetteja toisensa perään, valtavaa kestävyysvajetta, jota pitäisi kuroa umpeen. Mutta heikolta on näyttänyt sosiaalidemokraattien keinoilla: sekä menoja että veroja oli enemmän tarjottavaksi teidän vaihtoehtobudjeteissanne kuin tällä hallituksella. Siis lisää menoja ja lisää veroja suomalaiselle, sekö on suomalaisen duunarin etu? Lisää menoja kustannettavaksi, vaikei aiempiinkaan ole varaa, ja sitten vielä lisää veroja maksettavaksi — siinä on sosiaalidemokraattinen resepti Suomen ja suomalaisten duunarien hoitamiseen.

No, arvoisa puhemies, jos Suomeen tullaan ulkomailta töihin, mitä käy, jos tulija jääkin työttömäksi? Vaadimmeko me Suomea ulkomaalaisen uudelleentyöllistymistä, vai katsommeko me sitä ulkomaalaista työttömyyttä läpi sormien, siis siitäkin huolimatta, että se aiheuttaa rasitetta taloudelle ja etuuksille? Hallitukselle tämä asia on selvä. Jos Suomeen on tultu töihin, täällä on myös työllistytävä. Jos töitä ei löydy, ei loputtomasti voida sitä katsoa läpi sormien. Siksi nyt työperäiseen maahanmuuttoon esitetään hallituksen toimesta niin sanottua kolmen/kuuden kuukauden sääntöä. Jatkossa työnantajalla on velvollisuus ilmoittaa Maahanmuuttovirastolle, jos ulkomaalaisen työntekijän työsuhde päättyy ennen-aikaisesti. Jos puolestaan ulkomaalainen työntekijä ei löydä uutta työtä kolmen tai kuuden kuukauden aikana, hänen on poistuttava Suomesta. Täsmälliset aikarajat selkeyttävät pelisääntöjä sekä ulkomaalaisten työntekijöiden asemaa työttömyyden kohdatessa.

Tämä käytäntöhän on linjassa muiden Pohjoismaiden kanssa. Ruotsissa suoja-aika on kolme kuukautta, Tanskassa ja Norjassa kuusi. Tanskassa ja Norjassa työntekijän tulee lisäksi itse tehdä ilmoitus töiden päättymisestä, mikä on edellytys sille, että hän voi saada työnhakuviiusumin. Norjassa tämä ilmoitus pitää tehdä viikon aikana, Ruotsissa kahdessa päivässä. Kyse on siis pohjoismaisesta linjasta työperäisenkin maahanmuuton ehtojen järkevöittämisessä.

Tässä salissa on kuitenkin esitetty huoli, että Suomen maakuva kärsisi tästä lakiesityksestä, muun muassa keskustan suulla. Pitäisikö kuitenkin Suomen maakuvan positiivisuutta ja myönteisyyttä mahdollistaa tuontityöttömyydellä kolmansista maista? Sekö parantaa meidän maakuvaamme, siis se, että maailman ääristä tuodaan ihmisiä tänne ja jos he

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

työpaikan saatuaan päätyvätkin lopulta työttömyyskortistoon, niin me suvaitsemme sitä mahdollisimman pitkälle ihan vain maakuvamme parantamiseksi? Ehei, ei Suomi näyttäisi sillä tavalla paremmalta, ei houkuttelevammalta, ei ainakaan niille korkean tulotason osaajille, joita Suomi on kaivannut ja joita käsittääkseni tässä salissa sekä oikealla että vasemmalla Suomeen toivotaan. Ei ole sen enempää suomalaisen palkansaajan kuin sen ulkomaalaisen korkean osaamistason, veroja maksavan maahanmuuttajankaan näkökulmasta hyvä, jos Suomeen tullaan miten tahdotaan, Suomeen jäädään miten tahdotaan ja Suomessa elellään veronmaksajien piikkiin ihan miten tahdotaan. Maahanmuuttopolitiikan rakentaminen Suomen houkuttelevuuden lisäämiselle keinolla millä hyvänsä tekisi meistä vain Pohjolan hölmölän.

Vasemmisto peräänkuuluttaa, että palaute tästä työperäisen maahanmuuton kiristyksestä on ollut osin kielteinen. En itse ole lainkaan yllättynyt, että esimerkiksi työnantajat, joista monet luonnollisesti arvioivat tätä asiaa vain omien, eduskuntaan verrattuna kapeiden, intressiensä kautta, eivät tätä lausunnoissaan kannata. Ei heidän tehtävänään ole samalla tavalla kuin eduskunnan miettiä asiaa koko kansakunnan näkökulmasta, koko valtion näkökulmasta. Heidän tehtävänsä ei ole miettiä, kuka maahanmuuttajan elämisen maksaa, jos ja kun työsuhde Suomessa päättyy. Sen sijaan itse poliittisena päättäjänä koen olevani enemmän kuin tilivelvollinen suomalaiselle veronmaksajalle, jonka harteille nämä muiden osaoptimoinnin seuraukset lankeavat kannettavaksi, heille, joilla ei ole samanlaista eturyhmäkoneistoa kertomassa päättäjille, mitä mieltä heidän pitäisi kulloisestakin lakiesityksestä täällä eduskunnassa olla, mutta myös heille, joiden työstään maksamillaan veroilla tämä yhteiskunta pysyy liikkeellä, heille, joiden antamalla äänillä näitä päätöksiä teemme, ja heille, joiden etu pitäisi olla aina etusijalla. Suomessa on ulkomaalaisia työttömiä työnhakijoita tällä hetkellä 50 000. Kuinka monta meidän pitää ottaa lisää? Ei yhtäkään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Polvinen.

18.16 Mikko Polvinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Olen työskennellyt teollisuudessa lähes 20 vuotta ja ottanut työntekijöitä töihin ja toimihenkilöitä töihin ja tehnyt sopimuksia, ja olen kokenut, että kysynnän ja tarjonnan laki on lopulta hyvin ratkaisevassa asemassa siinä, miten työmarkkina paikallisesti elää. Jos ulkomaalainen työvoima ei palaudu kotimaihinsa silloin, kun sille ei ole käyttöä, työmarkkinat saavat ylitarjontaa, ja tarjonta taas polkee suomalaisen duunarin palkkaa. Voi käydä niin, että ulkomaalainen työntekijä tulee lopulta viemään sen suomalaisen duunarin työn, ja edustaja Suhosen aikaisemmin mainitsemaa pitkää listaa tarvitaan juuri niihin tarpeisiin, kun ulkomaalainen työntekijä vie suomalaisen duunarin työn. On tärkeää huomata, että tämän hallituksen linja on työn linja ja tarkoituksena on saada suomalaiset ihmiset töihin, ei niin, että täällä Suomessa ollaan yli kolme kuukautta ulkomaalaisena työttömänä ja odotetaan sitä hetkeä, kun paikka viedä suomalainen työ tulee eteen.

Se maakuvakysymys, mitä keskustasta on esitetty, että Suomen maakuva kärsii tästä: Voisin tämän istunnon jälkeen vaikka viedä keskustalaisia tuohon Kaisaniemenpuistoon ja osoittaa sen, mitä tarkoittaa se maakuva, kun ulkomaalaistaustaisia henkilöitä jää Suomeen vailla työtä. Kaisaniemenpuiston varrella on kymmeniä ulkomaalaistaustaisia, joilla on muuta tekemistä kuin työnteko, ja se ei välttämättä ole kaunista katseltavaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

18.18 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Polvinen toi hyvin merkityksellisen ja tärkeän näkökulman esille siitä, että on asioita, joissa nimenomaan taloudellinen vasemmisto ja taloudellinen oikeisto löytävät toisinaan toisensa osaoptimoimalla ja olemalla miettimättä, mikä on koko yhteiskunnan etu. Se on kritiikki, jota voi esittää samanaikaisesti sekä vasemmalle että oikealle.

Talousoikeistossa tämä näkyy siten, että helposti ollaan valmiita ajattelemaan ihan puhtaasti yritysten etua ja ajatellaan, että kaikki hyötyvät, kun yritys hyötyy, vaikka tosiasiasa saattaakin käydä niin, että yritys kyllä kahmii itselleen voitot mutta tappiot sysätään valtion, kuntien, hyvinvointialueiden ja yhteiskunnan varaan. Se on juuri sitä kaikista epäterveintä osaoptimointia, mitä voidaan tehdä, jos elinkeino- tai yrityssektorilla ajatellaan, että Suomeen voidaan ottaa keinolla millä hyvänsä mahdollisimman paljon maahanmuuttajia ja ulkomaalaistaustaisia, erityisesti kehitysmaista, jotka ovat valmiina tekemään heikommilla työehdoilla ja heikommilla palkoilla työtä ja jotka muodostavat ikään kuin työttömien reservin, jota voidaan hyväksikäyttää vaihtoehtona palkankorotuksille ja työehtojen parantamiselle. Tai vaihtoehtoisesti esimerkiksi maksetaan sitä halpaa, pientä palkkaa suhteessa suomalaiseseen palkansaajaan ja täydennetään sitä käytännössä sillä sosiaaliturvalla, jonka valtio maksaa, jolloin kustannukset ovat vain osittain yrityksen harteilla ja osin valtion harteilla mutta hyödyn ottaa itselleen pääasiassa yritys. Tämä on se talousoikeistolainen puoli, missä osaoptimointi kääntyy itseään vastaan.

Toisaalta sitten taloudellisesti vasemmalla ongelma on se, että halutaan nimenomaan valtion ja yritysten kannateltaviksi mahdollisimman paljon ihmisiä, joita, no, esitetään meille hädänalaisina mutta jotka tosiasiasa varmasti pärjäisivät ihan hyvin siellä lähtömaissaan. Kaikki vain tänne sisään, meillä on rahaa, meillä on varaa, meillä on huolenpitoa ja hoivaa tarjota kaikille siitä huolimatta, että sitä ei ole tarjota riittävässä määrin edes omille tällä hetkellä. Erityisen ikävä piirre siinä on se, että mitä löyhemmäksi on tehty esimerkiksi kansalaisuuden saaminen tietyissä maissa, kuten Suomessa perinteisesti on tehtykin, kunnes sitä nyt sitten ollaan kiristämässä tämän hallituksen toimesta, niin ongelmaksi muodostuu se, että tarpeeksi kun otat ihmisiä tänne maahan ja jakelet kansalaisuuksia kevyin perustein ja äänioikeuksia esimerkiksi kuntavaaleissa ilmankin, että ihmisellä on kansalaisuutta, lopputuloksena on se, että ne puolueet, jotka ajavat tällaista haitallista maahanmuuttoa tänne Suomeen, lopulta saattavat nimenomaan tulla palkituiksi siitä, kun nämä tulli- ja rajavartiolaitokset pääsevätkin äänestämään sosiaalidemokraatteja ja punavihreitä puolueita valtaan. Siinä on sellainen oravanpyörä, joka ei todellakaan palvele millään tavalla Suomea, suoranainen noidankehä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

18.21 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on nyt todistettu väkevästi sitä, kuinka hyvin tässä menee. Meillä on 326 000 työtöntä tällä hetkellä Suomessa, ja sanotaan, että meillä on hyvä työllisyystilanne ja nyt tämä politiikka vetää. Tosiasia on, että tässä viime kuukausina ja parin viime vuoden aikana työllisyysaste on huonontunut todella paljon ja tämä politiikka, mitä nyt ollaan tehty, ei ole tuonut niitä työpaikkoja, mitä tässä on odotettu. [Mauri Peltokangas: Tarvitaanko me sieltä ulkomailta sitä työvoimaa lisää?] Se on tässä se iso kuva. Täällä on paljon suomalaisia työnhakijoita työttöminä, ja toivoisin, että puhuisitte heistäkin, miten he tulevat töihin. Te olette ajatelleet, että nyt vain lasketaan

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

suomalaisen työntekijän työsuhteturvaa, niin kyllä ne sieltä töihin tulevat. Niin te olette tätä tässä politiikassanne vieneet, kun työmarkkinoita on tuotu esiin.

Yksi esimerkki: Kun paikallista sopimista täällä laajennettiin, niin siinä laajennettiin lähetetyille työntekijöille vapaa paikallinen sopiminen. Te ette edes kyseenalaistaneet sitä asiaa. Tänne tulee semmoisia ihmisiä tekemään sopimuksia, jotka eivät tiedä tämän maan työehdoista mitään, ja te sanotte, että te pidätte suomalaisten työntekijöitten puolta. Tosi-asia on, että te olette tehneet täysin päinvastoin tätä asiaa.

Sitten jos katsotaan näitä työelämän muutoksia, kaikki on viety semmoiseen suuntaan, että työntekijöitten ehtoja on pudotettu. Työnantajan ei tarvitse noudattaa niin tarkasti enää työehtoja, vaan voidaan mennä alle ja sopia toisin, jotta työnantaja voi ottaa paremman tilanteen tässä. Ja kaikki sen nimissä, että työllistyminen olisi helpompaa. Ei ole tullut helpommaksi. Tässä näette, että 326 000 työtöntä on tällä hetkellä hakemassa töitä. Tämä politiikka ei ole toiminut yhtään. — Kiitos. [Mauri Peltokangas pyytää vastauspuheenvuoroa]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Vastauspuheenvuoro, olkaa hyvä.

18.23 Mauri Peltokangas ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä kun kuuntelin juuri edellistä puhujaa, niin kyllä minä jollain tavalla ihmettelen sitä kollegoiden väheksymistä. Siis sanoitte kylmän viileästi, että täällä on sellaista porukkaa, jotka ei ymmärrä yhtään mitään siitä ja siitä asiasta. Kyllä olisin nyt sitä mieltä, että olen varma, että ette ihan tiedä joka ikisen ihmisen osaamista tässä salissa, joten kyllä toivoisin, että pikkasen otettaisiin toisenlaisia näkökulmia näihin tärkeisiin asioihin, mistä tässä keskustellaan.

Itse pidän tätä lainsäädäntöä erinomaisena. Kolme/kuutonen on hyvä, ja ammatti- ja erityisosaajilla se kuusi kuukautta on erittäinkin hyvä asia. Me äänestämme tästä laista tuota pikaa, ja toivon, että eduskunnassa laki menee pikaisesti läpi. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly, vastauspuheenvuoro.

18.24 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jos jäi sellainen kuva, että olisin ajatellut väheksyä kenenkään edustajan osaamista... Tosiasiassa nämä lakimuutokset ovat olleet sellaisia, että tässä on avattu esimerkiksi lähetetyille työntekijöille semmoinen markkina, jolla ei ole alarajaa nyt näissä sopimuksissa, ja se on tässä se ongelma, koska he eivät tunne työehtojen sisältöä Suomessa. Se on tässä se ongelma.

Tässä lakiesityksessä, joka tässä on, me ollaan puhuttu tuolla työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa tästä 1 600 euron rajasta, joka on rinnasteinen tässä, ja se on ihan ok. Tämä työnhakuaika suomalaisillakin on liian nopea, jos kolmen kuukauden aikana pitäisi löytää työpaikka, koska suomalaisistakin vain puolet työllistyy sinä aikana. Toinen puoli työttömistä työnhakijoista ei työllisty. Tämä aika on liian lyhyt tässä. Sen pitäisi olla kuusi kuukautta, niin että silloin siinä olisi kaikilla samanlainen aika, [Puhemies koputtaa] niillä kaksi vuotta maassa olleilla ja vähän lyhyemmän aikaa maassa olleilla, jolloin sen soveltaminen olisi helpompaa ja kaikki tämäntyyppiset asiat. [Puhemies: Minuutti!] Tämä on se, joka tässä nyt yritetään sekoittaa tähän lakiesityksen yhteyteen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lehtinen.

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

18.25 Rami Lehtinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Lyly tässä pääsi juuri tämänkin esityksen ytimeen, kun kerroitte, että meillä Suomessa on 326 000 suomalaista työtöntä. Sen lisäksi aikaisemmin kuultiin, että meillä on 50 000 ulkomaalaista työtöntä. Tässä on nyt kyse siitä, että kun niitä työttömiä tulee lisää, niin me haluaisimme, että kolmen kuukauden jälkeen he myöskin poistuisivat, koska heidän maahantulonsa peruste on työlupa, mutta te haluatte, että ne jäävät markkinoille näiden kaikkien muiden, siis jo olevien 326 000 ja 50 000 työttömän lisäksi. Te haluatte puolustaa, että meillä olisi tässä maassa lisää työttömiä työnhakijoita, jotka yhteiskunta maksaa. Onko se näiden nyt jo työttömien työnhakijoiden etu?

Samaan aikaan sanotte, että työpaikkoja ei ole, mutta ei voida pistää maasta pois niitä, jotka tänne eivät työllisty. Aivan kestävämpään yhtälö. Ja yhtä lailla se, kun puhutte siitä, että he eivät ymmärrä, mitä sopimuksia he tekevät, että nyt te haluatte jättää ne tänne suomalaisille työmarkkinoille hyväksikäytettäväksi, tekemään nollatuntisopimuksia, tekemään niitä töitä, joita muut eivät halua tehdä, mikä polkee sen tavallisen suomalaisen markkinan maan rakoon, jolloin ne 326 000 eivät varmuudella työllisty, koska halvempaa työtä ulkomailta on saatavilla. Juuri tästä tässä asiassa on kyse.

Aivan käsittämätöntä, että demarit ja keskusta ja EK löytävät yhteisen sävelen tällaisessa asiassa, kun puhutaan nimenomaan suomalaisen työntekijän edusta ja työllistymisestä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

18.27 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Tärkeä puheenvuoro edustaja Lehtiseltä. Asia on juuri näin. — Haluaisin kysyä edustaja Lylyltä, että jos meillä on se 326 000 työtöntä Suomessa ja heistä peräti 50 000 on ulkomaalaisia työttömiä työnhakijoita, niin mikä se ajatusprosessi on, missä SDP tulee siihen lopputulokseen, että on huono asia, jos me nyt alamme poistaa maasta työttömiä ulkomaalaisia tietyn suoja-ajan jälkeen. Mikä on se ajatuskehä, jossa ajatellaan, että olisi parempi, että he jäisivät itse asiassa tänne työttömiksi sen kolmen tai kuuden kuukauden jälkeen? [Saku Nikkanen: Emme me sitä esitä! Kuunnelkaa meidän esitystä!] Eikö se nimenomaan ole tekijä, joka polkee niitä työehtoja, joka polkee niitä palkkoja ja joka luo meille työttömien reservin, jota tullaan kyllä hyväksikäyttämään elinkeinoelämän ja yritysmaailman, osan sieltä, toimesta? Eikö ole juuri näin? Edustaja Lyly voi vastata, jos puheenjohtaja sallii. [Timo Suhonen: Puhemies jakaa puheenvuorot!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Haluaako edustaja Lyly vastata? Olkaa hyvä. — Sen jälkeen edustaja Suhonen, varsinainen puheenvuoro.

18.28 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meillä on tässä esityksessä kuuden kuukauden raja ihan samalla tavalla, ja se perustuu siihen, että täällä työllistyminen kolmessa kuukaudessa maahanmuuttajilla, vaikka he ovat täällä maassa jo olleita, harvalla onnistuu mutta kuudessa kuukaudessa se onnistuu. Kuuden kuukauden jälkeen heidät samalla tavalla lähetetään pois kuin lähetettäisiin kolmenkin kuukauden jälkeen, mutta se työllistymisen mahdollisuus Suomessa on parempi sellaisessa tilanteessa, kun tämä aika on vähän pitempi. Ja sitten tämä eroaa siitä muualta tänne tulevasta niin, että he ovat jo täällä maan sisällä tottuneet suomalaiseen työmarkkinaan ja tuntevat suomalaisen työmarkkinaa jonkin verran paremmin kuin sellainen, joka lähetettynä tänne tulee. Hän

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

on ihan erilaisessa tilanteessa. Tämä on se syy, että me halutaan antaa mahdollisuus työllistyä täällä Suomessa, ja jos heillä on vielä perhe mukana, niin se tuo heille semmoisen turvan, että he voivat tulla töihin Suomeen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

18.29 **Timo Suhonen sd:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ihan lyhyesti vielä on pakko tarttua perussuomalaisten edustajien aiempiin puheenvuoroihin siitä, miten he ovat suomalaisen duunarin asialla ja ajattelevat parasta ja demarit eivät ikään kuin olisi. Luettelin teille sen pitkän listan, mitä heikennyksiä te olette tehneet, ja täällä edustaja Polvinenkin tuossa aikaisemmin totesi sen listan jälkeen, minkä teille luin, että ne oli pakko tehdä ja ne olivat hienoja päätöksiä — jotakuinkin näinhän te totesitte, edustaja Polvinen — ja kysynpähän vain nyt, että mitäs te sanoittekaan ennen vaaleja. Ennen kuin te tulitte valtaan, te lupasitte muun muassa, että työntekijöiden lakko-oikeus on turvattava vähintään nykyisessä laajuudessaan — ei pitänyt paikkaansa, vaan te olette murentaneet lakko-oikeutta monella tavalla — ja eduskunnan ei tule painostaa työmarkkinajärjestöjä työntekijöille haitallisiin sopimuksiin. [Mauri Peltokangas: Laittomia lakkoja, ei muuta lakko-oikeutta! Edustaja puhuu muunneltua totuutta!] Siis aivan uskomatonta. Te olette luvanneet ihan muuta ennen vaaleja, ja täällä te olette romuttaneet suomalaisen duunarin ja työntekijän etuja ja tehneet haitallisia päätöksiä koko työmarkkinoita ajatellen, ja nyt te täällä taas jälleen kerran vakuutatte, miten olette suomalaisen duunarin asialla. Siis onhan tämä käsittämätöntä keskustelua.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltokangas, vastauspuheenvuoro.

18.31 **Mauri Peltokangas ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tähän voisin sanoa vain, että tuosta puuttui vaalinumero. — Kerron yhden tosiasian, nyt kun te puhutte täällä ylipäätään siitä, niin kuin olen kuullut monta kertaa sosiaalidemokraattien sanovan, että Suomi kaipaa ulkomaista työvoimaa ja meillä on huutava pula näistä ihmisistä: Täällä te tänään sanotte, Lylyn suulla äsken, että eivät nämä työllisty kolmessa kuukaudessa, vaan tarvitaan ainakin kuusi kuukautta ennen kuin ne työllistyvät, jos ne jäävät työttömäksi. Samaan aikaan te sanotte, että meillä on huutava pula ulkomaisista työntekijöistä. Onko huutava pula ulkomaisista työntekijöistä, jos ulkomainen työntekijä tulee Suomeen, jää työttömäksi — ja nythän on huutava pula nimenomaan ulkomaisista työntekijöistä — ja ei saa työtä kuuteen kuukauteen? Mikä on se huutava työvoimapula tässä kohtaa? Aika käsittämätöntä on nyt sosiaalidemokraattien puhe täällä. Täällä mennään EK:n talutushinnassa niin kuin pässiä narusta tällä hetkellä. Täällä on ollut puheenvuoroja sosiaalidemokraateilla siitä, kuinka ilman muuta on nyt hirvittävä huoli siitä, mitä tuolla Eteläranta kymmissä sanotaan. Näinhän täällä on puheenvuoroissa puhuttu. — Edustaja Suhonen, tekemätön paikka. [Piritta Rantanen: Mikäs se vaalinumero olikaan?]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

18.32 **Joakim Vigelius ps:** Arvoisa puhemies! On huomattava satojentuhansien työttömien ja sen osana 50 000 ulkomaalaisen työttömän työnhakijan osalta myös se, että samaan aikaan, kun luvut näyttävät tältä, SDP esitteli meille kasvupakettiaan tuossa olikohan vii-

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

me keväänä ja muistaakseni siitä teidän kuuden miljardin kasvupaketista puolet, siis noin kolme miljardia, oli laskettu sen varaan, että työperäinen maahanmuutto lisääntyy Suomeen, siis samanaikaisesti. Minua kiinnostaa kyllä se yhtälö kovasti, että työperäistä maahanmuuttoa mahdollisimman paljon Suomeen mutta sitten ei aseteta tiukkoja ehtoja sille, että kun tulee työttömyysjakso, niin sitten jos ei työllisty, palaa takaisin lähtömaahan. Eikö se ole ihan johdonmukaista politiikkaa, että pyritään vähentämään näitä työttömyysjaksoja? Ja jos ihminen sitten palautetaan takaisin maahansa, niin voihan hän pyrkiä uudelleen Suomeen, hakea työpaikkaa ja työllistyä. Mutta montako kuukautta teidän mielestänne olisi sitten kohtuullista? Jos hallituksella ei olisi nyt esitystä pöydässä, tyytyisittekö siinäkään tapauksessa siihen kuuden kuukauden ehtoon, vai haluaisitteko yhdeksän, 12, 16, 18? Kuinka kauan te olette valmiita sitä sietämään?

Erityisesti minua kiinnostaa se, että kun meillä on tiettyjä maahanmuuttajaryhmiä, jotka eivät ole esimerkiksi tulleet työperäisen maahanmuuton välityksellä Suomeen ja jotka muodostavat itse asiassa ihan merkityksellisen osan meidän työttömistä ulkomaalaisista työnhakijoista, niin onko teillä mitään, mitä te olisitte valmiita tekemään tämän asian parantamiseksi? Siis meillä on kansalaisuusryhmiä, joista puolet on työttöminä tai joista enemmän kuin puolet on työttöminä tai työllistämispalveluiden piirissä. Laaja työttömyysaste on esimerkiksi tietyistä pakolaismaista tulleilla, aika johdonmukaisesti yli 50 prosenttia. [Saku Nikkanen: Eivät ole työperäisiä maahanmuuttajia!] Voidaan kysyä, että kuinka montaa toimea, joita hallitus on tehnyt nimenomaan humanitäärisen maahanmuuton kitkemiseksi, SDP on tässä salissa kannattanut? [Mauri Peltokangas: Ei yhtään!] — Ei juuri yhtäkään. Itse asiassa viime hallituskaudella teitte aika paljon töitä sen eteen, että löyhennettiin myös sitä humanitääristä maahanmuuttoa ja saatiin sitä mahdollisimman paljon maahan, ja samoin työperäistä, mitä nyt oppositiossakin esitätte. Kuuden miljardin kasvupaketista 2,8 miljardia perustuu ajatukselle siitä, että julkinen talous vahvistuu, kun otetaan mahdollisimman paljon työperäisiä maahanmuuttajia maahan, mutta sitten ette ole valmiita vaatimaan niiltä tiukkoja ehtoja työttömyysjaksojen suhteen. On siinä demareilla duunarin linja.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Polvinen.

18.35 Mikko Polvinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Suhonen taisi laittaa minun suuhuni sellaisia sanoja, mitä en ollut aiemmin sanonut. Sanoin, että osa noista mainitsemistanne asioista johtuu tai voi olla teidän ratkaisunne tai seuraus siitä politiikastanne, mitä olette tehneet, ei kaikki, mitä mainitsitte siinä listassa.

Tuossa kolmen kuukauden ja kuuden kuukauden säännössä on mielenkiintoisia vivahteita. Täytyy sanoa, että on hyvä, että kuuden kuukauden sääntö on sellaisille erityisasiantuntijoille, joilla on projektiluontoista työtä ja jotka ovat muutoin houkuteltavissa ulkomaille töihin erityistehtäviin, mutta tämä kolmen kuukauden sääntö ei ole minusta ollenkaan huolestuttava siksi, koska vuokratyövoimaa saamme Euroopasta muutamassa päivässä, jos täällä Suomessa sitä tarvitaan.

Nyt sosiaalidemokraattinen vaihtoehto on se, että he jäävät tänne pitemmäksi aikaa. Toivottavasti se kulu, mikä siitä teidän vaihtoehostanne paistaa, on myös teidän vaihtoehtobudjetissa rasittamassa suomalaista taloutta ja ottamassa velkaa paikatakseen sen, että ulkomaalainen työvoima ei palaisi takaisin kotimaahansa.

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

Tänne Suomeen saamme laadukkaisiin työpaikkoihin tosiaankin työntekijöitä helposti vuokraamalla niitä ulkomailla työntekijätason tehtäviin. Tuonne Puolaan koneet lentävät Turusta muutamilla kympeillä ja tulevat sillä muutamalla kymmenellä eurolla takaisin, mutta jos työvoima jätetään tänne suomalaisen veronmaksajan kustannettavaksi, niin kustannus on aivan muuta, ja tämä sosiaalidemokraattinen ja keskustalainen vaihtoehto, mitä tässä on esitelty, on kallis suomalaiselle veronmaksajalle, ja kohtuutonta varsinkin semmoisena aikana, kun Suomessa joudutaan taistelemaan vaikka sosiaali- ja terveystaloudella viimeisistä euroista. Teillä ne menevät maahanmuuttajien taskuun.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

18.37 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! En tiedä, kuinka paljon näitä laskelmia tässä pitää tehdä, mutta muistaakseni 100 000 uuden työllisen luku oli kaksi miljardia julkiseen talouteen tasapainottava, ja tosiasia on, että sitä 100 000:ta ei ole syntynyt. On menty 70 000 toiseen suuntaan, ja gäppi on tullut noin kolmeen miljardiin tässä mielessä julkisen talouden osalta. Näistä luvuista voidaan puhua tässä suuruusluokassa. Aina pitää muistaa tämä kokonaisuus.

Me ei olla täällä puhuttu maahanmuutosta muuten kuin työperäisen maahanmuuton rajoista, ja meillä on näkemys siitä, kuinka nopeasti ihmiset yleensä työllistyvät täällä Suomessa meidän mielestä. Suomalaisista puolet työllistyy kolmessa kuukaudessa, ja puolella se kestää pitempään. [Mauri Peltokangas: Huutava pula maahanmuuttajista!] Sama on näillä ulkomaalaisilla täällä olevilla, eli heillä on samanlaiset työllistymisprosessit kuin täällä suomalaisillakin on, ja sen takia tämä kolme kuukautta on lyhyt aika. Se kuusi kuukautta on selkeämpi aika, koska se on myöskin niillä yli kaksi vuotta täällä olleilla. Nämä rajat ovat selkeät, ja siinä on se suurin ero tässä tilanteessa.

Sitten oma lukunsa ovat turvapaikanhakijat ja ne kysymykset, jotka ovat oma lukunsa, mutta tässä puhutaan nytten työperäisestä maahanmuutosta, ja siinä mielessä heitä tämä laki käsittelee, mistä me nyt tässä puhutaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

18.38 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Ei se työperäisen maahanmuuton ja humanitäärisen maahanmuuton raja kovin selkeä ole demareille ollut monessakaan suhteessa. Jos en nyt ihan väärin muista, niin taisitte vastustaa sitä, että turvapaikanhakijoilta kiellettiin kaistanvaihto, siis humanitääriseltä puolelta työperäiselle puolelle. Eli kyllä sekin oli yksi työkanava sosiaalidemokraateille, mahdollisuus käyttää humanitääristä väylää työperäisen maahanmuuton väylänä. Se jos joku rumentaa ja musertaa tätä meidän turvapaikkajärjestelmää ja sen toimivuutta.

Mutta jos mennään nyt näihin asioihin, mitkä koskevat talouden suhdannetta, niin totta kai se tuottaa ongelmia Suomelle, jos talouden suhdanne iskee samaan aikaan päälle, kun tehdään työllisyystoimia. Hyvänen aika, ei tämä ole uusi asia, eikä se ole uusi asia varmasti myöskään työmarkkinat hyvin tuntevalle edustaja Lylylle, että talouden suhdanne saattaa viedä työllisyyden huonolle tolalle, siis aivan riippumatta uusista poliittisista päätöksistä. Ilman että täällä olisi paukutettu yhtäkään päätöstä läpi, tällä hetkellä työllisyyslukemat olisivat miinusmerkkiset. Se on minusta melko kiistaton väite. Vaikka täällä ei olisi yhtään hallituksen esitystä viiteen kahden vuoden aikana läpi, niin meillä olisi täl-

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

lä hetkellä työllisten määrä miinusmerkkinen. Miksi? Koska kansainvälinen suhdanne on juuri sellainen. Mutta melko riidattomana pidetään kuitenkin sitä, että niillä toimilla, mitä hallitus on tehnyt työmarkkinoiden suhteen, on laskennallinen työllistämisaikutus jollakin aikavälillä, ei samalla sekunnilla — se on selkeää, koska suhdanne tietysti on siinä toisena tekijänä — mutta kyllä se työllisyys lähtee siitä nousemaan ajan kanssa. Ja mitä enemmän on tehty työllistämispäätöksiä tässä ajassa, se myös näkyy myöhemmin siinä, kuinka paljon niitä työpaikkoja syntyy ja kuinka paljon yritykset ovat valmiita työllistämään ihmisiä.

Jos mennään vielä siihen, että jos me emme huomioisi esimerkiksi talouden suhdanteita ollenkaan ja niiden vaikutusta valtion taloudenpitoon ja työllistämiskäytännöihin, niin kyllä näyttäisi esimerkiksi Marinin hallituksen ja Rinteen hallituksen työllistämiskäytännöt melko kummalliselta. Nimittäin teidän hallitusohjelmassa viime kaudella esitettiin, että julkinen talous olisi tasapainossa vuonna 2023 — siis tasapainossa, ei edes vakautettu velkasuhteen kasvu, vaan julkinen talous olisi tasapainossa vuonna 2023. No, ei ollut, ei ollut lähelläkään, [Hanna Kosonen: No tuliko korona, kysyn!] vaan lähemmäs kymmenen miljardia alijäämäinen, ja se alijäämä kasvoi teidän kaudellanne. Miksi? Koska mitään säästöjä ei tehty, ja, keskusta, teillä on siinä iso rooli. Valtiovarainministeripuolueena, keskustaoikeistolaisena puolueena ette olleet ajamassa säästöjä, vaikka menot lisääntyivät valtavasti ja alijäämät kasvoivat valtavasti. Sekö oli vastuullista politiikkaa siinä hallituksessa? [Puhemies koputtaa] Jokaisella hallituksella on suhdanteiden myötä omat ongelmansa, mutta jotain niitten korjaamiseksi täytyy yrittää tehdä. Se on vastuullista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kumpula-Natri.

18.42 Miapetra Kumpula-Natri sd: Arvoisa puhemies! Olen iloinen, että ehdin tähän keskusteluun vielä mukaan. Tulen suoraan tekniikan alan keskustelusta, ja pari viikkoa sitten olimme myös Aalto Entrepreneurship Societyn, nuorten yrittäjien, tilaisuudessa, ja onhan tämä aivan kauhea laki. Tässä halutaan pois Suomesta ihmiset, jotka ovat jo täällä töissä ja ovat menettäneet työpaikan. [Mauri Peltokangas: Ymmärrätkö te edes, mistä te puhutte?] Nämä nuoret eivät ymmärrä sitä, yrittäjät eivät sitä ymmärrä, eikä sitä ymmärrä moni kansalainenkaan, jonka kanssa puhuu. Ihmisistä, jotka ovat Suomessa olleet töissä, työnantajalle annetaan velvollisuus ilmoittaa, että olen hänet irtisanonut, jotta hän ei saa rangaistusta siitä, että ei ole ilmoittanut tätä, ja jotta se ihminen saadaan poistettua Suomesta. Tätä on meidän hallituksen talent attraction, niin kuin yleensä kun kilpaillaan osaavasta työvoimasta. Onneksi paineen jälkeen saatiin erityisasiantuntijoille kuuden kuukauden aika hakea uutta työtä, niille erityisasiantuntijoille, jotka ovat tekemässä meille innovaatioita.

Tiedätkö siellä perussuomalaisissa, montako patenttia suomalaiset yksin tekivät, puhtaasti suomalaisin voimin? Alle kolmasosan meidän patenteista. Yli kaksi kolmasosaa tehtiin joko ulkomaalaisten voimin yksin tai ulkomaalaisten ja suomalaisten yhteistyössä. Nämä ovat meidän nuorten lukuja Otaniemestä kaksi viikkoa sitten, kun he olivat huolissaan, mihin tämä maa menee. Ei ole ihme, että puhutaan vain taloussuhdanteista, kun oma politiikka ulkomaalaisvihamielisellä asenteella estää mahdollisuuden lähteä tekemään innovaatioita, patenteja ja kasvua, ja tässä se näkyy nytten siinä, että jopa maassa töissä jo olleet ihmiset halutaan nopeasti pois. Ja huom. vielä yrittäjille pakotettuna, että muistathan ilmoittaa, jotta henkilö saadaan pois.

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

On hyvä, että tähän on rakennettu sisälle vaihtoehtoa, jossa otettaisiin edes tuo kuusi kuukautta kaikille lähtökohdaksi. Koetetaan parantaa tätä ja saada enemmistöä täällä salissa ymmärtämään sitä, että tämä lakiesitys on huono.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltokangas. [Mauri Peltokankaan puhelin soi — Tuomas Kettunen: Kahvit! — Mauri Peltokangas: Pahoittelen! — Tuomas Kettunen: Mutta kahvilla selviää!]

18.44 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Kahvilla tästä varmaan selviää, kun puhelin tuossa rupesi piippaamaan. — Itse asiassa tähän edelliseen puheenvuoroon: Kyllä ihmettelen todellakin, että edustaja väittää, että me haluamme ihmiset pois Suomesta, kun me teemme lainsäädäntöä, jossa on kolme/kuusi kuukautta tämä säännös. Huippuosaajille kuusi kuukautta ja normaalisti kolme kuukautta, ja me haluamme ihmiset pois Suomesta. Tämä on aika käsittämätöntä puhetta edustajalta. Te väitätte, että täällä perussuomalaiset haluavat ihmisiä pois Suomesta. Tähän voisin kyllä sanoa, että kehtaatteko te oikeasti tällaista sanoa kollegalle päin naamaa tässä salissa. Jos sanotaan, että otan tässä sitaatin edustaja Suhosen puheen lopusta: ”Hävetkää.” — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

18.45 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Kumpula-Natrin puheenvuorossa jäi yksi sana puuttumaan, kun sanottiin, että ulkomaalaiset halutaan pois. Siitähän ei ole kyse tässä lakiesityksessä. On kyse siitä, että ulkomaalaiset työttömät halutaan pois, jos he eivät työllisty. [Miapetra Kumpula-Natri: Kolmessa kuukaudessa!] Tämä oli se sanamuoto, jota teidän olisi kuulunut käyttää. Tämä laki ei potki ulkomaalaisia pois, vaan tämä laki potkii ulkomaalaiset työttömät pois, jos he eivät työllisty määräajassa työttömyyden alettua. Se on minusta melko tolkullista politiikkaa ja ei pelkästään minun ja perussuomalaisten mielestä vaan myös tämän hallituksen mielestä ja myös tuossa ihan meidän vieressä kumppaniverrokkimaiden päättäjien mielestä kovin tolkullista politiikkaa, koska vastaavanlaisia suojarajoja on olemassa Ruotsissa, Norjassa, Tanskassa ja muuallakin Euroopassa. [Mauri Peltokangas: Taitavat olla Ruotsin demaritkin samaa mieltä!]

Eli jos me ajattelemme, että ulkomaalaisvihamielisyyden raja menee siinä, esittääkö halpamaahanmuuton kautta työntekijäksi tulleen poistamista maasta kolmen vai kuuden kuukauden kohdalla, onko vaihtoehto tämän hallituksen ja perussuomalaisten vaihtoehto vai onko se sosiaalidemokraattien vaihtoehto, jossa saa muutaman kuukauden lisää armonaikaa hakea töitä, niin melko mielenkiintoinen määritelmä teillä on kyllä ulkomaalaisvihamielisyydelle. [Mauri Peltokangas: Kyllä!] Se kolme tai kuusi kuukauttako teillä tekee sen merkityksellisen eron, kuinka kauan pitää saada olla Suomessa työttömänä, ettei sinua vain pidetä ulkomaalaisvihamielisenä, kun sellaista politiikkaa kannatat? [Mauri Peltokangas: Näköjään se on se!] Haluaisin kyllä päästä syvemmälle tähän filosofiseen pohdintaan ja määritelmälliseen pohdintaan, jota edustaja Kumpula-Natri on käynyt ennen tätä lausuntoaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Autto.

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

18.47 **Heikki Autto kok:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä on käyty hyvin tällaista polveilevaakin keskustelua, mutta ainakin itse olen havainnut, että siitä vallitsee selkeästi yksimielisyys, että Suomessa tarvitaan työperäistä maahanmuuttoa.

Mielestäni tämä lainsäädäntö nimenomaan parantaa työperäisen maahanmuuton edellytyksiä Suomessa. Tällä selkiytetään tänne työn perässä tulevan ihmisen oikeudellista asemaa ja oleskelun perusteita. Tällä tullaan yhteispohjoismaiseen käytäntöön, joka, uskon näin, on tärkeää sen kannalta, että Pohjoismaat ovat lähes mittarilla kuin mittarilla mitattuna viisi maailman parasta maata — erilaisista mittareista riippuen se sijoitus vähän vaihtelee, kuka kulloinkin ykköstilaa pitää, mutta Pohjoismaat ovat hyvinvointiyhteiskuntia, joissa on erinomaiset palvelut ja perustellut tulonsiirrot, ja on tärkeää, että kun tänne maailmalta tullaan — tänne mielellään tullaan — niin tullaan töihin. On tärkeää, että Suomessa teemme kuten muissakin Pohjoismaissa ja kuten pääministeri Orpon hallitus ohjelmansa mukaisesti tekee, jotta saamme maahamme toimivat työmarkkinat, jotka tarjoavat työtilaisuuksia niin täällä jo aiemmin asuneille kuin myös tänne työn perässä muuttaville.

Tässä nyt mietinnön ensimmäisessä käsittelyssä olevassa lakiesityksessä on todella tärkeää esimerkiksi se, että henkilö, joka on tullut muun työn perässä Suomeen mutta syystä tai toisesta — tilanteitahan voi olla erilaisia — jää vaille työtä, voi työllistyä nyt Suomessa myös muulle alalle, mikä mahdollistaa sen, että saamme tekijöitä niille tutkitusti työvoimapulasta kärsiville aloille, joita on monia tässä maassa eri puolilla maata tällä hetkellä. Eli mielestäni ei kannata kyllä oppositiostakaan aivan mahdottomia väitteitä esittää, koska tässä esitetyssä lainsäädännössä on myös paljon hyvää.

Maltillista keskustelua tarvitaan, ja on aivan hyvä asia, että sitten kakkoskäsittelyssä myös näitä lausumia voidaan tarkastella siltä osin, että mikäli havaittaisiin, että lainsäädäntö aiheuttaisi ongelmia, niin sitten niitä korjausliikkeitä voidaan myös tehdä. Mutta tämä lakiesitys on nyt selkeä parannus nykytilaan, ja siksi olisi mielestäni kyllä hyvä saada tämän keskustelun sävyäkin enemmän sellaiseen rakentavaan suuntaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltokangas.

18.50 **Mauri Peltokangas ps:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Otan tässä vielä muuttaman asian esille:

Tässä kokonaisuudessa itseäni askarruttaa usein keskustelussa esiin tuleva — nimenomaan taisin mainita siitä lyhyesti jo edellisessä puheenvuorossani — huutava työvoimapula ja huutava ulkomaisen työvoiman pula, joka on aika usein täällä meillä edustajilla huulilla eri asiayhteyksissä. Kuitenkin meillä on, kuten tänäänkin on kuultu, lähes 50 000 ulkomaista työtöntä työnhakijaa, joista suuri osa on korkeakoulutettuja tai toisen asteen koulutettuja. Missä on se huutava työvoimapula?

Tuon vielä tähän tämän kolme/kuusi kuukautta: Jos kolmessa kuukaudessa huutavalle työvoimapula-alalle ei pääse töihin, niin kyseenalaistan lähinnä sen huutavan pulan. Kun 50 000 osaaajaa on työttömänä ja kaveri, osaaaja, jää työttömäksi, niin kun on huutava pula siitä työvoimasta, miksei hän työllisty? Tämä on semmoinen asia, mistä olisi hyvä ottaa välillä ihan koppi ja keskustella, onko tämä joku, en tiedä, mitä sanoisin. Mutta siis ajatellaan ylipäätään näitä termejä, mitä käytetään, kuten huutava työvoimapula, kun samanaikaisesti me puhutaan, että kuusi kuukautta pitää olla jantterilla aikaa hakea työtä, koska ei Suomessa työllisty huutavalle työvoimapula-alalle. Ihmettelen tätä todella voimakkaasti, ja josko joku viisas voisi kertoa sen, miten tämä yhtälö on ylipäätään mahdollinen, että meil-

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

lä on korkeakoulutettuja työttömänä ja jossakin on huutava pula korkeakoulutetuista. Meillä ei ole avaruusteknikoita eikä tällaisia paikkoja niin paljon — näitäkin henkilöitähän joi-takin vuosia sitten tuli paljon tänne ainakin joidenkin keskustelujen mukaan, mutta en ole nähnyt heitä nyt hirveästi työllistyneen Suomeen. Ylipäättään siis ihmettelen, että korkea-koulutettu henkilö, joka on osaaja, ei työllisty kolmessa kuukaudessa, jos tosiaan meillä on työvoimapula näistä osajista. — Kiitoksia.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Ystävyyspuiston annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 203/2024 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 5/2025 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäises-sä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Kettunen.

Keskustelu

18.52 **Tuomas Kettunen kesk:** Kunnioitettu rouva puhemies! Orpon hallitus on nyt pitä-nyt valtaa pian kaksi vuotta, ja, hyvät kollegat, tasan kaksi vuotta sitten itse asiassa näinä päivinä oli eduskuntavaalitulos selvillä. Hallitus on tosiaan melkein kaksi vuotta istunut, ja alkaa olla selvää, mikä hallituksen politiikkaa ohjaa. Sitä ei ohjaa kasvun vaan keskittämi-sen kaava. Ihmisten lähi- ja peruspalveluja keskitetään, ja niin keskitetään myös valtion työpaikkoja. Ja nyt, rouva puhemies, käymme keskustelua luontokeskus Petolan lakkaut-tamisesta. Puhutaan siis Ystävyyspuiston annetun lain muuttamisesta.

Hallituksen esityksen tarkoituksena on mahdollistaa Kuhmon kaupungissa Tönölännie-messä sijaitsevan Ystävyyspuiston, luontokeskus Petolan sekä puiston tutkimuskeskuk-sen toiminnan päättäminen ja kiinteistökokonaisuuden luovuttaminen Metsähallituksen luontopalveluiden hallinnasta. Kyseessä on hallituksen säästölaki. Hallituksen linja suh-teessa itäiseen Suomeen käy tässäkin esityksessä selväksi. Puheissa ja selvityksissä itäisen Suomen merkitystä korostetaan, mutta samaan aikaan tukea heikennetään ja toimintoja viedään pois itäisestä Suomesta. Muutaman henkilötyövuoden menetys voi kuulostaa vä-häiseltä, mutta merkitys on suhteessa paljon suurempi Ystävyyspuiston tutkimuslaitok-sen lakkauttamisen ja osaamispääoman katoamisen takia.

Puhemies! Hallituksen työryhmä on helmikuussa 25 saanut valmiiksi itäisen Suomen tu-kemiseksi esityksen itäisen Suomen ohjelmasta. Itäisen Suomen tukeminen ei toteudu sil-lä, että valtion työpaikkoja lakkautetaan itäisestä Suomesta tai siirretään muualle. Talou-den tasapainottaminen menee nyt itäisen Suomen kehittämisen ja kasvun edelle.

Ystävyyspuiston opastus- ja tutkimuskeskus on aikoinaan perustettu suojelualueiden perustamisen kompensationsa. Suojelun myönteiset aluetalousvaikutukset eivät ole reali-soituneet, mutta sen aiheuttamat tulonmenetykset jatkuvat joka vuosi myös tulevaisuudes-sa. Voidaan arvioida, että Kuhmo on joka vuosi menettänyt kymmenen henkilötyövuotta metsätaloudesta, mutta Ystävyyspuiston työntekijämäärä ei ole koskaan kivunnut sa-

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

malle tasolle. Hallituksen esitys huomioi korostetusti tavoitteet julkisen talouden tasapainottamisesta sekä Metsähallituksen luontopalveluiden tarpeet löytää kustannussäästöjä. Valtio omistaa Metsähallituksen kautta 54 prosenttia metsämaan pinta-alasta Kuhmossa. Aluetalouden kannalta Metsähallituksen toiminnalla on kokonaisvaltaisesti valtavan suuri merkitys juuri Kuhmossa.

Rouva puhemies! Tätä lakiluonnosta perustellaan myös Venäjän hyökkäyssodalla Ukrainaan. Vaikka Venäjän kanssa tehtävä tutkimustyö onkin jäädytetty, samalla ei tule viedä elämän edellytyksiä seuduilta, jotka eniten tästä hyökkäyssodasta Suomessa kärsivät, eli itäinen Suomi ja myös se erämaakaupunki ja rajakaupunki Kuhmo.

Esitys on suuressa ristiriidassa hallituksen itäisen Suomen elinvoiman kohentamispäätöskirjien kanssa. Hallituksen tulisi tarkastella jokaista esitystään myös itäisen Suomen kasvun näkökulmasta. Tähän mennessä lähes kaikki esitykset ovat pelkästään kuihduttaneet Venäjän hyökkäyssodasta kärsineiden alueiden taloutta ja elinvoimaa, koko maan turvallisuutta ja huoltovarmuutta.

Jotenka, kun tämä on ympäristövaliokunnan mietintö ja toinen käsittely, kiitän keskustalaisia valiokunnan jäseniä, että he ovat tehneet tästä eriävän mielipiteen, ja esitänkin tässä toisessa käsittelyssä, että tämä lakiehdotus hylätään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kokko.

18.58 Jani Kokko sd: Arvoisa puhemies! En sinällään nyt ehkä ota kantaa tähän itse lakiesitykseen ja muutokseen. Ymmärrän tietysti edustaja Kettusen ja muiden Itä-Suomen kansanedustajien huolen oman alueensa työpaikoista ja elinvoimasta, mutta ehkä itseni tähän puheenvuoroon provosoi nimenomaan tämä nimi Ystävyyden puisto.

Selkeästi historiallinen jäännös siltä ajalta, kun Suomen tasavallan ja Sosialististen neuvostotasavaltojen liiton välillä oli ymmärättävät ja yhteisölliset suhteet ja YYA-sopimus oli voimissaan, mutta tänä päivänä, kun katsoo sitä, mitä Venäjä tekee, tällaisen Ystävyyden puiston olemassaolo ehkä edustaa sitä vanhaa aikaa, joka on viimeistään mennyt. Meillä on suurin osa suomalaisista kunnista lakkauttanut ystävyyskaupunkiyhteistyön venäläisten kaupunkien kanssa — muun muassa Jyväskylässä on aikanaan ollut ihan perustettuna Jaroslavl'n aukio, joka on nimetty uudelleen, ja Helsingissä keskustellaan Leninipuiston nimeämisestä uudelleen. Vaikka en ehkä näin historian tutkijana yleensä pidä siitä, että historiaa pyritään tiettyssä mielessä häivyttämään ja korjaamaan muuttamalla paikannimiä uudestaan, niin ehkä hyvinkin näin vahvasti poliittisesti latautuneiden nimien, asioiden ja paikkojen, joilla on selkeästi ehkä nostettu esille tiettyä ideologiaa, joka tuolla itänaapurissa on ollut, ja yritetty tehdä siitä huomattavasti hyväksyttävämpää, aika on viimeistään nyt Suomessa ohi.

Haluan vielä kerran korostaa sitä, että en sinällään itse tähän lakiesitykseen ja tähän puiston lakkauttamiseen ota kantaa vaan nyt ehkä nimenomaan tähän nimeen, mitä tämä puisto kantaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kosonen.

18.59 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa puhemies! Keskustan ympäristövaliokuntaryhmä todellakin on tätä esitystä vastaan, mutta jos vielä kommentoin tätä edellistä puheenvuoroa, niin kyllähän meillä siellä Itä-Suomessa ymmärretään, että näiden rajojen pitää olla

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

kiinni, ja meilläkin on karsittu näitä nimistöjä ja niin sanotusti muutettu sillä tavalla historiaa, ja täällä Ystävyyden puiston luontokeskuksessa ja tutkimuskeskuksessa on myös todellakin venäläisyhteistyö lopetettu kokonaan, niin kuin kaikkialla muuallakin — se on aivan selvää.

Tämä esitys iskee itäiseen Suomeen samalla tavalla kuin todella moni muukin hallituksen esitys. Tämä on vain yksi esimerkki siitä, miten ei katsota kokonaiskuvaa vaan tehdään niitä yksittäisiä toimia, jotka koko ajan hankaloittavat ja vaikeuttavat itäisen Suomen tilannetta, kun me odotamme sitä kokonaista, isoa itäisen Suomen ohjelmaa, jota ei näy eikä kuulu missään. Tämä on yksi esimerkki. Sitten me tiedämme päivystysten tasojen alentamiset: Iisalmi, Varkaus, Savonlinna, Kouvola. Tiedämme, että itäisen Suomen teattereilta on viety kymmenen prosenttia pois valtiontuista, lukuun ottamatta Joensuuta — siis joka ikisestä itäisen Suomen teatterista vietiin niin paljon. Näitä esimerkkejä on lukematon määrä. Ammatillisen koulutuksen leikkaukset käyvät kaikkein eniten itäiseen Suomeen. Tämä on niin kuin vain yksi esimerkki.

Olisin ehkä toivonut, että myös muu oppositio, joka pystyy täällä ehkä vähän enemmän ilmaisemaan itseänsä, olisi tullut tähän meidän keskustan linjaan, että oltaisiin oltu tässä yhdessä puolustamassa Kuhmon kaupungin luontopalvelujen ja tämän tutkimuskeskuksen toimintaa.

Kannatan siis edustaja Kettusen äärimmäisen hyvää ehdotusta ja esitystä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Polvinen poissa. — Anteeksi, siellä kuolleessa kulmassa. Täältä, kun on lyhyt ihminen, ei aina näe. [Mikko Polvinen: Sissi liikkuu hiljaa! — Naurua]

19.02 Mikko Polvinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos, kun saan tämän puheenvuoron kuhmolaisena, aikanaan Kuhmosta valittuna kansanedustajana. — Julkaisu 4.5.2023: ”Metsähallituksen luontopalvelut ja Kuhmon kaupunki tarkastelevat hyvässä yhteistyössä luontokeskus Petolan tulevaisuutta.” Metsähallitus tiedotteessaan mainitsee, että ”Metsähallituksen luontopalvelut on jo pidemmän aikaa tarkastellut luontokeskus Petolan tulevaisuutta Kuhmossa”.

Petolan lakkauttamisen siemen kylvettiin edellisen hallituksen aikana, kun keskusta oli Suomen hallituksessa. [Välihuutoja keskeltä] Silloin muistan kuntapäättäjänä saaneeni viestejä Metsähallitukselta, että asiaa selvitetään. Vuonna 2023 luontokeskus Petola oli jo julkisessa myynnissä. Selvitin eduskunnan tietopalvelusta lain pohjan, ja tuli selväksi, että Petolaa ei voida myydä, koska laki Ystävyyden puistosta estää myynnin. Palvelut oli turvattu lailla.

Kuhmon kaupungilla oli aikaa järjestää Petolaan uutta toimintaa. Kannustin Kuhmoa löytämään uusia ratkaisuja ja hankkeita, jotka ovat hallitusohjelman mukaisia, niin että saamme luontokeskus Petolaan toimintaa, joka turvaa sen tulevaisuuden ja tuo lisäarvoa tälle kansalle enemmän kuin tyhjät tilat, joita eivät asiakkaat käytä. Olen pahoillani siitä, että sellaista esitystä ei koskaan tullut. Sellaisia hankkeita ei meille Kuhmoon tullut, joista olisimme voineet, sanotaanko, leipoa sellaisen projektin, jolla näitä tiloja olisi voitu käyttää hyödyllisemmin.

Aluepolitiikkaan viitaten edustaja Kettunen ja myöskin edellinen puhuja kertoivat, että Kainuussa tai Itä-Suomessa olisi sellaisia alueita, joita hallitus ei puolustaisi tai joilla konkreettisia tekoja ei tehtäisi.

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

Haluan muistuttaa siitä, että eilen LUMI-tekoälytehtaan julkaisu oli Pikku-Finlandiasa. Olemme varmaan vielä tietoisia siitä, että tämä hallitus on satsaamassa jopa 250 miljoonaa euroa seuraavaan supertietokoneeseen Kajaaniin.

Olemme kuulleet uutisia siitä, että XTX Markets on investoimassa Kainuuseen jopa 1,1 miljardia euroa datakeskukseen. Työt tontilla on jo aloitettu. Myös Google on ostanut alueelta valtavan tontin. [Matias Mäkynen: Äkkiä verolle!]

Olemme kuulleet varmaan siitä, että ulkomaalaiset lentoyhtiöt ovat tehneet ensimmäisiä lentoja suoraan Amsterdamista Kainuuseen turistilentojen vuoksi, ja meillä on Kainuussa ensi talvena tulossa aivan uudenlainen nousu charterlentojen suhteen suoraan maailmalta. Meidän matkailumme alkaa tarttumaan Lappi-buumiin, mikä on meille erityisen suotuisa asia.

Mutta siitä supertietokoneesta vielä, että Suomen hallitus on myöntänyt meidän dataekosysteemille hankkeen, jolla voimme kehittää tämän supertietokoneen ympärille palveluliiketoimintaa, mikä itse asiassa on se tärkein osa siitä kehityksestä, mitä Kainuussa voidaan saavuttaa. Supertietokone yksin ei ole vielä paljon mitään, jos sen päälle ei tule tasoa, missä palveluita synnytetään, ja niitä voidaan myydä myös ulkomaille.

Itä-Suomeen satsataan. Supertietokoneet ja datakeskukset Kainuussa ovat tässä globaalissa kilpailussa tärkeässä roolissa. Tällä hetkellä Yhdysvaltain autoteollisuus ja Kiinan autoteollisuus vievät eurooppalaista autoteollisuutta perässään. Eurooppa ei ole löytänyt tekoälystä ratkaisua siihen, kuinka autoteollisuutta muutetaan ja kuinka tuotteet palvelevat ihmistä. Kainuu on tässä asiassa edelläkävijä. Tarvitaan dataekosysteemin palveluja, joita myydä. Nämä eurot ovat valtavan suuria ja ratkaisevia, ja kyllä Kuhmo, minun koti- ja syntymäkuntani, saa tästä varmasti oman osansa, kun tarttuu tilaisuuteen.

Ehkä suurin menetys kuitenkin tässä Petola-asiassa on se yhteisö, mikä siellä on työskennellyt muun muassa tutkimustyön osalta. Täytyy myöntää, että niillä ihmisillä on ollut panosta muuhunkin kuin siihen tutkimustyöhön. Se yhteisö aina synnyttää jotain uutta, ja sen menettäminen tietysti on valitettavaa. Heidän osallistumisensa paikallisiin harrastustoimintoihin ja uusien näkökulmien tuominen keskusteluun heidän tutkimustaustastaan ovat auttaneet kehittämään meidän kuntaamme. Täytyy sanoa, että toivon, että ne ihmiset vielä tulevat Kuhmon puolesta tekemään töitä tulevaisuudessakin.

Joka tapauksessa tässä valtiontaloudellisessa tilanteessa emme voi lämmittää tiloja, joilla ei ole käyttöä. Toivon, että Kuhmon kaupungissa vielä pohditaan sitä, minkälaisia ratkaisuja näille tiloille saadaan, niin että voimme hyödyntää niitä koko kansakunnan parhaaksi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kettunen.

19.07 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu rouva puhemies! Hyvät kollegat, pääsette kuulemaan nyt kahden kuhmolaisen debattipuheenvuoroja liittyen palveluitten tutkimustoiminnan pelastamiseen. — Täytyy ihan ensimmäiseksi edustaja Polviselle sanoa, että ensinnäkin kiitän, että olette tehnyt töitä ja tutkimustyötä sen eteen, että tosiaan aikoinaan 1990, kun tämä laki tehtiin, silloiset päätöksentekijät sekä siellä Kuhmon kaupungissa että täällä eduskunnassa kirjasivat lakiin kompensaaiona, että luontokeskus Petola rakennetaan Kuhmoon. Mutta paljon arvostamani edustajakollega Polvinen, te ette pääse siitä tosiasiasta, että kun te ja nykyinen hallitus olette sysänneet kuntien suuntaan jo vastuuta, niin tämänkin osalta kunta ottaisi luontokeskus Petolan toiminnan vastuulleen ja valtio vetäy-

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

tyisi alueelta. Ei se vain mene niin, varsinkin kun kuntien suuntaan on sysätty muitakin vastuita — paljon hyviäkin asioita, mutta kuitenkin kuntataloudet ovat aika tiukilla.

Mitä tulee vielä säästösyiden kyseenalaisuuteen, niin täytyy kyllä muistaa myös se, että tasan 20 vuotta sitten tässä maassa oli Vanhasen ykköshallitus ja se oli punamultahallitus. Se oli punamultahallitus, ja 20 vuotta sitten juuri tämän kyseisen luontokeskuksen, joka nyt laitetaan lailla kiinni, kehittämiseen laitettiin 1,4 miljoonaa euroa, niin että siitä saatiin suurpetokeskus ja saatiin merkittävä investointi, mikä teki tästä Petolasta silloin Suomen johtavan suurpetotietokeskuksen. Tämä oli sitä Vanhasen ykköshallituksen aluepolitiikkaa: kehitettiin koko Suomea. Toivoisin, että nykyisellä hallituksella olisi ollut viisautta tarkastella tätä asiaa niin, että kun itäisen Suomen ohjelmaa tehtiin, niin tämäkin kyseinen luontokeskus Petola olisi otettu siellä huomioon.

Puhemies! Metsähallituksella on tänäkin päivänä iso aluetalousvaikutus Kuhmossa. Valtion maiden pinta-ala on 250 000 hehtaaria, mikä on puolet metsämaan pinta-alasta Kuhmossa. Metsähallituksen hakkuiden laskennallinen kantoraha-arvo vuonna 2022 oli runsaat 13 miljoonaa euroa tuloutuksena valtion kassaan. Voidaan siis ajatella, että kuhmolaiset menettävät valtion kassaan vuosittain runsaan 13 miljoonan euron summan verrattuna tilanteeseen, jossa kaikki valtion Kuhmossa omistama metsäala olisi kuhmolaisten omassa omistuksessa. Metsänhoitotöiden ja puunkorjuun työllisyysvaikutuksethan olisi-
vat siinäkin tapauksessa samat.

Tällä hetkellä Ystävyyden puiston suojelu pienentää Kuhmon alueen vuotuista hakkuusuunnitetta arviolta noin 15 000 kuutiota. Sen kantoraha-arvo nykyisillä puutavaralajien hinnoilla olisi noin 550 000 euroa. Jos hakkuumäärien pienentyminen suhteutetaan vastaavansuuruiseen yksityisen metsänomistajan tulonmenetykseen, niin metsän uudistuskustannusten ja muiden menojen jälkeen nettotulonmenetys olisi arviolta noin 400 000 euroa vuodessa. Tuo suuruusluokka vastaa tätä alkuperäistä kymmenen työpaikan kompensaatiota, mitä tässäkin keskustelussa on tuotu esille.

Yllä mainitut lakikirjaukset ovat tulkittavissa siten, että niin kauan kuin Ystävyyden puiston suojelu on voimassa, myös kompensaation on toteuduttava Kuhmon kaupungin suuntaan ja kuhmolaisille ja Itä-Suomeen. Näin ollen, mikäli opastus- ja tutkimuskeskuksen toiminta kaikesta huolimatta lopetetaan, niin edellä mainitusta, lakiin kirjatusta kompensaatiolupauksesta on pidettävä kiinni jollakin vaihtoehtoisella tavalla. Muun muassa Kuhmon kaupunki on vastustanut luontokeskus Petolan ja Ystävyyden puiston tutkimuskeskuksen lakkauttamista. Mikäli Metsähallitus nyt luopuu tästä opastus- ja tutkimuskeskuksen toimintojen ylläpitämisestä, niin kyllä tulisi esittää myös kompensaatioita niin, että Metsähallituksen vuosituloksesta vastaava summa, tämä 400 000 euroa, tuloutetaan käytettäväksi esimerkiksi Kuhmon alueen tai itäisen Suomen alueen luontomatkailun kehittämiseen vuosittain. Tuloutus voidaan kanavoida esimerkiksi maakuntaliiton kautta. Jos me nyt hyväksytään, että tämä Petolan lakkauttaminen tehdään, niin kyllä se 400 000 euron summa tulee käyttää jatkossa luontopalveluitten ja luontomatkailun kehittämiseen vuosittain.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Polvinen.

19.13 Mikko Polvinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tästä oikeudenmukaisuudesta esimerkiksi Metsähallituksen osalta ja valtionyhtiöitten tuloutuksista: Kyllä minun ajatukse-
ni siitä olisi, että Hyrynsalmella voisi olla Metsähallituksen pääkonttori. Kyllähän se niin

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

on, että tänne etelään on ajan saatossa keskitetty kaikki nämä valtion toiminnot ja se raha virtaa tänne etelän suuntaan tuolta pohjoisesta. Jos isoa kuvaa katsotaan, niin sivuun ja syrjään ollaan menty jo pitkän aikaa.

Edustaja Kettunen nosti tämän luontomatkailun tai matkailun kehittämisen kulman, ja voin sanoa, että kun tämä hallitus on taannut nämä maakuntalennot, niin se on parasta luontomatkailun kehittämistä. Kajaanin ja Helsingin välillä lentokoneissa liikkuvat tulevat usein juuri Kuhmoon. On sanottu, että charterlennosta yli puolet matkustajista tulee Kuhmon luontomatkailun pariin, mikä on ollut minulle todellinen positiivinen yllätys. Kun Kainuussa on monia muitakin houkuttelevia luontomatkailukohteita, niin matkailijat tulevat Kuhmoon, tuovat rahaa kuhmolaisille yrittäjille, ja niin sanottu terve kilpailu ja terve palvelutuotanto tuo vaurautta meidän alueelle.

Uskon, että nämä Metsähallituksen kaavailut ja esitykset hallitukselle ja hallituksen kaavailut lopettaa Petola kompensoituvat huomattavasti suuremmin näiden oikeiden ulkomailta tulevien hyödyttävien rahavirtojen kautta. Tämä vaihtotase hyödyttää myös koko Suomea. Siinä mielessä hallituksen strategiset linjaukset tukea tällaista tervettä liiketoimintaa ovat aina paljon viisaampia, myöskin vanhoina aikoina, kuin se, että tuettaisiin tiloja, joissa ei palveluja tarvita.

Niin kuin sanoin aiemmin, pahoillani olen kyllä siitä, että Kuhmo ei ole pystynyt tuomaan sellaisia ideoita, mitkä olisivat olleet kelpoja hankkeita. Itse asiassa en kuullut lopulta yhtään sellaista esitystä. Olen ollut työryhmissä, joissa pohditaan Kuhmon kehitystä hands-on siellä ryhmässä, ja on ollut todella hyviä nostoja, esityksiä ja ideoita hankkeista Petolan toimintaan. Olen hieman hämmästynyt siitä, että koskaan ei korviini ole tullut, mikä se vaihtoehtoinen hanke voisi olla, koska meidän luova maakunta on kyllä pärjännyt hyvin viimeisinä aikoina. Niin kuin sanotaan, Kainuun näkymät ovat paremmat kuin Suomessa oikeastaan missään, niin kuin todistetusti ovat myös asiantuntijat sanoneet. Kainuun kasvu on ehkä paremmassa asennossa kuin ennen agraritaloutta, siinä ja siinä, kun katsotaan sitä investoinnin määrää ja työpaikkojen määrää, mitä Kainuuseen on tulossa näitten datakeskus- ja supertietokoneitten investointien myötä. Lisäksi toki Kuhmo-yhtiö, Pölkky ja monet muut investoijat ovat julkaisseet hyviä lukuja investoinneista, ja ne investoinnit ovat käynnissä, niin että meidän maakunta kyllä oman panoksensa tälle kansakunnalle, Suomelle ja verottajallekin tulee tästä hyvästä maksamaan, minkä valtio on Kainuulle antanut.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nikkanen.

19.16 **Saku Nikkanen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Näin ikään kuin kesäkuhmolaisena haluan antaa omankin panokseni tähän keskusteluun ja myös Petolassa lukuisia kertoja vierailleena hieman valitella sitä, että olisin toivonut, että olisi mahdollista lapsienikin kanssa siellä vielä vierailla, ja tämä esitys siinä mielessä on hyvin valitettava. Mutta oikeastaan se varsinainen syy Petolan lisäksi, miksi tämän puheenvuoron halusin ottaa, ovat nimenomaan nämä isot leikkaukset, jotka kohdistuvat meidän kansallispuistoihin ja vähän laajemminkin täällä Metsähallituksen puolella. Tästä on iso huoli myös kotikaupungissani Salossa, kun Teijon kansallispuiston luontotaloa ollaan nyt laittamassa myös ikään kuin lihoiksi, vaikkei sillekään varmaan ostajaa kovin helppoa ole löytää, varsinkin kun lainsäädäntö käsittääkseni sitä hieman rajoittaa.

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

Tässä nostettiin edustaja Polvisen puheenvuorossa esiin sitä, miten hallitus sitten luontomatkailuun kovasti panostaa, mutta kyllä tässä aika räikeä ristiriita on tavallaan näillä kansallispuistoihin kohdistuvilla leikkauksilla nimenomaan tähän, sillä kyllähän on toki tärkeää, että saamme ulkomaalaisia matkailijoita sinne pohjoiseen ja Kainuuseen ja itärajalle ja joka puolelle Suomea, mutta kyllä kansallispuistojen ja meidän luontotalojen merkitys myös meille suomalaisille on valtavan suuri. On paljon tutkimustietoa siitä, miten suomalaisten luontosuhde on pikkuhiljaa erkaantunut, ja kansallispuistot ovat hyvinkin merkittäviä kohteita viedä turvallisesti tutustumaan Suomen luontoon ja metsään, ja sillä on tutkittuja terveysvaikutuksiakin.

Hallitushan on leikannut myöskin kansallispuistojen huollosta lakkauttamalla tämän vankien työpalvelun, jolla on pidetty kansallispuistojen olosuhteita kunnossa, ja myös tätä pidän äärimmäisen valitettavana, sillä onhan se ollut meidän vankiloille ja vankeinhoitolaitokselle todella arvokas tapa kuntouttaa vankeja työelämään. Kansallispuistot ovat olleet useille vangeille ensimmäinen työpaikka koko heidän elämässään, ja siellä on monen rikollisenkin elämän suunta muuttunut. Tämä on myöskin yksi leikkaus tässä, jota olen voinut vain hämmästellä.

Todella suuri huoli on usean eri kansallispuiston alueella siitä, miten nämä palvelut jatkossa tullaan turvaamaan, muillakin kuin Petolalla. Luontokeskusten jatko voitaisiin turvata sillä, että Metsähallitus tekee nyt puunmyynnillä ihan ennätystulosta, on tehnyt viime vuoden aikanakin toistasataa miljoonaa tulosta puiden myynnillä. Miksei esimerkiksi tätä myyntituottoa voisi käyttää myöskin hieman kansallispuistojen, meidän kansallisomaisuuden, turvaamiseksi? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kettunen.

19.20 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu rouva puhemies! Kiitoksia edustaja Nikkaselle hyvästä puheenvuorosta. Juurikin tämä, että kyllä alueitten puunmyyntitulot kiinnostavat valtiota ja nykyistä hallitusta, mutta eivät kiinnosta luontopalvelut, ei luontopalveluitten kehittäminen, kansallispuistot tai luontomatkailu ylipäättänsäkin. Kuhmo erämaakaupunkina on luonnostaan tunnettu ja tunnettu luontomatkailustaan, ja tämä Petolan sulkeminen nyt vähentää juurikin sitä kaupungin ja maakunnan houkuttelevuutta ja vaikuttaa negatiivisesti myös paikalliseen talouteen, koska tämä on ollut semmoinen luontomatkailun magneettikin. Kuhmon kaupunki on ilmoittanut vastustavansa tätä Metsähallituksen päätöstä, ja ihan hyvästä syystä. Elinvoimaisen matkailun ylläpitäminen edellyttää palveluita ja nähtävyyksiä, eikä niiden alasajo tue kestävää kehitystä tai alueellista tasa-arvoa.

Minä ymmärrän, että edustaja Polvinen tuo myös nämä datakeskushankkeet esille tässä keskustelussa, koska kyllä, Kainuuseen on muodostunut tällainen datakeskuskluusteri, juurikin tämä supertietokone Lumi, joka viime kaudella saatiin aikaiseksi ja jota nykyinen hallitus jatkaa, ja hyvä niin, ja sinne on tulossa lisää investointeja. Mutta ette te pääse siitä tilanteesta yli, että tarvitaan näitten datakeskusten lisäksi muitakin toimintoja ja palveluita.

Nytten kun täällä Ystävyyden puiston osalta on myös luontoa suojeltu, niin se keskus on ollut sitten myös kompensaationa sinne aluetalouteen ja varsinkin Kuhmon suuntaan. Siellä on yksi iso saha, joka on investoinut viime vuosina mittavasti, ja se tarvitsee raaka-aineita muun muassa puurakentamisen suuntaan. Olisi toivottavaa, että valtion suunnalta kompensatiota olisi myös jatkossa, ja jos niitä kompensatioita ei ole, niin sitten pitäisi

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

käydä keskustelua myös siitä — niin kuin edustaja Kokko toi esille, että tämän lain nimi-kin pitäisi muuttua — pitäisikö koko laki hylätä ja nämä suojelualueet laittaa takaisin ta-lousmetsäalueiksi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Polvinen.

19.22 Mikko Polvinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Petola ei ollut matkailun magneetti. Edustaja Kettunen on tainnut tänään seurata mediasta sitä, että kainuulaisen ja kuhmolai-sen matkailun suurin tulppa on lähtemässä juuri eduskunnan käsittelyyn, eli metsästyslaki. Suurpetopolitiikka, mitä te olette harjoittaneet, on estänyt metsästysmatkailun kasvun Kai-nuussa ja Kuhmossa. Se on tehnyt metsästysmatkailusta lähes mahdotonta. Metsästyskoi-rakilpailujen järjestäminen Kainuussa on ollut erittäin haasteellista järkyttävän suuren suurpetokannan vuoksi. Ja nyt metsästyslaki on tulossa eduskuntaan käsittelyyn, ja sen lain läpivieminen niin, että kannanhoidollinen metsästys mahdollistuu ja suurpetokannat koh-tuullistuvat, mahdollistaa sen matkailun magneetin, jota se Petola ei välttämättä niinkään ollut — eli kuhmolainen luonto, metsästyseurat ja metsästysmajat, mitä meillä on, se yh-teisö, minne väki haluaa taas tulla, koska voi jakaa niitä omia kokemuksiaan siellä metsäs-tysmajoilla, ja maksaa jonkun euron kaupunkiinkin, koska metsästäjät tuovat suuren potin rahaa, kun he tulevat paikalle. He ovat käyttämässä ehkä sitä ainutta vapaa-aikaa, mitä heil-le on vuodessa suotu, ja silloin mennään myöskin vähän ehkä reilummalla lompakolla. Se on se matkailumagneetti, mitä tämä hallitus Kainuuseen on tarjoamassa.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

5. Välikysymys hallituksen lisäleikkauksista soteen ja koulutukseen

Välikysymys VK 2/2025 vp

Ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Nyt jatketaan 2.4.2025 pidetyssä täysistunnossa keskeytettyä hallituksen lisäleik-kauksia soteen ja koulutukseen koskevan välikysymyksen käsittelyä. — Keskustelu jat-kuu. Edustaja Kokko.

Keskustelu

19.25 Jani Kokko sd: Arvoisa puhemies! Tämä välikysymys, jota nyt käsittelemme, on noussut siitä tarpeesta, että pääministeri Orpo on tässä salissa luvannut, että ne lisäleikka-ukset, mitä sosiaali- ja terveystalouteen on tulossa, tullaan kertomaan julkisesti Suomen kansalle sekä eduskunnalle vielä ennen aluevaaleja, mutta nyt, näin jo toisena ennakkoää-nestyspäivänä emme edelleenkään ole saaneet tietoa siitä, mihinkä nämä leikkaukset konk-reettisesti tulevat kohdistumaan, ja kuten näkyy, ministeriäitiöstä tuskin myöskään tänään vastausta tulee, sillä siellä ei pääministeri eikä myöskään vastuuministeri ole paikalla.

On selvää, että nämä leikkaukset tulevat kohdistumaan ennen kaikkea niihin yhteiskun-nan heikompiosaisiin, niihin, joista meidän pitäisi erityisesti pitää huolta. Itse asiassa tä-nään on tullut selvitys julki, jossa kansalaisilta on kysytty sosiaali- ja terveystalouteen

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

muun muassa siitä, että jos joitain ryhmiä, väestöryhmiä, pitäisi priorisoida ohitse muiden, niin mitä ne olisivat. Ensimmäisenä ovat lapset, sen jälkeen ikääntyneet ja kolmantena vammaiset. Juuri ne kolme ryhmää, joihin hallituksen leikkaukset ovat nyt eniten kohdistumassa. Tämä on siis se kanta, minkä suomalaiset ovat esittäneet.

Ja ottaen huomioon sen, että tässä on useita kertoja nyt toivottu sitä, että hallitus ilmoitaisi, mistä se on leikkaamassa, olemme ensisijaisesti saaneet vain entistä enemmän epäselviä vastauksia. Pääministerin mielestä minkäänlaista listaa, selvitystä ei ole edes olemassakaan, kun taas vastuuministeri Juuso toteaa, että lista on olemassa. Tänäa soppaa on hämmennetty vielä sen verran, että ministeri Juuso on itse medialle todennut iltapäivästä: ”Minulla on se paperi tässä laukussa, mutta en nyt sitä voi kaikille tässä jakaa.”

Kuitenkin nähtävästi sitten eduskunnan kyselytunnilla jo jaettiin jonkinlaista paperia sieltä laukusta. Oliko siinä ne leikkaukset? No, siitä ei ole ihan täyttä varmuutta, joten ehkä tämä nyt osoittaa sen, että nyt olisi hyvä pääministerin olla paikalla nimenomaan vastauksena tähän kysymykseen, että onko ministeri Juuson paperi oikeasti se, mistä leikkauksista hallitus on päättänyt, vai mikä on se hallituksen linja. Mielestäni tämä olisi sekä eduskunnan että kansalaisten kannalta hyvä kuulla, varsinkin kun pääministeri on tosiaan antanut lupauksen, että leikkaukset tullaan kertomaan vielä ennen alue- ja kuntavaaleja. Toivoisin tätä siinä mielessä, että tämä selkeyttäisi tilanteen, koska nyt emme oikeasti voi tietää, että luotammeko nyt pääministerin sanaan vai vastuuministerin sanaan, koska ne eroavat nyt erittäin suuresti.

Tässä kyselytuntikeskustelussa ja myös välikysymyskeskustelussa eilen on paljon nostettu esille sitä, että me nimenomaisesti haluamme, että kotiin tuotavia palveluita vahvistetaan ja että ne hoitajat oikeasti käyvät siellä ikääntyneiden luona tarpeen vaatiessa. Meistä se ei ole rampaamista, että ihmiset käyvät siellä ilman ikäihmisten halua, vaan oikeasti tuovat sitä hoivaa ja turvaa heille. Ja jos tätä nyt ollaan erilaisilla teknologisilla ratkaisuilla, digitalisaatiolla tavallaan kompensoimassa, niin tavallaan se, että olemmeko sitten teknologiavastaisia — no, emme ole.

Nimenomaisesti se, mihinkä sitä teknologiaa käytetään. Kyselytunnilla hallituspuolueiden edustajilta tuli hyviä näkökulmia siihen, että muun muassa lääkäreiden saneluun, sen työn tukemiseen, tekoälyyn, muut ratkaisut ovat aivan erinomaisia. Ne säästävät sitä työaikaa siitä byrokratian pyörittämisestä itse siihen hoitotyöhön. Tässä suhteessa myös SDP:kin on esittänyt, että muun muassa matalan kynnyksen digitaalisia mielenterveyspalveluita lisätään sosiaali- ja terveyspalveluissa. 24/7-digipalvelut, etävastaanotot ja liikkuvat palvelut käyttöön jokaisella hyvinvointialueella. Tässä muutama konkreettinen esitys siitä, miten me toivoisimme, että sitä digitalisaatiota hyödynnettäisiin sosiaali- ja terveyspalveluissa. Kuitenkaan tämä ei ole pois siitä, etteikö nimenomaan niihin kotiin tuotaviin palveluihin pitäisi panostaa.

Ja kuten kuulimme kyselytunnilla, ministeri Juuso lopulta myönsi sen, mistä nimenomaan tämä paljon puhuttu 16 miljoonan euron säästö oikeasti tullaan ottamaan, ja se oikeasti tullaan ottamaan niistä kotihoidon käynneistä, niistä palveluista, jotka käyvät siellä ikääntyneen kotona. Laskelmien perusteella yhteensä 700 000 käyntikertaa vähenee tämän 16 miljoonan leikkauksen johdosta, mikä voitaisiin kompensoida, vaikka sillä, että hallitus peruisi viime vuonna tehdyn kaljaveron alennuksen. Siitä taitaisi jäädä vielä useampikin miljoona euroa käytettäväksi hallituksella johonkin muuhun. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen poissa. — Edustaja Suhonen.

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

19.30 Timo Suhonen sd: Arvoisa rouva puhemies! Sosiaali- ja terveysministeri totesi eilen kotihoidon tilanteesta seuraavaa: ”Korostan vielä sitä, että eivät kaikki ihmiset ja ikääntyvät ole yksinäisiä. Joku voi arvostaa sitä, että hänen luonaan ei juokse neljä kertaa päivässä aina eri hoitaja tekemässä jotain, vaan kunnioitettaisiin hänen yksityisyyttään, ja hänkin saisi jonkun rauhan siellä.”

Arvoisa rouva puhemies! Sain tänään kotihoidon ammattilaiselta viestin, jossa hän kertoi, että oli seurannut ministeri Juuson vastauksia liittyen kotihoidon leikkauksiin, ja hän totesi, että ministeri Juuso ”laukoo uskomattomia juttuja”. Eli siellä kotihoidossa ollaan nyt todella pöyristyneitä ministerin näkemyksistä, että hoidettavien luona ei tarvitse juosta useita kertoja päivässä.

Ja voin vielä todeta sen, että olen itse viime valtuustokaudella Varkaudessa käynyt tutustumassa kahden työpäivän ajan kotihoidon tilanteeseen, ja se, mitä hoidettavat kertoivat, oli se, että he toivoisivat, että hoitajilla olisi paremmin aikaa, ja että he ovat yksinäisiä. Toivon, että sosiaali- ja terveysministeri tutustuisi vielä lisää kotihoidon tilanteeseen ennen leikkauksia. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Werning.

19.32 Paula Werning sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämänpäiväinen kyselytunti osoitti jälleen sen: kun vastuuministeri Juuso avaa suunsa, sammakko loikkaa sieltä ulos. Ministeri Juuson käsitys kotihoidon toimivuudesta Suomessa on täysin vääristynyt, ja herää kysymys, kuinka kaukana todellisuudesta vastuuministeri oikein on. Ministeri paljasti tänään, että kotihoitoon kohdistuvat yli 16 miljoonan euron säästöt saadaan vähentämällä kotihoidon fyysisiä käyntejä ja korvaamalla ne etäkäynneillä. Eli ministeri Juuso sanoi, että apua tarvitsevilta kotihoidon asiakkailta leikataan kotihoidon käyntejä. Aivan käsittämätöntä. Nyt täällä tulisi olla pääministeri Petteri Orpo paikalla kertomassa, onko hän samaa mieltä asiasta, mutta kuten eilenkin kuulumme, pääministeri Petteri Orpo ja vastuuministeri Juuso puhuvat eri suilla.

Arvion asiakkaista ja kotihoidon asiakkaiden palvelutarpeesta tekee tehtävään koulutettu sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilainen. Tehdään tämä nyt selväksi: jokainen käynti perustuu ammattilaisen arvioon. Jos arvio on, että asiakas tarvitsee viisi käyntiä vuorokaudessa, niin silloin se tarvitsee viisi käyntiä vuorokaudessa, ei neljää eikä kolmea, vaan viisi fyysistä käyntiä. Elikkä tämä säästö on täysin epäoikeudenmukainen.

Kuvitteleeko ministeri Juuso, että tällaisessa tilanteessa, jossa kotihoito on äärettömän kuormittunut ja jossa kotihoidon työntekijät ovat uupuvia ja käyvät äärettömän väsyneinä työssään, näistäkin vähäisistä resursseista sitten käytettäisiin aikaa turhiin käynteihin? No, eipä näin ole.

No, keitä siellä asiakkaan luona sitten käy? Siellä käyvät rautaiset hoitoalan ammattilaiset, kuten lähihoitajat ja sairaanhoitajat. Oli todella pöyristyttävää eilen kuulla, kun sairaanhoitajataustainen vastuuministeri kuvasi näitä ammattilaisia ramppaajiksi. Voiko yhtään halvemmin hoitajakollegaa enää kutsua? Ei voi.

Arvoisa puhemies! Ministeri kertoi saaneensa eilen välikysymyskeskustelun perusteella kaksi yhteydenottoa ikääntyneiltä, joissa hän sai toimistaan kiitosta. Hieno homma, mutta miksi ainoastaan kaksi yhteydenottoa? Minäkin sain yhteydenottoja, ja täytyy sanoa, että monin-, monin-, monin-, moninkertaisesti enemmän, ja yhdessäkään näistä ei kehuttu mi-

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

nisterin aikaansaannoksia, päinvastoin. Niissä todettiin näin: ”Miten pihalla ministeri voi olla?”

Ministeri toistelee täällä, kuten tänäänkin kuulin, kuinka paljon teknologialla saadaan säästöjä kotihoidosta aikaiseksi. No, ministerin on varmaan hyvä ymmärtää se, että nämä käytössä olevat digitaaliset vaihtoehdot ja palvelut ovat jo käytössä niillä, jotka niistä hyötyvät ja keillä niitä voidaan käyttää. Eli näistä ei tule yhtään ainutta uutta säästöä.

Rouva puhemies! Uskallan väittää, että ministeri Juuso on erittäin lämpimästi tervetullut tutustumaan moneen kotihoidon yksikköön, tutustumaan kotihoidon tämänpäiväiseen arkeen ja siihen, minkälaisilla resursseilla käytännössä töitä tehdään, minkä kuntoisia asiakkaita siellä kotihoidossa hoidetaan, kuinka autettavia ne ovat, kuinka yksinäisiä ne ovat ja kuinka onnellisia ne ovat siitä, jos ministerikin kävisi ramppaamassa yhden päivän ajan ja tapaamassa näitä yksinäisiä vanhuksia. Tässä asiassa on ministerillä paljon petrattavaa. — Kiitän.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola, vastauspuheenvuoro.

19.37 Oskari Valtola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ollut uskomatonta kuunnella näitä kolmea ensimmäistä puheenvuoroa. Kuulostaa ihan kuin ette olisi olleet täällä kyselytunnilla, jolloin pääministeri ja ministeri Juuso olivat keskustelemassa kanssanne näistä asioista lähes 50 minuutin ajan.

Ikäihmiset ovat jokainen yksilöitä, ja heidän määränsä tulee kasvamaan tulevaisuudessa, ja on tärkeää, että heitä myös kohdellaan yksilöinä. Tälläkin hetkellä osana palvelutarpeen arviointia ja asiakassuunnitelmaprosessia arvioidaan, voidaanko asiakkaan palvelutarpeisiin vastata mahdollisesti teknologisuilla ratkaisuilla esimerkiksi kotiin vietävien palveluiden osalta. Jos kotihoidon asiakas tarvitsee viisi käyntiä päivässä, hänelle ne järjestetään. Jos pärjätään neljällä käynnillä ja lääkkeenjakokoneella, niin se on silloin neljä käyntiä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Werning, vastauspuheenvuoro.

19.38 Paula Werning sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Juurikin näin. Olette kanssani samaa mieltä: jos kotihoidon asiakas palvelutarpeen perusteella tarvitsee viisi käyntiä, niin se on silloin viisi käyntiä, eikö vain? No niin, me olemme tästä samaa mieltä. Mutta mitä ihmettä puhuu ministeri ministeriäitiossa? Ministeri sanoo, että jos viisi käyntiä on, niin voidaan mennä neljällä. Tehän olette eri mieltä kuin mitä ministeri ministeriäitiossa puhuu.

Toisekseen vielä sitten: Me eilen kävimme täällä 12 tuntia tätä keskustelua välikysymyksestä ja näistä haasteista ja näistä näkökulmista. Jos kerran teillä, edustaja, oli erilaisia näkökulmia, niin missä ihmeessä te olitte silloin sen 12 tunnin aikana? Minä olin 12 tuntia salissa — kävin syömässä ja kävin vessassa, mutta muuten olin täällä — mutta missä te olitte tuomassa näitä teidän näkökulmia esille?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola.

19.39 Oskari Valtola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on todella kovaa tahallista väärinymmärtämistä ministerin sanoista ja omista sanoistani. Itse olin tääl-

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

lä eilen neljä tuntia keskustelemassa asioista sekä kuuntelin keskustelun tämän lisäksi. Näitä teknologioita on laajalla käytöllä hyvinvointialueilla, ja pääasiassa ne eivät edellytä mitään isompia investointeja. Meillä esimerkiksi Etelä-Savossa hyvinvointialueilla on käytössä 300 lääkeautomaattia ja sähköisiä avaimia ja muita keinoja, joilla olemme pystyneet säästämään 3 miljoonaa euroa ja 50 000 käyntiä laskennallisesti vuoden aikana. Näissä etähoivapalveluissa meillä on ollut esimerkiksi edellisen vuoden aikana yli 8 prosenttia säännöllisen kotihoidon asiakkaista. Siis käytännössä nämä lakiuudistukset varmasti tulevat tarkoittamaan sitä, että sitä palvelutarpeen arviointia tehdään tarkemmin asiakassuunnitteluprosessin yhteydessä, jolloin ihmiset saavat palvelut, [Puhemies koputtaa] jotka he tarvitsevat, on se sitten fyysinen käynti tai sitten teknologian käyttö.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rantanen.

19.40 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvostan erittäin suuresti sitä, että tämä keskustelu nyt tässä salissa käydään.

Ministeri Juusohan sanoi eilen, ja hän toisti sen tänään, että kyllä useiden vanhusten luona rampataan liian usein, rampataan useammin kuin mitä nämä vanhukset haluaisivat. Ja juuri niin kuin te sanoitte, jokaisen vanhuksen käynneistä on tehty hoidon tarpeen arviointi. Mutta ministeri Juuso tässä tänään meille sanoi, että kyllä näistä neljästä hoidosta, käynnistä voidaan esimerkiksi yksi jatkossa hoitaa etänä.

Tämä kysymys, mitä täällä on yritetty jauhaa monta kertaa: Te vähennätte kuusitoista ja puoli miljoonaa euroa sen teknologian siivellä, joka meillä on jo käytössä. Kertokaa nyt, hyvänen aika sentään, mitkä ovat ne uudet teknologiset ratkaisut, joilla tämä kuudentoista ja puolen miljoonan euron säästö voidaan tehdä nyt ja tässä paikassa eikä vaikka vuosien päästä, kun teknologia on edistynyt. Meillä on ollut käytössä lääkkeenjakorobotti 15 vuotta ja 80-luvulta asti turvarannekkeet. Mitkä ovat ne uudet teknologiset ratkaisut, [Puhemies koputtaa] joittenka perusteella te vähennätte kuusitoista ja puoli miljoonaa [Puhemies: Aika!] vanhusten kotihoidosta?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Polvinen.

19.42 Mikko Polvinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aikanaan puolalainen tieteilijä Kopernikus sanoi, että maa kiertää aurinkoa eikä aurinko maata, ja sitä vastustivat aika monet teknologian ajatusten vastustajat, joille uusi oli jotenkin vaarallista ja vierasta. Kuulostaa siltä, että tuleva teknologia, tekoäly ja kehitys eivät ole mahdollisuuksia sosiaalidemokraattisessa siivessä, vaan aika ja teknologia on heidän osaltaan pysähtynyt, niin kuin joskus historiassa on saattanut joissain keskusteluissa käydä. On selvää, että jo tällä hetkellä Yhdysvalloissa diagnostiikka ja hoitopolut on nopeutettu tekoälyn avulla. Sairaaloiden ostopalvelut ja logistiikka on tehostettu, ja tämä teknologinen kehitys mahdollistaa paljon ja muuta. [Naurua]

On sanottu, että lääkärit katsovat nykyään tietokonetta enemmän kuin potilasta, ja tämä pitää paikkansa. On saatava uutta teknologiaa, [Timo Harakka: Tuotte lisää tietokoneita!] että ihminen on enemmän läsnä. Sen takia näitten hoitajien käynnit täytyy järjestää niin, että he ovat enemmän läsnä, jos on tarvista, mutta jos teknologisin keinoin saadaan se vapaa resurssi, mikä muutenkin on niukassa, siirrettyä seuraavalle potilaalle, joka sitä tarvit-

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

see, [Puhemies koputtaa] niin jätetään se resurssi sinne hoitoa pyytävälle ja vaativalle eikä sinne, joka on jo hoidettu.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Harakka.

19.43 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jo nyt on aika pak-sua puhetta. Nythän se koko ajatus — puhun nyt esimerkiksi teknologia- ja yhteiskunta-ryhmän puheenjohtajana tässä talossa — digitalisaatiossa, teknologiassa, datan käytössä on se, että on tarkoitus parantaa palveluita. Mutta se, että annetaan säästötavoite miinus 100 miljoonaa, miinus 16 miljoonaa, miinus 30 miljoonaa, johtaa siihen, että mennään ai-van väärinpäin tähän asiaan eli etsitään tapoja, joilla voidaan, kuten tänään kuulimme tuol-ta ministeriäitiöstä, vähentää kotihoidon käyntejä teknologian avulla, siis korvata sitä ih-mistyötä sillä teknologialla. Tämä johtaa siihen, että itse asiassa digitalisaation ja teknolo-gian käytön hyväksyttävyyden heikkenee, koska ihmiset ymmärtävät tämän juonen. He ym-märtävät, että tämä on tarkoitettukin vain heikentämään heidän palveluitaan, ihan niin kuin on käynyt pankkiautomaattien suhteen, julkisten palveluiden suhteen. Tämä historia on pitkä. [Puhemies koputtaa] Eli säästökulmalla joudutaan siihen, että digitalisaatio itse asiassa kokee vastustusta eikä sitä oteta käyttöön, ja siinä olette täysin väärässä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Väyrynen.

19.44 Ville Väyrynen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Edus-taja Werningille: Minä olin eilen täällä kahteen asti kuuntelemassa keskustelua [Paula Werning: Se on totta, se on totta!] ja voin vakuuttaa, että edustaja Valtola ei menettänyt mi-tään ja suomalaiset sote-palvelut eivät saavuttaneet yhtään mitään. Että siinä mielessä kaik-ki on vielä tehtävissä.

Niin kuin tuossa kyselytunnilla jo sanoin, niin meillä on hyvinvointialueitten henkilö-kunnasta kolmasosa eläköitymässä kymmenessä vuodessa, meillä on syntyvyys tippunut 40 pinnaa, ja meillä onneksi elinikä pitenee ja ihmiset elävät iäkkäämmiksi. Meillä palve-lutarve kasvaa. Millä tavalla te meinaatte, jos me ei tehdä mitään semmoisia ratkaisuja, joissa meillä teknologia... [Vasemmalta: Ei kukaan ole niin sanonut!] — Saanko minä pu-hua taas loppuun? Sitä minä toivoin sen eilisillan kuuntelun jälkeen. — Millä me tehdään se temppu, että me tarjotaan edelleen saman tason palvelut ihmisille, jos meillä kerta kaik-kiaan tämä vyöry on semmoinen, että me emme henkilöresursseilla sen kanssa pärjää?

Teknologisista ratkaisuista vielä sen verran, että täällä esiteltiin eilen uutena asiana Sit-ran kehitteillä oleva järjestelmä, jossa lääkäri sanelee ja sitten tekoäly purkaa sen. Sitä sa-notaan puheentunnistukseksi, [Puhemies koputtaa] ja se on lähes kaikissa sairaaloissa käy-tössä. Ei se ole mitään uutta. Tekoälyratkaisut ovat ihan toisia, mitä esim. Länsi-Uudella-maalla [Puhemies koputtaa] on käytössä tällä hetkellä. Niihin kannattaa tutustua.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tuppurainen.

19.46 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä kyselytun-nin uutinen oli — ja se oli ihan selkokielellä sanottu ministeri Juusolta — että nämä pää-tökset koskien ikäihmisten palveluita tarkoittavat vähemmän kotihoidon käyntejä. Nyt se kuultiin ihan selkosuomella sanottuna, kun tähän mennessä etenkin pääministeri Orpo on

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

jotenkin erikoisella orwellilaisella uuskielellä yrittänyt antaa ymmärtää, että tämä teknologian hyödyntäminen kotihoidossa jotenkin kummallisella tavalla parantaisi ikäihmisten kotipalveluita. Mutta tänään se Juusolta kuultiin: vähemmän kotihoidon käyntejä. Sitä nämä leikkaukset tarkoittavat.

Ja nyt kysymys kuuluu, että kun luvassa on vielä lisää leikkauksia — sata miljoonaa lisää leikkauksia, jotka ovat toistaiseksi pidetty eduskunnalta piilossa, mutta kun ne ovat siellä ministeri Juuson käsilaukussa — niin milloin me saamme pääministeri Orpon tänne saliin vastaamaan opposition välikysymykseen siitä, mitä nämä leikkaukset tarkoittavat. Milloin hän avaa nämä uudet säästöt eduskunnalle? Onko luvassa lisää leikkauksia ikäihmisten palveluihin ja entistä vähemmän kotihoidon käyntejä? Tähän me vaadimme pääministeri Orpolta vastauksen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas.

19.47 Merja Rasinkangas ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei voi kuin hämmästellä tätä keskustelua täällä. Itse tulen tuolta Pohjois-Pohjanmaalta, ja nämä keskustelut tuntuvat olevan Kehä kolmosen sisäpuolella kaikki, koska täällä puhutaan ihan jostakin muusta. Ministerit Juuso ja Orpo puhuvat korvaamisesta, että teknologia korvaa jonkun kotikäynnin. Totta kai siinä silloin vähenee se kotikäynti mutta palvelumäärä pysyy samana. [Naurua — Timo Harakka: Juuri näin!] Se voi olla videopuhelu, tai se voi olla joku muu, lääkkeenjako — palvelu pysyy määrältään samana. [Vasemmalta: Eihän siitä olekaan kyse!]

Jos itse ajattelen omaa paikkakuntaani, niin kotisairaanhoidon lähtöpisteeseen sieltä, missä minä asun, on yli 20 kilometriä. Jos viisi kertaa tai kuusi kertaa käy se kotisairaanhoidon vuorokauden aikana siellä ikäihmisen luona, lisäksi hän joutuu raportoimaan ja kirjaamaan tulokset, niin kai me voidaan nyt siirtyä tälle 2020-luvulle siinä mielessä, että me lisätään sitä nykyaikaista teknologiaa, kun se tulee joka tapauksessa, eikä jämähdetä sinne 70-luvulle. [Puhemies koputtaa] Meillä on myös virkeitä ikääntyneitä, jotka osaavat käyttää digipalveluita. — Kiitos. [Kim Berg: Se on ihan fine!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kumpula-Natri.

19.48 Miapetra Kumpula-Natri sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan varmasti teknologiasta on apua, mutta sakset ovat kovin vanhaa teknologiaa ja nyt me menemme ne edellä. Ensiksi sanotaan, että me leikataan näin paljon, tai oikeastaan se on vain vähän, kun se on vain 17 miljoonaa. Sitten kun kysytään miten, niin sanotaan, että teknologialla. Eikö olisi jotain järkevämpää? Täällä on asiantuntijalääkäreitä puolustamassa hallitusta, mutta puolustakaa nyt sitä teknologian käyttöönottoa järkitavoilla. Katsotaan, mikä teknologia tekisi vanhuksien palveluille hyvää, ja sen jälkeen lasketaan, saadaanko siitä säästöjä ja millä aikataululla. Otetaan ihminen keskiöön ja teknologia avuksi eikä niin, että kaikki mennään tällä pakko-otsikolla, pakko leikata.

Myös talouden asiantuntijoita olen kohdannut, ja he katsovat, että jos puhutaan, että laitetaan 1,6 miljardia lisää, niin onko se pakko kohdentaa siihen herkeimpään eli kotona käyntiin. Ei ole laatu sama silloin, jos kotona käynti vähenee. Ja sitten sosiaalialan ammattilaiset eivät ymmärtäneet tätä Juuson ajatusta siitä, että kaksi ihmistä oli soittanut, että ihanaa, ei ole pakko ottaa tramppeja niin usein. Sehän on oma sopimus, jonka vanhus tekee,

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

[Naurua vasemmalta] montako palvelua hän yleensä saa. [Puhemies koputtaa] Harvoin on ollut niin paljon, että montako trampppaajaa joutuu ottamaan. Sen voisi kertoa hänen kahdelle yhteydenottajalle, [Puhemies koputtaa] että he voivat itse sopia sen vähemmäksi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola.

19.50 **Oskari Valtola kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänä vuonna me laitamme sote-palveluille, hyvinvointialueille 2,2 miljardia lisää rahaa, ensi vuonna miljardin. [Välihuutoja vasemmalta] Se luo perusuran tälle rahoitukselle, josta nyt tälle teknologian käytön vahvistamiselle kotihoidossa vähennetään 16,5 miljardia. Te ette voi sanoa, että ensi vuonna kotihoitoon käytettäisiin yhtään vähemmän rahaa tämän säästön jälkeen, koska se perusura nousee siinä. Täällä tehostetaan. Tätä sanotaan työn tuottavuuden kasvuksi, [Kim Berg: Just niin!] ja se on semmoinen, mikä puuttuu sosiaalidemokraattien logiikasta tällä hetkellä, kun näistä sote-asioista keskustellaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäkynen.

19.51 **Matias Mäkynen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se nyt vasta olisikin saavutus, jos alueiden rahoitus nimellisesti jopa laskisi samaan aikaan, kun palkat kasvavat, palvelutarpeet kasvavat, kaikki hinnat nousevat. Tässä tilanteessa se, että alueiden rahoitus kasvaa, ei ole kyllä mikään saavutus. Teidän omassa, jo vuosi sitten huhtikuussa kehysriihessä julkaistussa, paperissanne lukee, että tänä vuonna alueiden rahoitus vähenee yli 300 miljoonalla eurolla. Se on tapahtunut tälle vuodelle. Nyt me puhutaan leikkauksista, jotka ovat vielä tulevaisuudessa tähän päälle, tällä kaudella yhteensä yli 550 miljoonaa euroa.

Teidän on aivan turha yrittää sumuttaa sen enempää oppositiota kuin suomalaisia, että te olisitte antamassa alueille jotain lisää. Te olette leikkaamassa niiltä alueilta niiden rahoitusta, ja se johtaa tällä hetkellä tänä päivänä irtisanomisiin ja lomautuksiin hoitohenkilökunnassa. Kun te leikkaatte 16,5 miljoonaa kotihoidosta, se tarkoittaa vähemmän. Tänä ministeri Sanni Grahn-Laasonen kertoi meille, että ei vähennetä käyntejä. Sitten meni kolme minuuttia, ja ministeri Juuso sanoi, että vähennetään käyntejä. Eihän teillä ole mitään käsitystä, mitä te edes päätätte. Kotihoidon käynnit vähenevät, ja piste. [Puhemies koputtaa] Teknologiaa voidaan ottaa käyttöön, mutta se on eri asia. Teknologiaa otetaan käyttöön tällä hetkellä joka paikassa, joka tapauksessa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Väyrynen.

19.52 **Ville Väyrynen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Meinasin jo unohtaa, mistä olin puhumassa. — Olen täysin oikeastaan siinä mielessä samaa mieltä edellisen edustajan kanssa, että se ei ole merkityksellistä, kuka rahat antaa, mutta me ollaan puhuttu ja minä olen monta kertaa puhunut tämän saman asian, mutta puhun tämän uudestaan, että me ollaan tehty, tai te olette tehneet, niin kuin teidän pitikin tehdä, sote-uudistuksen, jonka yksi ajatus oli, että asioita tehdään uudella tavalla, ja toinen ajatus, mikä minulle on ainakin moneen kertaan puhuttu sanoiksi, oli hallitsemattoman kulukehityksen taittaminen, joka on aivan oikea, siis täysin perusteltu tavoite. Nyt tässä, mitä me tehdään, ne rahat tulevat sieltä yleiskatteellisen kautta tälleen pisteellisenä, mutta kuitenkin se peru-

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

sura nousee. Tämä on juuri sitä, mihin tämä instrumentti luotiin, ja nyt haetaan niitä uusia toimintatapoja. Yksi niistä on teknologian käyttäminen, ja itse asiassa olen täysin samaa mieltä, että kotipalvelu päättää, montako käyntiä siellä käydään, mutta se nykyinen viisi käyntiä voi olla parin vuoden päästä neljä käyntiä. Se on se, mitä me tavoitellaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Malm.

19.53 Niina Malm sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllähän tämä teknologiasta puhuminen sinänsä on hiukan hämmentävää, kun ne keinot, joita täällä hallituspuolueiden edustajat esittävät, ovat vanhoja keinoja, niitä keinoja, mitkä ovat olleet käytössä jo vuosikausia. Täällä on puhuttu saksista, mutta itse olisin sitä mieltä, että ne Noussiilan mummon keritsimet ovat lähempänä kyllä tätä teknologiaa, mistä täällä on viime päivät puhuttu.

90-vuotias poikamies, jolla ei ole perhettä, asuu palveluasunnossa. Hänellä ei ole älypuhelinta, ei pankkitunnuksia, ei perillisiä, eli ei niitä diginatiiveja auttamassa. Miten ihmeessä tulevaisuudessa niiden kotikäyntien vähentäminen, vaikka nyt siitä viidestä neljään, palvelee häntä paremmin? Kyllä tämä perustelu on niin uskomatonta, että en voi ymmärtää, että viimeiseksi tässä vielä kruunataan edustaja Polvisen toimesta se, että diagnostiikka ja sairaudet on lopetettu Yhdysvalloista tekoälyn avulla. Näinkö te todella äsken totesitte? Näinkö minäkin pääsen Crohnin taudista eroon, tekoälyllä?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Väyrynen.

19.54 Ville Väyrynen kok (vastauspuheenvuoro): Itse asiassa olen siinä mielessä edustaja Malmin kanssa samaa mieltä, että täällä on viitattu tekniikoihin, mitkä ovat olleet vuosikausia, turvarannekkeet ja lääkerobotit. Itse eilen esimerkiksi kerroin tästä tekoälypohjaisesta kirjaamisesta, joka tarkoittaa itse asiassa sitä, että... [Välihuuto] — Ei, ei todellakaan ole. Saanko taas selittää tämän? — Eli puhun tekniikasta, mikä on tällä hetkellä Länsi-Uudellamaalla kokeilussa ja täällä tietyissä paikoissa yksityisellä puolella kokeilussa, joka tekee tämmöisestä keskustelusta suoraan sairaskertomusmerkinnät. Se on eri asia kuin tämä, mihin äsken viitattiin, jossa me sanellaan ja sitten kone purkaa sen. Se on täysin eri asia, ja se on käytössä. Eilen viittasin myös tähän kotipalvelun blogiin, THL:n blogiin, jossa kahdeksan tunnin päivästä kolme tuntia oltiin potilaitten kanssa, ja siihen laskettiin myös kirjaamiset. Jos me saadaan tämä tekoälysovellus sellaiseksi, että se siitä käynnistä keskustelun perusteella tekee sen kirjaamisen, niin se kirjaamisaika säästyy. Nämä ovat täysin nykypäivää ja ne ovat käytettävissä, [Puhemies koputtaa] mutta ne eivät ole vuosia vanhoja ja ne eivät ole kotipalvelussa käytössä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nikkanen.

19.56 Saku Nikkanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan jos palataan hieman taaksepäin vielä kyselytuntiin ja siihen keskusteluun, niin saimme siinä todellakin sitten vihdoinkin ja viimein tietää sen tosiasian ministeri Juuson suulla, että tosiaan käyntejä tullaan vähentämään. Tämän tiedon panttaaminen oli yksi hallituksen pimentäisen peruslähtökohta, mitä me tällä välikysymykselläkin halusimme kuulla.

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

No, sitten samaan aikaan, oikeastaan ennen kuin ministeri Juuso tämän asian myönsi, kokoomuslainen ministeri Grahn-Laasonen totesi tuolla, että tämä teknologian käyttöönotto mahdollistaa nyt pidemmän aikaa asiakkaan kanssa ja enemmän käyntejä asiakkaalle. Eli hyvin ristiriitaista. Ministeri Juuso toteaa, että säästöt tulevat siitä, että kotihoidolla on vähemmän aikaa asiakkaan kanssa, ja ministeri Grahn-Laasonen sitten taas toisaalta totesi, että on enemmän aikaa. Kummin päin se nyt on?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas.

19.57 Merja Rasinkangas ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edelleenkin ollaan jämähdetty tänne Kehä kolmosen sisäpuolelle, koska täällä ei ymmärretä nyt sitä, että ne pitkät välimatkatkin vievät aikaa. [Välihuuto vasemmalta] Jos viisi kuusi kertaa se kotisairaanhoido siellä käy, jos siellä on sen verran virkeä ja kykenevä asukas, joka kykenee käyttämään teknologiaa, olkoon se sitten uusi tai vanha, niin se kuitenkin toisenlaisen palvelun tarjoaa. Palvelut eivät määrältään vähene, vaan se korvaa sen. Ja näin ollen, jos me mietitään vaikka Lappia, niin siellä on todella pitkät välimatkat. Kaikki ei ole yhtä lähellä kuin täällä Helsingissä, jossa pääsee metrolla tai jollakin muulla, ratikalla, sinne kohteeseen. Meillä on ihan eri ajatus tästä asiasta. Kotisairaanhoidolla voi olla todella pitkät matkat. He joutuvat raportoimaan ja kirjaamaan vielä työpäivän päätteeksi ne kaikki käynnit ja olemaan kenties yhteydessä omaisiin ja niin edelleen. Huomioisin muutakin kuin Kehä kolmosen sisäpuolen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

19.58 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vähän särähti tuo edustaja Väyrysen sana korviin, kun hän sanoi, että hän oli 12 tuntia täällä — täällä käytettiin yli 200 puheenvuoroa — ja että tässä keskustelussa ei mitään hyvää eikä mitään opittavaa ollut. Jollain tavalla... [Ville Väyrynen: En sanonut kumpaakaan!] — Tämä oli se puheenvuoro siinä. — [Ville Väyrynen: En sanonut kumpaakaan!] — Kyllä te sanoitte, että ei opittu mitään eikä ollut hyötyä. Tämä oli se sisältö siinä, ja tätä ihmettelen kyllä. — Me yritettiin kyllä hakea ratkaisuvaihtoehtoja, tuoda niitä esiin ja viedä asioita eteenpäin.

Tämä teknologiakeskustelu on tässä hyvä esimerkki siitä, saako ihminen henkilökoh- taista palvelua vai tehdäänkö sitä teknologian avulla. Minä ymmärrän teknologian käytön aina semmoisessa tilanteessa, jossa henkilökohtainen palvelu ei ole paikalla. Silloin tekno- logialla autetaan, seurataan esimerkiksi ikäihmistä, kuinka hän liikkuu siellä asunnossa ja niin poispäin. Kaikkia tällaisia asioita pitääkin hyödyntää, ja ne auttavat siinä seuraamisessa ja niin poispäin.

Puhuttaisiin nyt oikein asioista. Teknologiaa pitää käyttää, ja kaikki ollaan sitä mieltä, että siinä on erittäin isoja askeleita otettavissa eteenpäin tulevaisuudessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitos. — Täällä on varmaan muu- tama debattipuheenvuoro vielä pyydetty, mutta sitten me mennään kyllä puhujalistaan. Eli Valtola, Peltonen, Viitala ja sitten vielä Väyrynen, ja sitten mennään puhujalistaan. — Val- tola.

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

19.59 **Oskari Valtola kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa vuonna 23 tehtiin 38 ja puoli miljoonaa kotihoidon käyntiä. Meidän ikäihmisten määrä kasvaa jatkuvasti, mikä tulee tarkoittamaan, että kotikäyntien määrä väijäämättä kasvaa ja myös rahoitus näiden käyttöön. Nyt tämä säästö tai teknologian mukaanotto tulee vähentämään jonkin verran niitten käyntien tarvetta, jolloin se kotiin vietäviin palveluihin käytettävä rahamäärä tulee pienenevän näiden laskelmien mukaan sen 16,5 miljoonaa euroa. Onko se se 700 000 käyntiä, mikä on laskettu suoraan palkkakuluista, eli potkisimme pihalle 16,5 miljoonalla kotihoidon työntekijöitä? Tämä ei pidä paikkaansa, koska kotihoidon tarve kasvaa jatkuvasti.

Siitä teknologiasta, mitä siellä voidaan käyttää: lääkeautomaatteja, sähkölukkoja, ateria-automaatteja, asiakkaiden monitoriteknologiaa, turvateknologiaa. Eli nämä ovat semmoista teknologiaa, josta varsinkin nuo viimeiset ja tämä tekoälyavusteinen kirjaaminen [Puhemies koputtaa] ovat teknologioita, joita ei ole ollut puolitoista vuotta sitten vielä edes käytännössä toimivina olemassa. [Matias Mäkynen: Paljonko maksaa?]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Peltonen.

20.01 **Eemeli Peltonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se on totta, mitä salin oikealta laidalta jokin hetki sitten sanottiin, että toden totta vastuuministerit olivat tässä salissa tänään 50 minuutin ajan kyselytunnilla meidän kanssamme keskustelemassa, mutta ei tuon kyselytunnin aikana kyllä vielääkään se ydinasia ja ydinkysymys selväksi tullut. Emme saaneet selkeää vastausta siihen, mistä tämä 100 miljoonan euron sosiaalihuollon leikkaus oikein tullaan tekemään.

Tilannehan on perin erikoinen. Kun meillä hallitus on aiemmin rehvastellut näillä leikkauksillaan saksat heiluen tuolla somessa ja täälläkin salissa ja kertonut näistä mahtavista saavutuksistaan, niin nyt tuntuu kovin vaikealta, hyvin, hyvin vaikealta saada hallituksesta puristettua niitä vastauksia, mistä nämä sosiaalihuollon lisäleikkaukset oikein tullaan tekemään. Mutta kyselytunnilla viimein saatiin se pieni hippunen tietoa. Luvassa on siis vähemmän kotihoitoa, vähemmän kotikäyntejä. Niinhän täällä tänään kyselytunnilla kuultiin ja myös tässä illalla vahvistettiin. Eli sentään jotain tiedämme, mutta vielä aika monta kymmentä miljoonaa puuttuu.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Viitala, vastauspuheenvuoro.

20.02 **Juha Viitala sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Rasinkangas tuossa puhui, mitä tapahtuu Kehä kolmosen ulkopuolella. Minäpä kerron tuoreita uutisia eiliseltä Satakunnasta. Eli Satakunnan hyvinvointialueella käytiin ties kuinka monennet ytimenettelyt. Ja jos tästä ihan katson muistiinpanoista, niin mitä se tarkoittaa käsipareina, juuri niitä käsipareja, mistä täällä puhutaan, mitkä ovat pois siitä hoivasta? Lapset, nuoret ja perheet yhteensä 22: palvelussuhteen päättymisen 2, siirto toiseen tehtävään, tehtävänmuutos 14, avoimen tehtävän lakkauttaminen 6. Ikääntyneet yhteensä 33: palvelussuhteen päättymisen 8, siirto toiseen tehtävään, tehtävänmuutos 15, avoimen tehtävän lakkauttaminen 10. Tässä ihan vaan muutama esimerkki käsipareista, jotka juuri nyt Satakunnassa ovat hyvinvointialueilta lähtemässä. Kiitos näiden säästöjen ja kiitos sen, että sitä alijäämän katamisolvoiteaika ei ole pidennetty, näin täällä uutisissa sanotaan.

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Väyrynen.

20.03 Ville Väyrynen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Sen verran on tosiaan pakko kommentoida edustaja Lylyn puheenvuoroa: Siis minä sanoin niin, että edustaja Valtola ei menettänyt mitään ja suomalainen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelu ei saanut yhtään mitään. Seison edelleenkin niitten sanojen takana. Sanoin sen tänään suhteellisen isossa terveydenhuollon paneelissa, voin sanoa sen mielipidekirjoituksessa ja olen sanonut sen somessa.

Se on meidän kaikkien vastuulla minun mielestäni tällä hetkellä. Minä ymmärrän ihan täysin: Meillä on hallitus—oppositio-asetelma. Ei me voida täällä vain halailla ja lyödä ylävitosia ja tavallaan mennä samaan suuntaan ja hymyillä. Totta kai meillä on ihan selvää, että politiikka on politiikkaa, mutta kyllä meiltä sekä hyvinvointialueet että kansalliset odottavat parempaa. Se koskee myös meitä, minä en tarkoita, että tämä on millään lailla opposition vastuulla, mutta kyllä meidän täytyy jollakin lailla ruveta keksimään ratkaisuja, miten me todellakin tarjotaan nämä palvelut kymmenen vuoden päästä. Siihen tarvitaan meitä kaikkia. Tämä tämmöinen ei vain auta yhtään mitään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, ja vielä edustaja Rasinkangas, ja sitten mennään puhujalistaan.

20.05 Merja Rasinkangas ps (vastauspuheenvuoro): Joo, nimi mainittiin äskettäin.

Satakunnan hyvinvointialueen palveluita ei varmaankaan tämä hallitus ole lopettanut vaan hyvinvointialue. 2,2 miljardia euroa tulee lisää rahoitusta hyvinvointialueille, eli toivotaan, että siellä hyvinvointialueet toimivat sitten ja kohdentavat ne oikeisiin kohteisiin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, ja sitten mennään puhujalistalle rapsakasti, ja sieltä aloittaa edustaja Nikkanen, näyttää mallia. [Saku Nikkanen: Rapsakasti, koetan suorastaan kiirehtiä! — Vasemmalta: Rampaten! — Saku Nikkanen: En rampaa kuitenkaan!]

20.05 Saku Nikkanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin on pakko ehkä tähän äsken käytyyn debattikeskusteluun sen verran vielä palata, että kyllähän se on niin kuin me tästä edustaja Viitalan kertomasta kuultiin, että mitä Satakunnassa tapahtuu. Tämä on tosiaan monella muullakin hyvinvointialueella. Siihen vedoten on todella erikoista, että hallitus edelleen pitää kiinni siitä tarinasta, että he antavat lisärahoitusta ja että rahoitusta ei olla leikkaamassa. He antavat toki lisää rahaa, mutta kun ei anneta tarpeeksi, niin sehän silloin leikkaa hyvinvointialueitten budjettia. Kun edustaja Rasinkangas tuossa totesi, että se ei ole hallituksen syy, se on hyvinvointialueen oma päätös, niin toki näin, mutta silloin kun ei anneta tarpeeksi sitä rahaa, niin hyvinvointialueille jää kovin vähän enää keinoja taloutaan muulla tavalla sopeuttaa. Kyllä se on silloin leikkausta hyvinvointialueilta. Siitä ei pääse yli eikä ympäri.

No sitten ehkä vielä tähän teknologian käyttöönottoon. Tässä on tietysti niin, että kun me olemme sitä kritisoineet nimenomaan tämän leikkauksen näkökulmasta, sitä, että rahoitusta leikataan ennen kuin edes uutta teknologiaa on käyttöönotettu, niin kyllähän se meidän näkemys siitä on, niin kuin ollaan sanottu monta kertaa, että teknologia pitää ottaa käyt-

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

töön ja koko ajan sitä tulee hyödyntää mutta sitä tulisi hyödyntää nimenomaan niin, että pilotoidaan erilaisia palvelumuotoja, erilaisia tapoja tehdä sitä, esimerkkinä vaikka kotikaupunkini Salo, jossa valmistetaan Evondoksen lääkerobotteja tai lääkeautomaatteja. Aikanaan silloin, kun sosiaali- ja terveystieteiden puheenjohtajana olin, meillä käynnistettiin pilotti, jossa nämä otettiin käyttöön. Edustaja Väyrynenkin viittasi Länsi-Uudenmaan pilottiin. Eli tavallaan se, että pilotoidaan näitä teknologioita, käyttöönotetaan ilman, että se vaarantaa sitä palvelutuotantoa suoraan tai että palvelutuotantoon suoraan kohdistetaan leikkauksia, on kestävä tapa ottaa sitä teknologiaa käyttöön. Tämä on se tapa, millä me sosiaalidemokraatitkin haluaisimme sitä käyttöönotettavaksi.

No, eilisessä pitkään venyneessä välikysymyskeskustelussa, jota nyt tänään jatketaan tässä, nostin esiin tämän yhden viestin, jonka tuolta kotikaupungistani sain kotihoidon asiakkaalta, ikäihmiseltä, siitä huolesta, kun hänellä on jo todella paljon sähköisiä palveluja: on apuvälineitä, on sähkölukkoa, on lääkeautomaattia ja niin poispäin. Sitten hän toi siinä viestissään esille myöskin sen, miten hoitajien kirjaamiset... — kun täällä viitattiin siihen, että on pitkät välimatkat, niin tämäkin on jo yksi apuväline, teknologia, mitä on otettu käyttöön, että näitä kirjaamisia voidaan tehdä lennossa. Mutta hänenkin viestinsä siinä oli se, että siihen kohtaamiseen ei enää sitten sitä aikaa jää, kun hoitajan katse on siellä tabletilla ja on kiire näpyttää ne vastaukset sinne ja arkistoida ne käynnin tiedot sinne ja sitten vielä tullessaan hän soittaa siihen sähkölukkoon, että se sähkölukko aukeaa. Siinä ollaan koko ajan niitten laitteiden kanssa tekemisissä, ja se aito kohtaaminen sen ihmisen kanssa jää hyvin, hyvin, hyvin vähäiseksi.

Sitten kun tässä käytiin kyselytunnilla juuri se keskustelu, jossa mielestäni oli aika iso ristiriita ministeri Grahn-Laasosen ja ministeri Juuson puheenvuoroissa, kun ensin Grahn-Laasonen toteaa, että tämä nimenomaan mahdollistaa enemmän aikaa asiakkaan kanssa, ja sitten ministeri Juuso toteaa siinä omassa puheenvuorossaan, että tällä leikataan niitä käyn- tejä ja vähennetään sitä aikaa sen asiakkaan kanssa. Tämä kritiikki, mitä me ollaan näille leikkauksille esitetty, on mielestäni täysin aiheellista, ja näissä puheissa on iso ristiriita.

Tämä on vain jäävuoren huippu tässä kokonaisuudessa, näissä isoissa leikkauksissa, mutta tämä vanhusten kotihoito on äärettömän tärkeä asia. Se puhututtaa kentällä paljon. Me tiedetään myöskin se, että se on se, mistä tulee kaikista eniten huolta näistä meidän vanhusten hoidon palveluista ja missä on kaikista eniten haasteita tällä hetkellä. Kyllä silloin tällainen leikkaus suoraan, ilman, että tavallaan aidosti pystytään osoittamaan, mistä se otetaan muusta kuin hoitajien käynneistä, on mielestäni vastuuton. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

20.11 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Aina kun tehdään näitä muutoksia, varmasti kannattaa muistaa se, että nämä rakenteet eivät ole tulleet hetkessä vaan niissä on ollut vuosikymmenten työ siellä taustalla ja monet asiat on tehty monen, monen päätöksen seurauksena ja sitä yhteiskuntaa, hyvinvointiyhteiskuntaa on rakennettu yhdessä pitkäjänteisesti ja kestäväksi. Nyt me ollaan semmoisessa tilanteessa, kun hyvinvointialueet on synnytetty, että me muutetaan tässä voimakkaasti myöskin näitä rakenteita ja toimintatapoja. Kaikki varmaan tässäkin salissa ovat tienneet sen, että kun hyvinvointialueet on synnytetty, niin jokin muuttuu joka tapauksessa siellä hyvinvointialueella: palvelurakenteet ja tapa tehdä asioita. Se on sitä evoluutiota, joka tässä pitää hyväksyä, jotta me pystytään näihin haasteisiin vastaamaan. Se lähtökohta on mielestäni selkeä. Mutta onko kaikilla meillä

samanlainen halu siihen, että me muodostetaan samanlaista turvaa ja yhtä hyvää terveydenhuoltoa kaikille? Pysykö tämä perusta sellaisena, että meillä on hyvinvointiyhteiskunnan sisältö samannäköinen ajatuksellisesti: kuinka paljon sitä tehdään siihen suuntaan, että jokainen pärjää omillaan, vai viedäänkö sitä siihen, että meillä on yhteiskunnassa turva-verkkoja, joista tässä huolehditaan, ja miten heikompia tuetaan sellaisissa elämän käänne-kohdissa, joissa tukea tarvitaan — nämä ovat niitä asioita.

Täällä on viitattu nyt esimerkiksi pääkaupunkiseutuun. Minä olen itse ollut tuolla Pirkanmaan hyvinvointialueella nyt tämän koko ajan, ja voi sanoa, että siellä on onnistuttu, joissain asioissa hyvinkin. Ehkä suurin onnistuminen on se, mikä täällä eilenkin illalla jois-sain puheenvuoroissa tuli esiin, että perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon raja on poistunut, ja se on hyvä asia. Se on se, mitä on tavoiteltu, ja jos pääsee perusterveydenhuol-lon palveluista eteenpäin, niin rajaa ei ole. Sitten meillä on ongelmia mielenterveyspalve-luissa ja ikäihmisten palveluissa, ja hammaslääkärijonot ovat pitkiä ja näin poispäin. Meil-lä on vielä töitä aika paljon tässä edessä, eli se ei ole valmis, ja siinä mielessä tilanne haas-taa meitä.

No se, arvoisa rouva puhemies, mitä tässä pitää miettiä tämän tilanteen osalta: kun tässä nytten koko ajan säästöt edellä tätä keskustelua käydään, niin sitten ehkä pitäisi käydä läpi enempi sitä, minkälainen tämä meidän hyvinvointimallimme on rakenteellisesti, miten tämä rahoitus on rakennettu, onko tämä tarveperustainen perusrahoitus ihan hyvä, tuovatko nämä hyvinvointialuekertoimet, mitä tässä ollaan kasvattamassa prosentista puoleen-toista, tähän järjestelmään sitä kannustavuutta, jota täällä tarvitaan, ja tuoko tämä jälkikä-teisrahoitus sen kannustavuuden — siihenkin on tehty 5—30 prosentin leikkaukset, joita ei enää huomioida pohjissa. Antavatko nämä niitä kannustimia, vai pitäisikö meidän miettiä uusia tapoja katsoa tätä kokonaisuutta, ja millä tavalla yhdessä mietitään sitä?

Kyllä tässä keskustelussa, mitä täälläkin on nytten tämän pari vuotta päässyt seuraa-maan, suurin syyllinen on aina edellinen hallitus kullakin aikaa, ja tässä ei tällaista isoa muutosta ole tehty parlamentaarisesti yhteistyössä, ja semmoinen ongelma tässä on taus-talla. Jos meillä olisi enempi yhteisymmärrys tästä rakenteesta, että tällä mennään eteen-päin, niin silloin niitä ongelmakohtiakin olisi ehkä helpompi käsitellä. Siihen keskusteluun minä haastan kyllä tätä salia, ja sitten ruvettaisiin miettimään niitä yksityiskohtia, mitkä täällä ovat pielessä. Se keskustelu, jossa täällä tulee monenlaista viestiä myös hallituksen taholta, ei ainakaan helpota tätä lähestymistapaa. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Berg.

20.16 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Pääministeri Orpo ja hallitus lupasivat ennen vaa-leja, että koulutus on suojassa leikkauksilta. Tämä oli lupaus, joka annettiin kaikille suo-malaisille, nuorille, opiskelijoille, perheille, opettajille, koko koulutusjärjestelmälle. Ja nyt tuo lupaus on rikottu.

Koulutuksesta leikataan satoja miljoonia euroja, ammatillisesta koulutuksesta, korkea-koulutuksesta, varhaiskasvatuksesta, kulttuurista ja nuorisotyöstä. Hallitus ei voi väittää, että nämä leikkaukset eivät vaikuttaisi suomalaisten arkeen ja tulevaisuuteen. Totuus on, että jokainen leikkaus tarkoittaa heikompia mahdollisuuksia oppia ja kehittyä. Jokainen leikkaus tarkoittaa vähemmän tukea opiskelijoille, suurempia ryhmäkokoja kouluissa, vä-hemmän resursseja opettajille.

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

Ammatillinen koulutus on jo pitkään ollut leikkausten kohteena, ja nyt tilanne pahenee entisestään. Miten hallitus kuvittelee, että Suomi pärjää, jos meillä ei ole tarpeeksi osaavia ammattilaisia työelämään? Korkeakouluihin pääsy on jo nyt vaikeaa, mutta silti hallitus tekee opintotuesta entistä tiukempaa ja opiskelusta kalliimpaa.

Ja sitten on kulttuuri- ja nuorisotyö. Tältä sektorilta viedään kymmeniä miljoonia, vaikka juuri kulttuuri ja nuorisotyö ovat niitä, jotka pitävät yhteiskunnan elinvoimaisena ja nuoret mukana yhteisössä. Tämä ei ole vain taloudellinen kysymys, tämäkin on arvovalinta.

Arvoisa puhemies! Hallitus haluaa puhua vastuullisuudesta, mutta mikä on vastuullista siinä, että nuorten tulevaisuudesta säästetään? Mikä on vastuullista siinä, että nuoret jätetään selviytymään yksin, ilman tukiverkostoja, ilman laadukasta koulutusta, ilman mahdollisuuksia ja kehittyä?

Hallitus puhuu taloudesta mutta jättää sanomatta, että koulutus on paras investointi, jonka Suomi voi tehdä. Meillä on varaa satsata koulutukseen, jos meillä on varaa keventää veroja hyvätuloisille. Meillä on varaa pitää huolta siitä, että jokainen nuori saa parhaan mahdollisen lähtökohdan elämäänsä. Tämä ei ole vain taloudellinen kysymys, vaan se on koko maan tulevaisuutta koskeva kysymys. Hallituksen olisi syytä miettiä, millaisen Suomen se haluaa jättää jälkeensä.

Arvoisa puhemies! Sitten vielä kerran tähän itse pihviin, eli siihen, mistä syystä tämä välikysymys on hallitukselle jätetty. Pääministeri Orpo lupasi viisi viikkoa sitten, että hallitus kertoo lisäleikkauksistaan heti, kun esitykset ovat olemassa, mutta kuitenkin hyvissä ajoin ennen vaaleja. Eilisessä välikysymyskeskustelussa ministeri Juuso sanoi, että virkamiesten laatimat säästölistat ovatkin olemassa. Tämä kuulostaa ristiriitaiselta sen kanssa, mitä pääministeri on aiemmin sanonut ja miten hallitus välikysymykseen vastasi.

Tänään kyselytunnilla ministeri Juuso heiluttelikin näitä esityksiä ministeriaitiossa, kun esitysten toimittamisen perään oppositiosta penättiin. Nyt kun näihin esityksiin on myös oppositio päässyt tutustumaan, niin täytyy sanoa, että näistäkään esityksistä ei vielä kyllä selviä konkreettisesti, mistä sosiaalipalveluista nämä sadan miljoonan euron lisäsäästöt tullaan leikkaamaan.

Arvoisa puhemies! Kysymys siis edelleen kuuluu: Miksi ette ole hallituksessa pitäneet kansalle ja eduskunnalle tekemästänne lupauksesta kiinni? Miksi hallituksen sisällä annetaan näin ristiriitaisia tietoja? Milloin ihmiset saavat tietää ja milloin eduskunta saa tietää, mitä leikkauksia on konkreettisesti vielä tulossa sosiaalipalveluihin? Vieläkö vanhuspalveluista leikataan lisää?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Peltonen.

20.21 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Kyllä näistä hallituksen piilottelemista lisäleikkauksista sosiaali- ja terveydenhuoltoon sekä koulutukseen, siis kahteen hyvinvointivaltiomme kantavaan kivijalkaan, on todellakin syytä olla hyvin huolissaan. Jopa 170 miljoonan euron leikkaukset sote-palveluihin ja 70 miljoonan koulutusleikkaukset näytettyvät erityisen ongelmallisina siinä tilanteessa, jossa hallitus on jo leikannut esimerkiksi hoitopääsystä ja heikentänyt hyvän hoivan varmistamiseksi suurella työllä viime vaalikaudella säädettyä vanhustenhoidon henkilöstömitoitusta.

Hallitus on tänäänkin pyrkinyt todistelemaan, miten pieniä nämä lisäleikkaukset ovat koko valtion budjetin mittakaavassa, mutta kyllä tosiasia on, että yli 200 miljoonan euron

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

leikkaukset soteen ja koulutukseen eivät tapahdu mitenkään kivuttomasti, kun ne viedään toimeenpanoon alueilla, kunnissa ja täällä eduskunnassa, etenkin siksi, että nämä leikkaukset kasautuvat hallituksen jo tekemien leikkausten jatkoksi. Lisäleikkaukset tulevat näkymään esimerkiksi lähipalveluiden heikentymisenä, hoitoon ja palveluihin pääsyn edelleen vaikeutumisena ja harvenevina kotihoidon käynteinä. Hallitus on tänäänkin vakuutellut, että se ei ole hyvinvointialueilla päätöksiä tehnyt alueiden palveluiden karsimisesta, mutta kyllä hallitus on alueiden rahoitukseen ne monet leikkaukset tehnyt, joiden vuoksi alueilla on ylipäättään jouduttu lyhytnäköisiin leikkauksiin menemään, pakon edessä ja selkää seinää vasten. Vähintä, mitä hallituksen tulisi tehdä, jos se todella pitää näitä lisäleikkauksiaan kohtuullisina, olisi paljastaa leikkauslistojen sisältö reilusti ja avoimesti vaalien alla.

Arvoisa puhemies! Muistutettakoon vielä se, mistä tämä välikysymys lähti liikkeelle: pääministerin tässä salissa antamasta lupauksesta. Pääministeri lupasi tuoda soten lisäleikkaukset eduskunnan tietoon hyvissä ajoin ennen alue- ja kuntavaaleja. Kun tänään käsittelemme jo toista päivää koko opposition yhteistä välikysymystä hallituksen pimeästä leikkauksista, hallituksen lupauksen parasta ennen -päiväys on jo pahasti mennyt umpeen. Jo tuhannet suomalaiset ovat käyneet antamassa äänensä alue- ja kuntavaaleissa tietämättä, millaisia heikennyksiä hallitus tekee kuntien ja hyvinvointialueiden mahdollisuuksiin järjestää kansalaisille välttämättömiä peruspalveluita. Kyllä kansalaisilla, jotka äänestävät historiallisen tärkeissä alue- ja kuntavaaleissa, on oikeus tietää, kuka heidän palveluitaan on valmis puolustamaan ja kuka heikentämään heti, kun vaalit on tässä maassa käyty.

Eilen välikysymyskeskustelussa tai tänään kyselytunnilla hallitus ei pimeästä leikkauksista päättänyt. Yhden, toki tärkeän tiedonjyvän saimme tänään ministeriaitiosta hallituksen lisäleikkauksista kuulla, kun tätä kyselyä on riittävän kauan jatkettu: luvassa on vähemmän kotihoidon käyntejä. Tämä on kyllä todella suuri, synkkä ja vakava uutinen ikäihmisille eri puolilla Suomea, jotka kotihoidon palveluita käyttävät ja niihin arjessaan turvautuvat.

Arvoisa puhemies! Sote-leikkausten lisäksi tässä välikysymyksessä on kyse hallituksen pimeästä koulutusleikkauksista. Koulutus on sote-uudistuksen jälkeen kuntien tärkein tehtävä ja suuri kokonaisuus. Kunnat vastaavat muun muassa perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen järjestämisestä. Nyt kunnissa ei tiedetä, millaisia heikennyksiä hallitus kaavailee toteutettavaksi jo pian vaalien jälkeen juuri koulutukseen. Opetus- ja kulttuuriministeriö on sentään sen verran suostunut uusimmista koulutusleikkauksistaan kertomaan, että perusopetukseen säästöjä ei oltaisi nyt tekemässä. Hyvä niin, mutta entä ammatillinen koulutus? Aikooko hallitus leikata ammatillisesta koulutuksesta lisää jo tekemien 120 miljoonan euron heikennysten päälle.

Arvoisa puhemies! Hallituksen kaavailemat lisäleikkaukset syventävät entisestään kuntien ja hyvinvointialueiden hankalaa tilannetta, jota hallitus on omilla toimillaan jo aiemmin vain syventänyt. Paljon on puhuttu hyvinvointialueille hallituksen kohdistamista leikkauksista, kuten hoitotakuun romuttamisesta, henkilöstömitoituksen leikkaamisesta ja sote-järjestöjen avustusten karsimisesta, mutta kyllä hallitus on heikentänyt kuntienkin tilannetta useana vuonna. Esimerkiksi kuntien valtionosuusrahoitukseen hallitus on asettanut indeksijarrun, joka leikkaa valtionosuusrahoitusta joka vuosi tällä vaalikaudella. Se on suoraan pois kuntien palveluista. Lisäleikkaukset uhkaavat vaikeuttaa entisestään kuntien ja alueiden tilannetta. Jatkuvien uusien leikkauslistojen sijaan hallituksen pitäisi tehdä kuntien taloutta ja elinvoimaa vahvistavia toimia erityisesti kasvu- ja työllisyyspolitiikan avul-

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

la. Tässä olisi nyt hallituksella se todellinen näytön paikka. Muutoin vaarana on, että hallituksen epäonnistuneen talous- ja työllisyyspolitiikan vahingot kunnille ja hyvinvointialueille vain entisestään tästä kasvavat.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kari poissa, edustaja Lindén poissa. — Edustaja Tuppurainen paikalla, olkaa hyvä.

20.27 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa rouva puhemies! Keskusteltavana oleva opposition välikysymys sai alkunsa siitä, että me olemme vaatineet, mielestämme oikeutetusti, pääministeri Orpoa kertomaan eduskunnalle, mihin kohdennetaan 170 miljoonan euron säästöt sosiaalipalveluissa, erikoissairaanhoidossa ja 75 miljoonan euron säästöt koulutuksessa, kulttuurissa ja nuorten palveluissa, ja kyllä tänään tietyllä tapaa ympyrä sulkeutui ja joitain vastauksia saimme.

Nimittäin tämä kaikkihan alkoi vuosi sitten, täsmälleen vuosi sitten huhtikuussa, kun hallituksen leikkauslistoja laativat neljä miestä päättivät saunassa näistä 100 miljoonan euron säästöistä sosiaalipalveluihin. Tuolloin, kun ministeri Juuso sai tietää näistä saunapäätöksistä, hän totesi: ”Varmaan minua mietityttää ihan sama, mikä kaikkia muitakin mietityttää, että mikä on se palvelu, mistä me säästetään se 100 miljoonaa euroa”. Tätä me olemme vuoden ajan kysyneet, että minne nämä säästöt kohdennetaan. Vuoden niitä ministeri Juuso on valmistellut, ja nyt me olemme saaneet tietää, minne ne kohdennetaan. Tänään ministeri Juuso kyselytunnilla kertoi, että nämä säästöt tarkoittavat vähemmän kotihoidon käyntejä. Tämä on se päivän uutinen. Nyt ministeri Juusokin tietää, minne ne säästöt kohdennetaan: ikäihmisten kotipalveluihin. Vanhusten kotipalveluihin on luvassa vähemmän kotihoidon käyntejä.

Mutta tässä on vain osa näistä säästöistä. Tässä ministeri Juuson oivalluksessa ovat kysymyksessä ne säästöt, joita tähän mennessä pääministeri Orpo on piilotellut teknologian käyttämisen taakse. Pääministeri Orpo on, sen sijaan, että hän olisi tunnustanut, että luvassa on vähemmän kotihoidon käyntejä, pyrkinyt antamaan vaikutelman, että ikään kuin ikäihmisten palvelut parantuisivat jollain erikoisella orwellilaisella logiikalla. Siis se, että kun kotihoidon käyntejä vähennetään, niin teknologian avulla palveluja parannetaan. Eihän se niin ole, koska tässä ovat takana säästöt ja leikkaukset. Toisin kuin mitä me olemme nähneet, että teknologiaa voidaan käyttää hyvänä renkinä, siis parantamaan palveluita, tämä hallitus leikkaa ikäihmisten palveluista ja tarjoaa vähemmän kotihoidon käyntejä. Ja nyt kysymys kuuluu: kun myös ministeri Juusolta ovat edelleen piilossa ne 100 miljoonan euron säästöt sosiaalihuoltolakiin, niin onko tässä nyt se sama logiikka, että myös näihin 100 miljoonan euron lisäsäästöihin itse asiassa kätkeytyy vähemmän kotihoidon käyntejä? Tämä on se kysymys, joka on vielä vastaamatta. Tämä on se kysymys, johon pääministeri Orpon tulisi kaiken perustellun opposition oikeutuksen edellä tulla vastaamaan vielä nyt, kun välikysymyskeskustelu on käynnissä. Onko niin, että tämä hallitus ei suojaa vanhusten kotipalveluita, vaan aikoo säästää vielä 100 miljoonaa euroa näiden 16 miljoonan euron lisäksi ikäihmisten ympärivuorokautisesta hoivasta ja ikäihmisten kotihoidon palveluista? Tämä ei meille, puhemies, käy. Me oppositiopuolueet lähdemme siitä, että koko suomalaisen hyvinvointivaltion perusta on lupaus ylisukupolvisesta vastuunkannosta, siis lupaus ikäihmisille siitä, että arki on turvallista ja että jokainen saa elää arvokkaan elämän alusta loppuun, mutta hallituksen toimet kuitenkin nyt romuttavat tätä lupausta ja nyt aivan erityisesti vanhustenhoidon ja hyvän elämän osalta.

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

Karu tosiasia on se, että tähän mennessä Orpon—Purran oikeistohallitus on ainoastaan heikentänyt hoitoonpääsyä, nostanut asiakasmaksuja kymmenillä prosenteilla ja leikannut näistä palveluista, joita ikäihmisemme kipeästi tarvitsevat. Kun nämä teot yhdistetään kaikkeen muuhun oikeistohallituksen pienituloiseen eläkeläiseen osuvaan leikkauspolitiikkaan, niin kyllä on surullinen tosiasia, että hallitus on ajanut monet kovan päivätyön tehneet ikäihmiset todella ahtaaseen paikkaan, kun arjen sujuvuus saattaisi vaatia apua. Ne ovat elämän perusasioita. Kotipalvelu ei ole mitään luksusta, vaan se on arjen ja elämän perusasioita.

Mutta vielä kerran kysymme, että kun se 100 miljoonan euron leikkauslista kerran on siellä ministeri Juuson laukussa, niin voisiko pääministeri Orpo tulla nyt ja avata sen ministeri Juuson laukun ja antaa selvityksen eduskunnalle, minne ne 100 miljoonan euron säästöt kohdennetaan. Onko siellä lisää ikäihmisten kotipalveluihin kohdistuvia heikennyksiä? [Puhemies koputtaa] Onko luvassa entistä vähemmän kotihoidon käyntejä? Tähän me vaadimme vastausta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hiltunen poissa. — Edustaja Mäkynen, olkaa hyvä.

20.33 Matias Mäkynen sd: Arvoisa puhemies! Vuosi sitten hallitus veti hätäjarrusta. Sen talouspolitiikka oli alkanut tuottaa tulosta, rakennusalan kriisi kärjistynyt, vienti heikentynyt, talouskasvu pysähtynyt ja työllisyys kääntynyt laskuun.

Purran paniikki ja Orpon epäröinti johtivat siihen, että hallitus päätti keskellä taantumaa, että lisää samaa lääkettä, joka Suomen taloutta oli jo jarruttanut, oikaisisi julkisen talouden. No, nyt vuosi myöhemmin näemme, että näin ei ole käynyt. Päinvastoin velkaantumisen kiihtyy, työttömyys kasvaa ja konkurssit ovat ennätystasolla. Merkkiäkään ennätystyöllisyydestä, jonka tämä hallitus Marinin hallitukselta peri, ei enää ole. Taantumassa tehdyt leikkaukset ihmisten ostovoimaan ja palveluihin ovat heikentäneet kokonaiskysyntää ja ihmisten tulevaisuudenuskoa sekä ajaneet taloutemme kierteeseen, jonka kääntämiseksi hallitus ei tee mitään. Niinpä viime huhtikuun puolivälissä, lähes vuosi sitten, julkaisiin päätökset uusista leikkauksista hyvinvointialueille, koulutukseen ja sosiaaliturvaan, eli kohteisiin, joista me sosiaalidemokraatit ennen ja jälkeen eduskuntavaaleja linjasimme, ettemme leikkaisi.

Konkreettisesti hallituksen päätösten jälkeen hyvinvointialueiden rahoitus väheni hallituksen oman tiedotteen mukaan tälle vuodelle 350 miljoonaa euroa ja 550 miljoonaa euroa vuonna 2028. Samalla kun hallitus leikkaa hyvinvointialueiden eli julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitusta jopa yli 650 miljoonalla, sillä on varaa nostaa yksityisen hoidon Kela-korvauksia yli 600 miljoonalla eurolla.

Näissä leikkauksissa ei siis ole kyse talouden tasapainotuksesta, vaan radikaalista järjestelmämuutoksesta, jossa julkisten palveluiden ja niihin kohdistuvan luottamuksen annetaan rapautua ja tilalle tuodaan koko ajan enemmän tuettua yksityistä palvelua. Tämä tehdään siitä huolimatta, että yksityisen hoidon Kela-korvauksiin käytetty rahoitus kolminkertaistui viime vuonna, mutta käynnit lisääntyivät vain parilla prosentilla. Korvausten korotusten myötä hinnat nousivat, hoito ei lisääntynyt, mutta yhtiöiden voitot kyllä paisuivat.

Kela-korvaukset ovat monellakin tavalla huonosti hyvinvointivaltioon sopiva järjestelmä. Ne hajauttavat rahoitusta ja henkilöstöä, kohdistuvat hyvätuloisille ja pahentavat suomalaisen terveydenhuollon jo valmiiksi suurta eriarvoisuutta. Siksi me viime hallituskau-

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

della vähensimme Kela-korvauksia, ja leikkaisimme niitä edelleen. Vastaavasti kasvatimme julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitusta viime kaudella, ja niin tekisimme nytkin.

Tällä viikolla saimme myös Ylen MOT:n haastateltua terveysjäteissä työskennelleiltä lääkäreiltä vahvistuksen myös sille, että yhtiöissä tehdään järjestelmällistä ylilaskutusta hoidosta, jota ihmiset eivät ole saaneet, ja toisaalta ihmisille tarjotaan ja markkinoidaan palveluita, joille heillä ei ole lääketieteellistä tarvetta. Tämä on ymmärrettävää, kun on kyse bisnekseen ja voitontavoitteluun perustuvasta terveydenhuollosta. Tämä ei kuitenkaan ole ihmisten terveyden parantamista, vaan voitontavoittelua.

Arvoisa puhemies! Orpon hallitus siis maksattaa epäonnistuneen talouspolitiikkansa ja hyvin ideologisen järjestelmämuutoksen kaikista heikoimmassa asemassa olevilla suomalaisilla. Suurimmat Orpon hallituksen leikkaukset sosiaali- ja terveyspalveluihin ovat hoitotakuun pidentäminen kolmeen kuukauteen, hoitajamitoituksen heikentäminen sekä asiakasmaksujen korotukset ensin 50 miljoonalla ja tämän vuoden alusta vielä 100 miljoonalla eurolla.

Ennen noita vuosi sitten päätettyjä leikkauksia hyvinvointialueiden tilanne oli jo vaikea, mutta näytti siltä, että alueet selviäisivät ilman merkittäviä heikennyksiä palveluverkkoon tai hoitohenkilökunnan irtisanomisia. Kehysriihen jälkeen oli kuitenkin selvää, että alueet joutuvat tekemään dramaattisia ratkaisuja, ja olemme nähneet jo viime syksynä ja tänä keväänä hoitajien lomautuksia ja irtisanomisia useilla alueilla, vaikka meillä samaan aikaan on pulaa hoitohenkilökunnasta. Myös meillä Pohjanmaalla jouduttiin kehysriihen jälkeen aloittamaan yksiköiden lakkautusten valmistelu, johon ei vielä vuosi sitten ollut tarvetta.

Arvoisa puhemies! Jatkan tästä seuraavalla kierroksella.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eloranta.

20.38 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Opetus- ja kulttuuriministeriöön on myöskin suunniteltu leikkauksia 75 miljoonan euron määrän verran. Näistä leikkauksista tullaan ministeri Adlercreutzin mukaan ilmoittamaan vasta vaalien jälkeen olevan kehysriihen jälkeen. Nyt voi sanoa, että kun paljon tuntee OKM:n sektorin toimijoita, niin siellä ollaan aika tavalla varpaillaan siitä, mihin nämä säästöt nyt tulevat koskemaan. Koskevatko ne toisen asteen koulutusta, ehkä uudestaan kulttuuria? Onko nuorisotyö seuraava kohde, ehkä liikunta, korkeakoulutus, tki? Ilmeisesti nyt on kuitenkin niin, että perusopetukseen nämä leikkaukset eivät osu, ja se on kyllä oikein hyvä asia.

Pääministeri Orpo lupasi ennen eduskuntavaaleja koulutuksen olevan erityissuojeluksessa. Tätä vieläkin hallituksen suunnasta toistetaan, mutta vähän kummalliselta tällöinen suojelus tuntuu, kun se tarkoittaa esimerkiksi näitä tämän vuoden 120 miljoonan euron leikkauksia ammatilliseen koulutukseen, yli 17 miljoonan euron kulttuurileikkauksia — kolmea prosenttia koko kulttuurin budjetista — aikuiskoulutustuen lakkauttamista ihan kokonaan ja vapaan sivistystyön merkittävää leikkaamista. 25 miljoonaa euroa sieltäkin on lähtenyt. Se on todella suuri summa. Myöskin perusopetuksesta leikataan sitä kautta, että noihin kuntien valtionosuuksiin on tullut se prosentin indeksileikkaus, indeksijarru, joka esimerkiksi perusopetuksen osalta tarkoittaa 126 miljoonaa euroa vuoteen 2027 mennessä — aika iso summa. No, nyt sitten odotetaan, mikä on saksittavana seuraavana.

Ammatillisen koulutuksen osalta voisi sanoa, että siellä ollaan jo nyt aika isoissa haasteissa. Lähiopetuksen määrä on ollut jo hyvin pitkään riittämätöntä, ja nämä 120 miljoonaa

nan euron leikkaukset ovat vähentäneet entisestään opetushenkilökunnan ja lähiopetuksen määrää.

Jotenkin tuntuu siltä, että hallituksen arvostus ammatillista koulutusta kohtaan tuntuu olevan aika heikkoa. Se ei kuitenkaan vähennä sitä, kuinka tärkeätä ammatillinen koulutus on koko meidän Suomen taloudelle, koska on arvioitu, että noin puolet työvoimatarpeesta kohdistuu sinne ammatillisen koulutuksen koulutusaloille. Se on todella tärkeää myöskin uudelleenkouluttautujille. Nyt on vain harmi, että jatkuvan oppimisen merkityksen ymmärrys tuntuu olevan aika tavalla hukassa, vaikka esimerkiksi just jokunen aika sitten — viime vuonna, taisi olla loppuvuonna — kun ilmestyi ensimmäinen sivistysbarometri, niin siellä 91 prosenttia suomalaisista oli sitä mieltä, että jokaisella ihmisellä pitää olla taustastaan, asuinpaikastaan, iästään huolimatta mahdollisuus kouluttautua koko elämän aikana. Nyt sitten aika pahasti nämä leikkaukset myöskin tätä kansalaisten toivetta vasten sotivat.

Korkeakoulutuksesta leikkaaminen olisi myöskin hyvin lyhytnäköistä politiikkaa. Me kuitenkin jaetaan tässä salissa hyvin laajasti tavoite koulutustason nostamisesta, ja sitä ei korkeakoulutuksesta leikkaamallaan kyllä saavuteta. Ja jos myöskin, niin kuin olen ymmärtänyt, varmaan hallituksen kanssa jaetaan se yhteinen tavoite talouskasvun vauhdittamisesta, niin ne ovat juurikin koulutus ja osaaminen, joista niitä keinoja löytyy. Ja nyt sitten, jos sieltä niitä säästöjä etsitään lisää, niin se on aika lyhytnäköistä, kun nyt pitäisi nimenomaan keskittyä sinne kasvuun ja kasvun tekijöiden tukemiseen. Eli vähän järjettömältäkin tuntuu tällainen politiikka.

Arvoisa puhemies! Koulutuksen lisäksi uusien leikkauksien uhan alla on tietenkin myös kulttuuri, suomalaisen ydin. Kulttuuri ja luovat alat ovat vasta hiljattain alkaneet nousta takaisin jaloilleen hyvin haastavan korona-ajan jälkeen, kun hallitus alkoi leikkaamaan sieltä kulttuurin rahoituksesta kovalla kädellä. Jokainen kulttuurista leikattu miljoona tarkoittaa 40 henkilövuoden menetystä. Monipuolinen ja kaikille saavutettava kulttuuri on kuitenkin hyvin keskeinen itseisarvo, ja luovissa aloissa on myöskin ihan todella iso potentiaali myöskin talouskasvun luomiselle. Kulttuuri työllistää todella paljon, ja se tuo sitä paljon kaivattua elinvoimaa alueille. Kulttuurin osuus bkt:stä on itse asiassa suurempi kuin metsäteollisuuden yritysten. Se ala työllistää niin paljon. Jos me onnistuttaisiin nostamaan alan osuus bkt:stä Euroopan keskitasolle, niin me oltaisiin saatu jopa kahden ja puolen miljardin euron arvonnisa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Krista.

20.44 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Tänäkin käsitellään tätä aiottua sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden vähentämistä, ja kysymys on siis siitä, millä tavalla nämä sosiaalihuollon säästöt tullaan toteuttamaan. Tänäkin kuulumme, että tämä eilinen ministerin esittämä virkaesitys onkin julkinen ja olemme saaneet tänään sen käsiimme.

Yllättävää kyllä, tässä esityksessä, kun tätä lukee, itse asiassa rivien väliin on piilotettu suuri uutinen. Tässä muistiossa todetaan, että käytännössä noin 40 erilaisesta lakisääteisestä palvelutehtävästä sosiaalihuollon puolella löydetäisiin käytännössä kymmenen isompaa kokonaisuutta, joissa sitten selkeytettäisiin asiakaslähtöistä palvelukokonaisuutta niin, että käytännössä voitaisiin purkaa palveluja näistä kokonaisuuksista. Muistiossa kerrotaan ehdotettuna muutoksena, että lapsiperhepalvelut, taloudellista toimintakykyä edistävät palvelut, kotona asumista tukevat palvelut, päihde- ja riippuvuuspalvelut ja esimerkiksi perheoikeudelliset palvelut voisivat olla tällaisia. Tässä 14 §:ssä on kysymys siis pal-

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

veluasuimisesta, omaishoidon tuesta, ikääntyneiden kotipalveluista ja kuljetuspalveluista. Aika kovaa tekstiä on tässä virkamuistiossa, jossa tämä hallituksen virkakunnan esitys on nyt kerrottuna. Tämä on erilainen esitys kuin se, että otettaisiin pistemäisesti sieltä täältä leikaten erityyppisiä sosiaalipalveluita. Tässä lähdettäisiin siitä, että selkeytettäisiin palveluvalikoimaa 14 §:n mukaisesti.

Tänään on käyty sitten keskustelua siitä, tarkoittaako tämä virkaesitys, että hallitus olisi leikkaamassa niiden jo esitettyjen vanhustenpalveluihin sisältyvien säästöjen lisäksi vielä lisää sosiaalihuollon sadan miljoonan leikkauksena. Tähän kysymykseen on etsitty tänään vastausta, ja kun näette, että tämä 14 § koskee sekä palveluasuimista että omaishoidon tukea, ikääntyneiden kotipalveluita ja vielä kuljetuspalveluita, on hyvin todennäköistä, jos ei jopa suoranaisesti ilmeistä, että nämä 14 §:n täsmennykset palveluvalikoimaan tullaan tekemään vanhusten kustannuksella.

Kuinka paljon sitten vanhustenhoidosta on otettavana? Tällä hetkellä on jo ikääntyneiden osalta ympärivuorokautisen hoivan sitovaa henkilöstömitoitusta laskettu 0,6:een, ja tämä muutos on ollut merkittävä, satojen miljoonien kysymys tällä hallituskaudella säästönä, ja tämä on johtanut siihen, että näitä paikkoja vanhustenhoidon ympärivuorokautiseen hoivaan on yhä vähemmän käytettävissä ja myöskin laatu ja näiden työntekijöiden säällinen työolosuhde on muuttunut huomattavasti tämän hallituskauden aikana. Lähes 4 000 työntekijää lisättiin vuosien 21—23 aikana, ja nyt ollaan tilanteessa, jossa tämä jää kaukaiseksi historiaksi. Paljon ollaan saatu siis aikaan siinä, että sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöä tarvitaan yhä vähemmän tämän hallituksen toimesta.

Nyt on sitten kysymys siitä, että me odotamme tällä hetkellä uutta esitystä, jossa käytännössä tämän kevään aikana eduskuntaan pitäisi tulla teknologian hyödyntämisellä 30 miljoonan esitys. Tämä esitys on jo työryhmässä käsitelty, ja se laajeni ympärivuorokautisesta hoivasta koskemaan jo myöskin kotihoitoa, ja käytännössä teknologiaa lisäämällä myöskin kotihoitoon on tulossa jo tämä tämän kevään uudistus. Sitä ei laitettu lausuntokierrokselle, koska todennäköisesti haistettiin se, että jos voidaan mennä alle 0,6:n mitoituksen, niin täällä on vain taivas kattona, mitä kaikkea teknologian lisäämisellä voitaisiin sitten henkilöstön määrässä vähentää. Kovaa on tämä kyyti.

Uusin innovaatio on se, että erikoissairaanhoidon säästöjä korvataan leikkaamalla 16 miljoonaa euroa nimenomaan kotihoidosta. Tämän vaikutuksista olen jo puhunut paljon, joten jätän sen siihen toteamukseen, että jos kerran tämä olisi niin kivutonta ja helppoa, niin miksei tämän työryhmän, jossa on jo istuttu teknologian edistämiseksi ja henkilöstön vähentämiseksi, esitystä laitettu lausuntokierrokselle. Silloin me oltaisiin voitu käydä keskustelua siitä, onko tämä teknologian hyödyntäminen kotihoidossa mahdollista tässä mitakaavassa. Eli täällä alla on jo, toisin kuin hallitus on sanonutkaan, kotihoitoon tuleva teknologian edistämällä tapahtuva vähennys. Mutta jos se olisi kivutonta, niin varmaan pääsisimme lausuntokierroksella tähän kiinni.

Haluaisin vielä keskittyä sitten, arvoisa puhemies, muutamaan muuhun asiaan: Me ollaan tosi vähän puhuttu tästä sosiaalisesta kuntoutuksesta, ja nyt on mielenkiintoista, että hallitus on linjannut, että tämä kokonaisuus siirretään nyt kunnille. Olin ihan ihmeissäni luukiessani tämän tästä tiedotteesta. Sen sijaan on selvinnyt täällä ministeriäitiossa eilen ministeriltä, että sosiaalinen kuntoutus kuitenkin jää. Kuka on se työntekijäporukka, joka tätä sosiaalista kuntoutusta antaa kuntamuodossa, koska kunnilla ei ole sosiaalityöntekijöitä? [Puhemies koputtaa] On siis ihmeellistä, että tällainen tuodaan tänne. Ja haluan senkin vielä, puhemies, sanoa, että kun tässä istuttiin työryhmän toimesta pohdiskelemassa toi-

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

meentulotuen uudistamista, niin se työryhmä nimenomaan totesi, että tämä pitäisi säilyttää hyvinvointialueilla nimenomaan sosiaalityöntekijöiden sosiaalisena kuntoutuksena, ja nyt on epäselvää, miten tässä käy.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu poissa. Edustaja Kilpi poissa. — Edustaja Rantanen, Piritta, olkaapa hyvä.

20.50 Piritta Rantanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Hienoa, että edustaja Väyrynenkin kerkesi jo palaamaan takaisin ja edustaja Valtola. Jäi se debatti äsken niin kesken, että tuumasin, että otan tähän alkuun muutaman asian, joita siinä olisin halunnut vielä sanoa, vaikka siitä jo tovi onkin. Puheenvuoroissanne sanoitte, että meille sosiaalidemokraateille digilaitteiden ja yleisestikin uuden teknologian käyttö on jotenkin haasteellista, ja onhan täällä salissa tänäänkin kuultu, että SDP taitaa olla 70-luvulla, mutta siinä onkin nimenomaan se iso ero teidän ja meidän välillä suhteessa teknologiaan, että me haluamme panostaa asioihin, jotta se teknologia voidaan aidosti ottaa käyttöön, ja me haluamme, että sitä kehitystä voidaan kehittää aidosti niitten työntekijöitten kanssa ja niitten toimijoitten kanssa, joittenka sitä teknologiaa on tarkoitus käyttää. Ei niin, että me leikkaamme ja oletamme, että siitä teknologiasta sen jälkeen on jotakin hyötyä.

Täällä kuultiin tänään myös puheenvuoro siitä, että tekoälyä käytetään jo nimenomaan potilastietojärjestelmien saneluissa ja kirjaamisissa. En edes voi edustaja Polvisen sanomisia enää siteerata, kun en ole ollenkaan varma, kuulinko ne oikein, koska ne kuulostivat niin erikoisilta, mutta edelleen haluan nostaa sen esimerkin esiin, kun täällä edustaja Väyrynenkin sanoi, että meillä on jo olemassa lääkäreillä käytössä näitä järjestelmiä. Kyllä näin on, mutta kysehän onkin nyt siitä, että te leikkaatte 16,5 miljoonaa euroa kotihoidosta, ja en ainakaan tunnista, että Keski-Suomen alueella kotihoidossa olisi käytettävissä tällaista teknologiaa. Juuri näin. Ja juuri sieltä te nyt kuitenkin leikkaatte näillä teknologisilla ratkaisuilla perustellen. Tässä on yritetty nyt kysyä sitä monta kertaa, mitkä ovat ne teknologiset järjestelmät, ne välineet, joilla se säästö eri alueilla saadaan aikaiseksi.

No, nyt sitten kun tästä tekoälystä puhutaan, niin minäkin käytin sitä tekoälyä ja kysyin siltä, mitkä ovat ne teknologiset uudistukset, jotka meillä olisi lähitulevaisuudessa mahdollista ottaa käyttöön kotihoidossa. Sain vastaukseksi: Tekoälypohjaiset hoivarobotit, esimerkiksi muistutukset lääkkeistä. Nämähän meillä jo ovat osittain käytössä. Älykäs etämonitorointi esimerkiksi diabeteksessa. Sehän meillä on jo käytössä, ja varmasti siellä on erittäin paljon uusia mahdollisuuksia, joissa voimme sitä hyödyntää. Puheohjatut avustajat. En tiedä, kuinka paljon ne ovat käytössä, enkä tiedä, kuinka paljon niillä pystytään sitten vähentämään sitä kotihoidon asiakastyötä. Etähoito ja virtuaalitodellisuus. Etävastaanotot ja videopuhelut. Ne ovat jo meillä käytössä. Virtuaalikuntoutus ja aivojumppa muistisairaille ja liikuntakykynsä menettäneille — äärimmäisen hyviä asioita, mutta te leikkaatte jo nyt, vaikka tämä teknologia ei meillä ole vielä näiltä osin käytössä. Täällä on myös lääkeseuraintelurobotit, liiketunnistimet, kamerat, älykkäät turvarannekkeet. Nämä kaikki meillä jo tässä hetkessä olevassa teknologiassa ovat käytössä. [Laura Huhtasaari: No ei niitä käytetä siihen!] — Kyllä käytetään. [Laura Huhtasaaren välihuuto] — Hyvä tavaton sentään! Minäkin olen valmistunut sairaanhoitajaksi 15 vuotta sitten, ja jo silloin meillä oli kotihoidossa lääkkeiden annostelut käytössä. Mutta kun kysehän on juuri siitä, että... [Laura Huhtasaari: Kaikkea teknologiaa ei käytetä!] — Anteeksi, saanko minä pitää tämän? [Laura Huhtasaari: Et saa!]

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, nyt puheenjohtaja sanoo täältä, että edustaja Rantanen puhuu.

— Kiitoksia siitä. — Nimenomaan: Sitten kun se robotti on jo jakanut ne lääkkeet ja ne on viety vaikka viikon annoksissa sinne kotiin ja sitten kun siihen tulee muutokset, niin kyllä se on se hoitaja, joka sieltä pilleri pilleriltä tarkistaa, ovatko nämä lääkkeet enää niitä, jotka tälle potilaalle pitää antaa. Ja se on se hoitaja, joka ne sieltä tosiasiallisesti sitten valitsee ja korjaa, koska minäkin olen sitä työtä nimenomaan tehnyt.

No, jatketaan vielä siitä ChatGPT:stä, että täällä on myös virtuaaliset yhteisöt ja etäjummat. Tämä ”etäjummat” oli minulle erittäin mieleinen, koska ei ole kovinkaan kauaa siitä, kun näin jonkun mainoksen vanhoista 80-luvulla televisiossa olleista aerobic-jumpista, eivätkä etäjummatkaan ehkä ole sitä kaikkein uusinta uutuutta. Mutta siltikin te leikkaatte nyt, [Puhemies koputtaa] ja minä odotan kyllä vastausta siihen, mitkä ovat ne teknologiset ratkaisut, [Puhemies koputtaa] jotka tässä hetkessä tuovat kotihoitoon 16,5 miljoonan euron säästöt.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitala.

20.56 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Aloitan tässä hieman tuosta äskeisestä debatista, kun siinä muutamia puheenvuoroja kerettiin käymään mutta jäi vielä hieman häiritsemään, kun edustaja Väyrynen otti esille, että eilen tässä tosiaan tunteja ja tunteja yöllä puhuttiin, ja oli sitä mieltä, että meillä ei sisältöä puheenvuoroissa paljon ollut. Muistuttaisin kuitenkin, että käytin muun muassa itse puheenvuoron tutkimuksesta ja kehityksestä ja sen merkityksestä julkisen sektorin toiminnoissa ja varsinkin julkisen sektorin roolin tässä tutkimus- ja kehitystoiminnassa. Uskoisin, koska arvostan edustaja Väyrystä suuresti asiantuntijana, että näistä asioista varmasti toisemme löydämme. Ei siitä sen enempää.

Debatissa tosiaan toin tuoreita uutisia Satakunnasta. Siellä eilen päättyivät yt-menettelut, ja muutaman luvun siinä toin esiin, eli henkilötyövuosia, palvelussuhteen päättämisiä kokonaisuudessaan enintään 114 ja palvelussuhdetta päättymässä lähes 300 tehtävää. Nämä ovat tosi isoja määriä, [Hälinää — Puhemies koputtaa] ja minkä takia tähän on päädytty, niin ainakin täällä uutisissa mainitaan, että tämä alijäämän kattamisvelvoiteaika, mitä ei ole annettu lisää, on syy siihen, että 10 miljoonaa vuotuisia säästöjä on pitänyt löytää. Eli tämä tuosta debatista, kun ei minuuttiin kerinnyt nyt ihan kaikkea kertomaan.

Arvoisa puhemies! Miksi me nyt tätä keskustelua käymme? Hallitus on tehnyt merkittäviä heikennyksiä näihin julkisiin sote-palveluihin, ja nyt sakset heiluvat hallituksen hyväksynnällä vielä miltei 170 miljoonan euron edestä. Torstaita kun muistellaan, 27.3. hallitus ilmoitti päättämistään säästöistä, mutta todellisuudessa ne 100 miljoonaa ovat vielä ilmoittamatta. Ennen vaaleja näitä ei selvästikään uskallettu tänne saliin ja kansalaisten tietoon tuoda.

Tämä keskustelu, joka eilen alkoi ja on tänään jatkunut, on tuonut enemmänkin uusia kysymyksiä kuin vastauksia. Eilen tässä salissa on puhuttu muun muassa virkaesityksestä, joka olisi jo olemassa. Eilen ministeri Juuso puhui virkaesityksestä, ja tänään hän sanoi Iltalehdessä, että laukussa on paperi mutta sitä ei voi kaikille jakaa. Tänään kuulumme kyselytunnilla selkeästi ministeriltä, että tarkoitus on, että tulevaisuudessa on vähemmän kotikäyntejä. Samaisella kyselytunnilla muutama tunti sitten jaettiin ministeriaitiosta sosiaali-

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

huollon säästöihin liittyvää asiakirjaa. Tässä on kyllä aikamoinen sotku nyt hallituksella käsissä.

Tämä on niin monen ihmisen terveydenhoitoa ja hoivaa koskeva asia, että olisi erittäin tärkeätä selvittää eduskunnalle, ja etenkin kansalle, mahdollisimman nopeasti, mistä nyt on kyse, mistä nyt ollaan leikkaamassa. Muistutan, että ensimmäiset äänet on vaaleissa jo annettu ja selvyyttä leikkauksista ei tosiaankaan vielä ole. Tämä on se syy, miksi me tässä edelleen keskustelemme ja käsittelemme SDP:n aloitteesta tehtyä välikysymystä.

Hallituksen työllisyyspolitiikka on epäonnistunut, mikä on myös tullut esiin, ja kasvuun ei ole päästy kiinni, joten joudutaan tekemään tämäntyyppisiä säästöjä. Tuntuu siltä, että hallitus maksattaa tämän epäonnistuneen talous- ja työllisyyspolitiikkansa kaikkein puolustuskyyvyttömimmillä eli vanhuksilla, vammaisilla ja lapsilla.

Nyt olisi koko Suomen etu, että laukut avattaisiin ja leikkauslistat julkaistaisiin ja asiaan saataisiin selvyys. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman.

21.01 Antti Lindtman sd: Arvoisa rouva puhemies! Välikysymys on opposition mahdollisuus testata hallituksen luottamus ja esittää hallitukselle kysymyksiä, joihin hallitus parhaansa mukaan vastaa. Sen jälkeen eduskunta arvioi, onko hallitus luottamuksen arvoinen. Tämä välikysymyskeskustelu on herättänyt enemmän uusia kysymyksiä kuin antanut vastauksia.

Arvoisa puhemies! Hallituksen keskeinen argumentti olla vastaamatta näihin opposition täysin asiallisiin kysymyksiin on ollut se, että vaalit ovat niin lähellä. Se näkyy tässä keskustelussa. Arvoisa puhemies, sen perusteella, miten hallitus on tähän vastannut, mikälaista keskustelua on käyty, itse asiassa jaan tämän arvion. Vaalien läheisyys näkyy tässä keskustelussa. Palaan tähän myöhemmin. Arvoisa puhemies, vastauksien saaminen hallitukselta siitä, mistä se aikoo kaikkein heikoimmassa asemassa olevien suomalaisten palveluista vielä aikaisempien leikkausten päälle leikata, on ollut varsinaista nyhtämistä. Edes kolmen vartin tongit eivät tunnu riittävän, kun tältä hallitukselta yritetään saada vastauksia.

Arvoisa puhemies! Tämä hallitus on koko kautensa aikana nojannut politiikkaansa ja hakenut myöskin tukea suomalaisilta sillä, että se kyllä uskaltaa kertoa, mistä se suomalaisilta leikkaa, ja on tätä asetta käyttäen täällä vaatinut aina milloin mistäkin asiasta oppositiolta vaihtoehtoja, ja vaikka sille on niitä tarjottu, niin mikään niistä ei ole kelvannut. Hallitus on moneen kertaan korostanut ja, voi sanoa, suorastaan ylpeillyt suomalaisiin kohdistuvilla erilaisilla leikkauksilla ja uskonut julkisen talouden vakauttamisessa, tasapainottamisessa ja vahvistamisessa ennen kaikkea leikkauksiin. Koko ensimmäiset kaksi vuotta hallitus erilaisessa viestinnässään sekä kansalaisille että täällä eduskunnassa on nimenomaan korostanut leikkauksia ja korostanut sitä, kuinka se uskaltaa pelottomasti näitä leikkauksia tehdä, ja siten pyrkinyt saamaan suomalaisten tukea linjalleen ja on varmaan joidenkin osalta siinä onnistunut.

Mutta, arvoisa puhemies, nyt viimeisten viikkojen aikana ääni kellossa on täydellisesti muuttunut. Vielä kuukausi sitten pääministeri tässä lupasi, että eduskunta saa kaiken tarvitsemansa tiedon, [Krista Kiuru: Näin on!] ei siis vain tarvittavia tietoja, ei siis vain tietoja, vaan ihan kaikki tarvittavat tiedot. Sen jälkeen vaiheet ovat olleet kirjavia. Hallitus kyllä kertoi osasta uusia leikkauksia, joita se on tehnyt. En käy niihin sen syvemmin. Tiedämme, että vanhusten kotihoivassa tuskin on ylimääräistä 16:ta miljoonaa, jota ei esimerkiksi

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

vaikkapa siellä Etelä-Savossa olisi jo otettu käyttöön kotihoidon osalta. No, eihän sellaisia ole. Mutta tästä lupauksesta, jonka pääministeri tältä paikalta antoi, voimme todeta — ja jokainen tässä salissa tietää, luulenpa, että pääministeri itsekin tietää sen — että sitä lupauستا ei ole täytetty. Sitä perusteltiin välikysymyskeskustelussa sillä, että valmistelu täytyy tehdä huolella ja sen vuoksi tästä ei ole vielä muuta kerrottavaa. Tämän jälkeen saimme keskustelussa kuulla, että on olemassa virkaesitys, virkaesitys, jota hallitus ei kuitenkaan suostu julkistamaan, mutta tänään Iltalehden toimittajan haastattelussa ministeri Juuso lupasi tämän esityksen julkistaa. Kun katson tuoreita uutisia, ymmärrän, miksi hallitus yritti tämän virkaesityksen, jonka pohjalta se on näitä leikkauksia suunnittelemassa, piilottaa. Siteeraan: ”Ei ole täyttä huttua mutta aivan liian yleisluontoinen.” Toinen sitaatti: ”Hallitus pesee kätensä sosiaalihuollon palveluista ja jättää ne hyvinvointialueiden vastuulle.” Arvoisa puhemies, tämä tuore uutinen on otsikoitu näin: ”Yle sai käsiinsä ministeri Juuson sote-säästöpaperin — asiantuntijoilta murskaava palaute.” Arvoisa puhemies, nyt ymmärrämme, minkä takia hallitus tämänkin virkaesityksen, jota se täällä mainosti, yritti piilottaa. Ja herää kysymys, minkä takia tämän jälkeen... [Puhemies koputtaa] — Arvoisa puhemies, oliko viisi minuuttia vai seitsemän?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kyllä, viisi minuuttia.

Palataan myöhemmin asiaan. — Mutta jätän vain viimeiseksi kysymyksen: minkäköhän takia hallitus yrittää muutkin esitykset ja virkavalmistelun, jonka nojalla se on leikkaamassa tulevista palveluista, piilottaa? Jätän tämän kuulijoiden arvioitavaksi. [Krista Kiuru: Sitä ollaan kysytty tässä! — Timo Harakka: Nyt saadaan ehkä vastaus!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Väyrynen.

21.07 Ville Väyrynen kok: Arvoisa rouva puhemies! Pari asiaa tästä käydyistä keskustelusta. — Edustaja Viitalan puheenvuoroon tosiaan: Muistan hyvin teidän eilisen puheenvuoron, ja se oli kyllä täyttä asiaa. Siinä mielessä täydet pisteet siitä. Hyvä puheenvuoro, niin kuin äskeinenkin.

Vähän tylsästi ehkä edelleenkin täytyy muistaa se, mikä meidän tilanne on. Tässä meidän julkinen talous matala, olivat ne syyt mitkä tahansa, niin joka tapauksessa matala. Meidän velkamäärä kasvaa, ja puolustusbudjetin kasvupaineet ovat kovat, niin kuin puheenjohtaja Lindtmankin tietää, ja tästä on suhteellisen universaalikin käsitys. Ja joka tapauksessa, oli syy mikä tahansa, sote-menotkin kasvavat joka vuosi. Se tarkoittaa sitä, että kun meillä väestö ikääntyy ja syntyvyys vähenee, ja niin kuin sanoin, meillä kolmasosa henkilökunnasta tulee eläköitymään kymmenen vuoden aikana, niin on ihan päivänselvä asia, että meidän täytyy jotenkin eri tavalla tehdä nämä asiat kuin aiemmin, jos me oikeasti halutaan kantaa tätä julkista taloutta jatkossakin ja pitää oikeasti nämä erinomaiset sote-palvelut tulevinakin vuosina.

Jos me ajatellaan vanhuspalveluita tai kotiin vietäviä palveluita, niin olen ihan samaa mieltä, että pelkästään jos me 16 miljoonaa otetaan pois, niin hankala sitä on sormia napauttamalla saada sieltä, mutta meillä on teknologisia ratkaisuja vaikka kuinka paljon, semmoisiakin, mitkä eivät ole käytössä, semmoisia, mitkä ovat tulossa ja mitkä saadaan suhteellisen nopeastikin sitten tuotua käyttöön. Esimerkiksi tämä edustaja Rantasen viittaama

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

kirjaaminen on kyllä tekoälypohjaisena käytettävissä myös kotihoidossa silloin kun se vain sinne tuodaan, tietyllä aikataululla.

Mutta, oikeastaan vähän kierrätän omaa ideaani ja palaan siihen THL:n blogiin, mihin olen pari kertaa viitannut: Kyllä meidän täytyy ajatella myös niin, että onko meillä kaikki meidän toimintatavat, toimintamallit ja palveluntuottamistavat viilattu ääreensä ihan hoitopolkuina ja toimintamalleina. Jos meillä on tosiaan tilanne, että meidän kotihoidon kahdeksan tunnin päivästä pystytään kolme tuntia käyttämään potilastyöhön, kohtaamiseen, ja siihen sisältyy vielä se kirjaaminen — en muista, mainitsiko edustaja Valtola sen puheessaan, mutta ainakin on tiedossa, että se keskimääräinen käyntiaika on noin 18 minuuttia, samoin kuin se on siinä THL:n blogissa, mikä on kaikkien luettavissa, eli 18 minuuttia on se kohtaamisaika — niin ajatellaanko me niin, että meillä todella toimii aivan maksimaalisella vaikuttavuudella meidän kotihoito? Halutaanko me tyytyä siihen? [Antti Lindtman: Ei!] Eli kyllä meillä on saatavissa työlle tuottavuutta muutenkin, kun me organisoidaan ne tavat, miten me tehdään. Me saadaan koko ajan viestiä siitä, että kotihoito tekee aivan äärimääräisiä töitä, niin kuin he tekevät. He tekevät äärettömän hyvää työtä, äärettömän motivoituneena ja äärettömän ammattitaitoisia, mutta kymmenen käyntiä, 18 minuuttia keskimäärin, kolme tuntia kahdeksan tunnin päivästä — meidän pitää pystyä parempaan, eikö niin? Silloin se on yksi tapa... [Krista Kiuru: Ai tälläkö pystytään parempaan? Nyt on kyllä niin uskomatonta!] Silloin meidän pitää miettiä, miten me näitä asioita tehdään toisella tavalla, niin.

Jos me ruvetaan katsomaan, mitä meidän hyvinvointialueilla on tapahtunut: Pirkanmaalla satatuhatta digiklinikkakäyntiä — ihan uusi konsepti siellä, koko ajan kehittyä, koko ajan menee eteenpäin. Varsinais-Suomessa digimielenterveysklinikka — uusi palvelu. [Timo Harakka: Paljonko säästyy?] Keski-Pohjanmaalla, Pohjanmaalla, Pirkanmaalla ja Satakunnassa sosiaali- ja terveysalalle kehitetty Sotender-sovellus, mikä itse asiassa on erittäin hyvä — en tiedä, varmaan kaikki tuntevatkin sen jo — [Timo Harakka: Paljonko säästää?] mikä on esimerkiksi semmoinen, jossa pystytään suoraan kohtauttamaan työnantajat ja työntekijät ilman välikäsiä ja ilman välitysfirmoja. HUSissa tekoäly seuraa jo keuhkokuvia ja magneettikuvia. Eli meillä koko ajan tulee uusia tapoja tehdä, niin kuin kuuluukin. Hyvinvointialueet tekevät tässä hyvää työtä.

Sitten vielä — tiedän, että tässä on puoli minuuttia enää aikaa, mutta minä yritän, arvoisa puhemies — meillä on vähähyötyisyyttä ja hukkaa täällä rakenteen sisällä 10–30 prosenttia, kaikki tietävät sen, eli kaksi kolme miljardia meidän systeemissä.

Ja sitten yksi asia, mikä on nyt tullut viimeisissä kuulemisissa esimerkiksi valtiovarainvaliokunnassa, on se, että meidän rahoitusjärjestelmä pitää saada kannustavammaksi. Me ollaan menossa hyvään suuntaan. HYTE-kerroin nousee yhdestä puoleentoista prosenttiin — käytännössä se on vielä ehkä homeopaattisella tasolla, mutta meidän pitää miettiä, kuinka me saadaan sitä nostettua, jotta me saadaan rahoitusta kannustavaksi. Meillä on keinoja vaikka kuinka paljon, kun me ruvetaan miettimään, mitä meidän pitäisi tehdä, sen sijaan, että me täällä nokitellaan toisiamme koko ajan. Ihan valtavan hyvä systeemi, missä on paljon valmiuksia. Tähän on hyvä rakentaa, niin että lähdetään rakentamaan. — Kiitoksia. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, mennään puhujalistaa vielä, koska teillä kaikilla, jotka nyt nousitte siellä, on puheenvuoro pyydettyinä. Saatte siinä sitten sanoa. [Krista Kiuru: Mutta silloin ei ole ehkä Väyrynen enää täällä!] — Kyllä Väyrynen py-

syy täällä koko illan, kahteen asti. [Naurua] — Seuraavaksi edustaja Malm. [Ville Väyrynen: Saako poistua? — Laura Huhtasaari: Ei saa poistua, eikä saa puhua! — Naurua] — No niin, nyt edustaja Malm, olkaa hyvä. Me kuuntelemme.

21.13 Niina Malm sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Illan aikana on käyty vilkasta keskustelua, ja ajattelin, että ehkä kuitenkin pitäydyn enemmän tässä omassa osaamisalassani ja aprikoin tätä 75 miljoonan euron leikkausta opetus- ja kulttuuriministeriöön omasta näkökulmastani.

Kyllä olen varsin huolestunut tämänkin keskustelun perusteella, miten täällä esimerkiksi edellisessä puheenvuorossa viitattiin hoitajien riittävyyteen, ammatillinen koulutus kun on Suomessa ollut se, mikä on tarjonnut monipuolisia koulutusmahdollisuuksia kaikenikäisille osaamisen kehittämiseen ja työllistymiseen. Se sisältää itsessään ammatillisia perustutkintoja, ammattitutkintoja ja erikoisammattitutkintoja, jotka vastaavat työelämän muuttuviin tarpeisiin, joita edellinenkin puhuja tässä muun muassa tuottavuuden näkökulmasta peräänkuulutti. Ja suurin on kuitenkin ammatillisen koulutuksen merkitys siinä, että se tukee elinikäistä oppimista ja myös yrittäjyyttä.

Nyt nämä Orpon hallituksen säästötoimet ovat herättäneet paljon oikeutettua kauhistelua, ja hallitus pyrkii parantamaan julkisen talouden kestävyyttä ja estämään velkaantumista rajulla säästökuurilla. Täällä on tänään puhuttu siitä, onko saksat vanhanaikainen työkalu, ja itse olin sitä mieltä, että Noussiilan mummon kerihkimet voi olla jo lähempänä näitä työkaluja.

Tällä hetkellä kuitenkin leikkaukset kohdistuvat sosiaali- ja terveyspalveluihin ja etenkin koulutukseen. Hallitus tässä koulutuksesta leikkaamalla uskottelee, että tavoitteena on turvata hyvinvointiyhteiskunnan keskeiset palvelut ja samalla nämä säästötoimet vaikuttaisivat yksilöiden arkeen positiivisesti. Totuushan on, että hyvinvointiin ne vaikuttavat erittäin rankasti. Ei hyvinvointiyhteiskunta saksimalla pelastu.

Yksilön näkökulmasta säästötoimet aiheuttavat huolta ja epävarmuutta, sillä ne vaikuttavat suoraan palveluihin, joita kansalaiset käyttävät, muun muassa sosiaali- ja terveyspalveluihin. Olisi siis todella tärkeää, että me päättäjät mutta myös tavalliset ihmiset saavat riittävästi tietoa muutoksista ja niiden vaikutuksista. Tänäänkin meille on selvinnyt se, että muutoksia ja vaikutuksia on käsilaukuissa, mutta ilmeisesti vieläkö virallisesti niitä listoja ei eduskunnalle ole toimitettu.

Orpon hallituksen säästötoimet vaikuttavat koulutukseen monin tavoin. Olli Opiskelijan ja Olavi Opettajan näkökulmasta nämä muutokset aiheuttavat huolta ja epävarmuutta.

Esimerkiksi rahoituksen vähentäminen: Ammatillisen koulutuksen ja korkeakoulutuksen rahoituksesta kun leikataan, se johtaa resurssien vähenemiseen ja opetuksen laadun heikkenemiseen. Siinä missä meillä on entistä vähemmän ihmisiä edes käytettävissä työmarkkinoilla vaikkapa sosiaali- ja terveydenhuollon puolella, niin kun meillä nyt ennestään jo ovat koulutustulokset laskussa, niin tämä vain tulee heikentämään koulutustuloksia. Eri alueet Suomessa tulevat olemaan entisestään hyvin eriarvoisessa asemassa koulutustarjonnan suhteen. Esimerkiksi Etelä-Karjalan osalta leikkuri on jo nyt ollut käsittämätön, 11 prosenttia miinusta. Riski siis siihen, että nuoret jäävät ilman ammatillista tutkintoa, on iso, jos koulutuspaikat valuvat pois kotipaikkakunnilta.

No, sitten toinen on tämä opiskelijoiden tukeminen. Opiskelijoiden asumistuki on muutettu asumislisäksi, mikä vähentää tämän mielikuvitusystäväni Olli Opiskelijan taloudellista tukea ja lisää hänen taloudellista stressiään. Tämä ei lisää tasa-arvoa erilaisista tausta-

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

toista tuleville opiskelijoille ja heidän välillään. Ja yhä useamman opiskelijan on tehtävä työtä opintojen ohella, mikä ei taas edistä tehokasta opiskelua. Kaikilla ei ole taloudellisia tukiverkkoja, joita voisi hyödyntää.

Emme kai me halua palata aikaan, jolloin vain rikkailla oli mahdollisuus kouluttaa lapsensa? Tulevaisuuden opiskelua ei myöskään voi laskea stipendien tai muun hyväntekeväisyyden varaan. Me tarvitsemme kaikki nuoret työelämään ja myös sosiaali- ja terveysaloille.

No, kolmantena vielä tähän kokonaisuuteen opetushenkilöstön vähennykset, kun nekin ovat totta. Leikkaukset johtavat opetushenkilöstön vähenemiseen suoraan, mikä vaikuttaa taas opetuksen saatavuuteen ja laatuun. Työssäoppiminen on tärkeää, sitä en kiellä, mutta se ei yksin korvaa opettajan opetusta. Koulut tarvitsevat opettajansa ja yksistään koulutusvastuuta ei voida siirtää pienyrittäjille, kuten hallitus nyt tekee.

Arvoisa rouva puhemies! Jatkan sitten seuraavassa puheenvuorossa toisesta aihekokonaisuudesta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia. — Edustaja Harakka.

21.18 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Arvostan sitä, että hallituspuolueiden edustajia muutama täällä salissa vielä on, vaikka en nyt juuri edustaja Väyrystä tässä hahmotakaan. Olen sinänsä hänen kanssaan nimittäin samaa mieltä siitä, että meillä olisi hyvinkin aihetta keskustella siitä, minkälaisia toimenpiteitä nämä sosiaali- ja terveydenhuollon haasteet meille aiheuttavat. On totta, että täällä opposition puolella on esitetty mielestäni hyvin perusteltu huoli siitä, millä tavalla ikäihmisten, vammaisten ja lapsiperheiden palvelut heikkenevät näitten leikkausten ansiosta, mutta voidaan kyllä toki keskustella siitäkin, vaikuttaisivatko nämä toimenpiteet toisin. Mutta se edellyttäisi sitä, että pääministeri olisi pitänyt kiinni siitä lupauksestaan, minkä hän tässä eduskunnan edessä teki 27. helmikuuta, eli että hän tuo kaikki tarvittavat tiedot näistä 170 miljoonan euron sosiaali- ja terveysleikkauksista hyvissä ajoin ennen vaaleja tänne eduskunnan eteen.

Hän teki tämän lupauksen eduskunnan edessä. Kuten me kaikki hyvin tiedämme, eduskunnan edessä on velvollisuus puhua totta, ja nyt hän ajautui siihen kiusalliseen tilanteeseen, että hän joutui pettämään eduskunnalle antamansa lupauksen. Meidän edustajien täällä täytyy nyt siinä valossa toimia. Hän ei voinut siis pitää tätä antamaansa lupausta eduskunnalle, mikä on vakava asia. Oliko se siis virhe? Jos se oli virhe tai jos hän on sitä mieltä, että tällainen toiminta, eduskunnan edessä annetun tiedon peruuttaminen, ei ole asianmukaista, niin kyllä hän voisi tätä julkisesti myöskin pahoitella. [Krista Kiuru: Näin on!] Sen sijaan hän täällä kaataa syytöksiä opposition niskaan ja selostaa tätä muuttunutta tarinaansa siitä, että ei hänellä olekaan vielä mitään kerrottavaa, koska nämä leikkaukset vaativat huolellista valmistelua. Missään vaiheessa hän ei ole pyytänyt anteeksi tai pahoitellut sitä, että ei täällä eduskunnalle totta puhunut. Tämä on murheellinen mutta ikävä kyllä aika odotettu tapa, jolla nykyinen hallitus eduskuntaa kohtelee ja miten se parlamentarismiin suhtautuu.

Tänään näimme aivan erikoisen näytöksen, kun myöskin muuttui tämä tarina siitä, missä vaiheessa tämä valmistelu on tai on olematta. Sitten tuolla ministeri roikotti jotakin paperia, jota hän oli antavinaan eduskunnan käyttöön, ja edustajat kävivät ministeriaitiolta sitä hakemassa. On olemassa vakiintuneet, perustuslain mukaiset, eduskunnan työjärjestyksen mukaiset parlamentaariset käytännöt, joilla hallitus antaa eduskunnalle tietoja ja

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

niitä asiapapereita, joihin eduskunnalla on täysi tiedonsaantioikeus. Näin yliolkaisesti ja ylimielisesti hallitus suhtautuu eduskuntaan, parlamentarismiin ja perustuslain 2 §:ssä korkeimpaan päätösvallankäyttäjään. Tämä on todellinen alennustila näitten kahden instituution välisessä suhteessa, ja vastuu siitä kuuluu ennen kaikkea pääministeri Orpolle ja nykyiselle hänen hallituksellensa.

Näille leikkauksille tai parannuksille tai kehittämiselle on esitetty se lähtökohta — se kuuluisa iso kuva, johon pääministeri aina viittaa — että hallitus haluaa suhtautua vastuullisesti valtiontalouteen. Nyt kuitenkin tämä tarina, tämä narratiivi, on asetettu korkeimmalta taholta, talouden tarkastustaholta, kyseenalaiseksi tai itse asiassa ammuttu upoksiin. Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomus eduskunnalle, eli finanssipolitiikan valvonnan raportti, tuli talousvaliokunnan käsittelyyn, ja itse asiassa talousvaliokunta yksimielisesti sen hyväksyi, siis hallituspuolueiden enemmistön äänillä, jossa todettiin, että sen yhdeksän miljardin sijaan tilanne onkin seuraava — puheenvuoroni lopuksi vain lyhyehkö sitaatti tästä raportista: ”Kevään 24 kehysriihen jälkeisen kokonaisarvion mukaan kaikkien vaalikauden aikaisten finanssipoliittisten toimien vaikutus julkisyhteisöjen rahoitusasemaan on julkista taloutta vahvistava 4,4 miljardia euroa vuodelle 27. Kokonaisarvion ero toimenpidekokonaisuuksien mukaiseen yhteissummaan, 9 miljardiin, on huomattava.” Toisin sanoen tässä teidän vastuullisessa valtiontalouden hoidossanne on 4,6 miljardin euron vaillinki, joka teidän pitäisi täyttää seuraavassa puoliväliriihessä tai sitten tunnustaa, että koko tämä teidän operaationne on epäonnistunut. Mutta lakatkaa puhumasta yhdeksän miljardin sopeutuksesta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen, poissa. Edustaja Rasinkangas. [Hanna Kosonen: Täällä ollaan!] — Ai jaa, oliko siellä. Anteeksi, olitte niin piilossa siellä. No niin, mutta kaikki hyvin. Olkaa hyvä.

21.24 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa puhemies! Puhun nyt asioista, joista myös kyselytunnilla olisin halunnut puhua. Orpo puhui esimerkiksi siitä, että meidän tulisi puhua tästä aiheesta, hyvinvointialueiden tilanteesta, innostuneesti, ja siitä, että me tarvitsemme esimerkiksi 14 000 hoitajaa lisää lähiaikoina sinne tekemään töitä. Jos nyt mietitään tätä tilannetta, vaikkapa näitä reilun 16 miljoonan säästöjä kotihoidosta. Kuinka siitä voidaan puhua innostuneesti, kun täällä on laskettu, että se on 700 000 käyntiä vähemmän? Käytännössä, jos yritetään saada vähemmän käyntejä, se tarkoittaa tämmöisellä henkilöstövaltaisella alalla sitä, että hoitajia täytyy irtisanoa, jotta nämä säästöt tulevat toteen. Eli meidän pitäisi siis puhua innostuneesti hoitajien irtisanomisesta, ja meidän pitäisi puhua innostuneesti siitä, että näillä kotikäynneillä on sitten vähemmän aikaa?

Tämä on sinänsä tosi hyvä ajatus, että teknologiaa lisätään sinne. Siitä varmasti ollaan tässä salissa kaikki samaa mieltä, mutta hyvä kysymys niille alueille, joilla se teknologia on jo tosi pitkälle otettu käyttöön, on, että mistä he ne säästöt sitten pystyvät edes saamaan. Tätä voisinkin kysyä vaikkapa edustaja Väyryseltä, hänellä oli näitä hyviä, ja ehkäpä edustaja Valtolaltakin, teillä on varmasti hyviä esimerkkejä, miten tämä sitten tulee toteutumaan.

Sitten jos mennään erikoistumiskoulutukseen, joka on myös tuolla leikkauslistalla, niin olen ymmärtänyt, että siellä takarivissä on kokemusta näistä erikoistumiskoulutuksista, ja voisin kuvitella, että teillä on kokemusta myös siitä, että ei näitä voi vähentää, koska heidän ovat tärkeitä työvoimaa varsinkin siellä perusterveydenhuollossa, eikä heitä oikein voi

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

kouluttaakaan vähemmän. Olisi kiinnostavaa kuulla, miten tämä aidosti toteutetaan. Mutta toisaalta tämä voi olla sitä hallituksen selkeätä linjaa, niin kuin koulutuksessa muutenkin, että koulutus on erityiskohtelussa, siitä voidaan säästää. Tämä säästö tulee sitten olemaan suoraan hyvinvointialueiden ongelmana, koska sieltä joudutaan sitten jostakin vähentämään, koska ei näistä koulutusvaiheen lääkäreiden kuluista pystytä vähentämään.

Sitten jos mennään vielä tähän 100 miljoonan euron listaan, jonka tuossa kyselytunnilla nähtiin siirtyvän esimerkiksi edustaja Kurvisen kätöseen tuolta ministeriaitiosta, niin Ylellä on nyt haastateltu esimerkiksi sosiaalityön apulaisprofessori Maija Jäppistä Helsingin yliopistosta, ja hän arvioi, että tämä paperi osoittaa, että hallitus on sysäämässä vastuun kaikkein vähäosaisimmista hyvinvointialueille. Tämä on siis professorin sanomana. Silti täällä salissa koko ajan ollaan väitetty, että hyvinvointialueet tekevät ne lopulliset päätökset. Mutta miten se hyvinvointialue voi tehdä hyviä päätöksiä, jos ja kun hallitus vie ensin rahat siltä? Hyvinvointialueet voivat tehdä tasan tarkkaan niitä toimia sillä määrällä rahaa kuin mitä hallitus antaa ja valtio myöntää. Ei se hyvinvointialue voi sitä rahaa ja resursseja mistään taikoa. Minä en voi ymmärtää, miten tätä asiaa ei tuolla toisella laidalla ihan ymmärretä.

Tähän loppuun vielä muutama sana sivistyksestä, näistä 75 miljoonan euron leikkauksista, joiden kohdetta emme nyt saa sitten tietää ennen vaaleja, vaikka todellakin pitäisi kuntapäätäjienkin ja kuntalaisten tietää, minkätyyppisiä leikkauksia sinnekin on tulossa, mitä nämä hallituspuolueet, kokoomus, perussuomalaiset, ovat tekemässä sinne. Tämä on ihan valtava raha sivistyksestä. Tällä 75 miljoonalla tehdään isoja asioita. Minua kyllä huolestuttavat todella kovasti esimerkiksi itäisen Suomen kulttuuripalvelut: miten pitkä matka on siellä sitten teattereihin, onko se 100 kilometriä vai 200 kilometriä? Hallitus haluaa lisätä liikkumista, mutta tämä kyllä tulee vähentämään niitä liikkumispalveluja, koska sekin voi olla siellä leikkauslistalla. Vähennetäänkö lisää ammatillisen koulutuksen linjoja? Ja tietenkin on mahdollisuus myös korkeakoulutuksen leikkauksiin, vaikka meillä todellakin tässä salissa on ainakin joskus ollut jaettuna se, että meidän pitäisi sitä koulutustasoa nostaa. Nythän se on romahtanut alle 40 prosentin nuorissa Suomessa ja ollaan OECD:n keskiarvoa huonommalla puolella. Tämä on tosi hälyttävä tilanne nuorissa Suomen koulutustason osalta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten edustaja Rasinkangas.

21.31 Merja Rasinkangas ps: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Palaan puheenvuorossani vielä aiheeseen, joka tänäänkin tässä salissa on saanut vääränlaisen käsityksen opposition puolueilta.

Oppositio ja media ovat levittäneet virheellistä tietoa siitä, että hallitus leikkaisi vammaisilta. Tämä ei pidä paikkaansa, hallitus ei ole poistamassa vammaispalveluja eikä heikentämässä vammaisten oikeuksia. Tosiasia on, että vammaispalvelulaki säilytetään erityislakina, joka on nimenomaan suunnattu vammaisille henkilöille, juuri kuten sen alkupeäinen tarkoituskin oli.

Edellisen hallituksen esityksessä silloisen ministeri Kiurun johdolla oli samankaltainen raja, joka lakiin nyt tehdään. Hallitus ei vähennä vammaispalveluja, vaan varmistaa, että laki kohdentuu oikein ja on perustuslain mukainen.

Arvoisa puhemies! Eduskuntakäsittelyssä lisättiin laskennallinen määräraha, koska perustuslakivaliokunta edellytti sääntelyyn täsmennyksiä. Kun nyt tämä täsmennys tehdään,

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

ylimääräinen määräraha voidaan poistaa ilman, että se vaikuttaa palveluihin. Kyse ei siis ole leikkauksista, vaan lain soveltamisalan tarkentamisesta. Rautalangasta väännettynä vammaisilta ei leikata, ja hyvä niin. Ja muistutan vielä, kun edellisen puheenvuoron pitäjä mainitsi, että leikataan ja viedään rahaa, niin 2,2 miljardia, joka on kolmannes koko valtion budjetista, annetaan hyvinvointialueille lisärahoituksena tänä vuonna. — Kiitos. [Piritta Rantanen pyytää vastauspuheenvuoroa]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Siellä ei nyt käynnistetä debattia. Otetaan tästä, koska teillä on tulossa siellä puheenvuoro. [Piritta Rantanen: Olisi mennyt 10 sekunttia!] — Edustaja Valtola.

21.32 Oskari Valtola kok: Arvoisa puhemies! Palaan kuitenkin näihin palveluihin. Ajattelin, että niitä on täällä käsitelty tarpeeksi, mutta kotiin vietävien palveluiden kohdalla, niin kuin aikaisemmin tässä salissa on todettu, ikäihmiset ovat yksilöitä ja heidän määränsä tulee kasvamaan merkittävästi tulevaisuudessa, ja tämä haastaa meidän palvelujärjestelmän erityisesti ammattiosaajien suhteen. On tärkeää, että näitä arvokkaita ikäihmisiä kohdellaan yksilöinä, ja tällä hetkellä osana palvelutarpeen arviointia asiakassuunnitelmaprosessi arvioidaan, voidaanko asiakkaan palvelutarpeisiin vastata mahdollisesti teknologisilla ratkaisuilla esimerkiksi näiden kotiin vietävien palveluiden osalta. Eli käytännössä katsotaan, kenelle nämä teknologiset palvelut sopivat ja esimerkiksi minkälaisia näitä voi käyttää.

Teknologioita on todellakin runsaasti käytössä hyvinvointialueilla, mutta hyvinvointialueet ovat hyvin erilaisessa tilanteessa näiden suhteen, miten monta prosenttia esimerkiksi säännöllisen kotihoidon asiakkaista hoidetaan etäpalveluilla niin sanotusti. Meillä Etelä-Savossa on otettu käyttöön lääkeautomaatit, 300 kappaletta, ja sähköisiä avaimia, joilla käytännössä ollaan saatu kolmen miljoonan euron säästöt. Sähköisillä avaimilla ollaan päästy siihen, että kotihoitajat voivat mennä kotoa suoraan asiakaspaikkoihin eikä tarvitse kiertää toimiston kautta, ja sama tietysti sitten työvuoron päättyessä, eli tämä on järkevää toiminnan tehostamista.

Lääkeautomaateilla ja muilla samantyyllisillä laitteilla pystytään laskennallisesti meidän alueella säästämään noin 50 000 käyntiä, siis laskennallisesti. Etähoivan palveluissa vuonna 24 meillä oli tosiaan reilu kahdeksan prosenttia säännöllisen kotihoidon asiakkaista. Jos katsotaan sitten tyytyväisyyttä palveluihin, niin meidän ikäihmiset ovat näihin erittäin tyytyväisiä, eli ei ole näkynyt semmoista laskua, romahdusta tyytyväisyydessä, vaikka siellä osa käynneistä onkin korvattu niin sanotusti teknologialla. Työn tuottavuus kasvaa, ja tämä on tärkeä asia, niin kuin debatissa keskusteltiin.

Se, mikä tässä keskustelussa on häirinnyt, on se, että oppositiosta ei ole kuulunut yhtään ainoaa puheenvuoroa, jossa olisi puututtu tähän vaikeaan taloustilanteeseen, missä tällä hetkellä ollaan. Ihmettelenkin, onko SDP enää sitoutunut talouden tasapainotustavoitteen, joka ainakin jossain vaiheessa teillä on ollut puheissa. Olette vastustaneet jokaikistä sopeutustoimenpidettä, jokaikistä uudistusta, mitä hallitus on esittänyt, ja sitten vaihtoehdobudjeteissanne olette kuitenkin ne kuitanneet. Hallitus joutuu elämään tässä realistisessa maailmassa, jossa nyt tänäkin vuonna otamme esimerkiksi yli 11 miljardia euroa lainaa. Jos tämä ei ole elvyttävää talouspolitiikkaa, niin en tiedä, mikä sitten on. Korkoihin menee yli kolme miljardia euroa vuodessa, siis jo enemmän kuin laitamme rahaa korkeakoulutukseen, minkä perään on huudettu. Meidän on turvattava talous, turvattava hyvinvointiyhteis-

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

kunta ja turvattava juuri niitten lasten, ikäihmisten ja vammaisten tulevaisuus, jotka ovat heikoimmassa roolissa, ja se on nyt uhattuna, jos taloutta emme saa kuntoon.

Vasemmisto-opposition ratkaisu viime aikojen keskustelun perusteella on se, että otetaan teknologia pois sotesta ja lähdetään menemään neljän päivän työviikolla täydellä palkalla eteenpäin. Olisi myös mielenkiintoista kuulla, mikä on SDP:n linja yksityisen hoidon Kela-korvauksiin, koska varapuheenjohtaja täällä tänään totesi, että niistä leikattaisiin edelleen lisää, mutta kuitenkin reilu viikko sitten äänestitte niiden lisäämisen puolesta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Huhtasaari.

21.38 Laura Huhtasaari ps: Arvoisa puhemies! Alueet ovat todellakin hyvin erilaisia. Itse ihmettelin kovasti, kun oma äitini oli kotihoidon piirissä, ja sitten kun tuli uusia haasteita, niin kotihoito ei tarjonnut mitään teknologisia ratkaisuja vaan sanoi, että haetaan laitospaikkaa. No, sitten minä ehdotin jonkun teknologisen ratkaisun ja hankin sen. No, sitten sanoivat, että okei, nyt voidaan jatkaa. Ja teknologisia ratkaisuja, oli kysymys sitten todellakin kaatumishälyttimestä, älymatoista siis, tai ihan pelkkään oveen laitettavista hälyttimistä, niitäkään ei kotihoito ehdottanut, että ulko-oveen laitettaisiin hälytin. Siitäkin tuli keskustelua, että onko varmasti turvallista ja muuta. Ihmettelin ihan hirveästi sitä, että minäkäänköistä teknologiaa ei ehdotettu, että ainoa, mikä ehdotettiin, oli se ranneke. Sitten esimerkiksi jos ihminen kaatuu vaikka sen rannekkeen päälle, niin kuin minun yhden tuttavani isälle kävi, niin hän oli sitten yön kaatuneena sen takia, kun ei pystynyt sillä rannekeella hälyttämään apua, kun se oli jäänyt jotenkin sillä lailla, että ei pystynyt.

On niin paljon erilaisia teknologisia ratkaisuja, ja niitä on tulossa vaikka minkälaisia, kun kuitenkin suurin osa haluaa olla kotona. Siis minunkin äitinihän sanoi minulle, että älä häntä laitokseen laita, mutta minä olen joutunut alistumaan tähän asiaan, koska hän sai koronan, joutui sairaalaan moneksi viikoksi ja taisteli hengestään, ja sen jälkeen kunto huononi niin paljon, että hänet laitettiin palliatiiviseen hoitoon, ja nyt sitten hän on laitoksessa. Mutta sain pidennettyä sitä kotona olemista, vaikka kotihoito oli jo sitä mieltä, että pitäisi hakea laitospaikkaa. Ei se näin päin voi olla, vaan kyllä meidän täytyy lähteä siitä lähtökohdasta, että me otamme käyttöön kaiken mahdollisen. Tällä tavalla se tekniikka ja teknologia kehittyi, kun niitä käytetään ja näitä ratkaisuja hyödynnetään.

Sitten erityisen hälyttävä asia ja suorastaan kansallinen hätätilahan meillä on nämä nuoret — nuoret, jotka voivat huonosti, nuoret, jotka käyttävät päihteitä. Siis huumekuolemien määrä on räjähtänyt käsiin. [Timo Harakka: Älkää nyt pelotelko!] Lastensuojelulain uudistus onneksi tuo merkittäviä parannuksia lasten ja nuorten tukeen. Ensimmäisessä vaiheessa perustetaan suljettuja ja integroituneita lastensuojeluyksiköitä väkivaltaisille ja päihteitä käyttäville nuorille sekä hybridiyksiköitä lapsille, joilla on vakavia mielenterveysongelmia yhdistettynä lastensuojelun tarpeeseen. Nämä yksiköt tarjoavat kohdennettua apua niille, jotka ovat kaikkein haavoittuvimmassa asemassa. Lisäksi toukokuussa 2025 voimaan astuva lasten ja nuorten terapiatakuu saa 35 miljoonan euron panostuksen, mikä nopeuttaa pääsyä mielenterveyspalveluihin. Lisäksi kaksivaiheista psykoterapeuttikoulutusta koskeva lakiesitys on tulossa käsittelyyn ensi syksynä budjettilakina. Neuropsykiatrisesti oireilevien lasten ja nuorten Kela-kuntoutukseen osoitetaan 25 miljoonaa euroa vuonna 2025, jotta he saavat tarvitsemaansa tukea oikea-aikaisesti.

Tämä on äärimmäisen tärkeä investointi meidän nuorille, ja tässä tietysti tarvitaan todella monenlaisia erilaisia toimenpiteitä, mutta nuorten huumekuolemat on kyllä semmoinen

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

asia, että tästä pitäisi keskustella enemmän. Tässä pitäisi saada perheitä mukaan ja muutenkin enemmän merkitystä nuorten elämään. Varmasti myös kännykät ovat yksi semmoinen, kun nuoret sieltäkin... Siis kännykällä on nykyään esimerkiksi niin helppo saada huumeita, että pitäisi hyvin tarkkaan vanhempien tutkia sitä kännykkää ja katsoa, mitä ne nuoret siellä kännykällä tekevät, koska se on avannut nuorille tätä huumeiden saavutettavuutta ja se on niin paljon helpottunut. [Timo Harakka: Digilaitteet pois nuorilta, mutta vanhuk-sille!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen.

21.42 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa rouva puhemies! Yle oli saanut käsiinsä ministeri Juuson laukusta löytyvän salaisen listan [Naurua] näistä sosiaalipalveluihin kohdistuvista lisäsäästöistä ja oli pyytänyt sosiaalityön apulaisprofessori Maija Jäppistä arvioimaan tätä laukusta löytynyttä listaa. Jäppinen toteaa Ylen uutisessa, että paperi on vaikealukuinen ja lauseet epäselviä. Lopputulos on kuitenkin selvä: ihmisten eriarvoisuus lisääntyy, jos linjaukset toteutuvat. Kyllä tämä karulta kuulostaa, ja tänään kuulumme, että ne aiemmat, jo aikaisemmin paljastuneet ministeri Juuson ja pääministeri Orpon digisäästöt käytännössä tarkoittavat vähemmän kotihoidon käyntejä. Sen myönsi ministeri Juuso tänään eduskunnan kyselytunnilla, ja se on se päivän suurin uutinen. Hallitus tarjoaa suomalaisille ikäihmisille vähemmän kotihoidon käyntejä. Mutta entäpä, jos arjen sujuvuus vaatii apua? Entäpä, jos jalka ei taivu pukemaan tukisukkia, ruokailu ja lääkkeiden otto vaativat konkreettista apua ja vessassa asiointi yksin on vaarallinen suoritus? Digi ei korvaa ihmistä tässä.

Vanhusasiavaltuutettu kuulee ympäri Suomea viestejä ikääntyneiden suurista vaikeuksista saada hoivaa ja kotihoitoa. Myös Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan ympärivuorokautisen hoidon ja kotihoidon saatavuudet ovat heikentyneet koko maassa. Tällä hetkellä siis hoivan ja hoidon tarve kasvaa, mutta palveluja ja paikkoja ei ole riittävästi, ja ilman lisärahoitusta tilanne ei parane. Väestö ikääntyy. Yhteisöllinen asuminen voi olla hyvä vaihtoehto jollekin, mutta ei vastaa niiden tarpeisiin, jotka tarvitsevat ympärivuorokautista hoitoa ja valvontaa. Meidän pitää varmistaa, että apua tarvitsevat saavat sitä oikea-aikaisesti ja riittävällä tasolla, ja etenkin kriisitilanteisiin on varauduttava paremmin.

Tällä hetkellä liian moni iäkäs joutuu yllättävissä ja vaikeissa tilanteissa päivystyksiin, jotka eivät ole suunniteltu vastaamaan heidän tarpeisiinsa. Siis palveluita on oltava, jotta jokainen saa oikea-aikaista hoitoa silloin, kun sitä tarvitsee, ja erityisesti näihin kotihoidon haasteisiin on tartuttava.

Kotihoidossa käyntien määrää on vähennetty alueilla, ja käyntien kestoa on lyhennetty. Käyntiaika ei huomioi, mikä on asiakkaan tilanne. Monelle vanhalle ihmiselle nämä kotihoidon käynnit ovat päivän kohokohta, ainoa hetki, kun voi jutella toiselle ihmiselle. Vanhusten yksinäisyys näkyy pahoin. Ja kun kysytään kotihoidon työntekijöiltä, niin he sanovat, että tärkein tehtävä on ”varmistaa, että asiakkaalla on turvallista asua kotona ja että hän tuntee olevansa arvokas ihminen, kokee olevansa itse elämänsä ohjaksissa ja löytää päivistä mielekkyyttä”. Näin siis nämä kotihoidon työntekijät itse kuvaavat työtään. Se on aika kaukana siitä ministeri Juuson kuvaamasta ramppaamisesta, joka on valitettava vertaus sille tärkeälle, arvokkaalle työlle, jota vanhusten kotihoitoa palvelevat ammattilaiset tekevät.

Vanhan ihmisen kannalta vaille palveluja jääminen tai liian vähäiset palvelut tarkoittavat turvattomuutta ja suurta avuttomuutta toimia omassa arjessaan. Hoitajille tämä tuntuu epäeettiseltä, kun pitää edetä kiireellä jo seuraavaan paikkaan. Esimerkiksi asiakkaiden

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

ruokailuja ei ehditä valvoa, ja muistisairas ei välttämättä muista syödä ruokaansa, kun käynniltä on jo jouduttu poistumaan. Sama ruoka löytyy lautaselta kylmänä sitten iltakäynnillä. Onko tämä sitä arvokasta ikääntymistä?

Hallitus on siis sitä mieltä, että vanhustenhoitoa ja terveydenhuoltoa voidaan paikata digitalisaatiolla. Etäkotihoito voi täydentää palveluita, mutta se ei saa olla leikkaus, ja sen vaikuttavuutta on arvioitava ennen kaikkea asiakkaiden näkökulmasta. Tilastokeskuksen mukaan vain viidesosa 75—89-vuotiaista käyttää internetiä useita kertoja päivässä, ja yli kolmannes, puhemies, ei ole koskaan käyttänyt sitä. Tämä tarkoittaa, että satojatuhansia ikäihmisiä jää digitaalisten palveluiden ulkopuolelle. Heillä ei välttämättä ole laitteita, heidän näkö- tai kuuloaistinsa on heikentynyt tai digimaailma on yksinkertaisesti liian vieras. Kaksi kolmesta yli 65-vuotiaasta kertoo tarvitsevänsä apua sähköisessä asioinnissa. Tämä ei ole vain tekninen tai henkilökohtainen haaste, tämä on yhteiskunnallinen kysymys. Meidän on varmistettava, että palvelut pysyvät saavutettavina kaikille, myös niille, jotka eivät ole verkossa. Ihmistä ei saa unohtaa digitalisaation kehityksessä. Mutta, puhemies, hallitus on leikkaamassa vanhustenhoidosta, vaikka jonot hoivapaikkoihin venyvät, hoitajat uupuvat ja omaishoitajat kamppailevat jaksamisensa rajoilla. [Puhemies koputtaa]

Puhemies! Vuosi sitten hallitus päätti 170 miljoonan euron leikkauksista sosiaali- ja terveyspalveluihin, mutta me emme vielä tiedä, minne ne kohdentuvat. Onko vanhusten kotihoidon karsimisessa jotain lisää? Heikennetäänkö laitoshoidoa? [Puhemies koputtaa] Hallituksen lista, jonka se lopulta viime viikolla paineen alla julkaisi, jättää aivan liian paljon pimentoon. Sen vuoksi, puhemies, me olemme koko oppositio yhdessä jättäneet tämän välikysymyksen ja vaadimme pääministeri Orpoa tulemaan paikalle ja vihdoinkin tekemään selkoa siitä, minne nämä leikkaukset kohdistuvat. Vaalit ovat jo meneillään. Äänestäjät, ehdokkaat ansaitsevat saada tietää, minne nämä säästöt kohdennetaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mäkyinen.

21.49 Matias Mäkyinen sd: Arvoisa puhemies! Kuten edellisessä puheenvuorossani kuvasin, monilta osin tiedämme, miten hallitus rahoitusleikkauksensa julkiseen terveydenhuoltoon aikoo toteuttaa ja on jo toteuttanut: hoitotakuuta ja henkilöstömitoituksia heikentämällä ja palvelumaksuja korottamalla. Sen sijaan vuosi sitten kehysriihessä tehdyssä paniikkijarrutuksessa epäselväksi jäi, miten hallitus aikoo toteuttaa sosiaalihuollon ja erikoissairaanhoidon palveluvalikoiman rajaamisella tavoitellut jopa 170 miljoonan euron säästöt.

Pääministeri on useaan kertaan tässäkin salissa vähätellyt näitä summia, mutta niitä voi verrata esimerkiksi viime syksyn sairaaloiden yöpäivystysten lakkautuksiin. Noilla yöpäivystysten lakkautuksilla muun muassa Salossa, Varkaudessa, Oulaskankaalla ja Iisalmessa hallitus laski saavansa säästöä 26 miljoonaa euroa — 26 miljoonaa, ja nyt haussa on ollut 70 miljoonaa eli lähes kolminkertainen summa erikoissairaanhoidon palveluvalikoimasta. Tuohon 26 miljoonaan ei hyvinvointialueilla tai muiden asiantuntijoiden joukossa juurikaan uskottu, mutta tämä 70 miljoonaa oli jo niin raju leikkausesitys, että jopa Orpo ja Purra joutuivat tästä älyttömyydestä tänä keväänä vihdoinkin perääntymään. Ikävä kyllä mitään parempaa emme saaneet tilalle. Sen sijaan hallitus päätti, että myös sotessa on mahdollisuus leikata koulutuksesta, ja kohdisti 15 miljoonan euron säästön sote-henkilöstön koulutukseen. Kotihoidosta on päätetty leikata 16,5 miljoonaa, kuntouttavasta työtoiminnasta 12,5 ja vammaispalveluista 20 miljoonaa euroa.

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

Näillä kaikilla on tietysti dramaattisia vaikutuksia, mutta erityisen huolestuttava on tämä kotihoitoon kohdistettu leikkaus. Täällä on väitetty, että kotihoidossa tehdään jopa liikaa käyntejä joidenkin vanhusten luona. Tämä väite on kyllä harvinaisen vieraantunut sekä hyvinvointialueiden että ikäihmisten todellisuudesta. Hyvinvointialueilla on jouduttu viime vuosina tiukan talouden takia kiristämään sekä kotihoidon että ympärivuorokautisen hoidon kriteerejä. Se tarkoittaa, että kotona asuu yhä huonokuntoisempia vanhuksia ja kotihoidon piiriin pääseminen vaatii aiempaa huonompaa kuntoa. Päivittäiset käyntikerrat määräytyvät ihmisen tarpeen eli terveydentilan mukaan, ja ne sovitaan yhdessä omaisten, vanhuksen itsensä ja kotihoidon työntekijöiden kanssa. Kenenkään luo ei tulla enempää kuin ihminen haluaa tai tarvitsee, vaan todennäköisempää on, että ihminen ei saa sitä määrää kotipalvelua, jota omasta tai omaistensa mielestä tarvitsisi.

Lopputuloksena omaiset joutuvat ottamaan yhä suurempaa vastuuta läheistensä hoidosta. Tämä vastuu kaatuu useimmiten naisten harteille ja heikentää heidän asemaansa jo valmiiksi epätasa-arvoisilla työmarkkinoilla. Omaishoito on tärkeää ja suuri rakkaudenosoitus, mutta se tarkoittaa monen kohdalla vähemmän työntekoa ja enemmän kuormitusta, joka vähentää jaksamista.

16,5 miljoonan euron leikkaus kotihoitoon tarkoittaa yli puolen miljoonan kotihoidon käynnin vähenemistä Suomessa. Teknologiaa on tärkeää ja järkevää ottaa käyttöön, mutta ruudut eivät voi korvata ihmiskontaktia eivätkä tuo apua siivoamiseen, peseytymiseen tai ruokailuun.

Hallituksen ministerit eivät tunnu itsekään tietävän, miten tämä säästö konkreettisesti aiotaan saada aikaan. Tänäpäin tässä salissa ministeri Grahn-Laasonen kertoi, että leikkaus ei vähennä vaan jopa lisää kotihoidon käyntejä, mutta hieman myöhemmin ministeri Juuso kertoi, että leikkaus itse asiassa tarkoittaa vähemmän kotihoidon kotikäyntejä. Hallitus siis perui 70 miljoonan euron leikkauksen erikoissairaanhoidon ja korvasi sen näillä äsken mainituilla leikkauksilla, joista olemme saaneet jotain alustavaa tietoa. Sen sijaan tästä sadan miljoonan leikkauksesta sosiaalihuollon palveluvalikoimaan ei ole vielä juurikaan kerrottu, vain joitain hyvin ympäripyöreitä tietoja, joita tänään mediassa on kommentoitu täysin riittämättömiksi.

Lopulta näyttää kyse olevan siitä, että hallitus leikkaa alueiden rahoitusta sadan miljoonalla eurolla ja jättää alueiden päätettäväksi sen, mistä palveluista lopulta luovutaan. Tässä on varmasti hyvätkin puolensa, mutta lopulta kyse on siitä, että hallitus vetäytyy vastuusta ja jättää hyvinvointialueet jälleen sata miljoonaa euroa pienemmän rahoituksen kanssa selviämään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eloranta.

21.54 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Tämä hallitus on kyllä tehnyt hyvin selviksi nämä arvovalintansa, jotka ovat kovin surullisia. Se maksattaa talous- ja työllisyyspolitiikkansa virheet kaikkein heikoimmassa asemassa olevilla — vanhuksilla, vammaisilla, lapsilla — ja samalla todellakin pimittää näitä tietoja näistä uusista leikkauksista, vaikka vaaliuurnat jo koko ajan siellä ennakoäänestyksessä täyttyvät ja vaikka todellakin luvattiin kertoa hyvissä ajoin ennen vaaleja niistä kohteista, mistä leikataan. Pääministeri lupasi avoimuutta ja rehellisyyttä, mutta mitä hallitus tekee? Piilotetaan edelleenkin näitä 100 miljoonan euron lisäleikkauksia ja lykätään niistä kertomista vaalien yli. Kyllä kansalaisilla pitäisi olla oikeus tietää, mistä vielä leikataan.

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

Hallitus heikentää vammaispalveluja väittämällä, että niiden toteutuminen turvataan. Samalla se kuitenkin yrittää ikääntymisrajausta, joka on jo kahdesti todettu perustuslain vastaiseksi. Vammaisten oikeuksia ei voi rajata sen perusteella, minkä ikäisestä ihmisestä on kysymys. Entä lastensuojelu? Hallitus leikkaa lastensuojelusta ja pakottaa sosiaalityöntekijät venymään yhä enemmän. Mitä tämä oikeastaan käytännössä tarkoittaa? Sijoitettujen lasten turvallisuuden vaarantamista. Ja mitä muita palveluita vähennetään? Kuka lapsista ja nuorista jää ilman tarvitsemaansa apua? Näihin kysymyksiin hallitus ei ole antanut vastausta.

Tämä lastensuojelulaitosten päivystyksestä säästäminen, josta ministeri Grahn-Laasonen kertoi kyselytunnilla, jäi ainakin itselleni aika tavalla epäselväksi. Ymmärsin, että kysymys on siitä, että kahden lähekkäin sijaitsevan lastensuojelulaitoksen yöpäivystys voidaan jollain tavalla yhdistää. Tämä kuulostaa todella kauhistuttavalta. Olen itse tehnyt pitkän työuran Pelastakaa Lapset -järjestössä, jolla esimerkiksi on palveluna lastenkoteja. Nytkö olisi sitten niin, että kahden lähekkäin sijaitsevan lastenkodin yöpäivystäjä voi olla välillä yhdessä yksikössä ja välillä toisessa? No, entäs jos joku näistä lapsista herää yöllä kovaan hätäänsä, on vaikka sairastunut tai mahdollisesti on jotain häirintää tai kiusaamista siellä lastenkodin lasten kesken? Mitä sitten tapahtuu? Kuka ottaa vastuuta siitä, mitä siellä yöllä tapahtuu? Kuka vanhempi haluaa jättää oman alaikäisen lapsensa nukkumaan ilman, että siellä on aikuista paikalla? Lastensuojelulapsilleko näin nyt aiotaan tehdä? Se kuulostaa aivan sydäntäsärkevän järkyttävältä. Vai onko siellä jotkut monitorit, jotka sitten valvovat, nukkuvatko lapset siellä, vai mitä tapahtuu? Lastensuojelulaitos on lapsille koti, ja sen toiminnan pitäisi olla siellä kodinomaista ja turvallista, niin että siellä on näillä lapsilla aina turvallinen olla. Vaikka yöllä heräisi, niin tietää, että turvallinen aikuinen on lähellä.

No, entä sitten nämä vanhukset? Teknologian käyttäminen hoivan tukena on hyvä asia, mutta nyt tuntuu, että hallituksen mallissa se on keino leikata, ei niinkään parantaa palveluita. Korvataanko kotihoito tabletilla tai älylaitteella? Ja kuka auttaa silloin, kun ihminen tarvitsee läsnäoloa? Kuka pitää kädestä? Yksinäisyys on todella suuri ongelma koko suomalaisessa yhteiskunnassa. Erityisen vaikeaa ja satuttavaa se on monille ikäihmisille. Jos nyt sitten hoitajat käyvät entistä harvemmin, niin myöskin tämä yksinäisyyden tunne tulee monien ikäihmisten osalta heikkenemään.

Täällä on syytetty siitä, että me sosiaalidemokraatit emme kannattaisi näitä erilaisia digipalveluita, mutta voisin sanoa, että viime hallituskaudella meillä oli esitys näistä vanhusien kotiin tuotavista palveluista vuodelta 21, ja siellä oli mukana myöskin teknologian lisääminen. Olennainen asia on se, että me emme tehneet tätä esitystä leikkaamisen takia vaan me olimme varanneet tähän lakipakettiin noin 45 miljoonaa euroa rahoitusta. Ja siinä tärkeässä sijassa oli nimenomaan se, että tämän teknologian tarkoitus oli, että se hyödyttää hoitotyötä esimerkiksi niin, että asiakkaan ympärivuorokautinen turvallisuus voidaan taata, mutta kuitenkin pointtina ja aivan ehdoton periaate oli se, että näiden teknologisten ratkaisuiden pitää soveltua asiakkaan käyttöön niin, että ne lisäävät hänen osallisuuttaan eivätkä heikennä tosiasiallisesti palveluiden saatavuutta. Iso riski näiden teknologisten ratkaisuiden käytössä on, että esimerkiksi tällaiset virtuaaliset käynnit eivät välttämättä aina sovi kaikille asiakkaille, esimerkiksi muistisairaille, niin kuin nyt on vaarassa käydä, ja silloin kysymys on siitä, että teknologisia ratkaisuja otetaan vain säästöjen takia eikä sen takia, että ne parantaisivat ikäihmisen hoitoa. [Tytti Tuppurainen: Hyvä puhe!]

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Krista.

22.00 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Ajattelin, että käyn läpi vielä tämän esitetyn hallituksen ratkaisun yksityiskohtia. Olen jo käynyt läpi tätä sosiaalista kuntoutusta, ja käytännössä tuo 12 miljoonaa, joka siinä esitetyssä ratkaisussa nyt tehtäisiin, kai sisältäisi 10 miljoonaa tuon kuntouttavan työtoiminnan osalta säästöä. Kun verrataan viime vuosia, niin meillä ovat olleet joko 30 miljoonaa tai 40 miljoonaa tämän toiminnan kulut. Silloin hallitus on sisällyttänyt omaan ehdotukseensa joko kolmanneksen tai vähintäänkin neljänneksen leikkauksen kuntouttavaan työtoimintaan. Kuinka se osuu sitten lankulle tässä yhteiskuntapoliittisessa tilanteessa, jossa pitäisi saada aikaan kasvua ja hoitaa työllisyyttä? Mielestäni huonosti. Ja kun tällainen säästöehdotus tähän sisältyy, niin se on jo aika kova säästö.

Kun sitten tätä 10 miljoonan säästöä kuntouttavaan työtoimintaan katsoo myöskin siitä näkökulmasta, että tarkoitus olisi siirtää tämä hallinnollinen kotipesä hyvinvointialueilta kunnille, niin silloinkin jää mietittäväksi, kuinka järkevää se on. Kun toimeentulotuen uudistamista koskeva työryhmä istui, se kiinnitti huomiota siihen, että tämän kuntouttavan työtoiminnan pitäisi säilyä nimenomaan tällaisen sosiaalisen kuntoutuksen näkökulmasta jatkossakin. Ja kun sosiaalista kuntoutusta katsotaan, niin sehän on sosiaalipalvelu. Siinä hoidetaan ihmisten sosiaalisia ongelmia ja laitetaan ihminen kuntoon, jotta hän voi työllistyä.

Nyt tässä kuntouttavassa työtoiminnassa hallituksen näkökulmasta ensinnäkin vähennetään resursseja joko kolmanneksella tai neljänneksellä ja siirrettäisiin tämä palvelu kunnille. Hyvin ymmärrän, että mitä tahansa työtoimintaa voi, totta kai, kunnissa tehdä, mutta sosiaalinen työtoiminta on mahdotonta, koska ne sosiaalityöntekijät ovat töissä hyvinvointialueilla eikä kunnissa ole hyvinvointialueen työntekijöitä töissä. Siis sosiaalityöntekijät ovat jatkossa töissä hyvinvointialueilla. Kyllähän tämä on ihan kaamea sotku, mihin hallitus meidät on laittamassa. Kukaan ei osaa sanoa tähän kysymykseen mitään vastausta, mutta ministeri kertoi eilen, että sosiaalinen kuntoutus säilyy. Minun on kyllä kysyttävä, että kuka sitä siellä kunnassa tekee, kun siellä ei ole tämän alan ammattilaisia. Tähän ei saatu mitään vastausta eilen.

No, toinen mielenkiintoinen juttu on sitten näiden lastensuojelulaitosten eli käytännössä sijaishuollon järjestelyt, jotka tehdään. Tässä on jo kerrottu, että onpa loistavaa, että meidän ei tarvitse maksaa lastensuojelulaitoksissa päivääkään siitä, jos lapsi ei ole siellä, ja tähän olisi syytä nyt vähän pysähtyä. Mitä sillä oikein tarkoitetaan? Meillä esimerkiksi, jos vanhus kaatuu ympärivuorokautisessa hoivassa ja hän lähtee vaikka kahden viikon sairaalareissulle, ei silti siellä joillekin työntekijöille ilmoiteta, että kuule, meillä sattuu nyt olemaan kolme yksikön asiakasta tästä pois, että katsellaan sitten ensi viikolla, onko sinulla töitä. Ei meillä ole sosiaali- ja terveydenhuollossa tällaisia nollatuntisopimustyyppistä toimintaa, että otetaan sitten töihin, jos on asiakkaita. Tämä muuttaa minusta tätä luonnetta sosiaalityössä. Ovatko meillä nämä korkeasti koulutetut, sosiaalityön hyvin vaativiin tehtäviin soveliaat työntekijät valmiita tällaiseen maailmaan, että me sanotaan, että jaa, nuori lähti hatkoille tästä yksiköstä, ensi viikolla kuule, se on varmaan seitsemän päivää hatkoilla, katsellaan sitten, kun hän tulee, onko sinulla taas töitä?

Minun on kysyttävä, tällaisenaako me näemme sosiaali- ja terveydenhuollon. Tällaiseen näkö me näemme sosiaalipalvelut? Mahdetaanko tänne saada enää rekrytoitua ihmisiä, jos tästä tulee tällaisia nollatuntisopimuslähtöä? Tässä ei varmaan siihen ole pysähdetty.

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

Sitten kun me mietitään päivystyksen näkökulmasta, voidaanko me vähentää samassa pihapiirissä olevien yksiköiden väliltä yöpäivystystä niin, että olisi vain yksi henkilö tätä tekemässä, niin erityisesti nämä rauhattomat tilanteet ovat yöaikaan tapahtuneet. Onko se mahdollista, että kahdessa yksikössä olisi esimerkiksi tällainen tilanne samaan aikaan päällä ja yksi työntekijä? Ollaanko me mietitty, minkälaisessa vaativassa työtilanteessa nämä ihmiset ovat siellä yöaikaan? Onko se mahdollista? Kysyn vaan näitä kysymyksiä.

No sitten, arvoisa puhemies, tässä on todettu myöskin, että vammaisten oikeuksien tämentäminen tehtäisiin [Puhemies koputtaa] 20 miljoonalla. On pakko sanoa, että sehän on ikiliikkuja, joka näyttää nousevan täältä. Sipilän hallituksen ajoista tätä on yritetty. Ja arvoisa puhemies, on pakko sanoa, [Puhemies koputtaa] että minä en ole tällaista koskaan tässä salissa esittänyt, vaikka se ihan hallitusvastauksessakin oli. Eli se kokeiltiin, ja 50 miljoonaa puuttuu nyt [Puhemies koputtaa] pohjasta rahaa, ja nyt ajatellaan, että ei muuta kuin vähennetään taas 20 miljoonaa lisää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

22.05 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Täällä aika ajoin aina puhutaan valtionvelasta ja siitä, kuinka tärkeää on, miten se on syntynyt, ja täällä on ollut semmoinen mielikuva, kun kuuntelee näitä puheita, että Sanna Marinin hallitus on ottanut tämän Suomen valtionvelan käytännössä. Laskin sen tässä, kuinka suuren osuuden Sanna Marinin hallitus on ottanut tämän vuoden lopussa olevasta valtionvelasta, joka tulee olemaan 181 miljardia euroa suuruusluokaltaan, ja Sanna Marinin hallituksen velanotto on ollut neljäsosa tästä summasta, ja tämä hallitus on jo ottanut 17 prosenttia tästä summasta. Ennen Sanna Marinin hallitusta 58 prosenttia velasta oli aiemmin otettua velkaa. Nämä summat aina täällä katoavat koko ajan, kuinka paljon mikäkin hallitus on ottanut velkaa. Eli neljäsosa oli edellisen hallituksen velka, ja kolme neljäsosaa on muiden hallitusten velkaa, kun tässä katsotaan, miten tilanne on tähän tilanteeseen tullut.

Puhemies Jussi Halla-aho: Odotatteko hetken, edustaja Lyly? Pyytäisin käymään muut äänekkäät keskustelut salin ulkopuolella. Kiitoksia. — Olkaa hyvä, edustaja Lyly.

Kiitos, puhemies! — Eli tämä on yksi tämmöinen väittäjä tässä salissa, joka kannattaa myös huomioida.

Toinen väittäjä, joka täällä tulee olemaan, kun hyvinvointialueet ovat näitten peruspalvelujen äärellä, liittyy siihen, että hyvinvointialueitten rahoitusvaje ei johdu tällä hetkellä järjestelmästä, vaan se johtuu siitä tilanteesta, että silloin kun järjestelmä on synnytetty, ei tiedetty, mitä kaikkia yllättäviä asioita tulee. On tullut korona sen jälkeen, energiakriisi ja Ukrainan sota, jotka nostivat kustannuskehitystä. Näitä ei voitu arvioida silloin, kun on synnytetty tätä järjestelmää. Tässä mielessä tilanne on tullut uutena asiana.

Sen vuoksi tämän hallituksen pitää myöskin huomioida tämä historia, tämä velkahistoria, mikä on oikein noin, ja sitten se, mitkä ovat tässä hyvinvointialueitten rahoitusvajeen taustalla olevia asioita. Totta kai tämä hallitus on tehnyt myöskin itse sellaisia asioita, jotka ovat tilannetta hyvinvointialueitten osalta heikentäneet: hoitotakuu on pidennetty 14 vuorokaudesta kolmeen kuukauteen, hoitajamitoitus leikattiin, asiakasmaksuja nostettiin ja rahat niistä vietiin. Eli tietyllä tavalla se hyvinvointialueitten oman toiminnan kehittäminen on rahalla kuristettu nytten hyvin tiukasti kokonaisuudessaan.

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

Arvoisa puhemies! Täällä perättiin, ollaanko me kiinnostuneita julkisen talouden tasapainosta. Kyllä me ollaan, ihan samalla tavalla kuin täällä kaikki muutkin, mutta siinä, millä keinoilla siihen päästään, on varmasti eroja. Siitä varmasti toivon mukaan ollaan yhtä mieltä, että leikkaamalla tämä julkinen talous ei tule kuntoon, vaan se tulee sillä kuntoon, että me saadaan täällä kasvua aikaiseksi. Siihen nimenomaan nyt pitäisi panostaa, jotta me päästäisiin tässä asiassa eteenpäin, ja se kasvu rahoittaa tätä julkista taloutta kyllä sitten jatkossa.

No, mitä tähän hyvinvointialueiden tilanteeseen voisi ajatella vielä isona asiana, on se, voimmeko me jollain tavalla vaikuttaa siihen, kuinka paljon meille tulee näitä hoidettavia ja huollettavia siellä hyvinvointialueella, eli tähän potilasvirtaan, jos näin karkeasti sanoo, siihen asiakasvirtaan, keitä siellä pitää hoitaa. Siinä miettisinkin, kuinka paljon me pystytään ennalta ehkäisemään asioita, kuinka paljon tämä hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, tämä HYTE-kerroin, toimii siihen suuntaan, että niitä asioita tehdään jo etukäteen, niin että voidaan jollain tavalla vaikuttaa siihen virtaan.

Sitten tässä on vielä se ongelma, että hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvät asiat ovat kuntien tehtäviä — siellä on asuminen, liikkuminen ja erilaiset palvelut, jotka liittyvät sosiaaliseen kanssakäymiseen ja sen aikaan saamiseksi, ja erilaiset asiat, joita ihminen tarvitsee elämässään. Miten näitä saadaan toimimaan siihen suuntaan, että me ollaan ennalta ehkäisevässä työssä parempia kuin tänä päivänä, ja palveleeko tämä meidän nykyinen rahoitusjärjestelmä tätä kokonaisuutta riittävästi? Sellaista keskustelua toivoin, että myöskin täällä salissa käydään. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Malm, olkaa hyvä.

22.11 Niina Malm sd: Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveystalouden priorisointia koskeva kansalaiskysely osoitti, että suurin osa vastaajista haluaa taata yhdenvertaiset palvelut kaikille kansalaisille. Sosiaali- ja terveystalouden tarjoamiseen ei saa olla vaikutusta sillä, että ihminen ei ole pitänyt itsestään ja terveydestään huolta. Näin kansalaiset vastasivat. Käytännössä siis kaikki vastaajat, 93 prosenttia, olivat sitä mieltä, että julkisen terveydenhuollon on aina hoidettava henkeä uhkaava tilanne tai vakava sairaus. Annetuista vaihtoehdoista sairauksien ennalta ehkäisyä pidettiin toiseksi — toiseksi — tärkeimpänä julkisen terveydenhuollon tehtävänä, ja kolmanneksi tärkeimpänä oireiden syyn selvittämistä ja tutkimista. Sosiaalipalveluilta odotettiin selvästi useimmin sitä, että ne varmistavat huolenpidon niille ihmisille, jotka eivät itse pysty huolehtimaan itsestään. Tämän valitsi 78 prosenttia vastaajista.

Tässäkin kyselyssä on siis havaittavissa se vanha viisaus, että meidän tehtävämme täällä on turvata lailla heikommassa asemassa oleva, mutta valitettavasti, kuten tässä nyt viime vuosina olemme saaneet huomata, tähän saliin on tullut lukuisia hallituksen esityksiä, joissa heikompaa ja heikommassa asemaa ei ole esityksillä turvattu. Ja kun jälleen kerran keskustelemme nyt siitä, kuinka me pidämme heikommasta huolta, niin missä on se yhteiskunnan sivistyksen mittari, ja siinähan se on, kuinka heikommassa asemassa olevasta huolehditaan, ja valitettavasti hallituksen toimet eivät näytä tämänkään osalta toteutuvan.

Puhemies! Petteri Orpon hallitus on päättänyt merkittävistä säästötoimista sosiaali- ja terveystaloudessa, mukaan lukien lastensuojelu. Viime viikolla kyselytunnilla tästä aiheesta kuultiin koskettavia puheenvuoroja. Hallitus aikoo säästää yhteensä noin 170 miljoonaa euroa, ja näihin säästöihin kuuluu muun muassa lastensuojelun henkilöstömitoituk-

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

sen keventäminen. Kun kansalaiset vastaavat kyselyyn ennalta ehkäisyn tarkeydestä, niin hallituksen toimet eivät tässäkään kyllä kohtaa niiden odotusten osalta, mitkä ihmisillä tässä maassa ovat, ja sen luottamuksen, mitä he olettavat, mitkä peruspilarit otettaisiin huomioon tässä talossa lakia säädettäessä.

Petteri Orpon hallituksen säästötoimet vaikuttavat merkittävästi lasten hyvinvointiin. Lastensuojelun henkilöstömitoituksen keventäminen ja sosiaaliturvaleikkaukset heikentävät lasten ja nuorten saamaa tukea ja myöskin heidän saamiaan palveluita. Valitettavasti tällainen politiikka johtaa yhä pidempiin jonotusaikoihin ja vähentää ennalta ehkäisevän tuen saatavuutta, mikä taas sitten kasvattaa kustannuksia huostaanottojen ja sijoitusten myötä.

Kun edellisessä puheenvuorossani puhuin koulutuksesta ja siitä, mimmoisen kehän tämä hallitus on saanut leikkauksilla aikaiseksi, niin kyllä tämä negatiivinen pyörä näyttää pyörivän myös täällä lasten ja nuorten palveluissa. Asiantuntijat ovat ilmaisseet vakavan huolensa Orpon hallituksen säästötoimista lastensuojelussa. Lastensuojelun Keskusliitto on varoittanut, että säästöt heikentävät lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia sekä vaarantavat lapsen oikeuksien toteutumisen. He korostavat, että varhaisen tuen ja ennalta ehkäisevien palveluiden leikkaukset voivat johtaa pitkäaikaisiin haittoihin lasten kehityksessä. Ja kyllähän se vuosi vuodelta ja vuosikymmen vuosikymmeneltä on aina ollut vaikeaa porvaripuolueille perustella, minkä takia se ennalta ehkäisy on niin tärkeää. Kun itsekkin aikanaan kuntapolitiikkaan mukaan tulin, niin silloin tehtiin Imatrallakin toimia ja silloin puhuttiin häiriökäyttäytymisestä nuorten osalta. Ennalta ehkäisevillä toimilla mokomassa pienessä kunnassa saatiin jo pienennettyä kustannuksia kolmella miljoonalla eurolla vuosittain.

No, Talentia, sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö, on myös kritisoinut säästöjä ja vaatinut hallitukselta lisärahoitusta lastensuojeluun. Heidän mukaansa henkilöstömitoituksen keventäminen ja kelpoisuusvaatimusten heikentäminen voivat vaarantaa asiakasturvallisuuden ja lisätä pätevien sosiaalityöntekijöiden kuormitusta, jotka jo nyt työskentelevät ääri rajoilla, ja samaan aikaan täällä sitten peräänkuulutetaan työn tuottavuutta, kun hallituksen toimet ovat nimenomaan työn tuottavuutta entisestään heikentäviä ihmiset ja työntekijät väsyttämällä.

Siis useat ammatilliset tahot ovat ilmaisseet huolensa siitä, että säästötoimet lisäävät lapsiköyhyyttä, mikä vaikuttaa lasten oppimistuloksiin ja yleiseen hyvinvointiin. Syrjäytymisen kierre vain voimistuu. Hyvä hallitus, kyllä lapset ansaitsevat parempaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piritta Rantanen, olkaa hyvä.

22.17 Piritta Rantanen sd: Herra puhemies! Harmillista, että edustaja Rasinkangas kerkesi jo lähtemään, kun hän niin todisti, että vammaisilta ei olla nyt leikkaamassa ja että oppositio ja media yrittävät tätä asiaa vääristellä. Mutta otin tämän valtiovarainministeriön Sosiaali- ja terveydenhuollon korvaavat säästöt -asiakirjan mukaan, ja en tiedä, luenko tätä sitten jotenkin eri lailla, kun tässä on, että: ”Vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutuminen ja palvelujen saatavuus turvataan täsmentämällä vammaispalvelua siten, että se säilyy erityislakina perustuslakivaliokunnan viitoittamalla tavalla (miinus 20 miljoonaa euroa).” Miinus 20 miljoonaa euroa. Eli keneltäköhän tämä sitten aiotaan leikata, jos ei sieltä vammaisilta henkilöiltä?

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

Menen sitten ihan toiseen asiaan, kun täällä on nyt puhuttu tietysti hyvin paljon tästä vanhusten kotihoidosta. Yksi kokonaisuus tässä on jäänyt vielä käsittelemättä aivan kokonaan, ja se on se, kun ministeri Juusokin on sanonut, että siellä kotihoitajat vain ramppaavat ylimääräisiä käyntejä. Enpä usko, että löytyy yhtään ainoata vanhusta, joka maksaa palvelusta, jota ei halua eikä ennen kaikkea tarvitse. Selailin tuossa odotellessani puheenvuoroa vähän tuota internetin suurta maailmaa, ja esimerkiksi Pirkanmaalla... Kysehän on siitä, että säännöllinen kotihoito on maksullista, ja kyse on siitä, että tämä hallitus on ajanut maan siihen tilanteeseen, että ostovoima on heikentynyt. Vanhuksille, joilla monesti sitä käytettävissä olevaa rahaa on muutenkin vähän, hoitajakäynti maksaa siellä Pirkanmaalla 16,40, ateriapalvelut maksavat 10,80 per ateria, ja jos otat vaikka vain viitenä päivänä viikossa sen aterian, niin siitä kertyy jo 216 euroa kuukaudessa. Asiointi- ja kauppapalvelu maksaa 16,50 per kerta, peseytymispalvelu 8,90 per kerta.

Sitten nämä teknologiset uudet ratkaisuthan, mitä tässä nyt on niin kovasti korostettu, eivät ole mitenkään maksuttomia niille käyttäjille, vaan niistähän peritään kuukausittainen maksu. Esimerkiksi tämä turva- ja auttamispalvelu maksaa siellä Pirkanmaalla 35 euroa kuukaudessa, jos käyttäjiä on yksi, mutta jos on kyse pariskunnasta, niin sitten 17 euroa vielä tulee sen päälle. Hellahälytin maksaa 5 euroa kuukaudessa. Hellahälytintä ei täällä vielä ollutkaan mainittu, tärkeä laite. Ovivalvontalaite, josta on puhuttu aiemmin, maksaa 20 euroa kuukaudessa, mutta jos se on älykäs ovivalvontalaite, niin se maksaakin käyttäjälleen 30 euroa kuukaudessa. Kun tässä on nyt vielä erityisesti puhuttu siitä, että tämä 16,5 miljoonaa säästetään, niin nythän tämä kääntyykin niin, että tosiasiallisesti ne rahat kerätäänkin nimenomaan vielä tämän päälle, ”till”, niiltä käyttäjiltä.

Nostoapu sitten, jos onkin niin, että esimerkiksi turvaranneketta on joutunut käyttämään ja joutuu pyytämään apua, niin tämä turva-auttajakäynti maksaa 40 euroa kerta. Mutta jos siihen tarvitsee vielä nostoapua, niin se on 50 euroa kerta. Taitaa olla niin, että kovin montaa kertaa ei kuukaudessa voi nostoapuakaan ihan kaikki ottaa vastaan, kun tili on jo tyhjä.

Länsi-Uudellamaalla on käytössä tällainen erinomaisen hyvä laskuri, jossa pääsee katsomaan, minkälaisilla tuloilla tämä kotipalvelu mitäkin maksaa. Esimerkiksi 1 500 euron kuukausituloilla: jos kotihoito käy kaksi kertaa päivässä puoli tuntia kerrallaan ja jos siellä on asiakkaalla käytössä tämä paljon mainostettu koneellinen annosjakelu ja sähköinen lääkeautomaatti, niin tämän palvelun hinta on yli 270 euroa kuukaudessa — 270 euroa kuukaudessa. Se on siis siitä 1 500 euron tuloista 18 prosenttia. [Tytti Tuppurainen: Kellä siihen on varaa?] Ja tähän päälle tulevat vielä ne turvapuhelimet kuukausimaksuineen, ovihälyttimet ja kaikki muut. Jäähän siinä sitten joitakin euroja lääkkeisiin, vuokraan, vaatteisiin ja kaikkiin muihin kuluihin.

Toivon, että voisimme ottaa myös nämä asiat huomioon, kun keskustelemme näistä teknologisista ratkaisuista ja niitten erinomaisuudesta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harakka, olkaa hyvä.

22.23 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Jospa nyt vaihteeksi puhuisimme palveluiden parantamisesta emmekä vain siitä, miten niitä monella eri tavalla halutaan heikentää. Monet puutteet eivät ole yksin nykyisen hallituksen syytä, mutta välinpitämättömyyttä se ei kuitenkaan oikeuta.

Aistivammaiset, erityisesti viittomakieliset, ovat joutuneet taistelemaan palveluistaan suorastaan kafkamaisella tavalla. Luulisi, että yhteiskunnan sitoutuminen viittomakielila-

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

kiin ja YK:n vammaissopimukseen — jälkimmäiseen itse asiassa viimeisten joukossa kaikista maailman maista — antaisi selvän osviitan. Viittomakielilaki ei ainoastaan velvoita tarjoamaan viittomakielisiä palveluita tasaveroisin ehdoin, vaan velvoittaa edistämään viittomakielen asemaa yhteiskunnan palveluissa. Todellisuus on tästä sitoumuksesta valitettavan kaukana.

Aivan erityisen taistelun takana ovat tulkkipalvelut. Tämä koskettaa minua henkilökohtaisesti paitsi kuurojen vanhempien lapsena, myöskin siten, että kummitätini Aune Kulmala oli yksi suomalaisen tulkkikoulutuksen käynnistäjiä, arvokkaan ammattikunnan perustajia.

Yhteiskunta haluaa säästää tulkkipalveluista, mutta se iskee suoraan ihmisen perusoikeuksiin, ja tässä on merkittävä yhteiskunnallinen väärinkäsitys. Nimittäin aistivamma ja kielelliset oikeudet ovat erillisiä asioita. Vaikka kaikki vammaisryhmät joutuvat Suomessa taistelemaan sen edestä, että edes lakia noudatettaisiin, kuurot erottuvat siinä, että ilman yhteiskunnan apua he eivät voi lainkaan kommunikoida muun maailman kanssa: viranomaisten, työnantajan, opettajien, hoitajien. Osallisuus ja kansalaisuus eivät ole mahdollisia. Kommunikaatio on perusoikeus eikä erillinen palvelu, jota voi järjestellä miten vain.

Se, että tulkkipalvelut Sipilän hallituksen kaudella kilpailutettiin siinä missä Kela-kyydit, osoittaa, miten ohut on ymmärryksemme kielellisistä oikeuksista täysivaltaisessa kansalaisuudessa. Se, että tulkkeja vähennettiin, tulkkausta supistettiin, asiakkaiden ja tulkkien vuosien yhteistyö rikottiin, tarkoittaa kuuroille jotain samaa kuin kuuleville se, että Suomen sijaan olisi asioitava viroksi. Saahan sen sujumaan, mutta vakavia virheitä tapahtuu, oikeusturva vaarantuu ja jotkut jäävät kokonaan ulos.

Tällä hetkellä tästä tulkkauksesta säädetään yli 20 eri laissa, mutta sekavasti. Olisi siis korkea aika tehdä tulkkaukspalveluiden kokonaisarvio. Tarve on tiettävästi sosiaali- ja terveysministeriössä tunnistettu, mutta tässä saksien suhinassa ei riitä aikaa paneutua muuhun.

Monet tulkkaukspalvelut ovat Kelan vallassa ja pahimmillaan mielivallassa. Viime vuonna Kela päätti, että ääni- ja kuvatalenteita ei tarvitse tulkita kuuroille esimerkiksi oppitunneilla, joissa tällaisia videoita käytetään. Ilmari Nurminen ja muutama muu Kela-valtuutettu tekivät kovan työn, ja sen ansiosta Kela lopulta muutti ohjeistustansa. Taustalla oli myöskin huomautus yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnalta, minkä pitäisi olla sosiaaliturvavirastolle suuri häpeän aihe. Kela onkin tarkastelemassa omaa tulkkaukspalvelulakiansa mutta ei ole vaivautunut tästä työstä kertomaan käyttäjille tai heitä edustaville järjestöille. Se taas puolestaan on YK:n vammaissopimuksen vastaista.

Tällaista on meno hyvinvointi-Suomessa: niiltä otetaan, joille puolustautuminen on vaikeinta. No, ei siis ole ihme, että Orpon hallitus ottaa niiltä, jotka ovat heikoimmassa osassa Suomessa, ja antaa niille, jotka eivät edes kehtaa vaatia lisää. Vammaisilta, vanhuksilta ja vauvoilta leikataan. Varakkaimmat eivät saa kutsua ollenkaan näihin talkoisiin.

Mutta kun pääministerikin kehotti positiivisuuteen ja optimismiin, niin päätän puheenvuoron hyvään uutiseen, ja se on se, että viittomakielisen yhteisön kokemien historiallisten vääryyksien totuus- ja sovintoprosessi on jälleen liikkeellä: Rinteen hallituksen ohjelmassa käynnistetty prosessi, jossa yhteiskunta ottaa vastuuta pitkäaikaisesta rotuhygieenisestä syrjinnästä ja perusoikeuksien polkemisesta. Tämä prosessihan tiputettiin Orpon hallituksen ohjelmasta, mutta määräraha — vaatimatonkin — palautui sinne kesän 23 rasismikohun seurauksena, joten voitaneen todeta, että jotain hyvää siitäkin seurasi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska, olkaa hyvä.

22.28 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa herra puhemies! Tuli tuossa mieleen aikaisemmista puheenvuoroista, kun nostettiin tämä hellavahtiasia nyt keskusteluun, että meillähän tosiaan Pirkanmaan hyvinvointialueella hellavahdeista on alettu luopua, mikä on aivan järjetöntä. Siis no, sen verran sanon, että siellähän pitävät ehkä kokoomus ja demarit sitä valtaa, keskusta yrittää taistella niitä järjettömiä päätöksiä vastaan. Esimerkiksi Pirkanmaalla on ollut sähkötkä katkaiseva hellavahti käytössä, mutta nyt sitten on alettu säästämään ja osana niitä säästöjä on sitten luovuttu ja sanottu, että jatkossa pitää olla kuumuuden ilmaiseva hälytín käytössä. No, mikä on kuumuuden ilmaiseva hälytín? Kaikki me tiedämme, että se on palovaroitin. Kun tästä avin asiantuntijoiden kanssa keskustelin, niin kyllä siellä aika paljon naurettiin, kun sanottiin, että kas, pelastuslain mukaanhan pitää jo muutenkin olla palovaroitin. Että tällaista on nyt tämä touhu tuolla hyvinvointialueilla, mitä tehdään.

Toinen oli tänään, kun pääministeri puhui näistä turvarannekkeista ja sanoi, miten hienoja ne ovat ja niitä nyt tarvitaan. No, kyllä todellakin tarvitaan, ja niitä on jo vuosia ollut käytössä, mutta vastaavasti — täällä edustaja Lindén voi täsmentää — Varhassahan on myöntämisperusteisiin esitetty edelleen tarkennuksia ja tulorajoja ja kovennettu näiden turvarannekkeiden antamista. Kyllä tässä kun säästöjä tulee, niin varmasti ne tulevat myöskin yksittäisille suomalaisille maksamaan.

Mutta kyllä tämä keskustelu tänään oli hyvinkin erikoista tuossa kyselytunnilla. Täytyy sanoa, että tämä on sekoilua ja tämä on yhtä sotkua. Eilen puhuttiin virkaesityksestä, tänään puhuttiin taustapaperista. Joku sanoi ”virkamuistio”. Papereita jaellaan. Niin kuin edustaja Kurvinen sanoi, Posti-Pate tuo papereita, ja täältä niitä voi kukin yksitellen hakea ministeriaitiosta. Eihän tämä ole asiallista valmistelua ja asioiden hoitamista. [Timo Harakka: Ja eduskunnan arvon mukaista!] — Ei todellakaan myöskään eduskunnan arvon mukaista. — Ja uskon, että mitä enemmän näitä kysymyksiä me oppositiosta esitämme, niin sen sekavampaa vaan tuntuu ministereillä olevan ja yhtäkkiä löytyy taas uusi paperi ja taas joku selvitys tai taas peruste johonkin, mitä hallituksen sisällä ei sitten ole taidettu käydä kunnolla läpi. Puhutaan sosiaali- ja terveysministerin äänellä, sitten puhutaan valtiovarainministerin äänellä ja sitten pääministerin äänellä. Ja kun tämä yksi yhtenäinen viesti sosiaali- ja terveystalvelun uudistamisesta — tai järkevöittämisestä, kuten hallitus puhuu, me puhumme oppositiossa leikkauksista — kun tämä yksi yhtenäinen viesti pitäisi suomalaisille saada selväksi, niin eihän se vaan ole mahdollista, kun täällä vähintään kolmella eri äänellä tästä ministeriaitiosta puhutaan.

Hiukan myös ihmettelin sitä, että pääministeri sortui sanomaan, että nämä leikkauksethan ovat vain noin prosentin luokkaa, tai vertaisi tätä kokonaisuutta. Minä olisin kyselytunnilla halunnut häneltä kysyä, niin että hän olisi voinut kollegaltaan, ministeri Ikoselta kysyä, mitäs tuo Pirkanmaan ikäihmisten päivätoiminta. Sehän varmaan oli muutama promille, se leikkaus, 7,7 miljoonan euron ikäihmisten päivätoimintasumma siitä koko 2,9 miljardista. Kokoomushan ilmoitti nyt, että he ovat valmiita siihen, että ikäihmisten kasvokkainen päivätoiminta säilytetäänkin Pirkanmaalla. Ennen joulua näin ei ollut. Tämä on tosiaan hyvinkin pieni, vielä pienempi summa kuin tämä, mitä pääministeri nyt vertaa näissä omissa leikkauksissaan. Olisiko ministeri Ikonen sanonut pääministerille, että ehkä syytä onkin harkita näitä kotihoidon leikkauksia ja katsoa vielä uudelleen, mitä nämä digipalvelut ja etäpalvelut sitten jatkossa tarkoittaisivat?

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

Olen tässä viime päivinä ollut myös yhteydessä Pirkanmaalle hyvinvointialueelle ja käynyt keskustelua siellä kotihoidon esimiesten kanssa. Kyllä siellä ollaan ihmeissään erityisesti tässä, että jos palvelusuunnitelmia aiotaan toteuttaa, niin nämä leikkaukset tekevät sen hyvin vaikeaksi, kun yleiskatteista rahaa leikataan. Jo nyt mietitään, millä pystytään vastaamaan niihin tarpeisiin. Kyllä peseytyminen vaan niitä hoitavia käsiä tarvitsee.

Mutta jatkan seuraavassa puheenvuorossa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Marttila, olkaa hyvä.

22.34 Helena Marttila sd: Arvoisa puhemies! Täällä nyt on toista päivää keskusteltu näistä sote-säästöistä, ja ajattelin vastata aivan aluksi muun muassa edustaja Valtolalle, joka otti esiin SDP:n linjan Kela-korvauksiin. Tämä on täällä useampaan kertaan toistunut.

Eduskunnassa tosiaan äänestettiin 19. päivä maaliskuuta Kela-korvauksista, ja SDP:n eduskuntaryhmä tuki Kela-korvausten korotuksia muun muassa gynekologikäynneille ja suunterveydenhuoltoon. Muistutan aivan alkuun, että kyse oli noin 40 miljoonan kokonaisuudesta, kun hallitus aikoo laittaa satoja miljoonia Kela-korvauksiin ja muun muassa perusterveydenhuollon lääkäripalveluihin. Perustelen nyt omalta osaltani tätä.

Ensinnäkin Suomessa on ollut aivan liian pitkään yleisesti hyväksyttyä, että naiset maksavat miehiä enemmän välttämättömistä terveyspalveluista. Gynekologipalvelujen osalta ongelman ydin on, että palveluja saa tällä hetkellä lähinnä yksityiseltä. Työterveyshuollosakin gynekologipalvelut kuuluvat vain osaan sopimuksista, vaikka niillä voi olla merkittävääkin vaikutusta esimerkiksi työkykyyn. Julkisella puolella gynekologille pääsee tyypillisesti vasta, jos terveysasemalla on todettu oire, joka vaatii jatkotutkimuksia erikoissairaanhoidossa. Täällä on muutamia lääkäriedustajia, jotka voivat tätä tarvittaessa vielä avata.

Gynekologipalvelut ja suunterveydenhuolto ovat kumpikin terveydenhoitoa, joka edellyttää säännöllisiä tarkastuksia ja nimenomaan ennalta ehkäisten silloin, kun oireita ei vielä ole. Pahimmillaan diagnoosin puute ja viivästyneet diagnoosit voivat johtaa työkyvyttömyyteen, pitkiin sairauspoissaoloihin tai jopa hengenvaaraan. Siksi Kela-korvausten korottaminen juuri näissä palveluissa on perusteltua ja lisää yhdenvertaisia mahdollisuuksia saada hoitoa.

SDP:n linja on selvä: julkista perusterveydenhuoltoa tulee vahvistaa. Hyvinvointialueilta tulisi vahvistaa terveydenhuollon ammattilaisten gynekologista osaamista, sujuvoittaa hoitopolkuja ja lisätä tutkimusvälineistöä perusterveydenhuoltoon. Hallitus sen sijaan leikkaa hyvinvointialueilta ja heittelee miljoonia hyvätuloisten lääkärikäynteihin, jotka lisääntyivät esimerkiksi viime vuonna kahdella prosentilla, kun sinne laitettiin kymmeniä miljoonia euroja. Nykytilanteessa, jossa gynekologisia palveluja ei ole tarjolla perusterveydenhuollossa emmekä saaneet tällaista muutosta läpi, on vakan perusteltua tukea hoitopääsyä Kela-korvauksilla. Pitkän tähtäimen tavoitteena tulee olla, että julkinen terveydenhuolto pystyy tarjoamaan myös gynekologiset palvelut kaikille, ja tätä olemme koettaneet täällä kertoa. Panostetaan hyvinvointialueiden tuottamiin julkisiin palveluihin.

Arvoisa puhemies! Suomalaisen yhteiskunnan yhtä keskeistä kivijalkaa, ydintämme, sosiaali- ja terveydenhoitojärjestelmää, moukaroidaan hallituksen toimesta perustavanlaatuisella tavalla. Hyvinvointialueet on pakotettu epärealistisen säästöaikataulun ja terveydenhuollon leikkausten takia ajamaan palveluja alas, karsimaan palveluverkkoa ja irtisanoimaan paikoin mittavissa määrin konkreettista hoitotyötä tekeviä ammattilaisia. Osalla alu-

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

eista tilanne on suorastaan absurdi ja kohtuuton. Joudutaan päättämään, noudatetaanko perustuslakia ja oikeutta palveluihin vai hallituksen asettamaa talouskuria.

Samaan aikaan hallitus pyrkii edistämään hoitohenkilökunnan ja lääkäreiden siirtymistä yksityiselle sektorille ja tukee näitä monikansallisia, jopa monopoliasemassa olevia yhtiöitä ennätysmäärin. Väitän, että tämä kehitys on kokonaisuudessaan niin kansanterveyden kuin koko julkisen talouden näkökulmasta täysin kestävä. Hallituksen lanseeraaman, tämän plus 65-vuotiaiden niin sanotun valinnanvapauskokeilun myötä järjestelmä pirstaloituu entisestään, ja kokeilu tulee jäämään vaikuttavuudeltaan yhtä heikoksi kuin viime vuoden Kela-korvauskokeilu. Jopa Lääkäriliitto pitää tätä kokeilua niin huonona ja järjettömänä, että on kehottanut jäseniään pidättäytymään sen ulkopuolelle. Tässä tulee jälleen uusi suora tulonsiirto jättyhtiöiden taseeseen ja kyllä, veronmaksajien rahoilla.

Hallituksen terveystaloudellinen linja vaarantaa koko terveydenhuollon vaikuttavuuden ja romuttaa pohjaa taloudelliselta kestävyydeltä. SDP:n mielestä yksityistä terveydenhuoltoa tarvitaan, mutta pidämme aidon kilpailun estävien kansainvälisten yhtiöiden pönkittämistä julkisin varoin kestäväksi. Kahden vuoden pilotti on tarkoitus käsitteäkseni rahoittaa valtion omaisuutta myymällä, enkä ole kertaakaan ymmärtänyt, miksi on järkevämpää myydä omaisuutta kuin ottaa lainaa.

Huomaan ajan päättävän ja otan seuraavan puheenvuoron. [Timo Harakka: Joo, Nesteen osakkeita kannattaa nyt myydä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

22.39 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa herra puhemies! Juurisyy sille, että hallitus on nyt tekemässä näitä lisäsäästöjä, joista koko oppositio yhdessä on jättänyt välikysymyksen, on se, että hallituksen talous- ja työllisyyspolitiikka on karulla tavalla epäonnistunut. Työllisyyden hoito on Euroopan heikointa, työttömyys kasvaa, valtion velkaantuminen kasvaa, ja nämä epäonnistumiset taloudenpidossa, talouspolitiikassa maksatetaan kaikkein heikoimmassa asemassa olevien ihmisten palveluilla: vanhusten palveluilla, vammaisten palveluilla, lastensuojelun heikennyksillä.

Erityisesti vammaisten palveluista haluan tässä puhua, koska vammaisille henkilöille annettavat palvelut ovat juuri niitä, joiden avulla nämä ihmiset voivat elää itsenäisesti ihmillistä elämää, jossa he voivat osallistua yhteiskuntaan yhdenvertaisina kansalaisina ja kantaa oman kortensa kekoon. Purran—Orpon oikeistohallituksen linja ei ole vain kylmä, kyllä se on myös moraalisesti kyseenalainen. Kun nyt hallitus on leikannut 170 miljoonaa euroa sosiaali- ja terveystaloudellista, niin ei olla vielä kuultu avoimesti perusteluja ja niitä kohteita, mitä palveluita tullaan karsimaan. No, vammaispalvelulain osalta hallituksen säästöpaperissa lukee: ”Vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutuminen ja palveluiden saatavuus turvataan täsmentämällä vammaispalvelulakia siten, että se säilyy erityislakina perustuslakivaliokunnan viitoittamalla tavalla (- 20 miljoonaa euroa).” Minäpä koe-tan tässä suomentaa tätä lausetta teille.

Hallituksen kielessä täsmentäminen tarkoittaa karsimista, rajaamista ja leikkaamista. Hallituksen aikeena on rajata vammaispalveluiden piiriä ja tehdä arjesta näin ollen yhä ras-kaampaa heille, jotka nyt joutuvat käymään taisteluja byrokratian myllyjä vastaan. Ja ihan samaan aikaan, kun Suomessa juhlapuheissa puhutaan esteettömyydestä ja yhdenvertai-suudesta, maamme oikeistohallitus tekee päinvastaista politiikkaa. Se sulkee ovia ja rajaa vammaisia ulos yhteiskunnasta. Kaiken lisäksi hallitus on myös leikannut sosiaali- ja ter-

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

veysalan järjestöiltä kymmeniä miljoonia euroja, ja nimenomaan nämä järjestöt tarjoavat elintärkeitä tukipalveluita vammaisille ihmisille, kuten neuvontaa, vertaistukea ja virkistystoimintaa. Tämän tuen katoaminen ei tarkoita vain palveluiden huononemista, vaan se tarkoittaa monille yksittäisille ihmisille yksin jäämistä. Tälle hallituksen kylmälle linjalle ei voi muuta todeta kuin että inhimillisyydelle, empatialle, ei ole tässä linjassa sijaa.

Siis hallitus vähentää sosiaali- ja terveysalan järjestöjen rahoitusta peräti 80 miljoonaa euroa. Nämä järjestöt tukevat muistisairaita, yksinäisiä vanhuksia ja heidän omaisiaan, ja nämä järjestöt nyt kamppailevat jopa olemassaolostaan. Kenen hallitus ajattelee ottavan tämän arvokkaan työn tehtäväkseen, jos näiden kansalaisjärjestöjen voimat hiipuvat? Miksi ihmeessä romuttaa jotain, mikä toimii? Suomalainen kansalaisyhteiskunta rakentuu järjestöille, kolmannen sektorin tekemälle työlle. Ilman sitä meillä ei ole vapaaehtoisia, jotka toimivat ihmisten avuksi. Maamme hallitus on luvannut kansalle avoimuutta ja rehellisyyttä. Kyllä nyt olisi aika kertoa, miten turvataan ikäihmisten ja vammaisten hoiva, jos sitä ylipäänsä aiotaan turvata.

Arvoisa puhemies! Me sosiaalidemokraatit katsomme, että vammaisten ihmisten perusoikeuksista ei voida leikata. Suomessa ei voida hyväksyä sellaista politiikkaa, joka tietoisesti heikentää kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien ihmisten elämää. Eduskunnan on nyt tässä tilanteessa asetettava vammaisten puolelle ja vaadittava hallitusta perumaan nämä armottomat leikkaukset. Me emme voi antaa tälle hallitukselle lupaa murentaa suomalaista hyvinvointivaltiota, jossa jokaisella on oikeus tasa-arvoiseen ja ihmisarvoiseen elämään.

Arvoisa puhemies! Kun täällä aiemmin kokoomuksen puheenvuoroissa penättiin SDP:ltä vastuuta maamme taloudesta ja huolta julkisen talouden tilasta, niin totean tässä sen, että Suomen talous tarvitsee tasapainotusta, mutta kuten meidän vaihtoehtobudjettimme osoittaa, sen voi tehdä reilummin. SDP on tarjonnut hallitukselle oman reilumman vaihtoehdon, joka turvaa suomalaisten arjen palveluita, vahvistaa kasvua keventämällä pieni- ja keskituloisten verotusta, mutta tasapainottaa samaan aikaan taloutta yhtä paljon kuin hallitus talousarviossaan. Kuulitteko? Me emme ole luopuneet tasapainotustavoitteista, mutta me teemme sen reilummin. Mielestämme hyvinvointivaltion palveluista leikkaaminen ei ole pitkäkestoinen ratkaisu. Kaikkein heikoimmassa asemassa olevilta leikkaaminen ei ole kestävä ratkaisu. Suomi pystyy parempaan, puhemies, sen olemme vaihtoehtosamme osoittaneet.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Merinen, olkaa hyvä.

22.45 Ville Merinen sd: Arvoisa puhemies! Kuunnelkaa, arvoisa puhemies, näitä terveysministerin kommentteja viime päiviltä, oikein ajatuksen kanssa: ”Joku voi arvostaa sitä, että hänen luonaan ei juokse neljä kertaa päivässä aina eri hoitaja tekemässä jotain, vaan kunnioitettaisiin hänen yksityisyyttään, ja hänkin saisi jonkun rauhan siellä.” Tuo on jotenkin ihan käsittämätön kommentti. Miettikää ihmiset, terveysministeriltä. Sitten toinen: ”Mitä liittyy kotihoitoon, niin kyllä minullakin on siitä kokemusta. Kyllä yhden ihmisen luona voi hoitaja hyvin käydä viisi kertaa vuorokaudessa. Tiedän kyllä, että toiset ikäihmiset eivät tykkää siitä, että sinne tulee omilla avaimilla henkilö sisään, soittaa ovikelloa etukäteen. Ei tule edes täsmällisinä aikoina joka päivä, vaan vähän vaihtelee riippuen siitä, miten aikaa on mennyt muiden asiakkaiden luona. Uskon, että meillä on sellaisia ihmisiä, jotka arvostavat sitä, että edes yksi käynti, vaikka päivälääkekäynti, päivälääkkeenanto, voi-

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

taisiin hoitaa lääkeautomaatilla.” Ovathan nämä ihan käsittämättömiä kommentteja kotihoidosta. Kun meillä on täällä vanhushoidosta puhuttu, niin kyllähän ne ihmisten viestit ovat enemmänkin sitä, että jos joku ihminen onnistuu saamaan neljä tai viisi kertaa päivässä kotihoidon itselleen, niin se on tosi huonokuntoinen vanhus. Siis se vanhus on semmoisessa kunnossa, että sillä oikeasti voisi olla jopa tarve johonkin yksikköön, missä se olisi vuorokauden ympäri hoidossa. Nämä kommentit ovat herättäneet ihmisissä tosi paljon tunteita sosiaalisen median keskusteluissa, ja ymmärrän tosi hyvin, ja hoitoalan työntekijät, kotihoidon ihmiset, kokevat, että nämä eivät ole asiallisia kommentteja, koska ihmisillä on semmoinen mielikuva, että terveysministerin kuuluu puolustaa terveydenhoitoalaa eikä tälleen jotenkin alentaa sitä tämmöisillä.

Sain jopa palautetta, edustaja Väyrynen, siitä, että te olette puhunut siitä yhdestä blogista täällä niin useaan kertaan. Että jos on yksi blogi löytynyt netistä, missä on aikataulu, missä on ylimääräistä jotenkin, niin ei se vastaa millään tavalla kotihoidon alan todellisuutta. Kotihoidon ihmiset ovat kuunnelleet näitä meidän keskusteluita, ja he ihmettelevät, että jos tämä yksi blogi löytyy netistä, niin miksi sitä tuodaan koko ajan toistuvasti esille, koska todellisuus on se, että kun ihminen onnistuu saamaan vaikka viisi kertaa vuorokaudessa kotihoidon, niin se on yleensä aika huonossa kunnossa, ja tosi moni niistä vanhuksista omaisten mukaan kuuluisi jo enemmänkin ympärivuorokautiseen hoitoon tai johonkin vakaampaan paikkaan. Että siellä on oikeasti huoli omaisilla.

Minä luulen, että oikeasti Suomen ongelma ei ole se, että kotihoidossa vanhuksia häiriöidään liikakäynneillä. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Siitä maksetaan!] — He maksavat näistä käynneistä ihan kunnolla. — Täällä puhuttiin tänään tosi paljon näistä digilaitteista, mutta kyllähän todellisuus on se, että vanhukset kaipaavat ihmisten seuraa. Se on tietysti huono asia, jos se ihminen, kuka käy siellä, on aina eri ihminen. Siis jos meillä on vaikka viisi käyntiä päivässä ja niissä on viisi eri ihmistä, niin totta kai se rasittaa vaikka muistihäiriöisen ihmisen mieltä, ja olisi tosi turvallisempaa, että ne olisivat vaikka kaksi eri ihmistä.

Kyllä täällä on puhuttu tänään kyselytunnilla ja eilen ja toissa päivänä, kun on keskusteltu näitä välikysymysaiheita, kotihoidosta ihan vääristyneellä tavalla. Luulen, että yksinäisyys on isompi ongelma kuin tämä, mistä täällä on puhuttu.

Sitten se toinen juttu, että on vähätelty, että ei 700 000 käyntiä, vaan oikeasti 35 miljoonaa käyntiä on paljon. 700 000 käyntiä on ihan pirun paljon. — Jatketaan myöhemmin. Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Väyrynen, olkaa hyvä.

22.50 Ville Väyrynen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kaikella kunnioituksella, edustaja Merinen, mutta kun on tuolla kirjoitettuna mustaa valkoisella, niin en nyt tiedä, onko se yhtään sen vähemmän uskottavaa kuin somekontaktit. Kaikki me tietomme jostain haetaan, ja te olette itse nähnyt sen. Toki luen vastaavanlaisia blogeja, mistä löytyy sitten erilaisia tietoja, mutta eilen tätä yhdessä luettiin ja kovasti katsottiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vielä vastauspuheenvuoro, edustaja Merinen, ja sitten palaamme listalle.

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

22.50 **Ville Merinen sd** (vastauspuheenvuoro): Edustaja Väyrynen, laitoin 20 minuuttia sitten tämän terveysministerin kommentin kotihoidosta Instagramiin. Tässä on 155 kommenttia 20 minuutissa, ja voit lukea ne läpi, mutta ne ovat mallia ”sairasta, mummoni on kotihoidossa asiakas, ja tuntitolkulla makailee yksinään”. Ne ovat ihan järkyttäviä ne kommentit. [Ville Väyrynen: Puhutaan eri asiasta!] — Ei puhuta. Se koskettaa, kun nostat aina yhden blogin, löydät yhden blogin netistä ja se on niin kuin fakta. Se on vähän samanlainen fakta kuin miten meidän ministeri sanoi, että hän sai kaksi viestiä kotihoidosta ja ne kummatkin kommentit olivat sitä mieltä, että liikaa käy kotihoitajia. Se on vähän samanlainen. [Ville Väyrynen: Ei ole!] Eli todellisuus ei ole ihan niin yksinkertainen kuin se yksi blogi siellä netissä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Hyvä. — Edustaja Mäkynen, olkaa hyvä.

22.51 **Matias Mäkynen sd:** Arvoisa puhemies! Opposition painostuksen ja todennäköisesti myös tämän välikysmyksen ansiosta hallitus on tänään julkaissut sosiaalihuollon säästöjen toteuttamissuunnitelmaa koskevan asiakirjan. Siinä jonkin verran perutaan sitä aikaisempaa suunnitelmaa, jossa tarkoitus oli vain tehdä pistemäisiä säästöjä sosiaalihuollon palveluihin, mutta asiakirjassa kerrotaan, että 100 miljoonan euron leikkaus aiotaan tehdä sosiaalihuoltolain 11 ja 14 §:ien tarkastelulla ja uudistamisella. Tavoitteena on joustavuus ja asiakaslähtöisyys, mutta todellisuus taitaa lopulta olla jotain aivan muuta.

Nykyisin sosiaalihuoltolain 14 §:ssä luetellaan muun muassa seuraavia palveluita: sosiaalityö, sosiaaliohjaus, sosiaalinen kuntoutus, perhetyö, lapsiperheen kotipalvelu, tukipalvelut, kotihoito, asumispalvelut, ympärivuorokautinen palveluasuminen, päihde- ja riippuvuuspalvelut, mielenterveyspalvelut, omaishoitajien vapaat ja oppilashuollon kuraattoripalvelut ja niin edelleen. Näitä palveluita on tuossa pykälässä noin 40, ja jatkossa hallituksen on tarkoitus tarkentaa näitä noin kymmeneen isompaan palvelukokonaisuuteen. Suomeksi tämä tarkoittaa, että sosiaalihuoltolaista voitaisiin poistaa esimerkiksi perheen kotipalvelua koskeva järjestämisvelvollisuus ja siirtää muita palveluita yleisemmän otsikon ”lapsiperhepalvelut” alle, ja samalla hyvinvointialueiden rahoitusta leikataan 100 miljoonalla eurolla.

Hallitus siis voi sanoa, että se ei poista mitään tiettyä palvelua, mutta leikkaa silti alueiden rahoitusta. Käytännön leikkauspäätökset saadaan ja joudutaan tekemään hyvinvointialueilla. Joka tapauksessa lopputuloksena on vähemmän rahoitusta ja vähemmän sosiaalihuollon palveluita.

Esillä on ollut myös vaihtoehto, että lastensuojelussa vähennettäisiin yöaikaista henkilökuntaa. Kyselytunnin aikana sain tähän liittyen viestin lastensuojelun arjesta. Jo nykyisin osassa lastensuojeluyksiköitä joudutaan käyttämään vartijoita, koska tilanne on öisin niin levoton, työntekijät ovat kovilla ja väkivalta lisääntyy. Kun lastensuojelun työntekijöitä vähennetään, joudutaan tilalle siis palkkaamaan jatkossa enemmän vartijoita. Melko kallista tämäkin.

Vaihtoehtoja tälle lyhytnäköiselle leikkauspolitiikalle on olemassa. Perheen ulkopuolelle sijoitettujen lasten osuus on kaksinkertaistunut 2000-luvulla ja on jo yli 17 000 lasta. Yhden lapsen vuosi perustason laitospaikalla maksaa yli 140 000 euroa, erityistason laitoksessa jopa 250 000 euroa. Lastensuojelun Keskusliiton mukaan ennalta ehkäisevät avopalvelut maksavat 40–60 prosenttia vähemmän kuin nämä kalliit ja inhimillisestikin rasakat korjaavat palvelut.

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

Suomi on erkaantunut lastensuojelussa muista Pohjoismaista. Esimerkiksi Norjassa perheen ulkopuoliset sijoitukset on saatu rajuun laskuun nimenomaan perheiden kotipalvelua ja muita ennalta ehkäiseviä perheiden tukia parantamalla, ei heikentämällä, kuten hallitus on nyt tämän asiakirjan mukaan tekemässä.

Viime kaudella säädimme lastensuojeluun 30 lapsen mitoituksen yhtä työntekijää kohden, mutta resurssit eivät vielä riitä ennaltaehkäisyyn. Esimerkiksi perheiden kotipalvelua saa useimmilla alueilla vain äärimmäisessä hädässä, mikä on aivan liian myöhään. Laitossijoitusten kustannukset 23 vuonna olivat 643 miljoonaa euroa eli puolet koko lastensuojelun 1,3 miljardin euron kustannuksista. Kääntämällä tämän kehityksen Norjan tavoin voisimme saada jopa satojen miljardien eurojen kestävät säästöt lastensuojelusta. Näillä nyt ehdotetuilla leikkauksilla lastensuojelun laitoshoidon tulee jatkamaan paisumistaan ja säästöä ei synny vaan kustannukset kasvavat.

Arvoisa puhemies! SDP lupasi ennen eduskuntavaaleja ja myös vaalien jälkeen, että koulutuksesta, sosiaaliturvasta ja julkisista sote-palveluista ei leikata. Julkista taloutta on tasapainotettava kestävästi esimerkiksi lastensuojelun laatua parantamalla. Hyvinvointivaltio on meitä kaikkia varten. Heikentyvä hyvinvointivaltio on taloudellisesti ja inhimillisesti kestämaton Hallituksen leikkaukset ovat vieneet Suomen negatiiviseen kierteseen, jonka oikaiseminen tulee viemään pitkän ajan. Mitä pikemmin se tapahtuu, sen parempi. Siksi toivon, että hallitus kaatuu tähän välikysymykseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eloranta, olkaa hyvä.

22.56 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Sivistys on totta tosiaan pienen kansan turva. Tätä J. V. Snellmanin periaatetta noudattaen Suomi on menestynyt maailmassa korkealla osaamisellaan peruskouluista alkaen toiselle asteelle ja korkeakoulutukseen. Meidät tunnetaan maailmalla koulutuksen ja sivistyksen mallimaana. Tuntuu, että hallitus tekee tällä hetkellä kaikkensa romuttaakseen sen, millä on rakennettu tämä Suomen menestystarina. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle on todellakin kohdistettu uusi 75 miljoonan euron leikkaus. Koulutuksen piti olla erityissuojeluksessa, niinhän hallitus lupasi. Nyt kuitenkin uhkana ovat perusopetuksen resurssien heikentyminen, ammatillisen koulutuksen romuttaminen tai korkeakoulutuksen rapautuminen, tai ehkäpä ne kaikki. Suomi on pitkään ollut tilanteessa, jossa oppimistulokset laskevat, itse asiassa ne ovat laskeneet koko 2000-luvun. Esimerkiksi heikkojen lukijoiden osuus on tuplaantunut vuosituhannen alun seitsemästä prosentista 14 prosenttiin. Koulutustaso uhkaa jäädä jälkeen kilpailijamaistamme. Meillä on aika pitkä matka sinne 50 prosentin korkeakoulutustasoon, joka meidän kansallinen tavoitteemme on. Silti hallitus aikoo leikata sieltä lisää. Kulttuurista on jo leikattu 17 miljoonaa euroa, ja myöskin se arvonlisäveron korotus kiristää kulttuuritoimijoiden vaikeaa tilannetta entisestään.

Arvoisa puhemies! Sekä koulutuksesta että kulttuurista leikkaaminen olisi siis taloutemme kannalta tuhoisa vaihtoehto. Hallitus on kuitenkin vielä kohdistamassa niihin ne salaperäiset 75 miljoonaa euroa lisäleikkauksia ja piilottelee niitä vaalien alla, koska ei halua kertoa epäsuosituista päätöksistä ihmisille ennen vaaleja, koska se voisi vaikuttaa heidän äänestyspäätökseensä. Mutta kyllä kansalla on oikeus tietää, millaisilla arvoilla puolueet tekevät päätöksiä niin täällä eduskunnassa kuin kunnissa ja hyvinvointialueillakin. Vahva ja monipuolinen koulutus ja kulttuuri ovat se pohja, jolle Suomen menestys on rakennettu ja jolle se tullaan rakentamaan myös tulevaisuudessa. Ei pitäisi antaa lyhytnäköisen leik-

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

kauspolitiikan tuhota sitä kaikkein tärkeintä, mikä meidän suomalaisten tulevaisuuttakin vie parempaan suuntaan.

Arvoisa puhemies! Lapset ja nuoret ovat maamme tulevaisuus. Heidän hyvinvointiaan huolehtiminen ei ole vain moraalinen velvollisuutemme, vaan myös tulevaisuusinvestointi, jonka arvoa ei voida mitata pelkissä euroissa. Hallituksen leikkaukset koulutuksesta, nuorisotyöstä ja erityisesti lastensuojelusta ovat paljon puhuva arvovalinta. Se kertoo karua kieltä tämän hallituksen prioriteeteista. Julkistamassaan säästölistassa hallitus toteaa, että lastensuojeluyksiköiden päivystyssääntöjä kevennetään ja joustavoitetaan. Tällä tavalla apua tarvitsevilta lapsilta haetaan miljoonasäästöjä. Lastensuojelussa eletään jo nyt kädestä suuhun. Työntekijät uupuvat, ja yhä useampi lapsi joutuu odottamaan apua liian pitkään. Silti hallitus on päättänyt leikata juuri lastensuojelusta, leikata juuri sieltä, missä apua tarvitaan kaikkein kipeimmin. Meillä ei ole varaa siihen, että lastensuojelun työntekijät joutuvat kantamaan sietämättömän raskaita asiakasmääriä. Meillä ei ole varaa siihen, että lapsi, joka tarvitsee apua, putoaa läpi turvaverkkojen. Siihen ei ole varaa, ei taloudellisesti eikä varsinkaan inhimillisesti. Tämän lisäksi nuorten ympäriltä ohennetaan turvaverkkoja monin tavoin. Hallitus on leikannut jo koulutuksesta, nuorisotyöstä ja järjestöiltä — järjestöiltä itse asiassa lähtee noin 30 prosenttia tämän hallituskauden loppuun mennessä — ja matalan kynnyksen tukipalveluista on leikattu. Näillä leikkauksilla on ihan suora vaikutus lasten ja nuorten hyvinvointiin. Meillä ei olisi varaa antaa yhdenkään lapsen tai nuoren pudota. Me kaikki tiedämme, että yksi syrjäytynyt nuori maksaa jopa miljoona euroa yhteiskunnalle sitten myöhemmin.

Arvoisa puhemies! Hallituksen politiikka syventää eriarvoisuutta. Se heikentää perheiden mahdollisuuksia saada tukea ja sysää vastuuta hyvinvoinnista takaisin heille, jotka jo valmiiksi kamppailevat monenlaisten ongelmien kanssa. Tämä on lyhytnäköistä, tämä on epäoikeudenmukaista, tämä on suorastaan vastuutonta politiikkaa. Tällaisen lyhytnäköisen politiikan seuraukset me maksamme myöhemmin moninkertaisesti niin inhimillisesti kuin taloudellisesti. Kaikkein kovimman laskun hallituksen kurjistavasta politiikasta maksavat kuitenkin maamme lapset ja nuoret, ja se maksetaan tulevaisuudessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

23.02 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Otin mielestäni itselleni aika kunnianhimoisen tehtävän tässä yrittää viidessä minuutissa tulla aika suuresta yleiskuvasta aika konkreettiseen, jopa pieniinkin yksityiskohtiin, joista me viime aikoina olemme täällä keskustelleet. No, mikä on tämän iso kuva? Sehän on se, että meillä on tuossa tämän vuoden talousarviossa 26,2 miljardia euroa hyvinvointialueiden valtion rahoitusta. Se ei ole hyvinvointialueiden budjettien kokonaisuus, joka on 30,7 miljardia euroa, siis neljä ja puoli miljardia enemmän, joka tulee siitä, että tähän valtion suureen rahoitukseen lisätään toimintatuotot, joita ovat asiakasmaksut ja palvelumyynti, noin viisi miljardia euroa, ja sitten siitä vähennetään tälle vuodelle oletettu valtakunnallinen alijäämä, 300 miljoonaa, sekä rahoituskulut, 200 miljoonaa, siis tuottojen ja kulujen suhde. Siitä seuraa tämä 30,7 miljardia euroa eli noin 5 400 euroa asukasta kohti.

No, nyt hallitus on minun mielestäni ottanut itselleen mahdottoman tehtävän, kun yritetään yksilöiden hyvin tarkasti määritellä yksittäisiä tehtäviä, jotka sitten poistetaan hyvinvointialueiden velvoitteista, ja siitä sitten saadaan tiettyjä muutoksia tähän kokonaisuuteen. Otetaan nyt esimerkiksi se kaikkein pienin: Se oli tämä kaksi ja puoli miljoonaa eu-

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

roa siitä, että ajokorttitarkastuksia ei enää suoriteta hyvinvointialueiden terveyskeskuksissa. Aluksihan vielä valtion budjetissa esitettiin tälle vuodelle viiden miljoonan vähennystä, mutta kun sitten hallituksellekin ilmeni, että näistä on myös tuloja noin kahden ja puolen miljoonan euron edestä, niin se jäi nettovaikutukseltaan kahteen ja puoleen miljoonaan. Ja juuri sen summan me täällä ensimmäisessä lisätalousarviossa tälle vuodelle pari viikkoa sitten vähensimme sieltä hyvinvointialueiden valtavasta kokonaisuudesta. Totesin silloin, että yksi kymmenestuhannesosa, siis kaksi ja puoli miljoonaa, vähennettiin 26 miljardista, niin että tähän ei käytännössä oikeasti ole mikään toimiva malli.

Niin kuin siinä sairaaloiden päivystyksiä koskevassa laissa silloin viime vuoden lopulla ilmeni, niin eihän tätä vähennystä tehdä suinkaan niille hyvinvointialueille, joiden alueella esimerkiksi sijaitsi joku sairaala, jonka päivystys päätettiin supistaa tai peräti sulkea, vaan tämä tehdään laskennallisesti kaikille hyvinvointialueille. Otin tähän esimerkin, että mitä tarkoittaa se, kun leikataan 30 miljoonaa euroa hyvinvointialueilta: silloin leikataan Pirhas-ta, Pirkanmaan hyvinvointialueelta, 2,85 miljoonaa, Keski-Suomelta 1,47 miljoonaa ja Kainuulta 450 000 euroa, koska tämä on se osuus, mikä saadaan siitä 30 miljoonasta niiden hyvinvointialueiden valtion kokonaisrahoituksen puitteissa.

No, nyt sitten se mahdoton tehtävä, jonka ministeri Juusokin totesi mahdottomaksi, on se, että kun hallitus oli vuosi sitten päättänyt mitä todennäköisimmin ei-asiantuntevien tahojen valmistelusta, että sadan miljoonan euron edestä tehdään vielä leikkauksia hyvinvointialueiden yleiskatteelliseen rahoitukseen supistamalla sosiaalihuollon palveluvalikoimaa ja 70 miljoonalla supistamalla erikoissairaanhoidon palveluvalikoimaa, niin siellä sosiaali- ja terveysministeriössä virkamiehet olivat todenneet, että tätä ei yksinkertaisesti pystytäkään tekemään tällä tavalla tehtäviä tarkasti määritellen varsinkaan sen palveluvalikoiman kautta. Niinpä nyt sitten näissä viime viikkojen varsin tapahtumarikkaissa päivien tapahtumissa on tapahtunut niin, että se 70 miljoonaa erikoissairaanhoidosta päätettiin jättää tekemättä — ymmärrän hyvin, koska jo se 30 miljoonan leikkaus sieltä päivystyksistä herrätti ihan valtaisan suuttumuksen tässä maassa — mutta niinpä sitten siirrettiin tämä koko 170 miljoonaa sinne sosiaalihuollon puolelle, niin että sata miljoonaa vielä joskus tulevaisuudessa, kuten pääministeri tänään sanoi, että asiaan palataan syksyllä 26, ja 70 miljoonalle yritettiin keksiä sitten sisällöllisiä määritelmiä, niin kuin esimerkiksi tämä ikääntymisen vaikutus vammaispalveluun ja eräitä muita asioita. Tähän on yksinkertaisesti niin kuin menetelmänä mahdoton, jota hallitus tässä nyt yrittää toteuttaa, [Puhemies koputtaa] ja siitä sitten on ollut näitä viime päivien seurauksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

23.07 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Ei voi muuta todeta kuin että kyllä tässä on aikamoinen sotku saatu aikaan. [Vasemmalta: Kyllä!] Jos ihan käy vain tämän viimeisen viikon tapahtumia lävitse, niin tulee kyllä siihenkin johtopäätökseen, että nostan hattua sille käsikirjoittajalle, kuka nämä juonenkäänteet on pystynyt keksimään. [Eduskunnasta: Ja pöytäkirjanpitäjille!] — Ja pöytäkirjanpitäjille totta kai myös iso kiitos. — Mutta häntä, kuka on tämän hallituksen päässä kyennyt käsikirjoittamaan, onnittelen kyllä tästä saavutuksesta, koska hänellä on pakko olla kyllä lahjoja ihan vaikkapa kaunokirjallisuudenkin puolella.

Kun muistelemme, niin viime viikon torstaina kaikkien niiden viikkojen jälkeen hallitus vihdoin suostui kertomaan, mistä se nämä 170 miljoonan euron lisäleikkaukset sosiaali- ja

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

terveydenhuollon palveluista ottaa, ja niin kuin tiedämme, siellä 66 miljoonaa ja rapiat päälle oli jollakin lailla kerrottu, mistä kokonaisuuksista otetaan — suurimmathan olivat todella kotihoitoon tapahtuva säästö ja vammaispalveluihin tapahtuva säästö, siellä oli myös kuntouttavaan työtoimintaan liittyviä säästöjä ja niin edelleen, ja näistä koostui tästä 177 miljoonasta tämä reilu 66 miljoonaa. Mutta sitten edelleen viime viikon torstaina tämä sadan miljoonan euron säästö sosiaalipalveluiden puolelle jäi edelleen mysteeriksi. Se edelleen todella haluttiin hallituksen toimesta piilottaa, jotta siitä ei laajempaa keskustelua käytäisi. Jo tuolloin viikko sittenhän kyseltiin tämän sadan miljoonan perään, että mistäs kaikesta tämä koostuu, ja sitä keskusteluahan on tässä sitten viikon mittaan käytykin. Aikaisemmin pääministerin viesti ja muunkin hallituksen viesti oli hyvin vahvasti se, että ei ole mitään valmistelua tämän sadan miljoonan euron kohdentamisen osalta, ja tämä oli todella viesti aina eiliseen saakka, kun tämä välikysymyskeskustelu alkoi, ja sitten ministeri Juuso pudotti todella tämän suurimman uutisen tällä viikolla, että onkin olemassa joku virkaesitys siitä, miten tämä sadan miljoonan euron lisäsopeutus sosiaalipalveluihin ollaan tekemässä.

Kun tästä eilinen täällä keskusteltiin ja vaadittiin pääministeriltä selitystä, että kumpaa tässä on uskominen, häntä vai ministeri Juuso, niin sitten tämän päivän aikana koittivat jälleen uudet juonenkäännteet. Tänään sitten, jos olen ymmärtänyt oikein, tiedotusvälineetkin ovat pyrkineet saamaan näitä virkaesityksiä tietopyynnöillä sosiaali- ja terveysministeriöstä, josta on kielletty, että näitä ei luovuteta ja että nämä ovat salaisia, mutta sitten joku oli näköjään tuolla eduskunnan viidennen kerroksen ryhmähuoneiden käytävällä tajunnut kysyä tätä vastuuministeri Juusolta, ja kappas, hänen käsilaukustaan sitten löytyikin yksi osa tätä virkaesitystä, josta hän oli siis jo eilen täällä eduskunnan täysistunnossa kertonut. Tämän pohjaltahan sitten tarina jatkui siten, että kyselytunnilla jo näitä papereita alettiin edustajille jakamaan, mutta käsittääkseni vieläkään ei sitten siitä enemmän julkiseksi, ja sittemmin olemme myös saaneet kuulla, että tiedotusvälineet ovat nämä saaneet käsiinsä.

Kun tämä todella on nyt näin sekavaa, niin vähintä, mitä hallitus voisi tässä tehdä, jotta se edes osittain vastaisi siihen lupaukseen, jonka pääministeri tässä salissa 27. helmikuuta kyselytunnilla antoi siitä, että hallitus julkaisee kaikki nämä säästöt hyvissä ajoin ennen vaaleja, on se, että hallitus julkaisee nyt kaikki ne dokumentit, jotka liittyvät tähän sosiaalipalveluihin tulevaan sadan miljoonan säästöön. Jos ministerin käsilaukusta on jo yksi paperi löytynyt, niin luulisi, että ne loputkin paperit voitaisiin saada päivänvaloon, ja tältä osin sitten pääministerikin pitäisi omat kasvonsa ja vastaisi siihen omaan lupaukseensa, että kaikki nämä säästöt tullaan julkaisemaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harakka, olkaa hyvä.

23.13 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Aivan niin kuin edustaja Räsänen tuossa äsken kuvasi tätä näytelmää ja aivan kuten itsekin aikaisemmassa puheenvuorossani korostin, eduskuntaa on tässä näitten kahden päivän aikana todellakin halvennettu. Pääministeri on esittänyt eduskunnan edessä lupauksen, jota hän ei ole kyennyt tai halunnut pitää tilanteessa, jossa on selvää, että eduskunnalle täytyy puhua totta. Tämä ylenkatse eduskuntaa kohtaan vain korostui siinä, että kun ministeri Juusolta on pyydetty eduskunnalle näitä milloin valmisteluasiakirjoja, milloin virkapohjia, milloin mitään muistioita, niin hän ojentee niitä tuolta ministeriainiosta sen sijaan, että hallitus noudattaisi sitä selkeää protokollaa, joka eduskunnalle annettavassa dokumentaatioissa on noudatettavana ja joka eduskunnan

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

tiedonsaantioikeutta aidosti kunnioittaa. Tällainen toiminta osoittaa hallitukselta erittäin alentuvaa suhdetta korkeimman valtiovallan käyttäjän suhteen.

Ehkä samaa ylimielisyyttä osoittaa se, että hallituspuolueet toistamistaan toistavat sitä, että oppositiolla ei ole halua vastuulliseen valtiontalouden hoitoon, ja on kysely, onko oikeasti haluja sopeuttaa taloutta tarvittavalla tavalla. No, vastakysymys ja oikeastaan vielä aiheellisempi vastakysymys on se, onko hallituksella aidosti halua aitoon sopeutukseen. Kuten olen jo aiemmin todennut, Valtiontalouden tarkastusvirasto on paljastanut hallituksen sopeutusbluffin niin, että täällä moneen kertaan toivotetun yhdeksän miljardin euron sopeutuksen sijaan tämä korkein tilintarkastaja on todennut, että 4,4 miljardia voitaisiin tätä sopeutusta saada kasaan. Tämä tarkoittaa, että puolet, arvoisa hallitus ja hallituksen edustajat, puuttuu tästä teidän yhtälöstänne. Tämä on ihan sama kuin minä vakuuttaisin pankille, että minulla on 100 000 euroa tilillä, ja kun he tarkistaisivat, että ei olekaan kuin 50 000 euroa, niin voi olla, että asuntolaina jäisi saamatta. Voisi olla, että ei olisi luottoa. No, aito kysymys on silloin, miksi hallituksella olisi luottoa niin ulkomaisten luotottajien kuin kotimaisten investoreidenkaan keskuudessa.

Miksi tähän surkeaan tilanteeseen ollaan päädytty? Sen vuoksi, että useimmat hallituksen oletamat melko höttöisetkin ikään kuin sopeutussaannot ovat jääneet piippuun. Näistä tietysti merkittävimpänä on se työllisyyden paranemisesta saatavaksi aiottu kahden miljardin euron hyöty. Miksi tähän ei päädytty? Miksi hallitus ei tässä lohduttomassa tilanteessa, jossa se on aiheuttanut kaudellaan sata uutta työtöntä joka päivä, kysy neuvoa tai tarjoa sitä kuuluisaa kahvikuppia edelliselle hallitukselle, joka jätti sille perinnöksi ennätystyöllisyyden, Suomen mittaushistorian korkeimman työllisyyden, ministeri Haataisen jäljiltä? Sen sijaan sätitään edellisen hallituksen toimia ja vedotaan suhdanteisiin. Edustaja Bergbom hyvin värisävällä äänellä tuossa aikaisemmassa pöytäkirjan kohdassa vetosi siihen, että suhdanteille ei kerta kaikkiaan mahda mitään. Poliitiikan ja talouspolitiikan tärkein tehtävä on toimia suhdanteita vastaan. Toisin sanoen niissä mahdottomissa olosuhteissa, joissa oli maailmanlaajuinen pandemia ja siitä Suomessa aiheutuneet poikkeusolosuhteet, jotka pavisivat kiinni useita elinkeinoja, joissa pelkäsimme jättäjäistyttömyyttä ja joissa pelkäsimme konkurssiaaltoa, lopputulos olikin ennätystyöllisyys. Teidän pitäisi hallituksena edes yrittää samaa tämän teidän ideologianne sijaan.

Johtopäätös ja lopputulos on se, että syntyy kurjistumisen kierre, jossa lisääntyvät konkurssit aiheuttavat lisääntyvää työttömyyttä ja lisääntyvä työttömyys aiheuttaa sen pelon, että kukaan ei uskalla ostaa jääkaappia saatikka asuntoa, [Puhemies koputtaa] mikä johtaa kysynnän supistumiseen, mikä johtaa konkursseihin, mikä johtaa työttömyyteen. Tämä kierre [Puhemies koputtaa] aiheuttaa sen, että teille ei jää muuta vaihtoehtoa kuin leikata niiltä, jotka eivät voi puolustautua.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska, olkaa hyvä.

23.19 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa puhemies! Sitä en voi ymmärtää, että kun tehdään säästöjä ja leikkauksia, niin ei voida sitten kunnolla sanoa, että ne ovat säästöjä ja leikkauksia — ei niin, että se on palveluiden parantamista ja järkevöittämistä. Sitähän nyt normaalit päättäjät ja viranhaltijat tekevät normalityössään. Sitten kun vaikeita päätöksiä tehdään, niin kannetaan niistä vastuu selkä suorana, mutta niin kuin tässä Räsänen hyvin kuvasi, tämä on ollut aikamoista sekoilua nyt nämä viime päivät, ja erityisesti nyt on pääministeri lähtenytkin sitä mukaa, kun näitä puheenjohtajatenttejä on televisiosta tullut, peruuttele-

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

maan ja katsomaan, että ei, kyllä tämä nyt on välttämätöntä, teknologia tulee ja korjaa. No niin, teknologia tulee ja korjaa, mutta tässä samalla sitten tehdään sellaisia säästöjä, joista jää aivan varmasti kovin, kovin syvät arvet.

Mitä hallitus on nyt kahden vuoden aikana saanut aikaan sotessa? No, hallitus ei ole vielä tehnyt ohjelmassaan lupaamaansa omaishoidon kokonaisuudistusta puoliväliriiheen mennessä. Siitäkin täällä on kovasti puhuttu, mutta ei ole kuulunut. Kevään lainsäädäntösuunnitelmassa sitä ei vielä näkynyt. En tiedä, onko hallituspuolueiden edustajilla parempaa tietoa, mutta tältäkin osin hallitus petti lupauksensa.

Hyvinvointialueiden rahoitusleikkauksia on tehty, niin kuin tiedetään. Rahoitustahan on leikattu yhteensä noin kaksi miljardia euroa. Asiakasmaksujen enimmäismääriin tuli raju korotus tämän vuoden alusta. Korotus oli useissa asiakasmaksuissa jopa 45 prosenttia. Jos ajatellaan, että hallitus ei halua missään nimessä kiristää suurituloisten verotusta mutta samaan aikaan sitten pienimmän eläkkeen saajalta, joka saa sen 783,41 euroa kuukaudessa, lääkärissä käynnin hintaa nostetaan 22,5 prosenttia ja erikoissairaanhoidokäyntiä 45 prosenttia, niin onko tämä oikein?

Tässähän hallitus nyt imuroi samalla näitä asiakasmaksujen korotuksia vastaavan summan rahaa pois hyvinvointialueiden rahoituksesta. Ja kun näillä asiakasmaksuilla on vuosittainen maksukatto, niin hyvinvointialue ei välttämättä saa kerättyä leikkausta vastaavaa summaa kasaan, vaikka se olisi päättänyt korottaa kaikkia maksuja asetuksen sallimalla tasolle.

Arvoisa puhemies! Mehän tiedämme, että sairaaloiden yöpäivystysten kiinni laittamisia ja toiminnan merkittävää supistamista on tehty nyt lainsäädännöllä: Oulaskangas, Iisalmi, Varkaus, Salo, Savonlinna ja Kemi. Pirkanmaan hyvinvointialue joutui jo aiemmin lakkauttamaan Valkeakosken yöaikaisen päivystyksen, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Raahen yöaikaisen päivystyksen ja Keski-Suomen hyvinvointialue Jämsän yöaikaisen päivystyksen saadakseen aikaan lisää säästöjä.

Tässä on myös tapahtunut sote-ohjausvallan siirto valtiovarainministeriölle sosiaali- ja terveysministeriöltä. Taloudellinen ohjaus on korostunut, ja tämä sisällöllinen ohjaus on kyllä heikentynyt. Alijäämämenettelyyn ja hyvinvointialueiden pakkoliitoksiin joutumisen kynnyksen madaltaminen on ollut esillä, ja jatkossa yhdestäkin lisärahapyynnöstä hyvinvointialue joutuu pulaan.

Sen lisäksi yksityislääkärikäyntien Kela-korvauksiahan on nyt kasvatettu merkittävästi, kun on leikattu samaan aikaan hyvinvointialueilta. Lääkäriliiton mukaanhan Kela-korvausten nosto kiihdyttää hyvinvointialueiden lääkäripulaa. Ensimmäiset Kela-korvausten korotusrahat sujahtivat suoraan yksityisten lääkärijättien taskuihin, kun ne korottivat Kelan tutkijoiden arvioiden mukaan hintojaan kaksinkertaisesti inflaatioon verrattuna alkuvuodesta 2024. Kelan viime syyskuussa julkistamien tietojen mukaan yksityislääkärikäynnit kasvoivat viime vuonna alkuvuoden aikana vain kaksi prosenttia, kun kustannukset näistä käynneistä kasvoivat vuoden takaiseen verrattuna kolminkertaiseksi. Korvauksia saivat erityisesti suurituloiset aikuiset ja lapset, joilla... No, todennäköisesti heillä on vapaaehtoinen sairauskuluvakuutus.

Eli paljon on tehty, ja jonkun maksettavaksi tämä jää. Aina tässä miettii sitten, että kun vaalit tulevat, niin kuka sitten hyötyy eniten, kuka saa ja kenelle annetaan. Ja vähän nyt näyttää siltä, että niiltä, joilla menee jo valmiiksi heikoiten, nyt sitten viedään loputkin.

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Väyrynen, olkaa hyvä.

23.24 Ville Väyrynen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Sekä edustaja Ovaskalle että edustaja Marttilalle, ketkä nyt molemmat ottivat tämän Lääkäriliiton kritiikin esille: Oletteko te päättäneet, kumman osan te siitä kritiikistä otatte? Nimenomaan sen, että Lääkäriliitto pelkää, että lääkärit valuvat sinne yksityiselle, vai sen, minkä he siinä samassa lausunnossaan sanoivat, että tämä ei ole tarpeeksi houkutteleva ammatinharjoittajille tämän taksan takia? Se oli hyvin erikoinen ulostulo Lääkäriliitolta. Kannattaa lukea se kokonaan. Se on tietyllä tavalla itsensä kanssa ristiriidassa. Se on ihan totta, että he kehottivat lääkäreitä olemaan hoitamatta potilaita, mikä on minun mielestäni ihan käsittämätöntä ammattiyhdistysliikkeelle. Tietyllä tavalla kannattaa se koko ulostulo katsoa läpi, jos haluaa siihen viitata. Se on mielenkiintoinen lausunto.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Ovaska, ja sitten palaamme listalle.

23.24 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Teidän kannattaa nyt siellä lääkäreiden kesken käydä nämä ja katsoa, mitä mieltä näistä ollaan. Tämä on nyt vähän sama kuin se yli 65-vuotiaille tehtävä korvaus mennä yksityiselle edullisemmalla, niin nyt sitäkin Lääkäriliitto on arvostellut kovin sanoin. Kenttä on siellä hajanainen. No, meidän tehtävämme on sitten poliitikkoina vetää ne johtopäätökset ja katsoa, mitä nämä liitot sanovat, mutta toivon, että heiltä löytyisi yhtenäinen viesti, kun nythän sitä ei ole.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piritta Rantanen, olkaa hyvä.

23.25 Piritta Rantanen sd: Herra puhemies! Äskettäin keskustelimme tästä blogista, joka on täällä THL:n sivuilla, ja en malta minäkään olla kommentoimatta sitä, kun sain edustaja Väyryseltä linkin sinne. Erittäin mielenkiintoinen blogi kyllä onkin. Täällähän on nimenomaan tehty kaksi tällaista esimerkkiä lähihoitajan työvuorosta, ja jos tätä tarkemmin katselee, niin täällä on esimerkiksi aamuvuorossa yhdeksän käyntiä ja siirtymissä paikasta toiseen on mennyt minuutista 15 minuuttiin ja näitten siirtymien välillä on kuutta minuuttia ja seitsemää minuuttia.

Mutta jos keskitytään siihen, minkälaisia toimenpiteitä hoitajat sitten ovat näillä asiakaskäynneillä tehneet, niin täällähän on esimerkiksi lääkehoitoa, kirjaaminen siitä, sekä asiakkaan ohjaaminen ja avustaminen. Seuraavalla käynnillä ruokailussa avustaminen, lääkehoito ja kirjaaminen, ruokailussa avustaminen, sairaanhoidollisia toimenpiteitä, lääkehoito ja kirjaaminen, pukeutumisessa ja ruokailussa avustaminen, kirjaaminen. Seuraavalla suihku ja pukeutumisessa avustaminen, ruokailussa avustaminen, lääkehoito, taas pukeutumisessa ja ruokailussa avustaminen, sairaanhoidollisia toimenpiteitä ja kirjaaminen. Sitten on ollut ruokatunti, jossa on myös kirjattu ja tehty toimistotöitä, mutta seuraavalla asiakaskäynnillä ruokailussa avustaminen, lääkehoito, kirjaaminen, asiakkaan ohjaaminen, hygieniassa ja ruokailussa avustaminen. Nämä toistuvat kaikissa näissä käynneissä, ja jos nyt ajattelen taas tätä teknologista hyödyntämistä näissä, niin kyllä, kirjaamisessa se onnistuu, mutta näissäkin kirjaaminen on tehty jokaisen asiakaskäynnin jälkeen tai siellä

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

asiakaskäynnillä, ei niin, että olisi erikseen siirrytty johonkin muualle tekemään tai päivän päätteeksi nämä olisi kirjattu, vaan on käytetty jotain teknistä laitetta, jolla kirjaamiset on voitu siellä tehdä. Mutta on hyvin vaikea ymmärtää, mitkä näistä käynneistä ovat sellaisia, että näitä voitaisiin tehdä jonkin digilaitteen tai jonkun uuden teknologisen innovaation kautta. Kuinka siinä hygieniassa ja ruokailussa avustaminen mahtaa onnistua sen videoyhteyden kautta? Näissä esimerkeissä ei ollut yhtään ainoata sellaista käyntiä, jossa olisi ollut esimerkiksi vain lääkehoito, vaan näissä oli kaikissa sellaisia toimenpiteitä, jotka vaativat fyysistä kontaktia niin sen hoitajan kuin asiakkaan välille.

Tämä on juuri se koko pointti tässä asiassa, että kyllä, mekin uskomme siihen, että teknologisilla ratkaisuilla voidaan tehdä paljon asioita, mutta on kyllä hyvin vaikea ymmärtää, kuinka sitä fyysistä kontaktia, fyysistä avustamista voisi muulla tavoin suorittaa — senkin vuoksi, että tänäänkin pääministeri kyselytunnilla sanoi, niin kuin täällä on keskustelussakin käynyt monta kertaa jo esiin, että meillä on tulossa lisää niitä vanhuksia, jotka sitä kotihoitoa tarvitsevat. Meillä on jo nyt satojatuhansia ikäihmisiä, jotka eivät pysty käyttämään digilaitteita, mutta nyt hallitus haluaa ohjata nimenomaan tähän suuntaan. Kun meillä on nimenomaan se palvelun tarve, joka kasvaa, ja silti tehdään päätös siitä, että halutaan näistä palveluista leikata, niin tämä logiikka ei vain tällaiselle sosiaalidemokraattiselle kansanedustajalle oikeinkaan hyvin avaudu.

Sitten kun otetaan vielä huomioon se seikka, että nämä eivät ole ainoita leikkauksia, mitkä ovat nyt esillä, vaan Orpon hallitus on jo leikannut aikaisemmin ympärivuorokautisesta hoivasta 45 miljoonaa ja samalla vähentänyt henkilöstömäärää, nimenomaan niin, että hallitus on laskenut henkilöstön minimimitoitusta tähän 0,6:een, niin kyllähän se tuntuu erikoiselta. Tai me olemme kuulleet niistä esimerkkitapauksista, että kun se kotihoito ei enää ole ollutkaan riittävää vaan on pitänyt päästä vaikka palveluasumisen piiriin, ja se jono onkin sinne niin pitkä, että ei tahdo millään edes selvitä siihen asti, että pääsis sinne jatkohoitoon, niin siltikin tehdään semmoinen arvovalinta, että juuri näistä palveluista halutaan leikata.

Ehkä kaikkein ikävintä tässä kokonaisuudessa on nimenomaan se, että hallitus haluaa pimittää kansalaisilta ja alueilta ne leikkaussuunnitelmansa, joita se vielä aikoo tehdä lisää tänne sosiaalihuoltoon. Ja niin kuin täällä on monta kertaa jo tänäänkin kysytty, [Puhemies koputtaa] eiköhän se olisi viisaampaa, että pääministeri nyt vain kertoisi, kuinka ne aiotaan toteuttaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Valtola, olkaa hyvä.

23.31 Oskari Valtola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jälleen kerran, kun kuunteli näitä tarinoita, miten teknologia ei vanhustenhoivaan sovi: huomioidaan, että vanhukset ovat yksilöitä.

Täällä mainittiin Pirkanmaan alueesta, ja voisin lukea täältä Pirkanmaan hyvinvointialueen sivuilta artikkelista 30.10.2023: ”Lääkeautomaatti tukee ikääntyvän ihmisen itenäisyyttä. Ikäminen voi elää elämänsä omien rutiiniensa mukaan ilman, että täytyy odottaa hoitajan lääkkeenantoon liittyvää käyntiä.” Sitten tulee suora lainaus: ” — Kesällä tämä tuli, olisiko ollut kesäkuun puoltaväliä. Ensin vähän vierastin sitä. En tykännyt, koska olin itse tottunut laittamaan lääkkeeni. Nyt en luopuisi siitä enää mistään hinnasta, enkä tästä videopuhelimesta ollenkaan, Kotinäre hymyilee ja katsoo etäkäyntilaitetta vierellään.”

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

[Tytti Tuppurainen, Piritta Rantanen ja Aki Lindén pyytävät vastauspuheenvuoroa] Ihmiset ja ikäihmiset ovat erilaisia ja heidän tarpeensa ovat erilaisia, [Puhemies koputtaa] ja kun nämä tekniset ratkaisut suunnataan oikein, ne palvelevat kyllä hyvin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Piritta Rantanen, olkaa hyvä.

23.32 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Juuri näin. Näinhän se juuri menee, että niille, joille se käy, se on erinomaista. Mutta niin kuin tästä kuuluisasta blogista luin, yksikään näistä kotihoitajan tekemistä käynneistä ei ollut liittynyt pelkästään lääkehoitoon, vaan joka ikiseen niistä oli liittynyt jotakin fyysistä toimenpidettä: ruokailussa avustamista, hygieniasta huolehtimista, sairaanhoitajan palveluita. [Ville Väyrynen ja Oskari Valtola pyytävät vastauspuheenvuoroa] Minä en voi ymmärtää, mitkä ovat ne teknologiset ratkaisut, joilla me pystymme ihmistä näissä asioissa auttamaan. On erittäin hyvä, että me pystymme auttamaan niitä ihmisiä, joille riittää vaikka vain tämä lääkehoito, mutta nehan eivät ole tässä. Ei meillä ole enää sellaisia kotihoidon käynnejä, joissa riittäisi pelkästään lääkehoidon jakaminen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Valtola, olkaa hyvä.

23.33 Oskari Valtola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Säännöllisen kotihoidon piirissä on lähes 200 000 ikäihmistä. [Aki Lindén: 118 000 säännöllisen piirissä!] — No, kuitenkin iso määrä, tarkistan tuon vielä. — Siellä on monen eri tasoista. Niin kuin tämäkin ikäihminen tässä jutussa kertoo, hän tarvitsee vain lääkkeidenottoapua, ja se on esimerkiksi semmoinen, joka voidaan teknologialla hoitaa. [Piritta Rantasen välihuuto] Samassa artikkelissa Pirha on asettanut tavoitteekseen, että lääkeautomaattien kattavuutta nostetaan 14 prosentista 20 prosenttiin. Eli tämmöisiä. Ei tässä nyt väitellä siitä, voidaanko hoitokäynnejä hoitaa täysin teknologialla. Ei tietenkään, mutta teknologia pystyy auttamaan ja vähentämään käyntien tarvetta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vielä vastauspuheenvuoro, edustaja Lindén, ja sitten palaamme listalle. Olkaa hyvä, edustaja Lindén.

23.34 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen aika talousorientoitunut. Minä ymmärtäisin tämän keskustelun, jos me puhuisimme siitä, että kun vanhusten lukumäärä lisääntyy aika vauhdikkaastikin, niin kuin esimerkiksi edustaja Väyrynen tänään kertoi — itselläni oli samanlaisia lukuja käytössäni tässä — niin me siitä tekisimme sen johtopäätöksen, että jos meillä esimerkiksi viidellä prosentilla vuosittain kasvaisi henkilökunnan tarve, niin käyttämällä teknologiaa se kasvaakin vain neljällä prosentilla. [Ville Väyrynen pyytää vastauspuheenvuoroa] Silloinhan se on eri asia. Nyt minä en oikeasti aika lailla talouden kautta ajattelevana ihmisenä saa millään tavalla päähäni sitä, että me voimme esimerkiksi vuoden 26 talousarvioon merkitä miinus 16 miljoonaa euroa teknologian käytöstä kotihoidossa eli siis vähentää reaalisesti käytössä olevaa rahaa. Se teknologiaan investointi maksaa jotain, ja sitten tämä nettomiinus 16 täytyy saada sillä aikaiseksi,

että vielä enemmän kuin se 16 vähennetään [Puhemies koputtaa] siitä henkilöstön teke-
mästä työstä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Tämä kiinnostava keskustelu ei tainnut tulla vielä
aivan valmiiksi. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Väyrynen, olkaa hyvä. [Naurua — Aki
Lindén: Tämä on kiinnostavaa, kiitoksia!]

23.35 Ville Väyrynen kok (vastauspuheenvuoro): Suuri kiitos tästä, arvoisa puhemies!
Oikeastaan edustaja Rantaselle: Teille ei ehkä ihan auennut nyt se pointti, mitä minä yritin
tuolta pöntöstä sanoa tämän blogin kautta. Tämä pointti oli juuri tämä, että pelkästään ei
tehdä teknologisilla ratkaisuilla, vaan minä yritin avata sitä, että jos meillä on kahdeksan
tunnin työpäivä, mistä me onnistutaan käyttämään vain kolme tuntia siihen itse asiaan, niin
ollaanko me silloin saatu järjestettyä se työ sillä lailla niin kuin se pitää järjestää. Täytyisi-
kö niitten käyntien olla pidempiä, pitääkö niitä käyntejä järjestää eri tavalla, pitääkö mei-
dän kokonaan organisoida se työ uudella tavalla? [Tytti Tuppurainen ja Piritta Rantanen
pyytävät vastauspuheenvuoroa] Tuo ei kerro minulle sitä, että me käytettäisiin meidän re-
surssit kaikista parhaalla mahdollisella tavalla. Se oli se, mitä minä hain, nimenomaan sitä,
että kaikki ratkaisut eivät ole teknologisia vaan ne löytyvät myös sieltä työn sisällöistä,
mitä meidän pitää todella laajalti hakea koko meidän sote-sektorin sisällä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vielä vastauspuheenvuoro, edustaja Tuppurai-
nen, olkaa hyvä, ja sitten totisesti palaamme listalle.

23.36 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! On erit-
tään arvostettavaa, että kokoomuksesta edustajat ovat paikalla käymässä tätä keskustelua,
koska onhan tämä nyt mielenkiintoista. Ei SDP karsasta teknologiaa vanhusten kotipalve-
luissa. Se on hyvä renki, mutta se on huono isäntä. Teknologialla ei voi korvata ihmistä.
Mutta me kuulimme tänään, toisin kuin mitä tässä kokoomus yrittää todistaa, ministeri
Juusolta, joka näistä kotipalveluista ministerinä vastaa, että nämä digisäästöt tosiasiaassa
tarkoittavat sitä, että on vähemmän kotihoidon käyntejä. Tämä on se ongelma, että se tek-
nologia onkin itse asiassa kätkössä olevat sakset, joilla leikataan vanhusten kotipalveluis-
ta. Kyllä SDP toivoo, että me voimme hyödyntää modernia teknologiaa ikäihmisten palve-
luissa ihmisten parhaaksi inhimillisesti, mutta se ei voi samaan aikaan tarkoittaa leikkauk-
sia, ja se on tämä koko keskustelun villakoiran ydin: vähemmän kotihoidon käyntejä. Tämä
on nyt tänään tunnustettu, ja me haluamme pääministeri Orpon myös paikalle kertomaan,
onko se sama logiikka myös näissä muissa 100 miljoonan euron säästöissä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja sitten puhujalistalle. Edustaja Marttila, olkaa
hyvä.

23.38 Helena Marttila sd: Arvoisa puhemies! On ilmiselvää, että aihe kirvoittaa monen-
moisia näkökantoja ja keskustelua.

Vielä aivan aluksi vastaan tähän omaan Lääkäriliittoa koskevaan kommenttiini ja plus
65-vuotiaiden pilottikokeiluun, valinnanvapauskokeiluun. Oma huoleni liittyy ennen kaik-
kea siihen, miten hoidon jatkuvuus turvataan ja mikä tulee olemaan tämän kokeilun hinta-

lappu, ja näinkö vain nämäkin leikkaukset maksatetaan sitten sillä. Mutta se on sitten sen ajan kysymys.

Kuitenkin vielä näistä kysymyksistä, jotka tänään ovat meillä käsittelyssä.

Julkisuudessa olleiden tietojen mukaan sosiaali- ja terveysministeriön virkakunta olisi kohdistanut säästöt ennemmin erikoissairaanhoidon kuin sosiaalihuoltoon, siis ennemmin vaikka erikoissairaanhoidon, mutta sehän toki osuisi hallituspuolueiden äänestäjiin. Perusteluna on julkisuudessa kerrottu, että sosiaalihuollossa on isompi riski, että tulee tilanteita, joissa kriteerit tiukentuisivat niin, että ihmisten tilanteista tulee kestäättömiä. Ei siis ole mikään ihme, että pääministeri ei ole pystynyt pitämään lupaustaan ja kertomaan näistä säästöistä sen tarkemmin.

Ministeriön hiljattain teettämässä kyselyssä suomalaisilta kysyttiin, ketkä tulisi asettaa yhteiskunnassa etusijalle. Vastaukset ihmisiltä olivat yksiselitteisiä: lapset, vanhukset ja vammaiset. [Piritta Rantanen: Sama lista kuin hallituksella!] — Sama lista, kyllä.

Arvoisa puhemies! Suomalaiset uskovat yhdenvertaisuuteen ja suomalaiseen hyvinvointivaltioon, joka pitää huolta heikoimmista. Kun Taloustutkimus kysyi kansalaisilta, mikä on tärkeintä sosiaali- ja terveystaloudessa, vastaus oli selvä: jokaisella on oikeus saada hoitoa ja huolenpitoa taustastaan riippumatta. Yhdeksän kymmenestä suomalaisesta katsoo, että yhteiskunnan on autettava heitä, jotka eivät kykene huolehtimaan itsestään. Yhdeksän kymmenestä sanoo näin. Kansalaisilta kysyttiin myös, että jos mielestäsi jotkut ihmisryhmät voidaan asettaa etusijalle, niin mitkä. Tämä kolmen kärki oli siis lapset, ikäihmiset ja vammaiset. Heidän tulee suomalaisten mielestä tulla ensin jos jonkun.

Mutta mitä tekee hallitus? Leikkaa vanhustenhoivasta, vammaispalveluista ja lastensuojelusta, heikentää juuri niiden ihmisten palveluja, jotka tarvitsevat eniten tukea. Tämä hallituksen linja on kylmäävä. Se kohdistaa säästöt niihin, jotka eivät voi puolustaa itseään: vanhuksiin, jotka ovat kotihoidossa mutta eivät saa riittävää hoitoa, lapsiin, jotka ovat jo valmiiksi haavoittuvassa asemassa. Tämä ei ole hyvinvointivaltion arvojen mukaista eikä suomalaisten arvojen mukaista kertomani kyselyn mukaan.

Meidän olisi panostettava ennaltaehkäisyyn ja huolenpitoon, ei leikattava niistä. Jokainen euro, joka säästetään nyt kotihoidosta, vammaispalveluista ja lastensuojelusta, tulee maksamaan tulevaisuudessa moninkertaisesti. En usko millään, että suomalaiset hyväksyvät sitä, että heikommilta viedään, ja näin tämä kyselykin osoittaa.

Olen saanut viime päivinä paljon viestejä hoitoalan ammattilaisilta, jotka ovat hämmentyneinä kuunnelleet tätä keskustelua ja erityisesti ministeri Juusoa, joka on nyt useampaan otteeseen puhunut siitä, kuinka kotihoidossa olisi suorastaan vastentahtoisia asiakkuuksia. Esimerkiksi eilen ministeri totesi: ”Joku voi arvostaa sitä, että hänen luonaan ei juokse neljä kertaa päivässä aina eri hoitaja tekemässä jotain, vaan kunnioitettaisiin hänen yksityisyyttään, ja hänkin saisi jonkun rauhan siellä.” Onhan tämä aivan irrallaan siitä todellisuudesta, jonka alan ammattilaiset tuntevat ja jonka moni tietää lähipiiristään, omien isovanhempiensa tai vanhempiensa tilanteesta. Kyllä useampi iäkäs toivoo ennemmin enemmän kotihoitoa tai ylipäätään myönteistä päätöstä kotihoidosta ja pääsyä palvelun piiriin.

Arvoisa puhemies! Arviolta 2 200 vanhusta odottaa kotihoidon varassa ympärivuorokautista hoitopaikkaa niin, että heille on todettu tarve ympärivuorokautiselle hoivalle. Entisenä sairaalasosiaalityöntekijänä tiedän, että liian moni on kotihoidossa aivan liian huonokuntoisena. Asiantuntijat ovat tuoneet esiin, että juuri kotihoito on se vanhuspalvelujen osa-alue, joka on täysin aliresursoitu, ja hoitajat joutuvat tekemään työtä suorastaan

epäeettisissä olosuhteissa. Sydäntä särkee viestit siitä, miten hoitajat laittavat oven kiinni itku kurkussa, kun muistisairas vanhus jää yksin jälleen kotiinsa selviytymään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

23.43 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa herra puhemies! Tässä välikysymyksessä on kysymys myös kulttuurista, ja Suomi on kulttuurimaa. Koko idea Suomesta, meidän isänmaastamme, itsenäisestä valtiosta, nojaa mitä suurimmassa määrin kulttuurikenttämme ponnisteluihin. On historiatonta, miten Orpon—Purran oikeistohallitus on nyt lähtenyt leikkaamaan kulttuurista, kansakuntamme rakentajasta. Kulttuuri ei ole vain viihdettä tai luksusta. Se on identiteettiämme, sivistyksemme perusta ja tulevaisuutemme kivijalka.

Vuosi sitten hallitus päätti uusista leikkauksista, joista yksi suurimmista kohdistuu opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle: 75 miljoonaa euroa koulutuksesta, kulttuurista, nuorisotyöstä ja liikunnasta. Päätöksestä on aikaa, mutta vielä tähänkään päivään mennessä ei ole selvää, mistä tarkalleen leikataan. Hallitus pimittää tämänkin tiedon, aivan kuten se on tehnyt aiemminkin. Se ei ole reilua politiikkaa. Se ei ole äänestäjän kannalta oikein.

Pääministeri Orpo lupasi helmikuun 27. päivä kyselytunnilla, että leikkaukset julkistetaan hyvissä ajoin ennen vaaleja. Tämä lupaus on petetty. On edelleen epäselvää, mihin hallitus aikoo kohdistaa nämä leikkauksensa. Onko hallitus leikkaamassa kenties perusopetuksesta, vaikka oppimistulokset ovat laskeneet hälyttävästi, vai viekö hallitus rahat ammatillisesta koulutuksesta, joka kärsii jo edellisestä hallituksen 120 miljoonan euron jättileikkauksesta?

Olenainen kysymys on myös se, onko hallitus kulttuurivihamielisyydessään valmiina kurjistamaan kulttuurikenttää entisestään. Tapasin viime viikolla Oulussa, kotikaupungissani, suuren joukon eri alojen pohjoissuomalaisia kulttuurintekijöitä. Orpon—Purran oikeistohallituksen kulttuurileikkaukset näkyvät nyt jo Oulun seudulla karvaalla tavalla. Leikkaukset iskevät erityisesti pieniin kulttuuritoimijoihin, joille jo muutaman prosentin rahoitusvaje voi tarkoittaa koko toiminnan loppumista. Ensi vuonna hallitus leikkaa kulttuurista 17,4 miljoonaa euroa. Se on pienillä resursseilla toimivalle kentälle valtava raha.

Miten kulttuuria voidaan kehittää, jos siltä viedään edellytykset elää ja hengittää? Orpon—Purran hallituksen kulttuuripoliittisessa selonteossa kyllä puhutaan kauniisti kulttuurin merkityksestä, mutta eiväthän nämä paperille painetut sanat riitä, jos samaan aikaan teot johtavat siihen, että jatkossa entistä harvempi saa nauttia kulttuurin tuomista elämyksistä.

Suomessa on tulossa hiljainen kesä. Moni alueellisesti arvokas ja rakastettu tapahtuma on vaikeuksissa. Osalla ei enää ole mahdollisuuksia jatkaa toimintaa. Viesti on tyrmistytävä myös Oulun seudulla. Joukko Oulun musiikki- ja taidealan keskeisiä ammattilaisia kirjoitti marraskuussa Kalevassa julkaistussa mielipidekirjoituksessaan, kuinka kulttuurileikkaukset ovat uhka koko maakunnan kulttuurielämälle. Esimerkiksi Oulun musiikkivideofestivaalit, Oulunsalo soi -kamarimusiikkifestivaalit, Oulun kansainvälinen lasten ja nuorten elokuvien festivaali ja Elojatsien toiminta ovat vaakalaudalla. Nämä tapahtumat ovat vaarassa kadota, kun Oulu valmistautuu ensi vuonna koettavaan Euroopan kulttuuripääkaupunkivuoteen. Viisi alueellista tapahtumaa on nyt jo ilmoittanut, että niiden vuosikymmenien mittainen työ päättyy.

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

Oulussa kuulemani huoli ei ole pelkästään alueellinen. Koko Suomen kulttuuritarjonta on nyt uhattuna. Kulttuurileikkaukset eivät kohdistu vain suuriin instituutioihin, vaan niillä on suora vaikutus paikallisiin tapahtumiin ja taideharrastuksiin. Kesän kulttuuritapahtumat ovat monella paikkakunnalla vetovoimatekijä, jolla ei ole kilpailijaa. Tapahtumat tuovat kyliin ja kaupunkeihin arvokkaita matkailutuloja ja ilahduttavat asukkaiden arkea. Kulttuuri tekee hyvää niin ihmiselle kuin aluetaloudelle.

Hallituksen politiikalle on olemassa vaihtoehtoja. SDP:n vaihtoehdossa kulttuurista ei leikata. Me ymmärrämme, että kulttuuri ei ole pelkästään kuluerä budjetissa, vaan se on investointi yhteiskunnan ja ihmisten hyvinvointiin, talouteen ja tulevaisuuteen. Taide ja kulttuuri tuovat ihmisille elämyksiä, antavat voimaa arkeen ja tarjoavat mahdollisuuksia harrastustoimintaan. Samalla ne vauhdittavat elinkeinoelämää ja työllisyyttä. Jokainen kulttuuriin sijoitettu euro tuottaa yhteiskunnalle moninkertaisen hyödyn. Siksi kysynkin suoraan: miksi kulttuurista leikataan? Miksi hallitus ei suostu kertomaan, mitä kaikkia toimenpiteitä se aikoo ajaa alas? Onko tarkoitus antaa kulttuurikentän kuihtua hiljaa ja huomaamatta, vai onko tämä tietoinen valinta, arvovalinta, jossa hallitus ei näe taiteella ja kulttuurilla olevan itseisarvoa?

Me sosiaalidemokraatit uskomme, että sivistysvaltion mitta on siinä, miten se kohtelee ihmisiä, mutta myös se, miten se arvostaa kulttuuriaan. Tällä hetkellä hallitus on kulttuurille vain kylmä koura ja leikkaava veitsi. Me taistelemme sen puolesta, että suomalainen kulttuuri ei jää hallituksen ideologisten leikkausten alle. [Puhemies koputtaa] Vielä ei ole liian myöhäistä perua nämä päätökset. Vielä ei ole liian myöhäistä kuunnella kulttuurikentän hätähuutoa. Vielä ei ole liian myöhäistä tehdä oikeita ratkaisuja. [Puhemies koputtaa] — Kiitos, puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Merinen, olkaa hyvä.

23.49 Ville Merinen sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Jatketaan tällä vanhusteemalla.

Äsken tuossa ihan tuoreeltaan — ihmiset katsovat tätä lähetystä — uskomattoman hyvän kirjoituksen lähetti yksi katsoja, ja hän sanoo näin, tämä on suoraan hänen tarinansa:

”Nyt on pakko kommentoida hallituksen aikeita rajata vammaispalveluita ikääntyneiltä. On totta, että ikääntyminen itsessään ei tee kenestäkään automaattisesti vammaista, mutta ikääntyminen ei tietävästi myöskään muuta yhtäkään vammaista ei-vammaiseksi. Heistä vain tulee ikääntyneitä vammaisia. Tämä tarkoittaa sitä, että ne rajoitteet, joita heillä on ollut lapsina, nuorina, aikuisina, ne samat rajoitteet vaikuttavat yhä heidän arjessaan. Ainoa on erona, että siihen rinnalle tulee vielä ikääntymisen mahdollisesti aiheuttamat toimintakyvyn haasteet.

Tekisi mieli kysyä ministereiltä Orpo, Purra ja Juuso, että jos heillä itsellään olisi esimerkiksi näkövamma, jonka vuoksi heille olisi myönnetty aikaisemmin taksikyydit ja henkilökohtainen avustaja, että pääsee käymään kaupassa ja vaikka allasjumpassa, niin mikä on se ikä, jolloin he ovat valmiita jäämään kotinsa vangiksi ilman näitä palveluita: 65, 70 vai 75? Vai saattaisiko olla, että heillä kävisi aika pitkäksi ja mieli muuttuisi mustaksi, jos viimeiset 20—25 elinvuotta pitäisi olla kotona neljän seinän sisällä seurana monotonisesti kellonaikaa toistava digitalisaation tuotos? Tuo digi ei kuitenkaan korvaa niitä kontakteja ulkomaailmaan tai muihin ihmisiin.

Vai varaavatko nämä ministerit sen varaan, että heidän omat lapsensa kускаavat heitä päivittäin heidän tarpeidensa mukaisesti, tai luottavat siihen, että ministerin palkat ja eläk-

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

keet riittävät yksityisten palveluiden ostoon? Faktaa on, että jos vammaudut nuorena, ei sairaseläkkeellä osteta yksityisiä palveluita, ei etenkään nyt, kun muun muassa lääkkeet ja terveydenhuollon omavastuut maksavat merkittävästi enemmän kuin vielä vuosi sitten.

Tekisi mieli kertoa arvon ministereille, millaisia nämä 21 vuotta aivovamman omaavan äidin tyttärenä ovat olleet, ja ollaan sentään eletty aikaa, jolloin kaikkia näitä nyt suunniteltuja säästötoimia ei ollut vielä edes toteutettu ja jolloin äitini ei ollut vielä ikääntynyt eli on saanut kohtuullisen hyvin palveluita ja tukea, kunhan niitä ensin on älynnyt hakea ja ajoittain tiukkaankin vaatia hänen puolestaan.

Minua hirvittää jo valmiiksi, millaista vammaisten, ikääntyneiden ja ikääntyneiden vammaisten arki on jatkossa pahimmillaan. Tai jos he ovat niin onnekkaita, että heillä on lapsia, jotka huolehtivat, niin hirvittää jo valmiiksi, minkälaista omaisten arki voi olla jatkossa. Jos näillä omaisilla on vielä omia lapsia, niin tiedän kokemuksesta, että tämä vaikuttaa myös heihin. Säästö ei aina ole säästö. Tässä kuviossa on ilmiselvää, että viime kädessä joku maksaa ne miljoonien säästöt, jotka hallitus nyt on päättänyt tehdä kohdistuen ne vammaisiin ja ikäihmisiin.

Tämä oli nyt tämmöinen pienen ihmisen purkaus, kun oksettaa kuunnella ministereiden puheenvuoroja vailla pienintäkään ymmärrystä ja inhimillisyyttä. Yhtään vähättelemättä talouden haasteellista tilannetta, mutta taitaa siellä olla edelleen joku muukin säästöpaikka kuin ikääntyvät vammaiset, kuten vaikkapa olutverot, puoluetuet, ammattijärjestöjen sijoitustulot. Äkkiähän noita vaihtoehtoja löytyy, jos haluaa.”

Tämä oli muokkaamaton. Minun mielestäni hän kirjoitti niin upeasti tuon asian, että ei häviä mihinkään se vammaisuus iän myötä.

Tästäkin varmaan nyt tulee vastaus, että ei olla tekemässä mitään ikärajausjuttuja, mutta kyllähän täällä ollaan tekemässä sellaisia. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Valtola, olkaa hyvä.

23.53 Oskari Valtola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Merinen on ollut istumassa samat kokoukset kanssani sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, kun vammaispalvelulakia on aiemmat kierrokset käsitelty. Tiedätte varmasti varsin hyvin, että kyse ei ole tämentyylisestä rajauksesta, mitä tuossa sinällänsä hyvässä kirjoituksessa tuotiin esille.

Vammaispalvelulain sisältämät palvelut ovat subjektiivinen oikeus, ja ne on tarkoitettu vammaisille, ja tämä 20 miljoonan säästö on tarkoitus saada aikaan rajaamalla normaalin ikääntymisen tuomat vaivat ulos tästä subjektiivisesta vammaispalvelulaista. Niitä varten on sosiaalihuoltolain palvelut, jotka ovat sitten heille tarkoitettuja. [Vasemmalta: Mistä se säästö tulee sitten?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Ja edustaja Malm, olkaa hyvä.

23.54 Niina Malm sd: Herra puhemies! Täällä on puhuttu paljon taloudesta ja alkuillasta kuultiin myös perusteluja siitä, että hyvinvointialueet tekevät itsenäisesti päätöksiä ja hallituksen esityksillä ei ole niihin mitään vaikutusta, vaikka kaikki kuitenkin tiedämme varsin hyvin tässä salissa, että hyvinvointialueiden rahoitusta leikataan. Kuinka tämä sitten

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

näky, kun täällä samassa yhteydessä myös puhutaan siitä, että työtä täytyisi tehostaa ja työn tuottavuuteen kiinnittää huomiota?

Kun nyt Suomen kaikilla hyvinvointialueilla on tehty tai käyty tai ainakin jo aloitettu yt-neuvottelut tuotantotaloudellisista syistä, niin kyllähän se on meille kaikille selvä merkki siitä, missä maa makaa tällä hetkellä. Sote-alan työntekijöitä on irtisanottu, lomautettu, määräaikaisten työntekijöiden työsuhteita ei ole uusittu ja uusia työntekijöitä ei rekrytoida. Hyvinvointialueiden säästöt näkyvät ikäihmisten palveluissa ensisijaisesti hoitohenkilöstön vähentämisenä, palveluiden leikkauksina ja kotihoidon kuormituksenä. Ympäri vuorokautisen palveluasumisen kattavuus 75 vuotta täyttäneen väestön keskuudessa laskee, ja kotihoidon saatavuus 75 vuotta täyttäneiden osalta heikkenee.

Täällä on myös puhuttu paljon siitä, kuinka digitaalisesti halutaan saada säästöjä, mutta loppupeleissähän se, kuten tänään olemme kuulleet, tarkoittaa sitä, että kotihoidosta leikataan.

Eräältä hyvinvointialueelta kuulin tällaisen tarinan — tunnen ihmisen, joten uskon kyllä, että tämä pitää paikkansa: Nyt kun hallitus leikkaa rahoituksesta, niin hyvinvointialueella on ajatuksia muun muassa kotihoivan vuorosuunnittelun kehittämisestä yhtenäiseksi ja siitä, että siinä voisi myös käyttää hyväksi tekoälyä. No, valitettavasti, kun tilanne on nyt tämä, että hyvinvointialueiden rahoitusta leikataan, tämäkin hanke on nyt sitten kiihkun kaakun — ensinnäkin tietenkin myöhästymässä, kun rahaa ei ole, ja toisekseen ei tiedetä, voidaanko hanketta viedä edes loppuun saakka, onko henkilöstöresurssia viedä tätä uudistusta eteenpäin. Lopputuloksena oli se, että kun hänen työsuhteensa päättymispäivä oli maanantaina, niin samana maanantaina 14.45 hän kuuli, että työsuhde voi vielä jatkua ja hanketta voidaan viedä eteenpäin.

Jos tämä on hallituksen ajatus siitä, kuinka hyvinvointialueilla palveluita kehitetään ja kuinka työntekijöistä huolehditaan tai kuinka yleensäkin työntekijöiden tulevaisuus turvaan ja tulevaisuuskuvaan halutaan vaikuttaa, niin kyllä tämä surulliselta näyttää. Kaikki me ymmärrämme, että tällä tavalla niin sanotusti löysässä hirressä roikkuva työntekijä ei ole tuottava. Ja miten tähän tilanteeseen on päädytty? Juuri sen takia, että hallitus ei osoita hyvinvointialueille armoa rahoituksen kautta. Samaan aikaan, kun täällä sanotaan, että halutaan tehdä tekoälypohjaisia ratkaisuja, todellisuus on se, että niihin ei ole rahoitusta, ei ole henkilöstöresursseja, niitä ei voida kehittää — eli niitä ei voida ottaa käyttöön.

Tämä on nyt kolmas puheenvuoroni tämän illan aikana, ja joka ikisen puheenvuoron aikana tämä kehäpäättelmä tulee aina samaan lopputulokseen, että hallitus itse omilla päätöksillään edistää vain kurjuutta, olipa kyse sitten hyvinvointialueista, hyvinvointialueilla työskentelevistä ihmisistä tai hyvinvointialueilla olevista asiakkaista, jotka niitä palveluita tarvitsevat.

Sosiaalidemokraatit ovat peräänkuuluttaneet hyvää johtamista, hyvää työn organisointia, työntekijän arvostusta. Nämä eivät ole mitään jättimäisiä summia rahaa. Näihin yleensä riittäisi kuunteleminen, keskusteleminen, neuvotteleminen, sopiminen — ei riiteleminen, repiminen ja pakottaminen niissä asioissa, jotka hyvässä hallitusohjelmassa on sovitettu. Jos asioista sovitaan etukäteen ja päätetään ne hallitusohjelmassa, niin on aivan se ja sama, mitä yritetään neuvotella, kun hallitus on lopputuloksen jo päättänyt. Edes se ei ole mitään alkeellista neuvottelua eikä sovittelua, ja te sen varsin hyvin tiedätte.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eloranta.

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

0.00 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa rouva puhemies! Suomalaisen hyvinvointivaltion perustalla on ollut lupaus ylisukupolvisesta vastuunkannosta, lupaus siitä, että jokainen saa elää arvokkaan elämän alusta loppuun, vauvasta vaariin, niin kuin sanonta kuuluu. Hallituksen toimet kuitenkin romuttavat tätä lupausta ja aivan erityisesti ja erityisen sydäntäsärkevästi vanhustenhoidon ja hyvän elämän osalta. Hallitus on heikentänyt hoitopääsyä, on nostettu asiakasmaksuja, on leikattu palveluista, joita ikäihmisemme kipeästi tarvitsevat. Nämä teot yhdistettynä hallituksen muuhun pienituloiseen eläkeläiseen osuvaan leikkauspolitiikkaan ovat ajaneet monet ikäihmiset ahtaalle. Lääkkeiden omavastuut ovat nousseet, alkuomavastuu on noussut ja lääkekorvausten katto on nostettu korkeammaksi. Monella ikäihmisellä on todella hankala tilanne taloudellisesti ihan pelkkien lääkkeiden ostojen kanssa.

Entäpä sitten, kun arjen sujuvuus vaatii apua? Entäpä, jos jalka ei enää nouse pukemaan itse vaatetta päälle, ruokailu ja lääkkeiden otto vaativat muistutusta ja apua ja vessassa asiointi yksin on vaikeaa? Nämä ovat arjen perusasioita myös ikäihmiselle. Hallitus on nyt leikkaamassa vanhustenhoidosta, vaikka jonot hoivapaikkoihin venyvät, hoitajat uupuvat ja omaishoitajat kamppailevat jaksamisensa rajoilla. Digitaalisista palveluista puhutaan ja siitä, että niitä voitaisiin tuoda tähän avuksi. On selvää, että kun ikäihmisten määrä kasvaa koko ajan, näillä digitaalisilla innovaatioilla voidaan varmasti leikata sitä kustannusten kasvua, mutta se, että niillä voitaisiin saada säästöä niin, että rahaa voidaan ottaa pois, ei kyllä ihan niin mene.

No, vuosi sitten hallitus päätti 170 miljoonan euron leikkauksista sosiaali- ja terveyspalveluihin, mutta vielä me emme tiedä tarkalleen, mihin ne kohdistuvat. Ovatko ne vanhusten kotihoidon karsimisessa, heikennetäänkö laitoshoidoa? Tämä hallituksen hätäinen lista, joka viime viikolla paineen alla julkaistiin, jätti todella kovin paljon pimentoon. Samalla hallitus on vähentämässä sosiaali- ja terveysalan järjestöjen rahoitusta 80 miljoonalla eurolla. Koko hallituskauden aikana rahoituksesta lähtee jopa 30 prosenttia pois. Järjestöt, jotka tukevat muistisairaita, yksinäisiä vanhuksia ja heidän omaisiaan, joutuvat kamppailemaan olemassaolostaan. Kenen hallitus ajattelee ottavan tämän arvokkaan työn tehtäväkseen, jos järjestöjen voimat hiipuvat? Miksi ihmeessä romuttaa jotain, mikä toimii? Järjestöjen vapaaehtoistoimintakaan ei pyöri pelkällä hyvällä tahdolla, vaan sen toimivuuden varmistamiseksi sinne tarvitaan niitä ihan palkattuja ihmisiä, että voidaan järjestää vertais-tukea, tukea henkilötoimintaan ja näitä asioita. Se ei todellakaan pyöri ilman resursseja.

Arvoisa hallitus, te lupasitte kansalle avoimuutta ja rehellisyyttä, ja nyt olisi aika kertoa, miten ikäihmisten hoiva aiotaan turvata.

Hallitus myös siirtää vastuuta monien asioiden osalta kunnille ilman, että sitten kerrotaan, mistä raha tai säästöt oikeasti tulevat. Kun sosiaalihuollon työllistymistä edistävät palvelut siirretään hyvinvointialueilta kunnille, niin mitä tapahtuu niille mielenterveyskuntoutujille ja pitkäaikaistyöttömille, jotka tarvitsevat tukea? Miten syrjäytymistä torjutaan, jos resursseja leikataan? Lisäksi hallitus aikoo keventää sosiaalihuollon lainsäädäntöä ja supistaa lakisääteisiä palveluita. Hallitus sanoo, että tämä toisi joustavuutta. Todellisuudessa se taitaa tarkoittaa sitä, että kansalaisten palvelut heikkenevät ja tuki harvenee. Kuka jää kokonaan ilman palveluita näiden joustavien uudistusten vuoksi?

Arvoisa puhemies! Hallitus on jo leikannut valtavasti sosiaali- ja terveyspalveluista, mutta se ei tunnu vielä riittävän. Lisäleikkauksia on vielä tulossa, mutta niistä ei ole vielä mitään tietoa. Kansalaisilla olisi todellakin oikeus tietää, mitä säästöjä on vielä tulossa. Me emme SDP:ssä voi hyväksyä tämänkaltaisia arvovalintoja, me haluamme puolustaa

hyvinvointivaltiota ja niitä ihmisiä, joilta hallitus on nyt ottamassa pois jopa ihmisarvoisen elämisen edellytyksiä.

Arvoisa puhemies! Myös koulutuksesta tai kulttuurista leikkaaminen olisi jopa taloustemme kannalta tuhoisa vaihtoehto, mutta myös sinne ollaan kohdistamassa vielä näitä 75 miljoonan euron lisäleikkauksia — tai ylipäättään OKM:n sektoriin, ei tietenkään voida vielä tietää, minne. Näitäkin säästöjä vielä piilotellaan. Pienoinen pelko on sydämessä siitä, mihin ne todellisuudessa tulevat kohdistumaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskinen.

0.05 Johannes Koskinen sd: Arvoisa puhemies! Keskustelussa on useaan otteeseen kosketeltu tätä vammaispalvelulain muutosaietta, jossa olisi tarkoitus sitten saada 20 miljoonaa euroa säästöjä. Ministeri Juuso on useamman kerran todennut, että kun täällä eduskuntakäsittelyssä poistettiin tämä niin sanottu elämänvaiherajaus edellisestä esityksestä, niin se nyt tuotaisiin uudelleen ja perustellaan paremmin ja tehdään perustuslakivaliokunnan esittämät muutokset.

No, tämä pohjautuu tietysti tuohon edelliseen, syksyiseen perustuslakivaliokunnan lausuntoon, jossa todettiin, että hallituksen esityksen lakiehdotukseen sisältyvää epätasällisyyttä ja tarkkarajaisuuden puutetta ei voida vammaispalvelulain perusoikeusliitännäisiä oikeuksia säänneltäessä pitää perustuslain 80 §:n kannalta asianmukaisina. Sääntelyn arvioinnissa voidaan tältä osin kiinnittää huomiota samoihin seikkoihin kuin vuoden 25 alussa voimaan tulevaa vammaispalvelulakia vuonna 22 arvioitaessa.

Tuohon hallituksen esityksen säännökseen tulee olennaisesti tehdä täsmennyksiä. Tämä on edellytyksenä ehdotuksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisjärjestyksessä. Tällainen täsmentäminen voidaan perustuslakivaliokunnan mukaan tehdä esimerkiksi säätämällä laissa nyt vain esityksen perusteluissa kuvatuista, elämänvaiheessa tavanomaisen tarpeen arvioinnin kannalta merkityksellisistä seikoista ja viittauksin esimerkiksi vammaispalvelulain 1 §:ssä mainittuihin seikkoihin. No, tätä ilmeisesti ministeri Juuso tarkoittaa, että se olisi ikään kuin perustuslakivaliokunnan ohjaus, mitä pitää tehdä, ja sen jälkeen asia on täysin kunnossa.

Siteeraan tässä nyt kolmea keskeistä lausuntoa, joita perustuslakivaliokunnassa esitettiin. Ensinnä professori Janne Salminen kuvasi isompaa kahden lain toisiinsa sovittamista: ”On korostettava myös osana valtiosääntöoikeudellista arviointia, että palvelujen riittävyys arvioimisessa lähtökohtana tulee olla sellainen palvelujen taso, joka luo jokaiselle ihmiselle edellytykset toimia yhteiskunnan täysivaltaisena jäsenenä.” Silloin jos tällaisessa lakien yhteensovittamisessa on tosiasiallisesti riski palvelujen heikkenemisestä ja siitä, että henkilön oikeus saada yksilöllisten tarpeidensa mukaiset riittävät palvelut vaarantuvat, on valtiosääntöoikeudellisesti problemaattista hyväksyä lähtökohta, että vammaisen henkilön tarvitsemia palveluja ei tarvitse järjestää erityislainsäädännön nojalla, siis tässä tapauksessa vammaispalvelulain nojalla, tilanteessa, jossa hän ei saa tarvitsemiaan palveluja yleislain nojalla, jos hyvinvointialue ei niitä järjestä. Elikkä siihen tulisi tämä koko arviointi siitä, miten kurantit, miten asianmukaiset nämä yleispalvelut, tässä tapauksessa hyvinvointialueiden järjestämät sosiaalihuollon mukaiset vanhuspalvelut, ovat. Ja silloin tullaan ihan uusiin ongelmiin, koska kaikilla on yhdenvertainen lakisääteisten palvelujen saantioikeus. Sen ohella, että pitää katsoa, mikä on suhde vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain välillä, pitää katsoa myöskin, mikä on se tosiasiallinen tilanne yksittäisen vanhuksen osalta,

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

toteutuvatko hänen oikeutensa. Sitten vielä korostetusti tämän vammaispalvelulain osalta Salminen totesi, että tämä sääntelyehdotus on aivan liian tulkinnanvarainen tässä yhteydessä, ja ehdotti sen poistamista tai olennaista korjaamista.

Samoin professori Velipekka Viljanen totesi, että ehdotettu säännös poikkeaa luonteeltaan yleisestä sovellettavien lakien ensisijaisuutta koskevasta soveltamisalasäännöksestä. Sen mukaan palveluja järjestetään vammaiselle henkilölle vain, jos hänen välttämätön avun ja tuen tarpeensa poikkeaa siitä, mikä on henkilön elämänvaiheessa tavanomainen tarve. Tässä ongelmaksi muodostuu se, että lain soveltamisalasäännökseen sisällytetään hyvin avoin ja tulkinnanvarainen kriteeri lain tarkoittamien palvelujen järjestämisen edellytykseksi, ja sen takia Viljanenkin katsoi, että tämä tulee poistaa lakiesityksestä tai sitä merkittävästi täsmentää.

Professori Tuori totesi, että ”on vaikea nähdä, että ehdotettu säännös poikkeaisi sisällöllisesti, valtiosääntöoikeudellisesti tai YK:n vammaissopimuksen kannalta merkityksellisellä tavalla säännösehdotuksesta, jonka poistamista perustuslakivaliokunta piti lausunnossaan vuonna 22 edellytyksenä vammaispalvelulain käsittelemiselle tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä”. Eli nämä ongelmat ovat aika vakavia, niin että ehkä ministeri Juuson luonnehdinta, että perustuslakivaliokunta olisi ikään kuin suoraan jotenkin sanonut, miten nämä yhteensovittamiset saadaan kuntoon, on aika pitkälle viety olettamus.

Uusille hetteiköille hallituksen papereissa lähdetään tässä ”Sosiaalihuollon säästöt ja hallitusohjelma; uusi toteuttamissuunnitelma” -paperissa. Siellähän todetaan, että ”selvitetään mahdollisuus säätää kansallisesta toimijasta, jolla on toimivalta linjata sitovasti menetelmien ja palveluiden kuulumisesta palveluvalikoimaan tai rajaamisesta sen ulkopuolelle”. Tämä olisi keskeinen keino, jolla haettaisiin 100 miljoonan euron säästöjä.

Elikkä kun on lakisääteiset palvelut, niin sitten haluttaisiinkin tällainen triumviraatti, joka rajaisi niitä palveluja, toisin kuin mitä laissa on säädetty, elikkä ikään kuin delegoitaisiin lainsäätäjän valtaa tällaiselle uudelle elimelle. Se vaikuttaa todella oudolta, kun tämä koko hyvinvointialuesystematiikkahan lähtee siitä, että on laissa säädetty palvelut ja sitten hyvinvointialueet voivat ratkaista sen, miten niitä tuotetaan mahdollisimman tehokkaasti ja yhdenvertaisesti kaikille kansalaisille. Jos siihen väliin tuotaisiin tällainen uusi linja, niin hyvin vaikeaksi menee.

Tässä on kyllä kovasti huolellisen valmistelun tarvetta, jos tällaisia muutoksia aiotaan ehdottaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

0.12 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Näitten leikkauslistojen pituus riippuu suoraan siitä, minkälainen talouskasvu meillä tässä eteenpäin on, ja näitä leikkauslistoja emme voi välttää, jos tämä taloustilanne pysyy näin aneemisena. Tässä epävarmassa kansainvälisessä tilanteessa pitäisi panostaa nyt kotimarkkinoihin, muuhun me emme oikein voi vaikuttaa. Tarvittaisiin luottamusta ja kasvua ja ostovoimaa vahvistavia toimia, ja sen tyyppisiä asioita pitäisi hallituksen tehdä. Pitäisi viedä sitä vihreätä siirtymää eteenpäin, pitäisi saada innovatiivisia investointeja liikkeelle. Pitäisi vakuuttaa kuluttajat, että tämä näkymä on tässä positiivinen. Tätä varjostavat Trumpin tullit, jotka heiluttavat Suomen talouden kehitystä tässä lähitulevaisuudessa varmasti. Etlan ensimmäiset arviot olivat aika... Etlan Ali-Yrkkö taisi puhua miinus 1,6:sta, meidän talouskasvuun vaikuttavasta tekijästä. Tässä ollaan menettämässä se pieni orastava talouskasvu nyt näihin tulleihin, ja ollaan edelleen

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

siellä nollan tuntumassa ja vähän alapuolella, niin kuin tässä viime vuonna, edellisvuonna, oltiin. Eli tämä tilanne ei ole todellakaan hyvä.

Työllisyysaste silloin, kun tämä hallitus aloitti, oli ihan ennätyskorkea. Nyt se on kaksi ja puoli prosenttiyksikköä alempana kuin silloin kun hallitus aloitti, ja työttömyysaste on paljon korkeampana.

Tässä väitetään koko ajan, että ei voi tähän suhdanteeseen vaikuttaa. Voisi kysyä, eikö tähän rakentamiseen ole voinut vaikuttaa. Hallitus on purkanut ARA- eli kohtuuhintaisen rakentamisen edellytyksiä ja koko ajan vienyt sitä siihen suuntaan. Rakentaminen olisi yksi tekijä, jolla nopeasti pystyttäisiin näyttämään sitä työllisyyden näkymää ja saataisiin liikkeelle vähän laveammin kuin yksin rakentaminen: siellä tekninen kauppa ja rakennusteollisuus saisivat sitten työtä, ja näin pois päin, ja se näkyisi sitten heti meidän työllisyys-tilanteessa positiivisena.

Tämä on sen takia vielä todella iso asia, että hallitus on itse kaksi miljardia laskenut 100 000 työpaikan syntymisen varaan, ja nyt me ollaan 70 000 miinuksella siitä, eli tavoite on 170 000:n päässä. Tämä gäppi on aika iso siihen tilanteeseen, kun puhutaan, että yhdeksän miljardia pitäisi sopeuttaa, niin tästä tulee jo kolme, joka on saavuttamatonta tulosta. Edustaja Harakka on tästä hyvin puhunut aiemmin myöskin, mutta tässä on yksi konkreettinen kohta.

Se, mikä täällä vielä myöskin kuluttajien kannalta on todella iso asia, on se, että kun katsotaan sitä tilannetta niiden ihmisten osalta, yleisen asumistuen menot ovat pienentyneet 300 miljoonalla eurolla, suuruusluokaltaan, viime vuodesta tähän vuoteen, ja sitten perustoimeentulotuen kasvu on ollut yli 300 miljoonaa euroa viime vuodesta tähän vuoteen. Eli tulee olemaan vääriin suuntiin meneviä asioita, ja se vie sitä suoraan myöskin väärään suuntaan. Ei sieltä kovin helpolla päästä talouskasvua rakentamaan näitten lukusarjojen osalta. Kaikki menee väärinpäin.

Sitten eräs asia, joka tässä listassa on pohdituttanut, on tämä, että sosiaalihuollon työllistymistä ja työ- ja toimintakykyä edistäviä palveluita uudistetaan kokonaisuutena siten, että siirretään kuntouttava työtoiminta ja sen resurssit kuntiin ja kehitetään palvelua vahvemmin työllistymistä edistäväksi. Tämä on sinänsä hyvä uudistus, ja sitä on toivottu tuolla, kun ajatellaan, että esimerkiksi Tampereella on 18 000 työtöntä, 6 000 pitkäaikaistyötöntä ja 2 000 niistä on erilaisissa kuntouttavissa palveluissa. Nyt kun tästä osa siirretään takaisin hyvinvointialueille kunnille, niin sieltä tulee kunnille kuluja, ja tässä on tämä 12,5 miljoonaa euroa kunnille tulevaa osuutta, eli ollaan taas kunnille lisäämässä tältäkin osin lisäkuluja. Toimeentulotuesta kunnat maksavat jo puolet, ja kun se kasvu oli kolmen- ja puolensadan miljoonan luokkaa viime vuodesta tähän vuoteen, niin se tulee kaikille kunnille. Eli kuntatalouskin tässä tulee kyykkäämään näitten talouslukujen ja näitten muutosten seurauksena.

Eli hallitus töihin tekemään talouskasvua yhdessä yritysten kanssa, ja pitäisi palauttaa luottamus työmarkkinoille, jolloin sekin näkymä saataisiin vähän paremmaksi. Koko ajan rikotaan vain sitä vuosikymmeniä rakennettua yhteistyötä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

0.18 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä puheenvuorossa käsittelen vammaispalvelulakia ja kotihoitoa, mutta ennen kumpaakaan niistä yleinen kommentti vähän toistona aiempiin puheenvuoroihin liittyen siitä, että koko tämä mekanismi, jolla tässä nyt

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

haetaan näitä säästöjä, on sillä tavalla hallituksen kannalta epätoivoinen, että kohteena on 26 miljardin valtionrahoitus ja sen sisälle yritetään nyt sitten määritellä tällaisia 10, 20 tai pienimmillään kahden ja puolen miljoonan euron suuruisia eriä, joista sitten tehdään erillistä lainsäädäntöä, ja siitä sitten saadaan joku luku, joka sitten jaetaan hyvinvointialueiden rahoituksen kesken siinä suhteessa, mikä kunkin alueen rahoitusosuus on. Tämä ei käytännössä nyt kyllä ole toimiva malli.

No, sanoisin itse näin, että vastustan näitä leikkauksia, mutta jos minun olisi ihan pakko tehdä itse säästöjä, niin käyttäisin toisenlaista menetelmää. Mutta enpä nyt ryhdy hallitusta tässä suhteessa neuvomaan. Menen tähän vammaispalvelulakiin ja kotihoitoon.

Tästä kotihoidosta sen verran ensiksi, että tuossa, kun jäsentelin tätä puheenvuoroa, havaitsin, että itselläni on aika monta kiinnekohtaa kotihoitoon.

Ensimmäinen tulee ehkä siitä, kun nuorena terveyskeskuslääkärinä hoidin valvottua kotisairaanhoidoa. Se oli yksi iltapäivä viikossa, jolloin kotisairaanhoidotyötä tekevän, silloisen terveydenhoitajan kanssa kävimme läpi niin sanotun valvotun kotisairaanhoidon piirissä — nykyisin puhutaan säännöllisestä kotisairaanhoidosta — sillä kaupungin osa-alueella, jossa toimin terveyskeskuslääkärinä, kävimme läpi heidän lääkityksiään ja muita ja sitten teimme joka kerta kolme neljä kotikäyntiä. Pidän edelleen sitä kokemusta erittäin antoisana. Se tapahtui tietysti vuosikymmeniä sitten Turussa perinteisellä työläisasuma-alueella, jossa olevia rakennuksia ei käytännössä nykyisin enää juuri ole olemassakaan, eli hyvin vaatimattomissa oloissa ihmiset silloin elivät, mutta se oli mielenkiintoista ja omalta osaltani silmiä avaavaa työtä.

No, sitten kun myöhemmin siirryin johtamaan terveyskeskusta, niin kotisairaanhoido oli tietysti yksi osa sitä kokonaisuutta, jossa sitten tuota työtä tehtiin. Sen jälkeen lääninlääkärinä valvoin läänin alueella kotisairaanhoidoa, ja sitten kun erikoissairaanhoidossa olin, niin ei niinkään paljon tullut perusterveydenhuollon, kotisairaanhoidon eikä kotihoidon kanssa tehtyä töitä. Toki sitten erikoissairaanhoidossa kehitettiin muun muassa kotisairaalamalleja.

Mutta ehkä se arvokkain kokemus on kuitenkin tässä viimeiseltä vajaalta kymmeneltä vuodelta, kun ikääntynyt äitini Porissa oli siellä kaupungissa järjestetyn kotihoidon piirissä niin, että hän ei oikeastaan pysyvää laitoshoitopaikkaa tarvinnut kertaakaan vaan kotihoitoa asteittain lisättiin siitä parista viikoittaisesta käynnistä aina sitten siihen kolmeen päivittäiseen käyntiin. Itse osallistuin, kuten toki myös veljeni, sillä tavalla, että itse täällä kansanedustajanakin ollessa vuodesta 2019 lähtien käytännössä joka lauantapäivän vietin siellä Porissa ja hoidin näitä eräitä tehtäviä. En nyt käy tietysti tässä tapauksessa lähiomaiseni yksilöllisiä asioita läpi mutta sen totean, että kyllä siinä näitä kaikenlaisia apukeinoja yritettiin käyttää. Lukollista lääkekaappia, jota kuitenkin sitten muistisairaudesta kärsivä ikääntynyt äitini yritti itse murtaa ja mennä sitten ottamaan niitä lääkkeitä omana aikanaan. Ja huomasin myös, että ei sellainen millään tavalla onnistunut, että esimerkiksi jätettiin johonkin otettaviksi ne lääkkeet. Joko ne jäivät ottamatta tai sitten otettiin vääränä aikana. Eli kyllä käytännössä tarvitsi se tilanne sitten tätä kotihoidon käyntiä.

Ja jos nyt jotain positiivista tässä sanoisin, niin ehkä se positiivinen, yksi hyvinkin hauska tapahtuma oli se, että kerran itse ollessani siellä lauantaina oli aika tummahipiäinen kotihoidon miespuolinen työntekijä, ja kysyin häneltä, mikäs sinut on Suomeen tuonut, ja hän sanoi ”jalkapallo”. Se oli korona-aikaa, ja hänellä oli maski päällä, ja kysyin, että no, kuka sinä sitten olet, ja hän vastasi ”Piracaia”, joka oli — ne, jotka jalkapalloa seuraavat, tietä-

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

vät — Suomen paras jalkapalloilija silloin, kun FC Jazz voitti suomenmestaruuksia peräkkäin. Siitäkös äitini riemastui: Piracaia käy hänellä tekemässä kotihoitoa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Oliko edustaja Valtolalla tähän? Olkaa hyvä, minuutti.

0.23 Oskari Valtola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Lindén tuossa mietti tätä tilannetta, missä hallitus nyt on ja millä tavalla hallitus joutuu säästöjä hyvinvointialueille tekemään, ja ihmetteli, että tämä ei ole hyvä tapa. Mutta tähän on juuri se rahoituslaki, lainsäädäntö, minkä te olette luoneet ja mitä me nyt noudatamme. Meidän on käytännössä tehtävä sinne asetuslakimuutoksia, joilla tehtäviä vähennetään, ja sitä kautta voimme arvioida sitten rahoituksen määrää. Ja jos katsotaan tätä, kun on puhuttu näistä kotiin vietävistä palveluista ja siitä säästämisestä, niin meillä on se perusura, jolla hyvinvointialueille rahaa annetaan. Tänä vuonna 2,2 miljardia, ensi vuonna yli yksi, ja siitä perusurasta nyt näillä tulevilla muutoksilla kotihoidon osalta leikataan yleiskatteellisesta rahoituksesta se 16,5 miljoonaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Otetaan kaksi vastauspuheenvuoroa vielä toiselta laidalta, edustajat Lindén ja Harakka. Sitten taas puhujalistaan.

0.25 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tunnen toki rahoituslain erittäin tarkkaan, siinä on useita elementtejä. Se, mikä itseäni tässä kiinnostaa, on se, että kun me jaamme rahoituslailla 26 miljardia, niin itse asiassa nämä muutamit sadat miljoonat — vaikka sekin on valtava luku — jotka liittyvät johonkin tehtävään joko niin, että tehtäviä annetaan lisää tai tehtäviä otetaan pois, niin meillä ei oikeasti ole sen koko 26 miljardin sisältöä määriteltä kaikkien tehtävien osalta niin, että sieltä voitaisiin sanoa, että se koostuu esimerkiksi 10 000:sta tietyn suuruudesta osasta, vaan se suurin osa on siellä itse asiassa jäsentymätöntä. Me tiedämme, että vaikkapa kiireetön erikoissairaanhoidon lonkkaleikkauksineen, kaiholeikkauksineen, kaikkineen toki voidaan tuottaa ja hinnoitella, mutta se on yksi suuri kokonaisuus. Eli tämä mekanismi tässä on haastava. Ja kun rahoituslain eri elementtejä katsotaan, niin siellä on muitakin. Mutta haluan, ettei viesti nyt ole väärä, en ole tässä auttamassa hallitusta tekemään leikkauksia, mutta toteaisin siis, että tämä tapa tehdä niitä on se äärimmäisesti kaikkein vaikein ja hankalin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten vielä edustaja Harakka.

0.26 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Tässä nyt kiinnitetään huomiota siihen, minkälainen on rahoituslaki, mutta tosiasiasahan tämä kustannusten nousu aiheutuu inflaatiosta, tämä aiheutuu palkkojen noususta. Ja itse asiassa eivät sen digitalisaation, mistä me ollaan puhuttu moneen kertaan täällä, investoinnit nyt mitään ihan ilmaisia ole. Täällä on mainittu monenlaisia härveleitä ja monenlaisia tekoälyjärjestelmiä. Voi olla, että se säästö niistä tapahtuu itse asiassa ajan oloon ja monien vuosien päästä eikä sen välittömän investoinnin ja kulun aikana, ja silloin on selvää, ihan niin kuin talouspolitiikan arviointineuvostonkin on todennut, että tämä alijäämän kattaminen vaatii aikaa. Oli vähän omituinen tilanne tuossa eilisessä vaaliväittelyssä, kun puheenjohtaja Orpo tulkitsi tätä talouspolitiikan arviointineuvoston aika selkeätä näkemystä vähän niin kuin omien sil-

mälasiensa läpi. Kyllä olisi nyt kuitenkin huolehdittava siitä, että puhumme samoista faktoista ja samalla ymmärryksellä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten taas puhujalistaan, edustaja Räsänen, Joona.

0.27 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tässä välikysymyskeskustelussa olen omista puheenvuoroissani penännyt hallitukselta todella vastauksia siihen, mistä tämä sosiaalihuollon kaavailtu 100 miljoonan lisäsäästö otetaan, ja tämä ihan senkin takia, että todella pääministeri täällä itse lupasi helmikuun 27. päivä, että nämä kaikki säästöt julkistetaan hyvissä ajoin ennen vaaleja. Senpä takia minusta on ihan oikeus meillä kansanedustajilla vaatia, että hallitus ja pääministerit toimivat sen lupauksen mukaan, jonka he ovat eduskunnan edessä antaneet.

Tämä sosiaalihuollon piiloteltu 100 miljoonan lisäleikkaus on kyllä todella tässä nyt useamman käänteeseen jo saanut, ja eräs käänne tuli tänään jo kyselytunnin jälkeen, kun julkaistiin uutinen, missä vastuuministeri Juuso oli nyt sitten kommentoinut, mitä tämä 100 miljoonan lisäsäästö tarkoittaa, ja varmaan viitannut osittain siihen, kun hän sitten tämän yhden osan tästä virkaesityksestä suostui julkaisemaan.

Tässä haastattelussa vastuuministeri Juuso toteaa, ja tämä siis suora lainaus: ”Tässä on tarkoitus vain joustavoittaa käsittelyä ja tehdä sitä yksilöllisemmäksi, asiakaslähtöisemmäksi ja purkaa byrokratiaa ja hallinnollista taakkaa. Tästä on arvioitu saatavan säästöjä ilman, että palveluita karsitaan.” Eli tämän sosiaalihuollon piilotellun 100 miljoonan lisäleikkauksenkin osalta näemmä ajatus vastuuministerillä on se, että tekemällä asioita hieman järkevämmin, jostain sitten säästetään 100 miljoonaa ilman, että kukaan huomaa yhtään mitään.

No jos näin hyvän diilin on mahdollista saada sovittua, niin eikö kannattaisi tehdä vielä vähän enemmän sitä tehostamista, vähän enemmän sitä yhtenäistämistä, vähän enemmän sitä byrokratian purkua ja mitä kaikkea tässä on tarkoitus tehdä, jos todella pystytään yksikaks 100 miljoonaa euroa säästämään ilman, että se kenelläkään näkyy. Tämä kuulostaa kyllä liian hyvältä ollakseen totta. Samahan on oikeastaan liittynyt näihin kaikkiin hallituksen julkaisemiin lisäsäästöihin, se että niillä pyritäisiin parantamaan palveluita ja sitten tämä parempi palvelu jotenkin säästäisi vielä rahaa. Jos tämä todella pitää paikkansa, niin lähdetään kyllä sitten ihan kaikki porukalla parantamaan palveluita ja etsimään todella budjettikirjasta, mitä kaikkea voidaan pois ottaa, jos se todella näin helppoa olisi. Hiemanpa epäilen, että näin yksinkertaista se ei ole.

Siksipä ajattelin nyt sitten katsoa, mitä täällä ministeri Juuson käsilaukusta saadussa listassa, missä on läpikäyty nyt tätä ajattelua, millä tavalla hallitus meinaa tämän lisäsäästön saada, todetaan tästä kokonaisuudesta. Niin kuin ministeri Juusokin on useamman kerran täältä ministeriaitiosta viitannut, niin todella tarkoitus olisi nyt tarkastella näitä muutamia pykälää, eli siellä sosiaalihuoltolaissa olevat pykälät numero 11 ja 14, ja sitten tätä kautta lähteä näitä uudistamaan ja purkamaan todella tätä yksityiskohtaisempaa sääntelyä.

Ja sitten todetaan minusta mielenkiintoinen lause: ”Tämä olisi toimintalogiikkaan liittyvä iso sosiaalipoliittinen suunnanmuutos.” [Timo Harakka: Oho!] No, näin varmasti kyllä olisi, ja kun yritin sitten selvittää, mitäköhän tämä tarkoittaisi, niin luin itse asiassa Yleisradion uutisen, jossa myös tunnetut professorit, jotka olivat tutustuneet tähän paperiin, hyvin totesivat, että todella paradigmman muutos olisi tapahtumassa, jos tällä mentäisiin eteen-

päin. Sitten kun tätä paperia lukee vielä edemmäksi, niin tulee todella siihen, että viime kädessä kysymys on siis siitä, että annettaisiin vaan hyvinvointialueille vastuu tulkita uutta lainsäädäntöä sillä tavalla, että kustannuksia säästettäisiin, koska tämä kaikkihan päättyy siihen, että kuitenkin viime kädessä hyvinvointialueiden rahoitusta vähennetään 100 miljoonaa euroa. [Vasemmalta: Se on se koko idea!] Eli hyvinvointialueiden vastuulle asetettaisiin näiden säästöjen etsiminen viime kädessä, ja veikkaanpa, että silloin tultaisiin juuri siihen, että taas kysyttäisiin, että leikataanko sieltä vanhustenhoivasta, leikataanko sieltä kotihoidosta, leikataanko omaishoitajalta vai mistä leikataan. [Timo Harakka: Eiks se ole leikkausta!]

Kyllä nyt vähintään, mitä hallituksen pitäisi tehdä, on se, että julkaista kaikki ne dokumentit, jotka tähän kokonaisuuteen liittyvät, koska myös pääministeri on todella näin luvannut tehdä. [Tytti Tuppurainen: Lupaus on petetty!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Harakka.

0.33 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Aivan niin kuin tuossa edustaja Räsänen sanoi, tällainen paradigmanmuutos tai tällainen suuri suunnanmuutos käytännössä tarkoittaisi siis merkittävää leikkausta, kohdentamatonta mutta kuitenkin selkeästi yleiskatteellista leikkausta hyvinvointialueiden budjetteihin. On aivan käsittämätöntä, että pääministeri luvattuaan kertoa yksityiskohtaisesti näistä leikkauksista ei sitten kuitenkaan tätä lupausta eduskunnan edessä lunastanut, ja siksi on edelleen vaadittava, että pääministeri itse tulee selvittämään asiaa. Hänhän ei itse asiassa viihtynyt tässä välikysymyskeskustelussa kahta tuntia pidempään, mikä tietenkin osoittaa sen painoarvon, jonka hallitus eduskunnalle haluaa tässäkin antaa.

Mutta ajattelin lausua muutaman sanan sosiaali- ja terveydenhuollon, sosiaaliturvan ja työllisyyden välisestä yhteydestä, josta tässä salissa ei ole kovin paljon puhuttu. Olen siis maininnut muutamaankin kertaan sen, että hallituksen kuvitteellinen yhdeksän miljardin sopeutussumma on nyt Valtiontalouden tarkastusviraston arviossa, jonka eduskunta on hyväksynyt, supistunut 4,4 miljardiin. Ja suurin syy on se, että luvattu 100 000 uutta työpaikkaa ei ole toteutunut eikä toteudu tässä hallituskaudella ja tilanne on tällä hetkellä noin 170 000 miinuksella. Tämä tarkoittaa sitä, että uusia työttömiä on tämä hallitus onnistunut kaudellaan tekemään sata per päivä mukaan lukien viikonloput.

Mutta miksi ollaan jouduttu näin ankeaan tilanteeseen? Vedotaan suhdanteisiin, mutta kuten on selvää, talouspolitiikan ja työllisyyspolitiikan tärkein tehtävä on toimia suhdanteita vastaan: silloin kun on nousukausi, silloin kun asiat rullaavat, jarruttaa sitä nousukautta, ja sitten tilanteessa, jossa edellinen hallitus joutui pandemian aikana huolehtimaan siitä, että jättäiläistyöttömyys ja konkurssiaalto eivät tapa Suomen taloutta, löytämään keinoja, joilla päästiinkin ennätystyöllisyyteen. On käsittämätöntä, että tämä nykyinen hallitus ideologisista syistä on jättänyt käyttämättä ja tuhonnut niitä työkaluja, joilla tähän tilanteeseen on päästy. On syytetty tokiin tätä ennätystyöllisyyttä tempputyöllistämiseksi, mutta voisin sanoa, että tämä tempputyöttömyys on kyllä aivan käsittämättömällä tavalla huonompi asia.

Ne keinot — palkkatuki, työvoimakoulutus, kuntouttava työtoiminta, omaehtoinen opiskelu, aikuisopiskelutuki ja monet muut aktivointitoimet — joilla voidaan huolehtia siitä, että osatyökykyiset ja työhaluiset henkilöt voivat löytää edes jonkinlaisen polun työelämään, on hylätty. 20 000 aktivointitoimenpidettä on leikattu tästä koko työkalupakista, jos-

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

ta hallitus ei ole lainkaan kiinnostunut. Tämä kertoo sen, että työ- ja elinkeinoministeriössä on ymmärrystä siitä, millä tavoin työllisyystoimet voivat edistää työllisyyttä ja mitkä taas eivät toimi, mutta kun te, hallitus, uskotte vain valtiovarainministeriön exceleitä ja te uskotte, että sosiaalitukia leikkaamalla ihmiset pakotetaan töihin, niin tämä tulos osoittautuu karneaksi virheeksi. Jään odottamaan, että eikö edes puoliväliriihessä voida todeta, että tämä valittu tie ei johda toivottuun lopputulokseen.

Ja ihan arkijärjellä, vaikka ei olisi työministerin kokemustakaan, voi ymmärtää sen yhtälön, joka liittyy siihen, että kun poistetaan esimerkiksi suojaisuus, kun poistetaan kaikki ne menetelmät, joilla osittain yhteiskunnan tuella autetaan ihmisiä ja jatketaan heidän palkkaansa, niin tilanteessa, jossa yleisin työkyvyttömyyden syy ovat mielenterveyden ongelmat ja yleiset terveysongelmat, on aivan selvää, että meillä ne henkilöt, jotka ovat aikaisemmin onnistuneet työllistymään edes osa-aikaisesti, edes tuetusti, ovat nyt tuomittuja supistuvan yhteiskunnan tuen kierteseen. Näiden ihmisten polku työelämään on entistä pidempi ja entistä vaikeampi, ja silloin on vaikea nähdä muuta seurausta tällä teidän toiminnallanne kuin se, että tuen tarve lisääntyy, köyhyys lisääntyy, kansakunta jakautuu ja tämä kierre on valmis.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Marttila.

0.39 Helena Marttila sd: Arvoisa rouva puhemies! Otin vielä yhden puheenvuoron, koska sain vasta nyt illalla käsiini tämän ministeri Juuson täällä tänään heilutteleman paperin. Tämähän on aivan järkyttävä, suorastaan pelottava paperi. Kuunnelkaapa, ihmiset: ”Hallitusohjelman mukaan sosiaali- ja terveydenhuollossa on palvelureformin aika.” Tämän hallituksen palvelureformi kuulostaa näidenkin toimien valossa kyllä suorastaan kauhuelokuvalta. Entäpä tämä, mitä tämä edes oikeastaan tarkoittaa: ”Selvitetään mahdollisuus säätää kansallisesta toimijasta”, siis ilmeisesti jostain muusta tahosta kuin ministeriöstä, ”jolla on toimivalta linjata sitovasti menetelmien ja palveluiden kuulumisesta palveluvalikoimaan tai rajaamisesta sen ulkopuolelle”. Kuulostaa suorastaan oikeiston päiväunelta. [Timo Harkka: Perustuslain vastaiselta!] — Perustuslainkin kenties vastaiselta. — Ja vielä lainaus tästä paperista: ”Keskeytetään aiempi pistemäisten säästöjen etsintä.” Tämä on ehkä ainoa positiivinen asia tässä paperissa, mutta sen sijaan tavoitteeksi otetaan — jälleen suora lainaus: ”palvelujärjestelmän toimintalogiikkaan liittyvä iso sosiaalipoliittinen suunnanmuutos”. Siis palvelujärjestelmän toimintalogiikkaan liittyvä iso sosiaalipoliittinen suunnanmuutos. ”Tästä uudistuksesta aiheutuvat säästöt muodostuisivat järjestelmätasoisesta muutoksesta.” Kyllähän tämä nyt kuulostaa lähinnä palvelujen karsimiselta. Tämä koko paperi kuulostaa minusta paperilta, jolla tullaan peruuttamattomalla tavalla muuttamaan suomalaista hyvinvointivaltiota joksikin aivan muuksi. Minusta on ylipäätään pelottava ajatus, että juuri tämä hallitus toteuttaa tätä sosiaalipoliittista reformia vailla minkäänlaista sosiaalihuollon ymmärrystä tai arvostusta.

Arvoisa puhemies! Opiskeluaikanani valtiotieteellisessä eräällä kurssilla maalailtiin erilaisia skenaarioita hyvinvointivaltion tulevaisuudesta. Eräässä tulevaisuudenkuvassa keskiluokkaiset olivat siirtyneet enenevässä määrin hankkimaan vakuutuksia ja käyttämään yksityisiä palveluja. Seurauksena he menettivät motivaationsa rahoittaa ”niiden toisten” julkisia palveluja. Tuo ennustus on toden totta käynyt useaan kertaan mielessäni viime päivinä.

Politiikan suurimpia huijauksia on, että kaikilla puolueilla olisi sama tavoite. Ei ole. Hallitus ei aja vahvaa hyvinvointivaltiota vaan yhteiskuntaa, jossa köyhänapu perustuu entistä vahvemmin lapeudentyölle ja hyväosaisten armeliaisuudelle ja julkiset palvelut supistuvat vain lakisääteisiin viimesijaisiin palveluihin, joita niitäkin nyt ilmeisesti aiotaan rajata. Mielestäni olisikin rehellistä sanoa ääneen, että oikeistohallitus ei ole rakentamassa vaan muuttamassa ja murentamassa hyvinvointivaltiota. Hallitus tavoittelee oikeistolaista yhteiskuntaa, jossa eriarvoisuus ei ole pahe, vaan päinvastoin hyvinvointi ja vauraus saavatkin kasautua harvoille ja jo valmiiksi hyväosaisille, ja tätä jopa tuetaan taloudellisesti. Maailma on pullollaan tällaisia maita, joissa jokainen olkoon oman onnensa seppä.

Koko tämän hallituksen työ on rakennettu ideologisesti trickle-down-teorian varaan välittämättä siitä, että tämä teoria on kumottu moneen kertaan ja varallisuuden kasautumisesta on maailmalta vain kurjia esimerkkejä. Hallituspolitiikka on niin oikeistolaista, ettei sitä olla edes yritetty naamioida yhteiseksi talkoiksi. Hallituksen valintoja on muun muassa alentaa oluen ja ministerien itsensä verotusta ja vastineeksi leikata nyt niistä ryhmistä, jotka täällä on jo monen monta kertaa sanottu. Oikeiston suuri lupaus kansalle on veroale ja varallisuuden kasvu, mutta minä en halua tai tarvitse veroalea heikompiensaisten kustannuksella. En halua veroalea vähävaraisten ja haavoittuvimmassa asemassa olevien kustannuksella. En halua tällaista Suomea, jossa yhä useampi joutuu säästämään lääkkeitä tai ruuasta hyväosaisuuden kasautuessa minulle ja yhä harvemmille.

Hallituksen politiikka on kuin housuun pissimistä pakkasella: lyhytnäköistä, ideologista politiikkaa, joka aiheuttaa vain suurempaa vahinkoa tulevaisuudessa. Huolellinen taloudenpitäjä ottaisi myös päätösten rinnakkais- ja kokonaisvaikutukset huomioon.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, Piritta.

0.44 Piritta Rantanen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Erinomaisen hyvä puheenvuoro oli tässä edellä edustaja Marttisella... — Tässä alkavat jo menemään senatkin ihan saikaisin. — Mutta jatkan tästä. Tästä tuntuu tulleen jotenkin itselleni oikein tällainen kotihoidon asia. Meillä on listattu tässä asioita, joista kotihoidon työntekijät ajattelevat omasta mielestään, mikä on heidän tärkein tehtävä työssään, kun he saavat itse kertoa siitä, mikä siellä heitä motivoi. He kertovat niin, että heidän tärkein tehtävänsä on varmistaa, että asiakkaalla on turvallista asua kotona ja että hän tuntee olevansa arvokas ihminen, kokee olevansa itse elämänsä ohjaksissa ja löytää päivästä mielekkyyttä. Erään toisen kotihoitajan kommentti on, että tärkeintä työssä on tehdä asiakkaan päivästä paras mahdollinen versio tai se, että mahdollistaa niiden ihmisten kotona pärjääminen, joiden itsestä huolehtimisen kyky on syystä tai toisesta hetkellisesti tai pysyvästi heikentynyt, ja mahdollistaa heille turvallinen ja mielekäs elämä omassa kodissa. Kommentteina on myös ollut, että se tärkein tehtävä on nimenomaan se hyvän mielen vieminen ja arvokas kohtaaminen.

Näitä kommentteja on lueteltu vaikka kuinka paljon, ja erityisesti tietenkin, kun näitä kommentteja lukee, ajattelee sitä, että varmaan juuri nämä ovat niitä syitä esimerkiksi haakeutua tekemisiin yleisestikin ihmisten kanssa mutta erityisesti sote-sektorille. Ei ole ihme, että kun aika monella, erityisesti nuorella, sote-alalle tulevalla uudella työntekijällä se mielikuva on tällainen ja sitten se todellisuus onkin se, että et saakaan tehdä sitä työtä oman omantunnon mukaisesti vaan joudut kiirehtimään, tai niin kuin täällä oli esimerkkejä siitä, että joudut sulkemaan sen oven, kun muistisairas ihminen jää yksin sinne kotiin, niin minä

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

ymmärrän erittäin hyvin, että voi tulla semmoinen olo, että en pysty tekemään tätä työtä niitten omien arvojen mukaisesti.

No, muita kommentteja tai ajatuksia, mitä kotihoitajilla on ollut: he haluavat turvata kotona pärjäämisen arjessa sekä eri sairauksien kanssa niin, että asiakkaalla on turvallista ja hyvä olla kotona sekä mielekäs elämä, tai hoitaa asiakasta hyvin ja ihmisarvoisesti, kunnioittaa asiakkaan omia toiveita. Näistä omista toiveistahan täällä on jo puhuttukin, että nimenomaan niin, että jokaisella ihmisellä, jokaisella vanhuksella on ne omat toiveet, ja niitä pitää kunnioittaa. Mutta pitää myös ymmärtää, että esimerkiksi se yksinäisyys johtaa hyvin monella masennukseen ja ahdistuneisuuteen ja ehkä kaikilla ei ole myöskään sitä sairauden tunnetta. Nekin tilanteet ammattilaisen pitää tunnistaa ja silti se riittävä hoiva tarjota, jotta ihminen sitten siellä omassa kotonaan pärjää.

Jos jatketaan näitä kotihoitajien ajatuksia, niin siellä on nimenomaan niin, että asiakkaan kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ja terveyden ylläpitäminen tai parantaminen. ”Parasta on se, että asiakas saa elää mahdollisimman normaalia elämää kotona.” ”Useille asiakkaille on kultaakin arvokkaampaa, että saa olla hetken rauhassa toisen seurassa.” Jos ajattelee niitä muutamia minuutteja, joita se kotihoitaja kerkiää siellä asiakkaan luona olemaan, niin se, että saa olla hetken rauhassa toisen seurassa, ei kyllä näillä minuuteilla toteudu. Tai: ”Asiakkaan aito kohtaaminen ja hänen tarpeisiinsa vastaaminen, ottaa kontrolli kaaoksesta ja pitää homma ihmiskeskeisenä. Ei kukaan halua tuntea olevansa yksi ratas huonossa, kampeavassa sosiaalikonetistossa vanhalla iällä.” Tämä on minusta erityisen hienosti sanottu: kukaan ei halua tuntea olevansa yksi ratas huonosti kampeavassa sosiaalikonetistossa vanhalla iällä. Tuntuu, että meillä pyörii täällä sellainen ratas, että ei tiedä aina, mihinkä suuntaan se oikein on menossa, mutta ei ainakaan omasta mielestäni oikeaan suuntaan. [Niina Malmin välihuuto] — Kyllä, todella.

Täällä on myös kommentteja siitä, että haluaa varmistaa ihmisen mahdollisimman laadukkaan ja kodikkaan elämän olemalla empaattinen ja kuunnella asiakkaan kuulumiset aina ystävällisesti. Ja viimeisenä: ”Tärkeintä on muistaa olla ihminen ihmiselle. Monelle asiakkaalle kotihoitaja voi olla päivän ainoa sosiaalinen kontakti, ja haluan omalta osaltani tuoda merkitystä asiakkaan elämään mahdollisuuksien mukaan.”

Todella hienoja ajatuksia, ja toivon todella, että me poliittiset päättäjät voisimme tehdä työmme niin, että jokainen näistäkin kotihoitajista voisi tehdä työn juuri näitten itsensä kertomien toiveiden mukaisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Väyrynen.

0.50 Ville Väyrynen kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Olen ihan täysin samaa mieltä. Minäkin toivon, että jokainen ammattilainen saa tehdä työtänsä sillä lailla, että oikeasti tuntuu, että sillä on merkitystä ja että pystyy tekemään sen vaikuttavasti ja vielä motivoituneesti, ja siihen varmaan kaikki pyrkivät.

Me vähän ehkä poliittisessa keskustelussa välillä yksinkertaistetaan asioita. Jos me nyt ollaan puhuttu kaksi päivää tästä digitalisaation lisäämisestä ja siitä, tarvitaanko sitä tai pystytäänkö siihen, niin me ehkä oletetaan, että meillä on 21 yhteismitallista hyvinvointialuetta, jotka ovat kaikki samassa tilanteessa digitalisaation tai teknologisten ratkaisujen kanssa. Siellä varmasti on tilaa tälläkin hetkellä lisätä niitä, toisilla alueilla ei.

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

Mutta sitten yksi asia oikeastaan, mikä minua enemmän tässä keskustelussa on vaivannut näiden molempien päivien aikana, on semmoinen tietynlainen toiminta, ehkä väärinymmärrys joka tapauksessa, toinen: mennään ihan kotihoidon ulkopuolelle.

Sitten täällä etenkin eilen vilahti useampaan kertaan RAI-indeksi ja sen käyttöön tulevat muutokset. Jotenkin johdettiin sillä lailla, että meillä ikään kuin lievennetään jollakin lailla kriteereitä, muutetaan kriteereitä, säästetään RAI:n kautta, vaikka moneen kertaan selitettiin ja se lukee näissä teksteissäkin, että vaan järkeistetään sen käyttöä. Sitä ei käytetä joka välissä vaan käytetään silloin, kun sillä on merkitystä. Eli ei ole tarkoitus keneltäkään riisua palveluita, vaan katsotaan, että siinäkin ammattilaisten aika ohjautuu oikeisiin asioihin eikä tehdä rutiininomaisesti sitä RAI-indeksiä silloin, kun tilanne pysyy muuttumattomana eikä mitään uutta ole tapahtunut.

Toinen asia on tämä vammaispalvelulaki ja siihen liittyvä ikääntymisrajaus. Useamman kerran on kuulunut ikäraja 65 vuotta tai se, että ikääntyneiltä vammaisilta halutaan viedä palvelut pois, ja moneen kertaan on sanottu, että näin ei olla tekemässä vaan halutaan varmistaa se, että kaikki vammaispalvelulain palvelut kohdistuvat nimenomaan vammaisille. Äsken edustaja Merinen, joka on kaksi vuotta ollut sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, antoi pöntöstä ymmärtää, että nuoruudessa vammautunut ihminen menettää vammaispalvelulain palvelut, kun hänestä tulee ikääntynyt, 65, 70, 75. Oletteko te oikeasti siis siinä käsityksessä, että hallitus on jossain vaiheessa tämmöistä esitystä ollut sorvaamassa tai meinaa sorvata? Minä itse en ole missään vaiheessa saanut semmoista ymmärrystä, ja se on vähän huono asia, jos kerta kaikkiaan ihmiset ovat tämmöisessä käsityksessä. Ei ole missään vaiheessa puhuttu kahteen vuoteen semmoisesta tilanteesta, että nuorena vammautunut ikääntyessään tippuisi näitten palveluitten piiristä pois. Se ajatus on ollut täysin toisenlainen, ja se on harmi, jos on tämmöinen väärinkäsitys tullut. Se kannattaa ilman muuta tarkentaa jatkossa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja tähän Räsänen, Joona vielä, vastauspuheenvuoro.

0.52 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen oppinut täällä salissa arvostamaan edustaja Väyrysen ammattitaitoa, ja monesta asiasta, joita hän on nostanut näidenkin päivien aikana keskustelusta esille, voin hyvin yhtyä kyllä niihin mielipiteisiin, mutta tämä RAI-arviointiin liittyvä kommentti: Toivoisin, että se juuri näin menisi, mutta valitettavasti tämänkin kirjauksen perässä on miinus eli tämänkin kirjauksen tavoitteena lähtökohtaisesti on sitä hyvinvointialueiden yleiskatteellista rahoitusta vähentää. [Aki Lindén: Eli pannaan pois ihmisiä!] Riippumatta siitä, auttaako toimenpide, tehostaako se toimenpide, yleiskatteellisesta rahoituksesta vähennetään. Ja samahan koskee tätä digitalisaatiota. En yhtään väheksy, etteikö sitä ole järkeväkin hyödyntää. Esimerkiksi omalla alueellani hyödynnetään hyvinkin paljon, mutta ei sitä tehdä lähtökohtaisesti siksi, että haluaisimme vähentää rahaa. Näissä kirjauksissa valitettavasti jokaisen perässä on miinus ja numero, mikä tarkoittaa, että yleiskatteellisesta rahoituksesta viime kädessä vähennetään rahaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten Väyrynen, vastauspuheenvuoro.

0.54 Ville Väyrynen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kaikkiin näihin päätöksiin liittyy raha, ja tästä ollaan nyt puhuttu moneen kertaan. Nyt en syytä rahoitusta, mutta meidän rahoituslaki on tällä hetkellä semmoinen, että jos me tehdään rahoitukseen muutoksia, niin meidän pitää löytää niille joku kohde, ja näin se on. Mutta se, mitä minä tarkoitin, on se, että itse asiassa sen RAI:n käyttöön, sen kriteereihin, niihin pisteytyksiin en minä ole ainakaan ymmärtänyt, että siihen ollaan puuttumassa — ainoastaan siihen, milloin ja millä tiheydellä sitä RAI-indeksiä määritetään, että sitä ei rutiinisti tehdä joka viikko. Tai eilen joku mainitsi — itse en tiedä tämän väitteen tosipohjaa — että on saattohoitopotilaalle tehty. Eli tavallaan järjeistetään sitä käyttöä, ja itse sen RAI:n käyttöhetkeen ei minun ymmärtääkseni ole tulossa yhtään mitään muutosta, eikä sen kriteereihin. Näin minä olen sen ymmärtänyt, mutta raha siellä liikkuu. Se on ihan totta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, ja sitten mennään puhujalistalle. — Edustaja Tuppurainen.

0.55 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa rouva puhemies! Kyllä nämä kokoomuksen mainostamat parannukset ovat itse asiassa kätkeytyä leikkauksia, ja siitähän tässä on kysymys myös näissä digisäästöissä. Se tänään kuultiin ministeri Juusolta: se tarkoittaa vähemmän kotihoidon käyntejä.

Kun katsotaan sitä kotihoidon arkea, niin tuoreessa Itä-Suomen yliopiston tutkimuksessa havaittiin, että kotihoitoa saavat iäkkäät jäävät jo nyt herkästi vaille riittävää tukea ja palveluita, he ovat vaarassa jäädä syrjään erityisesti sosiaalisista suhteista ja kodin ulkopuolisesta ympäristöstä. Lähes puolella tutkimukseen osallistuneista oli vaikeuksia tulla toimeen taloudellisesta ja lähes kolmannes koki yksinäisyyttä melko usein tai jatkuvasti. Näiden Itä-Suomen yliopiston tutkijoiden mukaan tulokset vahvistavat huolta siitä, etteivät edes nykyiset kotihoidon palvelut pysty riittävästi vastaamaan kotona asuvien ikääntyvien tuen tarpeisiin, ja nyt nämä säästötoimet tulevat heikentämään tilannetta entisestään, millä tutkijat näkevät olevan merkittäviä taloudellisia ja inhimillisiä vaikutuksia. Meidän kysymyksemme kuuluu pääministeri Orpolle: aiotaanko vanhustenhuoltoon kohdentaa vielä lisää leikkauksia näistä tulevista 100 miljoonan euron sosiaalipalvelujen säästöistä?

Kun kysymyksessä ovat nämä teknologian tuomat uudet mahdollisuudet, niin pitää myös muistaa se, että Suomessa on 300 000 iäkästä ihmistä vailla täysiä digitaitoja ja vähintään yhtä moni ei pysty asioimaan itsenäisesti sähköisissä palveluissa. Kaksi kolmesta yli 65-vuotiaasta kertoo tarvitsevänsä muiden tukea, kun he asioivat sähköisesti. Tätä se digi on ihmisten arjessa. Moni on joutunut jättämään palveluita käyttämättä tai etuuksia hakematta, koska viranomaisasiointi muutoin kuin sähköisesti on käynyt hankalaksi. Nyt hallituksen tekemien leikkausten vuoksi hyvinvointialueilla, joilta edelleen kokoomus on leikkaamassa rahaa yleiskatteellisesta rahoituksesta, on esimerkiksi lopetettu päivätoimintaa vanhuksilta. Päivätoimintaan tullaan kohtaamaan ja kokemaan, saamaan niitä inhimillisiä kohtaamisia. Se on se viikkoa aikatauluttava, odotettu päivä, kun ohjelmassa on muutakin kuin kotona oloa. Eikä pidä tietenkään väheksyä omaishoitajan hengähdystaukoja. Me tiedämme, että ikäihmisten yksinäisyys kuormittaa terveydenhuollon palveluja, ja mikä sen hintalappu on? Onko siis niin, että on pelkkää säästöä, kun ikäihmiset kärsivät palveluiden puutteesta, mielellään yksin ja hiljaa omassa kodissaan? Tätäkö nämä säästöt tarkoittavat?

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

Arvoisa puhemies! Suomen kaikilla hyvinvointialueilla on käyty tai aloitettu yt-neuvottelut tuotannollis-taloudellisista syistä. Karkea tilanne — sote-alan työntekijöitä on irtisannottu, lomautettu, määräaikaisten työntekijöiden työsuhteita ei ole uusittu ja uusia työntekijöitä ei rekrytoida. Nämä säästöt hyvinvointialueille näkyvät ikäihmisten palveluissa. Ne näkyvät ensisijaisesti hoitohenkilöstön vähentämisenä, palveluiden leikkauksina ja kotihoidon kuormittumisena, ja ympärivuorokautisen palveluasumisen kattavuus 75 vuotta täyttäneen väestön keskuudessa laskee. Kotihoidon saatavuus 75 vuotta täyttäneiden osalta heikkenee.

Nyt ollaan pisteessä, jossa ikäihmisten tilanne alkaa kyllä jo kuulostaa kohtuuttomalta. Nyt olisi syytä hallitukselta kuulla, ettei ikäihmisten tilannetta entisestään heikennetä uusilla leikkauksilla, mutta pääministeri ei ole täällä kertomassa meille, ovatko hyvinvointialueet vihdoinkin saamassa työrauhaa.

Me sosiaalidemokraatit, arvoisa rouva puhemies, ajattelemme, että se on yhteiskunnan sivistyksen mitta, kuinka me pystymme huolehtimaan ja haluamme huolehtia kaikkein heikoimmassa asemassa olevista: ikäihmisistä, vammaisista, lapsista. Te olette hallituksessa heikentäneet ikäihmisten palveluita, ja hallitus on hankaloittanut hoitopaikkaa ihmisiltä, joiden arki jo entuudestaan on karua ja kovaa. Liian moni ikäihminen meidän Suomessamme joutuu jo nyt pohtimaan, riittävätkö rahat sekä ruokaan että lääkkeisiin, ja asiakasmaksuja tässä tilanteessa on nostettu kymmenillä prosenteilla. Nyt moni pohtii, tohtiiko näiden nousseiden maksujen vuoksi edes yrittää päästä lääkäriin tai hoitoon.

Minä kysyn teiltä, arvoisat kokoomuksen läsnä olevat edustajat: Eikö olisi vihdoinkin aika turvata ikäihmisille heidän ansaitsemansa palvelut? Voitteko te luvata, kun pääministeri Orpo ei ole paikalla, että tulevissa säästöissä ei ole uusia leikkauksia ikäihmisten palveluihin? Voitteko te luvata tämän?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Merinen.

1.00 Ville Merinen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tosiaan tämä välikysymys on melkoisen saagan päätös, tai ei ole vielä mikään päätös, koska ei ole saatu vielä mitään kunnan vastauksia, kun jostain syystä ei tule tarkempaa vastausta.

Mutta Yle uutisoi tänään mielenkiintoisesti tästä asiasta ja oli sitten haastatellut myös alan huippuasiantuntijoita, ja minä ajattelin referoida tätä uutista. Tämä on minun mielestäni tosi mielenkiintoinen. Yle sai paperin käsiin tietopyynnöllä, eli tämän teidän salaisen paperinne sosiaalihuollon palveluista. Kommentit ovat: ”Ei ole täyttä huttua, mutta aivan liian yleisluontoinen.” ”Hallitus pesee kätensä sosiaalihuollon palveluista ja jättää ne hyvinvointialueiden vastuulle.”

”Tänään torstaina sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso heilutteli sosiaalihuollon säästöpaperia eduskunnan kyselytunnilla, kun oppositio penäsi hallitukselta jälleen kerran tietoja sote-säästöistä. Kaisa Juuso lupasi julkistaa paperit ennen kyselytuntia. Oppositio sai paperit odotettua nopeammin, kun ministeri Juuso ryhtyi yllättäen jakamaan papereita ministeriäitiöstä opposition edustajille. Pääministeri Petteri Orpon mukaan kyseessä on valmistelumuistio.”

Tämä paperi siis, mikä sitten yllätykseksemme saatiin, oli 2,5 liuskaa sosiaalihuollon säästöjä. Yle on saanut paperin käsiinsä: ”Säätelyä kevennetään, puretaan, järjestämistä vastuu tarkentuu uusiin, ehkä noin kymmeneen isompaan, selkeämpään asiakaslähtöiseen palvelukokonaisuuteen, joita voisivat olla esimerkiksi lapsiperhepalvelut, taloudellista toi-

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

mintakykyä edistävät palvelut, kotona asumista tukevat palvelut, päihde- ja riippuvuuspalvelut.”

”Yhteiskuntapolitiikan professori Heikki Hiilamo Helsingin yliopistosta luki paperin Ylen pyynnöstä. Hiilamo pitää sitä varsin yleisluontoisena: ’Aitoa säästöä syntyy vain, jos hallitus vähentää hyvinvointialueiden rahoitusta vuodesta 27 alkaen 50 miljoonalla eurolla ja vuodesta 28 alkaen 100 miljoonalla eurolla. Koska esityksessä ei ole mitään indikaattoreita, tunnuslukuja uudistusten toteuttamiselle, hallitus voi tehdä tai olla tekemättä päätöksiä.’ Hiilamo ei ole vakuuttunut siitä, että sääntelyn keventämisellä ja palveluvalikoiman rajaamisella syntyy sadan miljoonan säästöt. Hän kuitenkin epäilee, haluaako hallitus niskaansa myrskyn juuri ennen seuraavia eduskuntavaaleja 27.”

”Sosiaalityön apulaisprofessori Maija Jäppinen Helsingin yliopistosta puolestaan arvioi, että paperi osoittaa, että hallitus on sysäämässä vastuun kaikkein vähäosaisimmista hyvinvointialueille. Muistiossa todetaan, että muutos korostaisi hyvinvointialueen vastuuta järjestää henkilön tarvitsema yksilöllinen sosiaalihuollon vastuulle kuuluva tuki ja apu mutta jättäisi keinot siihen aikaisempaa joustavammiksi. ’Tällä paperilla valtio pesee käteensä ja siirtää sosiaalihuollosta vastuun alueille. Hyvinvointialueiden vastuulle jää, mitä palveluita ne tarjoavat. Ihmisten kohtelu riippuu täysin siitä, missä he sattuvat asumaan.’ Jäppinen toteaa, että paperi on vaikealukuinen ja lauseet epäselviä. Lopputulos on selvä: ihmisten eriarvoisuus lisääntyy, jos linjaukset toteutuvat.”

Onko me päästy tästä eteenpäin vielä tänä iltana hirveästi? Ei ole päästy, ja vaalit ovat jo puolessavälissä menossa. Kokoomuksen edustajilta toivoisi niin kuin tarkempaa kuvausta, kun te olette täällä vastaamassa meille. Missä vaiheessa me saadaan jotain vastauksia? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskinen. [Hälinää — Ville Merinen: Vastauspuheenvuorolla, jos annatte, voidaan laittaa samalla! — Johannes Koskinen: Arvoisa puhemies! Tämä vammais...] — Nyt keskeytän. Mitä Merinen sanoi sieltä? [Ville Merinen: Ei mitään, puhuttiin vaan!] — Saanko uudelleen sen? [Ville Merinen: He kävivät äsken neuvomassa minua kummatkin vuoron perään monta kertaa, että miten kuuluu...] — Mutta mitä te sanoitte siellä äsken? [Ville Merinen: Minä sanoin, että voisin yhdellä vastauspuheenvuorolla antaa vastauksia!] — Sitten Koskinen jatkaa.

1.04 Johannes Koskinen sd: Arvoisa puhemies! Tämä vammaispalvelulain ikäsääntelyn suhde yleislakiin, sosiaalihuoltolakiin, sosiaalipalvelulakeihin muistuttaa sitä tilannetta, mikä on työtapaturmien ja työkyvyttömyysetuuksien välillä. Siis tapaturmavakuutuksen pohjalta päivärahat ovat vähän isompia kuin yleiset sairauspäivärahat, ja sitten vastaavasti tapaturmaeläke on korkeampi kuin työkyvyttömyyseläke. Sitten varsinkin varttuneemman pään tapauksissa joudutaan arvioimaan yksittäistilanteessa sitä, onko jokin varttuneemalla iällä tullut vamma tai vaiva työperäinen, kun henkilö muutenkin muuntuu ajan kuluessa. Onko se joku vakavan tilan heikentymisen syy siellä vaikkapa viiden tai 15 vuoden aikana olevan aikaisemman työtapaturman perusteella tapahtunut, vai onko siinä sitten pääsyynä ikääntyminen ja sen takia vamman tai vaivan vaikeutuminen. Nämähän ovat usein sellaisia asioita, jotka menevät sitten ihan ylempiin oikeuksiin saakka, kun siinä on ristiriitaisia lääkärien arviointeja, erilaisia tutkimusnäyttöjä.

Nyt tällä vammaispalvelulain muutoksella tuodaan herkästi nämä samat tilanteet sitten koko tähän kenttään, että joudutaan pohtimaan kunkin yksilön kohdalta, että onko joku

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

vamman paheneminen sitten aiheutunut pääosin siitä vanhasta vaivasta tai sen seurausvaikutuksena, vai onko kyse sitten ikääntymisen aiheuttamasta pahenemisesta. Ja tällä me tavoitellaan, että tulisi tällainen ikään kuin luonnehdinta, minkälaiset muutokset ovat normaaleja ikääntymisen aiheuttamia ja mitkä ovat sitten yllättäviä, mitkä enemmän sitten vamman jälkivaikutusta. Tätä on äärimmäisen vaikea välttää silloin tämänkaltaisessa sääntelyssä, että joudutaan tosiaan yksilötasolle viemään tämä arviointi. Veikkaan kyllä, että siinä tulee isoja ongelmia sekä sen lain säätämisessä että sitten sen tulkitsemisessa yksittäistilanteessa, kun sitten pitää vielä ottaa huomioon se, että näiden lakisääteisten oikeuksien pitäisi yhdenvertaisesti toteutua kaikilla hyvinvointialueilla kaikkien henkilöiden osalta ja että tällainen ikään kuin kahteen ryhmään luokittelu ei sitä perimmäistä, esimerkiksi toimeentulon turvaamista tai tarvittavan palvelun järjestämistä, saisi estää.

Nyt tästä kahden ja puolen liuskan paperista edustajat Marttila ja Merinen ovat tässä hyviä puheenvuoroja käyttäneet. Siinä on tosiaan se perusongelma, että siinä tavallaan ajatellaan, että tämä peruskuvio, millä koko hyvinvointialueuudistus tehtiin, että on olemassa lakisääteiset oikeudet palveluista ja tehtävistä ja että sitten ne hyvinvointialueet itsehallintonsa pohjalta katsovat, miten ne parhaiten järjestetään ja tuotetaan, niin siihen ei enää uskota. Kuitenkin meillä on nyt kokemusta monen vuoden ajalta, varsinkin kun täällä on kansanedustajista hyvin moni ollut mukana hyvinvointialueiden työssä, aluevaltuustoissa tai jopa hallituksissa, ja siellähän on selvästi saatu niitä tuloksia, mutta niille pitää vain varata riittävästi aikaa, että ne näkyvät sitten kustannusten alenemisena tai sitten enemmän palvelujen tuottamisena samalla rahalla. Molemmat ovat ihan oikeansuuntaisia toimia, ja niiden kautta saadaan paljon kestävämpiä tuloksia myös valtiontalouden, julkisen talouden kannalta kuin sille, että tehdään tällaisia pistemäisiä leikkauksia tai syöksyjä tämän järjestelmän sisälle vaatien, että tietty miljoonamäärä pitää löytyä sellaisista palveluista, joista on jo nyt puutetta. Että tarve olisi olennaisesti isompi. Tätä perusvikaa nyt tässä jatketaan hallituksen toimesta, ja siinä olisi korkea aika ottaa suunnanmuutos, jolloinka vältetään paljon tulevia ongelmia ja myöskin vältetään aiheuttamasta lisäkustannuksia toisaalla yhteiskunnassa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Malm.

1.11 Niina Malm sd: Arvoisa rouva puhemies! Kun tässä nyt keskustelun aikana on moineen kertaan peräänkuulutettu sitä, että täytyisi saada pääministeri Orpo saliin vastaamaan näistä mahdollisista ja tulevista leikkauksista, niin täällä on myös puhuttu historian havinasta ja siitä teknologiasta, onko se nyt tulossa vai menossa vai mitä on tapahtumassa.

Tässä asiaan perehtyessä sitten silmiin osui myös 20.3.2025 Kunta- ja hyvinvointialue-työnantajien, KT:n, tekemä kysely. Tässä kyselyssä ja tämän kyselyn mukaan kunnat ja hyvinvointialueet ennakoivat poikkeuksellisia lomautuksia ja irtisanomisia vuodelle 2025. Tämä itsessään on jo aika hälyttävä uutinen siltä osin, että tiedämme tämän hallituksen täysin epäonnistuneen työllisyyspolitiikan, ja kun työllisyys- ja talouspolitiikka kulkevat käsi kädessä, niin ei tästäkään kunnian kukko niin sanotusti laula. Lomautukset koskevat noin 18 500:aa henkilöä ja irtisanomiset noin 700:aa työntekijää kunnissa ja hyvinvointialueilla. Nämä luvut mahdollisesti tulevat vielä päälle jo tulleiden työllisyyslukujen lopputuleman kasvattajiksi. Kyllä toivoisi, että hallitus tässä jo rupeaisi tekemään johtopäätelmiä siitä, onko tämä politiikka nyt sellaista, millä tämä maa saadaan eteenpäin. KT:n pääekonomisti Juho Ruskoaho sanoo lukujen vastaavan irtisanomisten osalta 1990-luvun laman ajan

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

tasoa — siis 90-luvun lama, mistä täällä useaa eri aihetta käsiteltäessä puhutaan synkässä yhteydessä, ja ei se ole mikään ihme, koska se oli synkkää aikaa.

Kunnat ja hyvinvointialueet tavoittelevat 415 miljoonan euron säästöjä vuonna 2025, mikä on 20 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna. Kun tällaisista säästölukemista puhutaan, niin onhan se hiukan hassua, että samaan aikaan hallitus yrittää mustaa puhua valkoiseksi niin, että tässä itse asiassa kuitenkin hyvinvointialueille annetaan rahaa. Säästöistä 166 miljoonaa on kaavailtu kuntiin ja 249 miljoonaa hyvinvointialueille. Suurin osa kunnista ja hyvinvointialueista on supistanut palvelujaan ja varmasti tulee supistamaan myös jatkossa, koska rahaa niiden tuottamiseen ei heru. Hyvinvointialueista näin on jo nyt tehnyt 80 prosenttia, kunnista vajaa 30 prosenttia. Palveluverkon tarkastelu keskittyy erityisesti terveysasemien, koulujen ja päiväkotien määrään. Onhan tämä nyt epäreilua, että tällaisessa tilanteessa tänään alkaa jo kolmas ennakkoäänestyspäivä. Meillä on ehdokkaita, jotka eivät todellakaan tiedä hyvinvointialueilla tai kunnissa, millaiseen maailmaan he ovat astumassa. Mitä listoja vielä löytyy ja kenen laukusta? Sen takia ei ole ollenkaan turhaa ollut se, että halutaan kuulla pääministeriltä, mikä se hallituksen lopullinen lista on ja miksi hän ei ole sitä tänne eduskuntaan tuonut.

Kuitenkin, vaikka lama-aika, 90-luvun lama, muistetaan synkkänä aikana, kyllä minä muistan sieltä sellaisenkin positiivisen asian, että koulusta mentiin taksilla porukalla hammaslääkäriin hammastarkastukseen. Edes sitä eivät tämän päivän lapset saa. Ja kun täällä on puhuttu, että Kehä kolmosen sisäpuolella on joku alue, jossa asioita käsitellään eri tavalla, niin minä en ole Kehä kolmosen sisäpuolelta. Olen tuolta itäisestä Suomesta, kuten varmaan varsin hyvin sen tiedätte. Kyllä ne välimatkat sielläkin ovat aika pitkät. Varsinkin nyt, kun kouluverkkouudistuksia kunnissa on jo tehty ja kun samaan aikaan tehdään myös hyvinvointialueilla palveluverkkouudistuksia, niin kysymys kuuluukin: kuka tulevaisuudessa näiden kavennettujen hyvinvointipalveluiden osalta huolehtii sen, että lapsilla on mahdollisuus saada myös suunterveydenhoitoa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

1.16 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! No, nyt pääsen itsekin vihdoinkin usean puheenvuoron jälkeen tähän keskusteluun vammaispalvelulaista. — Ihan ensimmäiseksi haluan todeta, että silloin, kun oli paljon enemmän ihmisiä vielä salissa, tuolta oikealta puolelta muutaman kerran vähän sillä lailla kipakasti huudettiin, että ”se ministeri Kiurun tuoma laki”. No, kaikki kunnia ministeri Kiurulle, jota sain sijaistaa vuonna 22, mutta siinä 27.9. vuonna 22 annetussa laissa lukee kyllä ”pääministeri Marin ja peruspalveluministeri Aki Lindén”. Eli tällä olen valmis ottamaan vastaan kaiken sen syyllisyyden, mitä täällä nyt sitten halutaan siitä laista ikään kuin kritiikkinä mahdollisesti esittää. Mutta totean tämän sen takia, että tämä laki — siis se, joka vuoden 22 syyskuussa annettiin eduskunnalle — on sisällöltään kyllä yksi kaikkein vaativimpia lakeja, joiden kanssa olen itse ollut tekemisissä. Tietysti joku voi ajatella, että en lääkäritaustani takia ollutkaan mikään vammaisasioiden asiantuntija, mutta aika paljon olin kuitenkin niidenkin asioiden kanssa ollut aikaisemmin tekemisissä, muun muassa luennoinut kymmenen vuoden ajan sekä avoimessa korkeakoulussa että silloisessa terveydenhuolto-oppilaitoksessa, myöhemmässä AMK:ssa, juuri näistä kysymyksistä. Siinä tehtiin kokonaan uusi laki. Edelliseltä hallitukselta, eli pääministeri Sipilän hallitukselta, oli jäänyt kesken se lain uudistaminen, ja tarve oli selvä.

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

Suurin muuttamisen tarve perustui siihen, että piti päästä arvioimaan sitä, että riippumatta toimintakyvyn aleneman tai menetyksen syystä me kohtelemme yhdenvertaisesti ihmisiä, joilla on toimintakyvyn vajavuutta eli vammaisuutta. Otan vaikka ihan yhden esimerkin, jotta tämä konkretisoituisi kuulijoille: Kun olin aikanaan lääninlääkärinä ja sain vastatakseni kanteluita, jotka liittyivät lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineisiin, niin eräästä kunnasta eräs rouva kanteli siitä, että hän oli liikenneonnettomuudesta johtuneen tapaturman ja siinä yhteydessä tehtyjen lääketieteellisten toimenpiteiden johdosta menettänyt toisen rintarauhasen ja hänelle ei sitten kunta antanut rintaliivin sisään asennettavaa irtoproteesia, koska kunta oli päättänyt, että sellainen annetaan vain, jos rinta on menetetty syövän takia. No, tässähän ei ollut mitään järkeä, niin kuin me ymmärrämme, mutta tämä kertoo siitä aiemmasta käytännöstä, että joku tietty syy, joka aiheutti tietyn vamman tai tällaisen muutoksen ihmisessä, oikeutti ja toinen syy ei oikeuttanut — tämä vain yhtenä esimerkkinä siitä, että pyrittiin uudistamaan koko tätä ajattelua yhdenvertaisemmaksi. Siihen lainsäädäntöön tuli erittäin paljon uutta käsitteistöä, ja siitä tuli kieltämättä hyvin monimutkainen.

Mutta mennäksemme tähän rahoitukseen: Kun se annettiin silloin syksyllä 22 eduskunnalle, niin siihen varattiin 25 miljoonaa euroa rahoituksen lisäystä. Sitten loppusyksyllä 22 ja alkukuukausina 23 eduskunnan käsittelyssä, eli ennen kaikkea valiokuntakäsittelyssä, sitä lakia muutettiin aika merkittävältä osin, ja oikeastaan jäi auki, mitkä sen muutoksen aiheuttamat kustannukset olivat. Sitten tulivat vaalit siihen väliin, ja minulle on kerrottu, että nykyisten hallituspuolueiden ohjelmaneuvotteluissa muun muassa valtiovarainministeriön edustajat olisivat tulleet sanomaan, että eduskunnan yksimielisesti muuttaman vammaispalvelulain kustannusvaikutus onkin 130 miljoonaa euroa sen 25 miljoonan sijasta. Täällä salissa kuulin muun muassa edustaja Laihon sanovan useamman kerran, että miljardilla lisättiin. Saman sanoi professori Lasse Lehtonen, kun olimme samassa radiokeskustelussa, että miljardilla lisättiin. Eli aika kirjavaa oli se keskustelu. No, sitten kun täällä ryhdyttiin sitä uuden hallituksen toimesta muuttamaan, niin on mielenkiintoista, miten nämä asiat kirjattiin sinne hallitusohjelmaan. Siellä hallitusohjelmassa lukee, että miinus 100 miljoonaa vuodelle 24, mikä tarkoitti sitä, että siitä oletetusta 130 miljoonasta vähennetään 100 miljoonaa, ja sitten myöhemmin vuosina se vähennys olisi 36. Tämähän johti täällä salissa hyvin mielenkiintoiseen väittelyyn, jossa edellistä hallitusta, eli puoluetta, jota itse edustin, syytettiin siitä, että olisimme olleet valmiit käyttämään vähemmän rahaa kuin mitä hallitus sitten olisi valmis käyttämään.

Mutta nyt huomasin, että aika loppuu ja täytyy jatkaa sitten seuraavassa puheenvuorossa tätä vammaispalvelulain kehityksen erittelyä. [Tytti Tuppurainen: Jäi kesken, kiinnostaa! On saatava kuulla!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

1.22 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on aika monta puheenvuoroa käytetty, ja olen yrittänyt pysyä tällä alueella, jossa yritetään olla niin kuin täällä tulojen hankkimispuolella ja sitten vähän täällä järjestelmän sisällä. [Aki Lindén: Se on hyvä, Lauri, että joku on sillä puolella!] — Täytyy olla. — Tässä olen kritisoinut tätä kasvun puutetta ja näiden työllisyystavoitteiden karkaamista, jotka sitten vaikuttavat näiden leikkauslistojen pituuteen. Edelleenkin kaikki nämä tilastot, mitä nyt tällä hetkellä on näkyvissä, ja kaikki ennusteet kertovat sen, että meidän työllisyystilanne tulee olemaan tämän hallituksen lopet-

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

taessa toimintansa huonompi kuin se on ollut aloittaessa. Se on tässä yksi iso osasyys, että me olemme tässä tilanteessa, ja siihen pitäisi panostuksia tehdä.

Toinen asia, josta täällä olen puhunut aika paljon, ovat tähän rahoitusmalliin liittyvät haasteet, ja tämä myöskin heijastuu aika voimakkaasti näihin alueiden välisiin eroihin. Alueilla on aika isot erot alijäämissä ja niissä aikatauluissa, miten alijäämät voidaan saada katettua. Nämä liittyvät myöskin tähän meidän rahoitusmalliin, miten se kohtelee aluekohtaisesti asioita. Täällä kun on perushinta, alueen asukasluku ja alueen tarvekerroin siellä taustalla, esimerkiksi terveydenhuollon palvelutarvekerroin, vanhustenhuollon palvelutarvekerroin, sosiaalihuollon palvelutarve, ja sitten alueen perusrahoitus, joka tulee asukasluvun pohjalta, niin nämä määrittävät jo 94 prosenttia tulevasta rahoituksesta. Nyt näihin on tulossa muutoksia. Näissä on 120 kriteeriä, ja nyt ilmeisesti tulee toukokuussa niin, että näitä kriteeristöjä lisätään 190:een näitten osalta. Tämä jossain määrin muuttaa tätä tilannetta, ja toivon mukaan se vielä tuo siihen semmoisen asian, jolla tämä paremmin osuu kohdalleen.

Mutta samalla, kun tässä näitä arvioidaan, niin erityisen voimakkaasti asiantuntijaläunnonissa on sanottu, että sosiaalipuolen, sosiaalihuollon, palveluiden osalta nämä eivät oikein istu. Niihin liittyvät aika monet asiat, eli miten perheiden pahoinvointi ja lastensuojelun palvelutarve ovat sellaisia, joiden ennaltaehkäisy ei tapahdu terveydenhuollon palveluita lisäämällä ja diagnooseja kirjaamalla. Hyvinvointialueilla on tietysti kustannustensa kautta edelleen kannustin tehdä myös sellaista ennaltaehkäisyä, joka vähentää hyvinvointialueiden kustannuksia tulevaisuudessa. Eli nämä mittarit eivät oikein osu riittävästi, ja tämä tulee olemaan semmoinen iso keskustelun kohta. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Jatkakaa vain. — Mutta jos minä saan pyytää, että menisitte ulos puhumaan.

No niin. Minä vai! — Palvelutarvekriteeristö on sellainen asia. Taisi olla eilen, kun kunta- ja hyvinvointialueen jaostossa puhuttiin hyvinvointialueen HYTE-kriteeristä, kun sitä ollaan nostamassa yhdestä prosentista puoleentoista prosenttiin, niin kuinka se kannustaa tekemään ennaltaehkäisevää työtä. Edustaja Väyrysen kanssa siinä kumpikin vähän innostuttiin siitä keskustelusta sen vuoksi, että kannustavuutta tähän järjestelmään pitäisi saada lisää. Onko tämä puolitoista prosenttia riittävän kannustava suhteessa siihen, miten tämä perusrahoitus on, ja kuinka sillä saadaan niitä toimenpiteitä aikaiseksi, että hyvinvointia ja terveyttä edistettäisiin hyvin monessa paikassa? Ongelma on se, että ne työkalut ovat siellä kunnissa käytännössä, ja silloin tähän kuntien rahoitusmalliin pitäisi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä lisätä. Ja kun tämä VOS-järjestelmä ollaan uudistamassa, niin se ulottuvuus sinne pitäisi saada.

Sitten tämän kokonaisuuden osalta on vielä se, että eriarvoisuus kasvaa myöskin sitä kautta, että hyvinvointialueilla taloustilanne tuo mukanaan sen, että niillä, jotka pärjäävät, on myöskin investointikykyä enemmän kuin niillä, jotka eivät pärjää. Samalla nämä voivat kehittää toimintojaan paremmin, ja eriarvoisuus kasvaa myöskin tätä kautta. Täällä on tällaisia tekijöitä, jotka vievät hyvinvointialueita eri suuntiin. Varmasti seuraavalla valtuustokaudella hyvinvointialueita tullaan katsomaan, että miten tätä kokonaisuutta viedään tulevaisuudessa eteenpäin. Nyt meidän täytyy työskennellä tällä kokonaisuudella, mitä meillä on käsissä, ja yrittää parantaa näitä yksittäisiä kohtia tämän järjestelmän sisällä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

1.28 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Täällä välikysymyskeskustelussa olen useamman kriittisen puheenvuoron pitänyt liittyen näihin hallituksen suunnitelmiin tehdä vielä mittavat lisäsäästöt suomalaisten tärkeistä sosiaali- ja terveystalouksista. Erityisen kriittinen olen ollut sitä kohtaan, että pääministerin lupauksista huolimatta hallitus ei ole julkaissut näitä kaikkia säästöjä, mihin niitä ollaan tulevaisuudessa kohdentamassa. Suomalaiset eivät siis tiedä, mistä palveluista ollaan tulevaisuudessa useita miljoonia euroja ottamassa pois. Mutta jokaiseen hyvään keskusteluun kuuluu tietenkin se, että kun esittää kriittisiä huomioita, niin on paikallaan myös tarjota vaihtoehtoja ratkaisutapaa, jolla tästä asiasta päästäisiin eteenpäin.

Se keskeinen huolihan oppositiosta näissä hallituksen suunnitelmissa kohdistuu juuri siihen, että näiden kaikkien kirjausten lopulla on kuitenkin se yksi merkitsevä numero, jonka edessä on miinus. Elikkä niin kuin olemme monesti tätä keskustelua käyneet, monen hyvältäkin kuulostavan aikomuksen taustalla on kuitenkin kylmä säästötahto. Ja tähän johtuu siitä, että hallitus todella vuosi sitten kehysriihessä päätti toteuttaa vielä 170 miljoonan euron lisäsäästöt tänne sosiaali- ja terveystalouksiin. Tähän johtuu siitä, että todella hallituksen talous- ja työllisyyspolitiikalta pohja on tippunut pois. Ja kun pelkästään tämä työllisyyden heikko kehitys — eli työttömyyden nousu ja työllisten määrän tippuminen — on aiheuttanut jo useamman miljardin uuden aukon valtiontalouteen, niin ymmärrän, että hallitus tätä pyrkii paikkaamaan ja on ajatellut tehdä sen sitten lisäsäästöillä, jotka nyt todella kohdistetaan sitten näihin sosiaali- ja terveystalouksiin. Sen takia on minusta ihan oikeutettua sanoa, että hallitus oman epäonnistumisensa maksattaa nyt sitten nimenomaan yhteiskunnan heikompiosaisilla.

Se keino, millä tästä voisimme mennä eteenpäin, ja toivon, että hallitus tätä pohdiskelisi, olisi se, että jospa toteuttaisimme kaikki nämä toimenpiteet, jotka viime torstaina julkistetussa paperissa ovat — pois lukien 100 miljoonan säästö sosiaalipalveluihin, koska siitä ei meillä vielä mitään tietoa ole ja siitä näitä kaikkia dokumentteja ei ole julkaistu — jospa toteutettaisiin kaikki nämä muut toimenpiteet, mutta jätetään tässä vaiheessa rahat ennalleen. Ei koskettaisi hyvinvointialueiden yleiskatteeseen rahoitukseen, mutta toteutetaan nämä kaikki toimenpiteet, koska jos tämä hallituksen argumentti pitää paikkansa, että näistä mikään toimenpide ei itse asiassa heikennä kenenkään palvelua vaan pikemminkin parantaa, ja sitten syntyy vieläpä säästöjä, niin tässä tapauksessahan ne säästötkin tulisivat realisoitumaan aikanaan rahoituslain mukaisesti jälkikätestarkastuksen yhteydessä.

Mikäli siis pitää paikkansa, että nämä toimenpiteet parantavat ihmisten palveluita ja samalla säästävät rahaa, niin mikäli tässä vaiheessa jätämme hyvinvointialueiden rahoituksen ennalleen, emme tee näitä säästöjä, niin todella, jos sitten säästöt itsestään syntyvät ja palvelut edelleen parantuvat, tähän tulee tulevaisuudessa johtamaan siihen, että sen verran pienempi hyvinvointialueiden jälkikätestarkastus tulee tulevaisuudessa olemaan. Ja kun nyt näitä säästöjä ynnäilee, niin näitähän on tämän sosiaalihuollon 100 miljoonan lisäksi, joka edelleen on pimitetty, reilu 60 miljoonaa euroa. Tämä voitaisiin ihan helposti toteuttaa niin, että muutetaan lainsäädäntöä, toteutetaan ne kaikki muutokset, joita hallitus tässä nyt haluaa toteuttaa parantaakseen palveluita, mutta ei kosketa hyvinvointialueiden yleiskatteelliseen rahoitukseen. Sittenhän todella jälkikätestarkastuksessa tulisi huomioduksi myös nämä toimenpiteet, ja jos ne säästävät rahaa ilman, että kenenkään palvelut

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

kärsivät, niin sitten myös pääsemme aikanaan siihen lopputulokseen, että rahatkin säästyvät.

Toivoisin, että hallitus tätä harkitsisi, koska se suurin ongelmahan tässä nimenomaan on se, että hallitus on ensisijaisesti ensin määritellyt tämän säästötavoitteen ja sitten pohtinut, millaisilla toimenpiteillä sinnepäin mennään, ja silloinhan näitä toimenpiteitä ollaan tekemässä juuri säästöt edellä. Mutta jos me kääntäisimmekin tämän toisinpäin, toteutetaan nämä toimenpiteet, ei kosketa yleiskatteelliseen rahoitukseen, niin mikäli hallituksen argumentit pitävät paikkansa, tulevaisuudessa rahoitus tulee sitten määräytymään sen mukaisesti, että se olisi sitten aikanaan 66 miljoonaa pienempi. Tämä olisi ihan mahdollista näin tehdä, koska nykyinen rahoituslakihan lähtee siitä, että jos rahoitusta vähennetään, niin pitää myös osoittaa ne tehtävät, mitkä muuttuvat tai poistuvat. Mutta tehtäviä voidaan kyllä muuttaa ilman, että kosketaan rahoitukseen.

Tässä kun olemme muutaman illan jo käyneet tätä välikysymyskeskustelua, niin ajattelen, että on paikallaan myös tällainen rakentava ehdotus hallitukselle tehdä, jolla hallitus voisi mennä eteenpäin ilman, että kenenkään suomalaisen tarvitsisi olla huolissaan siitä, että hallitus tulee jälleen tekemään uusia lisäsäästöjä meille kaikille tärkeisiin sosiaali- ja terveyspalveluihin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Harakka poissa. Edustaja Rantanen, Piritta, olkaapa hyvä.

1.35 Piritta Rantanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Ensin luen tämän kohdan tästä leikauslistasta: ”Toteutetaan hallinnon tehostamiseen ja norminpurkuun liittyviä toimia, kuten sosiaalityöntekijöiden tehtävänjakoa koskevien velvoitteiden ja RAI-arvioinnin keventäminen sekä lastensuojeluyksiköiden päivystysääntöjen keventäminen ja joustavoittaminen (-2,5 miljoonaa vuonna 26 ja -12,6 miljoonaa euroa vuodesta 27 alkaen).”

Olen pari päivää tässä nyt puhunut kotihoidosta, niin jos välillä vaihdetaan lastensuojelun puolelle.

Lastensuojelun arki on paitsi inhimillisesti raskasta myös yhteiskunnallisesti merkittävä kysymys, ja se ei ole vain yksittäisten sosiaalityöntekijöitten tai perheiden asia, vaan kyllä tämä on meidän kaikkien asia. Ajattelen niin, että siinä on kolme keskeistä ongelmaa, joihin meillä päättäjillä on kyllä vastuu puuttua, ja ne ovat resurssipula, ennaltaehkäisyyn puute ja lapsen oikeuksien toteutuminen käytännössä. Jos ajatellaan ennaltaehkäisyä, niin kylä on tuntunut ehkä jo pidemmän aikaa siltä, että hoidammeko me vain kriisit.

Ensimmäinen ongelma on se, että apua perheisiin saadaan usein vasta, kun kriisi on jo syvällä. Moni perhe tarvitsisi tukea jo ennen kuin lastensuojelu astuu kuvaan esimerkiksi perheneuvoloista, kotipalvelusta tai matalan kynnyksen tukimuodoista. Lapsiperheitten kotipalvelut on taidettu karsia jo hyvin monelta paikkakunnalta ja hyvinvointialueelta pitkän aikaa sitten. Mutta mitä me teemme? Olemme jo vuosia säästäneet juuri niistä palveluista, ja kun perheet jäävät yksin, ongelmat kasautuvat ja lastensuojelun tarve kasvaa entisestään. Onhan tämä aidosti kestävä kierre. Eikö olisikin siis paljon viisaampaa panostaa ennaltaehkäisyyn ja apuun ajoissa kuin sammutella tulipaloja?

Se toinen ongelma, joka meillä lastensuojelussakin on, on kyllä ihan aidosti resurssipula. Ei voi kuin pohtia, kuinka kauan meidän työntekijät oikein jaksavat. Ja mitä se kertoo meidän arvoistamme, jos yhteiskunta ei anna lastensuojelulle riittäviä resursseja?

Sitten kolmantena on tämä lasten oikeuksien toteutuminen. Se on asia, joka hyvin usein toistuu kauniissa juhlapuheissa, mutta mitä se on sitten todellisuudessa? Tosiasiassa lapset joutuvat vaihtamaan sijoituspaikkaa jo monta kertaa. He eivät aina pääse tarvitsemaansa terapiaan tai muihin tarvitsemiinsa palveluihin, ja he joutuvat odottamaan apua kuukausia, joskus jopa vuosia. Täällä ollaan monta kertaa kuultu niistä tarinoista, että apua on joutunut odottamaan aivan kohtuuttoman kauan. Lapsen osallisuudesta puhutaan, mutta toteutuuko se todella? Ei tunnu siltä, että toteutuisi.

Päätäjänä meidän velvollisuutemme on kuitenkin varmistaa, ettei lapsen etu jää vain sinne juhlapuheisiin vaan näkyy myös teoissa. Ajattelen ehkä niin, että lastensuojelun arki on niin kuin peili yhteiskunnallemme ja kertoo siitä, pidämmekö huolta heikoimmista vai jätämmekö heidät selviytymään yksin.

Nyt kun tästä välikysymysasiasta on jo hyvin, hyvin monta puheenvuoroa pidetty ja ilta alkaa tietenkin olla jo pitkällä, niin ehkä on jo aiheellista kysyä, onko todella niin, että me jatkamme tällä vanhalla tiellä: emme panosta ennaltaehkäisyyn emmekä niihin resursseihin, jotka olisivat riittävät ja joissa lasten oikeudet jäävät vain sanahelinäksi. Vai olisiko aivan aidosti vihdoin aika tehdä päätöksiä, jotka vahvistaisivat lastensuojelua ja antaisivat jokaiselle lapselle aidon mahdollisuuden turvalliseen kasvuun? Tiedän sen, että SDP:lle tämä valinta on selvä, mutta kysynkin nyt hallitukselta tai hallituksen urhoollisilta edustajilta, jotka täällä ovat jaksaneet koko illan istua: emmekö me voisi yrittää yhdessä kääntää tätä suuntaa siihen, että panostaisimme nimenomaan ennaltaehkäisyyn ja aikaisempaan apuun ja tukeen?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Marttila.

1.40 Helena Marttila sd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Rantanen puhui tässä edellä hyvin ennaltaehkäisyn merkityksestä ja tärkeydestä, ja jatkan minäkin vielä sillä aiheella. Olen nyt puhunut runsaasti näistä soteen kohdistuvista leikkauksista, mutta tässä kysymyksessä oli mukana myös opetus- ja kulttuuritoimi.

Tutkimukset osoittavat, että taiteisiin ja kulttuuriin osallistuminen parantaa koettua hyvinvointia. Maailman terveysjärjestö WHO:n raportin mukaan taide ja kulttuuri lisäävät positiivisia tunteita, elämäntyytyväisyyttä sekä autonomian ja merkityksellisyyden tunnetta. Taide ja kulttuuri vahvistavat yhteenkuuluvuuden tunnetta ja sosiaalisia verkostoja, jotka puolestaan vaikuttavat myönteisesti kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin.

Kulttuuriharrastamisen on todettu olevan yhteydessä parempaan mielenterveyteen riippumatta sosioekonomisesta taustasta. Esimerkiksi musiikin kuuntelu voi tarjota nuorelle turvallisen tilan tunteiden käsittelyyn tai kielten oppimiseen. Luova toiminta hoivakodeissa on parantanut asukkaiden mielialaa ja lisännyt yhteisöllisyyttä. Tutkimusten mukaan yli sata tuntia vuodessa taidetoimintaan osallistuvilla ihmisillä on merkittävästi parempi psyykkinen hyvinvointi, ja olenkin itse alkanut mieltää kulttuuria mielen liikuntana.

Lisäksi kulttuuri ja taide vaikuttavat myönteisesti fyysiseen terveyteen ja elämäntapoihin. Taide- ja kulttuuritoimintaan osallistuvat ihmiset syövät keskimäärin terveellisemmin, pysyvät fyysisesti aktiivisempina ja kokevat vähemmän stressiä. Koronapandemian aikana musiikki auttoi lievittämään yksinäisyyttä ja vahvistamaan kriisinkestävyttä, ja voisi oikeastaan ajatella, että mitä synkemmät ajat, sitä enemmän tarvitsemme elämäämme riemua.

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

Kulttuuri mahdollistaa myös täydellisen uppoutumisen, joka suojaa muun muassa työuupumukselta. Mehän tiedämme, miten pitkiä sairauspoissaoloja ihmisillä on työuupumuksen vuoksi, ja mielenterveyden kulut yhteiskunnassa ovat laskennallisesti jopa 11 miljardia vuodessa.

Välikysymyksessä kysimme, mihin hallitus aikoo kohdistaa opetus- ja kulttuuriministeriön kohdennetut 75 miljoonan euron leikkaukset. Leikkaako hallitus koulutuksesta, kulttuurista, nuorisotyöstä tai liikunnasta? Kysyn, miten tällaisten leikkausten oletetaan helpottavan esimerkiksi hyvinvointialueiden tilannetta, vai kuormittuvatko palvelut sittenkin entisestään, jos ihmisten hyvinvointia ei tueta. Kyllä ihmisten hyvinvointia tulisi tukea ihan jokaisella yhteiskunnan osa-alueella, ja tämä on SDP:lle itsestäänselvyys.

Muistutan tässä yhteydessä, että hallitus on jo päättänyt leikata myös järjestöjen rahoituksesta. Hyvinvointialueiden ahdinko heikentää niin ikään järjestöjen toimintaedellytyksiä, ja moni toimija on jäänyt ilman tukea tai saanut vain pienen osan siitä, mitä alun perin haki. Onkin oikeastaan nurinkurista, että sosiaalibarometrin mukaan joka kolmas hyvinvointialueen johtaja katsoo, että ihmisiä ohjataan aiempaa enemmän järjestöjen piiriin hyvinvointialueen kustannusten hillitsemiseksi, mutta sitten näiltä toimijoilta leikataan — täällä olemme nyt useamman päivän käsitelleet jälleen niitä leikkauksia, jotka tulevat kohdistumaan hyvinvointialueiden yleiskatteelliseen rahoitukseen. Järjestöt tekevät erittäin kustannustehokasta työtä usein vapaaehtoisten voimin. Vapaaehtoistyö ei organisoidu ihmeellisesti itsekseen tai tyhjästä vaan vaatii toimijoita ja rakenteita tueksi.

Olenkin pahoillani kulttuurikentän ja toki myös koulutuksen puolesta, että emme saaneet tähänkään kysymykseen kunnan vastausta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen.

1.45 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa rouva puhemies! Kello lähestyy kahta yöllä, ja olemme odottaneet pääministeri Orpoa vastaamaan opposition oikeutettuihin kysymyksiin. Olemme turhaan odottaneet.

Tässä kohtaa haluan palauttaa keskustelun siihen, mistä politiikassa oikeasti on kysymys, ja nyt kyse on arvoista. Orpon—Purran oikeistohallitus on leikkaamassa 170 miljoonaa euroa kansalaisille elintärkeistä sosiaali- ja terveystalvetaista. Käytännössä vaikutukset ovat kansalaisten arkeen dramaattisia. Esimerkiksi ikäihmisten kotihoitoon leikkauksia kohdennetaan tavalla, joka käytännössä leikkaa vanhusten kotihoidosta lähes 700 000 kotikäynnin verran. Tämän ministeri Juuso on tänään myöntänyt. Kotihoidon käynnit vähenvät. No, hallitus on selkeästi siis tehnyt arvovalinnan arvottaa vanhukset leikkauskohteeksi. Tämäntyyppistä arvoa tältä hallitukselta.

Sosiaalidemokraattien mielestä erityisesti näinä aikoina olisi pidettävä kiinni siitä, että kaikkien ihmisten hyvinvoinnista huolehditaan yhdenvertaisesti, eriarvoisuutta vähennetään ja ihmisten hoitoonpääsyä parannetaan. Kyllä näille leikkauksille olisi ollut vaihtoehtoja. Eikö hallituksella todellakaan löytynyt euroakaan yritystuista, eikö edes varakkaimpien veronkevennyksistä? [Välihuuto vasemmalta] Ja onhan täällä otettu esille se oluttökin kolmen sentin veronkevennys. Sekin meni ohi vanhusten, vammaisten ja heikoimmasa asemassa olevien lasten. Niin on, jos siltä näyttää. Taas kun kokoomus on hallituksessa, säästöjä haetaan ikäihmisiltä.

Kokoomuksen johtama hallitus on jo laskenut ikäihmisten ympärivuorokautisen hoivan henkilöstömitoitusta 0,6:een, mikä on tarkoittanut hallituksen omankin esityksen mukaan

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

laskennallisesti tuhat hoitajaa vähemmän vanhustenhoitoon. Nyt käynnissä olevien vaalien jälkeen hallitus on tuomassa esityksen, jolla leikataan ympärivuorokautisesta hoivasta vielä 30 miljoonaa euroa lisää, mutta varsinaisesta sisällöstä meillä ei ole tietoa. Tämä hoivan leikkaus on äärimmäisen huolestuttavaa, sillä jo nyt noin 2 200 ikäihmistä jonottaa hoivakotipaikkaa.

Mutta onko niin, että kokoomuksella on taipumus tehdä tämäntyyppisiä päätöksiä, taipumus tällaisiin arvoihin? Kun edellisen kerran kokoomus oli hallituksessa, niin tällä hetkellä pääministerin tehtävää hoitava Petteri Orpo kutsui ikäihmisten hoivan parantamista niin, että ”ihminen ei ole desimaali” ja ”desimaali on lillukanvarsi tässä kokonaisuudessa”. Ja tänään me saimme kuulla pääministeri Orpolta, että taas on lillukanvarsia olla huolissaan 700 000 kotihoidon käynnin vähentämisestä. Sitä tämä digisäästö tarkoittaa, yli 16 miljoonan euron säästöjä ikäihmisten kotipalveluun: 700 000 kotihoidon käyntiä, 700 000 kylvetystä, ruuanjakelua, lääkkeiden annostelua, ikäihmisten kohtaamista. Tämä on maamme pääministerin mielestä lillukanvarsia.

Sosiaalidemokraattien näkökulmasta vanhustenhoivasta on leikattu jo liikaa. Me olemme koko eilisillan, koko tämän päivän ja illan vaatineet pääministeri Orpoa tänne eduskunnan suureen saliin kertomaan, minne nyt nämä uudet lisäleikkaukset, 100 miljoonan euron lisäsäästöt sosiaalihuoltoon, täsmällisesti ottaen kohdistuvat. Pääministeri Orpo itse lupasi kertoa kaikki leikkaukset eduskunnalle hyvissä ajoin ennen vaaleja. Nyt vastuuministeri Juuso on pistetty vastaamaan, ja kun hän tämän oman esityksensä toi, niin eivät siitä edes asiantuntijat pääse selvytyteen, minne ne leikkaukset tosiasiallisesti kohdentuvat. Eli vastuuta tulisi kantaa pääministeri Orpon toimesta. Hän lupasi tuoda päivänvaloon ennen vaaleja nämä säästöt, mutta aivan viime metreillä on päättänytkin pimittää nämä 100 miljoonan euron sosiaalihuollon leikkaussäästöt vaalien yli. Mutta me emme uuvu ennen kuin me saamme vastaukset siihen, mistä sosiaalihuollon leikkaukset tullaan tekemään: vanhuksilta, vammaisilta vai lapsilta. Pääministeri Orpo on eduskunnalle selityksen velkaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ehditään ottaa vielä kaksi puheenvuoroa. Siellä kolmantena olisi edustaja Koskinen, joka ei ole paikalla. Toisaalta siihen on hyvä lopettaa, niin että edustaja Koskinen ehtii sitten tiistaina jatkamaan. — Ja nyt edustaja Malm.

1.51 Niina Malm sd: Arvoisa rouva puhemies! ”Löytyi ihan järkevä paketti ja minusta ihan kohtuullinen.” 27.3. pääministeri Orpo totesi näin leikkauslistoista — sosiaali- ja terveyspalveluiden leikkaukset ja opetus- ja kulttuuriministeriön leikkaukset, ja itse pahoin pelkään, että jälleen kerran ammatillisen koulutuksen opiskelijat ovat leikkurin alla.

Minä en tiedä emmekä me SDP:ssä ymmärrä, mikä tässä paketissa oli ihan järkevää ja ihan kohtuullista. Meille kohtuullisuus tarkoittaa ihan toisia asioita, ja meille lain säätäminen tarkoittaa sitä, että heikommasta pidetään huolta. Kun tätä saagaa tai episodiatäällä nyt miettii, sitä, miten viime viikot ovat menneet, niin kyllähän tämä saa mielen surulliseksi siitä, että ensinnäkään pääministeri ei itse tule tänne eduskunnalle kertomaan, millaisista leikkauksista tosiasiaa on kyse, vaan me olemme seuranneet täällä eräänlaista käsilaukkukeissia viime päivät. Tämä voi olla kyllä jonkinlaista toisintoa historiaan, kun eilen tämä uutispommi eduskunnalle tuli, kun ministeri Juuso totesi, että kotihoidosta leikataan. Nämä digiselitykset ovat leikkauksia kotihoidosta. Näinhän hän meille kyselytunnilla ker-

toi. Se oli uutispommi jo sinänsä. Tässä oli myös kaikenlaista oheistoimintaa siihen liittyen.

Mutta ei tämä ole ainut ja ensikertainen laukkutapaus Suomen historiassa. Kun tätä on tässä seurannut ja katsonut, mitä sieltä käsilaukusta voi löytyä, millaisia papereita siellä mahdollisesti on ja mitä sitten julkaistaan ja mitä ei, niin ei kyllä voi välttyä siltä ajatukselta, olenko minä nähnyt tämän ennenkin hiukan toisenlaisessa yhteydessä. Ja kyllä minulle tulivat mieleen varsin suuret otsikot, joita iltapäivälehdet Suomessa vuonna 2001 kirjoittivat eräästä Lahden laukkutapauksesta. Silloinkin kävi niin, että totuus alkoi paljastua vasta pala palalta, ja niin on tässäkin käynyt. Pikkuhiljaa muru murulta, pala palalta totuus alkaa paljastua siltä osin, millaisia leikkauslistoja Orpon ja Purran hallitus on laukuissaan tai salkuissaan säilönyt. Aina se sieltä paljastuu ennemmin tai myöhemmin. Siksi olisi ollut todella tärkeää, että Orpo olisi tullut eduskunnalle kertomaan, rehellisesti, mitä suunnitelmia on, ettei täällä tarvitsisi arvailla ja saataisiin tämäkin keskustelu päättymään, mutta valitettavasti nyt kävi niin, että pääministeriä ei täällä näy. [Tytti Tuppurainen: Kello käy!] — Niin, niinhän se taitaa olla, että kello käy mutta pääministeriä ei näy.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten otetaan vielä edustaja Lindén.

1.55 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Huomasin vasta tänne kävellessäni, että varmaan olisin paikaltakin voinut tämän puheenvuoron käyttää, mutta tämä on nyt arvokas foorumi, joten käytän sen täältä edestä. En jatka sitä vammaispalvelulain erittelyä. Minusta kelloaika on niin vaativaan asiaan vähän liian vähän taikka paljon, miten se sitten halutaan tulkita. Palataan siihen myöhemmin. Sehän tulee kuitenkin jossain vaiheessa meille tänne käsittelyyn. Mutta yksi monimutkaisimpia lainsäädäntökokonaisuuksia ja siihen liittyviä rahojen edestakaisia siirtelyjä ja sisältömäärittelyjä siinä kyllä on.

Otan tällaisen loppuun sopivan yleisen puheenvuoron. Eli täällä on selvästi käynyt ilmi nyt hallituspuolueita edustavien ja meidän oppositiota edustavien tahojen välillä se jännite, mitä näillä lukuisilla muutoksilla, joita nyt esitetään, oikeasti haetaan: haetaanko niillä toiminnan kehittämistä ja rationointia, joka on minusta ainakin yleisesti hyväksyttävää, vai haetaanko niillä ensisijaisesti säästöjä, siis nykyisestä menotasosta säästöjä?

Otan ihan käytännössä muutaman esimerkin. Tuossa hallitusohjelmassa on esimerkiksi sellainen kohta, josta lienee aika vaikea säätää lailla. Siellä lukee, että erilaisia todistuksia ja muita vähentämällä säästetään hyvinvointialueiden rahoitusta 20 miljoonalla eurolla. Luulen, että todistusasioiden ja muun byrokratiaksi mielletyn vähentäminen terveydenhuollossa on sellainen, mikä varmasti saa hurraa-huutoja aikaiseksi siellä kentällä, mutta eiväthän ne ihmiset siellä kentällä toivo, että sitten se laskennallinen osuus, mikä on katsottu kuluvan vaikka niihin todistuksiin, otetaan rahana pois sieltä hyvinvointialueilta. Tämä samanlainen kysymys tässä toistuu monessa, monessa kohdassa.

Tämä liittyy hoitotakuuseen. Minusta tässä hoitotakuussahan se asian ydin on ollut koko ajan se, että 126 miljoonaa euroa otetaan pois hyvinvointialueilta. Ja jotta se voitaisiin ottaa pois, niin sitä varten sitten siirretään sitä hoitoonpääsyn maksimiaikaa kahdesta viikosta kolmeen kuukauteen. Tässähän muutamat hyvinvointialueet — silloin, kun ne antoivat tästä lausuntoja — olivat sitä mieltä, että sitä aikaa voidaan siirtää mutta ei saa niitä rahoja ottaa pois. Tästähän edustaja Räsänenkin hetki sitten puhui.

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

Tämä pieni asia, ajokorttikysymys, on se, missä tämä kaikkein kärkevimmällä tavalla näkyy: Siellä ihan laskettiin, että kaikilla Suomen hyvinvointialueilla yhteensä muistaakseni 50 henkilön laskennallinen työpanos — oliko se 30 lääkäriä ja 20 hoitajaa — ja sitä vastaava rahasumma poistetaan hyvinvointialueilta. Aika moni ajatteli siellä hyvinvointialueilla, että no, nämä ajokorttitodistukset verrattuna vaikka siihen, että hoitaa oikeasti sairaita ihmisiä, ovatkin toisarvoinen asia, mutta eiväthän ne ihmiset siellä kentällä kannattaneet sitä, että meillä poistetaan 50 ihmistä sieltä hyvinvointialueilta.

Eli tässä on kuitenkin kysymys ensisijaisesti säästöistä, ja sitten ne säästöt halutaan sanoittaa tietyillä asioilla ja niille sitten yritetään muotoilla lakipykälät. No, joissakin asioissa se voi onnistua ihan teknisessä mielessä, siis vaikkapa tässä hoitotakuukysymyksessä, mutta nyt tässä viimeisimmässä kokonaisuudessa, joka liittyy sosiaalihuollon palveluiden sisältöön, on kerta kaikkiaan osoittautunut käytännössä todella vaikeaksi, ellei mahdottomaksi, yrittää löytää sellaisia sanallisia määritteitä, että niistä voitaisiin sitten tehdä lakipykälä, jotka voidaan sitoa joidenkin tiettyjen rahasummien vähentämiseen hyvinvointialueilta sieltä laskennallisesta yleiskatteisesta rahoituksesta.

Tämähän on tämä suuri kysymys, ja tämä liittyy juuri tähän keskusteluun teknologiasta. Moneen, moneen kertaan täällä ollaan sanottu, että kyllä me kannatamme kaikkea järkevää teknologian hyödyntämistä. Sitähän koko terveydenhuollon kehitys on viimeisinä vuosikymmeninä ollut. Mutta emme me laita miinusmerkkiä siihen eteen, niin että jos nyt otamme vaikkapa 200 iPadia käyttöön vanhustenhuollossa jollakin tavalla — jollakin järkevällä tavalla siis — niin me sen takia antaisimme sitten 20:lle kotihoitoa tekeväälle henkilölle. Siis tämähän on se peruskysymys, mikä meitä jakaa tässä. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt on tosiaan tullut tämä aikataulu täyteen.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin.

6. Valtioneuvoston oikeuskanslerin kertomus vuodelta 2023

Kertomus K 11/2024 vp

Valiokunnan mietintö PeVM 2/2025 vp

Ainoa käsittely

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

7. Lakialoite laiksi elintarvikelain muuttamisesta

Lakialoite LA 45/2024 vp Hanna Kosonen kesk ym.

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

8. Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle valtioneuvoston jäsenen sidonnaisuuksista (Es-sayah)

Valtioneuvoston kirjelmä VN 2/2025 vp

Pöytäkirja PTK 34/2025 vp

Keskustelu

Työjärjestyksen mukaan eduskunta ei tee päätöstä asiasta. Asian käsittely päättyi.

9. Vaalirahoituksen valvonta vuoden 2024 europarlamenttivaaleissa - Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus

Kertomus K 4/2025 vp

Valiokunnan mietintö TrVM 3/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 4.4.2025 pidettävään täysistuntoon.

10. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 4.4.2025 klo 13.00.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos kaikille, ja hyvää yötä!

Täysistunto lopetettiin perjantaina 4.4.2025 klo 2.02.

Pöytäkirjan vakuudeksi: